

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ISSN 1513-9514 ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558

บทความวิชาการ

- ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย
- สมมติฐานและวิธีการทางวิทยาศาสตร์

กฤตกาด ชาร์ลีย์ ทปภูผา
ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม
และเมธี ดิสวัสดิ์

บทความวิจัย

- การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- การพัฒนาแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- การพัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง
- การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับนิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้
- ภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ตอนบน
- ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13
- คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
- การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และไคร่ครวญภายในของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ภายหลังการจัดดำเนินการโครงการสังคม
- การสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีผ่าน การสร้างความตระหนักด้วยตนเอง
- ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม

ณัฐวีภรณ์ ทิพย์วาศรี

นพเก้า ณ พัทลุง

นัยนา ยีหมะ

ชัชวาล ชุมรักษา

มนตรี เด่นดวง

รัชณี แก้วเจริญ

ประไพศรี ดีพะकर

เพ็ญศรี มณีรัตน์

มัลลิกา แซ่อึ้ง

จุรีพร กาญจนการุณ

ชวนพิศ ชุมคง
และ ศิริรัตน์ สิ้นประจักษ์ผล
สฤษฎ์พงษ์ ลิ้มปิชเสีโย

จิตทิพย์ ช่วยคง

วารสารศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 07-4322-521 โทรสาร 07-4322-521
www.edu.tsu.ac.th

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางการศึกษา และบทวิเคราะห์ปัญหา และการพัฒนาการศึกษาไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อแนะนำ วิจารณ์ หนังสือ ตำราทางการศึกษา

ที่ปรึกษา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์	สินลาร์ตัน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ	ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย	อินทรประวัติ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม	รอดประเสริฐ	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย	ธรรมสังการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดซากี	เจ๊ะหะ	มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวีร์	ศิวะแพทย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรา	กล้านรงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร	เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.สุธาสินี	บุญญาพิทักษ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.ชวนพิศ	ชุมคง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.สิทธิชัย	วิชัยดิษฐ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ฝ่ายจัดการ

นางสมนิตย์	สุกาพัฒน์
นางสาวจงกลวรรณ	พิสิฐพันธ์
นางสาวณัฐวรา	ชีวเซ่ง
นายธนากรฤต	แผ่ผล

กำหนดเผยแพร่

ฉบับปกติ ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม) และอาจจัดทำฉบับพิเศษตามโอกาสสำคัญ

พิมพ์ที่ : บริษัท แม็กซ์มีเดีย วาย 2 เค เพรส จำกัด
18 ถ.ตันรัตนนคร อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
086-4907243 โทรสาร 074-236850
E-mail : maxmedia2007@hotmail.com

- เป็นวารสารสาขาวิชาการทางการศึกษาจึงรับพิจารณาและตีพิมพ์เฉพาะสาขาวิชาการทางการศึกษา
- บทความทุกเรื่องจะผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- ข้อความและบทความในวารสารศึกษาศาสตร์ เป็นแนวคิดของผู้เขียน มิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำและมิใช่ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์
- กองบรรณาธิการวารสารไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ฉบับนี้เข้าสู่ปีที่ 15 นับว่าเป็นวารสารวิชาการทางการศึกษาที่มีอายุยาวนานพอสมควร ซึ่งทุกฉบับยังคงรักษามาตรฐานทางวิชาการทั้งการคัดกรองบทความที่ตีพิมพ์ กำหนดการออกและความสะดวกในการเข้าถึง แหล่งต้นฉบับและการจัดส่งบทความแบบออนไลน์

สำหรับฉบับนี้นำเสนอบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง คือขอขบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย และสมมติฐานและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ บทความวิจัยจำนวน 13 เรื่อง เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ การประเมินการดำเนินงานหลักสูตร ภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้ง การสะท้อนการเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายในของนักศึกษา การสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยี ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของนักศึกษา และยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขัง

บทความวิชาการและบทความวิจัยทั้ง 15 เรื่องที่นำเสนอในฉบับนี้มีสาระน่าสนใจ และทันต่อเหตุการณ์ตามยุคสมัย ในนามกองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณผู้สนับสนุนต้นฉบับทุกท่านและขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับที่ใช้ความอุสาหะในการตรวจทาน ปรับแก้ เพื่อบทความทุกเรื่องมีความสมบูรณ์ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	ก
บทความวิชาการ	
ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย	1
<i>กฤตกมล ชาร์ลีย์ ทปภูผา</i>	
สมมติฐานและวิธีการทางวิทยาศาสตร์	13
<i>ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม และ เมธิ์ ดิสวัสดิ์</i>	
บทความวิจัย	
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	28
เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับ	
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
<i>ณัฐฐวีภรณ์ ทิพยวาศรี</i>	
การพัฒนาแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับ	42
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	
<i>นพแก้ว ณ พัทลุง</i>	
การพัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของ	48
เด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง	
<i>นัยนา ยี่หมะ</i>	
การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุ	56
กระจายเสียง สำหรับนิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	
<i>ชัชวาล ชุมรักษา</i>	
การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน	70
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
<i>นายมนตรี เด่นดวง</i>	
การประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี	84
สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้	
<i>รัชณี แก้วเจริญ</i>	

สารบัญ

	หน้า
ภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคใต้ตอนบน <i>ประไพศรี ลิ้มพะกร</i>	95
ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 1-13 <i>เพ็ญศรี มณีรัตน์</i>	111
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้ง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 <i>มัลลิกา แซ่อึ้ง</i>	125
การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายในของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ภายหลัง การจัดดำเนินการโครงการสังคม <i>จุรีพร กาญจนการุณ</i>	135
การสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีผ่าน การสร้างภาพตระหนักด้วยตนเอง <i>ชวนพิศ ชุมคง และ ศิริรัตน์ ลินประจักษ์ผล</i>	145
ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต ทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช <i>สฤณีพงษ์ ลิ้มปิษฐีเยียร</i>	152
ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ด้อยชั้น ในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม <i>จิรทีปต์ ช่วยคง</i>	168
หลักเกณฑ์การจัดต้นฉบับ	181
รูปแบบเต็มเรื่อง	183
ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารศึกษาศาสตร์	184
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับ	185

ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย Scope and Sequence of Mother Tongue : Thai Language

กฤตกาฬ ชาร์ลีย์ ทปภูผา^{1*}

Krittagan Charlie Dhoppupa

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นสิ่งที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้ของผู้เขียนที่ได้รับในระดับปริญญาเอกกับองค์ความรู้ที่ค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อนำเสนอบทความสะท้อนให้เห็นถึงขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย ซึ่งนับว่างานชิ้นนี้เป็นเรื่องแรกที่ได้นำเสนอให้เห็นถึงรูปธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยเฉพาะหลักภาษาและการเขียน ซึ่งเป็นสาระที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง จากการวิจัยพบว่าหลักภาษา ประกอบด้วย ระดับคำ การเขียนสะกดคำ การสร้างคำ วลี สัมพันธสาร และประโยค และสาระการเขียน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการเขียน รูปแบบของข้อเขียน เทคนิคการพัฒนางานเขียน และกระบวนการเขียน ซึ่งทั้งสองสาระมีลักษณะที่ต่างไปจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 อยู่บ้าง คือ สาระหลักภาษาเพิ่มเรื่อง สัมพันธสาร ส่วนสาระการเขียนเป็นการสอนกระบวนการเขียนเพื่อที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ และเนื้อหาเหล่านี้จะเรียนจบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จะมีลักษณะการเรียนรู้แบบ Spiral คือขยายความรู้เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆแต่ยังคงเรียนในหลักการที่เรียนมาแล้วเหมือนเดิม

คำสำคัญ : ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ ภาษาแม่ ภาษาไทย

Abstract

This article illustrates information integrating a researcher's knowledge obtained from his PhD study and acquired knowledge. It aims to reflect overview and order in first language acquisition: Thai language. This study presents the Thai learning system and management, particularly language and writing in which the learners can apply into their practice. The study found that grammar content consists of word, spelling, sentence construction, phrase, discourse, and sentence. Writing content includes its objective, writing form, writing technique, and writing process. Both grammar and writing contents share similarities and differences according to the Basic Core Curriculum B.E. 2551. While grammar content focuses on discourse, writing content emphasizes the importance of the writing process in which learners can use in their daily life. These contents will be studied and finished by grade 6. In addition, students at grade 7 to 12 continue their learning using spiral learning process and extend their knowledge based on the grammar and writing contents.

Key Words : Scope and Sequence, Mother Language, Thai language

¹ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

* Corresponding author : e-mail : charlie_sru@hotmail.com

บทนำ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการเรียนการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ (Mother Language) ครูผู้สอนได้สอนตามหนังสือเรียน จากการศึกษาวรรณกรรมที่ตกทอดมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย พบว่ามียอดวรรณกรรมหลายเล่ม แต่ไม่มีที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนการสอนมีเพียงสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาไทยที่ไพเราะและสาระที่แหลมคมของผู้ประพันธ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นยุคแรกของการเริ่มสร้างอาณาจักร วรรณกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นประเภทที่ประกาศคุณงามความดี และประเภทที่มีผลประโยชน์ต่อการควบคุม เช่น ไตรภูมิพระร่วงและสุภาสิตพระร่วง ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ การเรียนรู้จำกัดอยู่ในหมู่นักปราชญ์ราชบัณฑิต และวรรณกรรมก็เป็นเพียงเครื่องสะท้อนผลการเรียนรู้ภาษาของผู้ประพันธ์เหล่านั้น จนกระทั่งถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจึงมีตำราเล่มแรกที่รวบรวมเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนภาษาไทยจะต้องเรียน นั่นคือ จินตามณี ประกอบด้วยการใช้สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ การแจกลูกคำ การผันอักษร อักษรศัพท์ อักษรเลข การสะกดการัน การแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ และกลบท เมื่อมาถึงในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้มีจินตามณีเล่ม 2 ซึ่งมีเนื้อหาที่ละเอียดกว่าเล่มแรก ประกอบด้วย การแจกลูกอักษร 3 หมู่ การแจกอักษรควบกล้ำ การผันวรรณยุกต์ ต่อมาได้มีหนังสือประถม ก กา และหนังสือประถม มาลา มาเป็นลำดับ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ก่อตั้งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ซึ่งใช้แบบเรียนหลวง 6 เล่ม ที่พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ได้รวบรวมขึ้น ได้แก่ หนังสือมูลบทบรรพกิจ วาหนิตนิกร อักษรพิโยค สังโยคพิธาน ไวยากรณ์พิจารณ์ และพิศาลการันต์ ซึ่งในสมัยนั้นแบบเรียนเหล่านี้จัดเป็นหนังสือเรียนภาษาไทยที่สมบูรณ์ที่สุด และมีมติให้มีการสอบไล่หากผู้ใดสอบผ่านจะมีการออกไปสำคัญรับรองความรู้ขั้นที่สอบได้ การสอบไล่ความรู้หนังสือในประเทศไทยจึงเริ่มต้นขึ้นนับจากนั้นมา ซึ่งแบบเรียนทั้งหลายนี้ก็ไ้แทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม ประเพณี รวมกระทั่งภูมิปัญญา

ท้องถิ่นเข้าไปด้วย นับว่าเป็นความชาญฉลาดของผู้เขียนแบบเรียนอย่างแท้จริง

จากข้างต้นจะเห็นว่า แบบเรียนต่างๆ ที่พัฒนาเรื่อยมาเป็นลำดับก็ยังมีได้แสดงให้เห็นถึงขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่ของชนชาวไทยอย่างแท้จริง กระทั่งปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามแนวคิดของนักวิชาการหรือนักการศึกษาที่ได้เรียนรู้มาจากต่างประเทศ เริ่มนำทฤษฎีการเรียนการสอนภาษาตามแนวทางของต่างประเทศมาใช้ นั่นคือการอิงมาตรฐาน (Standard) จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้ง 5 สาระ และการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าในเบื้องต้นได้กำหนดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้อยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ชัดเจนพอที่ครูผู้สอนจะสามารถนำไปใช้ได้ และครูผู้สอนยังคงต้องยึดตำราหรือหนังสือตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้การจัดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ โดยเฉพาะหลักภาษาและการเขียนภาษาไทยซึ่งเป็นสาระที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจแก่นแท้ของภาษาไทยและเกิดทักษะการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้ตลอดชีวิต

ก่อนที่จะลงรายละเอียดไปถึงการจัดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย โดยเฉพาะหลักภาษาและการเขียนภาษาไทยต้องรู้ว่า “ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ของหลักสูตร” หมายถึงอะไรและเป็นอย่างไร

ขอบข่ายของหลักสูตร

ขอบข่ายของหลักสูตร (Scope) หมายถึง การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หัวข้อหรือประเด็นสำคัญต่างๆ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมตลอดจนการกำหนดทักษะด้านต่างๆ แนวคิด ค่านิยม หรือคุณธรรมสำหรับผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น (Michaelis, 1992; Martorella, 1994; Massialas and Allen, 1996) การ

กำหนดขอบข่ายจึงเป็นมิติของการจัดหลักสูตรให้มีความต่อเนื่องกันในแนวนอน ที่เรียกว่า Horizontal Organization (Ornstein and Hunkins, 1993) จากการศึกษาในเว็บไซต์ของ ACT Department of Education and Training ประเทศสหรัฐอเมริกา (ACT Department of Education and Training. 2551. http://activated.act.edu.au/ectl/design/scope_and_sequence.htm) พบว่า ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า Scope หมายถึง ความกว้างและความลึกของเนื้อหาในหลักสูตร ในแต่ละครั้งที่เรียน ตั้งแต่สัปดาห์ภาคการศึกษา ตลอดจนถึงระดับปีการศึกษาที่นักเรียนเรียนในโรงเรียน เราต้องจัดให้มีระยะที่เหมาะสม ทั้งนี้การกำหนดขอบข่ายของหลักสูตรหรือเนื้อหาวิชา ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2545 : 111) ได้กล่าวไว้ว่าจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ คือ 1) วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และความสามารถของผู้เรียน 2) ความยากง่ายของธรรมชาติหรือเนื้อหาวิชา 3) ความทันสมัย และความเป็นสากลของเนื้อหาวิชา และ 4) ความสมดุลระหว่างความกว้างกับความลึกของเนื้อหาวิชา

การจัดลำดับการเรียนรู้ (Sequence) หมายถึง การจัดลำดับก่อนหลังของเนื้อหา สารการเรียนรู้ หัวข้อหรือประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปตามวัย วุฒิภาวะ และพัฒนาการทางสติปัญญา (Michaelis, 1992; Henson, 2001; Oliva, 2001) การจัดลำดับการเรียนรู้จึงเป็นมิติของการจัดหลักสูตรให้มีความต่อเนื่องกันในแนวตั้งด้วย ที่เรียกว่า Vertical Organization (Ornstein and Hunkins, 1993) นอกจากนี้แล้ว Ornstein and Hunkins (1993); Oliva (2001) จากการศึกษาในเว็บไซต์ของ ACT Department of Education and Training ประเทศสหรัฐอเมริกา (ACT Department of Education and Training. 2008. http://activated.act.edu.au/ectl/design/scope_and_sequence.htm) พบว่า ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า Sequence หมายถึง ลำดับเนื้อหาในการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ซึ่ง

เราเป็นผู้จัดลำดับในส่วนนี้ให้แก่ผู้เรียน และ ยังได้กล่าวถึงกรอบของขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ว่าเป็นกรอบของขอบข่ายการเรียนรู้ที่ต้องเขียนให้ชัดเจนถึงคุณค่าของการเรียนรู้ ส่วนลำดับการเรียนรู้คือการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีลำดับ ซึ่งเป็นงานที่โรงเรียนจะต้องพัฒนาขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนในแต่ละวัย เช่น นักเรียนในเกรด 1 ต้องเรียนเนื้อหาอะไร ครูต้องจัดลำดับการเรียนรู้ให้เหมาะสมตั้งแต่ในระดับปีการศึกษา ระดับรายวิชา จนกระทั่งถึงหน่วยการเรียนรู้ นอกจากนี้ อารง บัวศรี (2542 : 108 - 117) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดลำดับเนื้อหาวิชาในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ควรจัดได้เป็น 1) เรียนรู้จากส่วนย่อยไปส่วนรวม 2) เรียนรู้จากส่วนรวมไปส่วนย่อย 3) เรียนรู้จากสิ่งที่ยังไปสู่อสิ่งที่ยากและสลับซับซ้อน และ 4) เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม ดังนั้นจึงสรุปหลักเกณฑ์การจัดลำดับการเรียนรู้ดังนี้

1. การจัดลำดับการเรียนรู้จากสิ่งที่ยังไปสู่อสิ่งที่ยากและซับซ้อน
2. การจัดลำดับการเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ไปสู่อสิ่งที่อยู่ไกลตัว
3. การจัดลำดับการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่อสิ่งที่เป็นนามธรรม
4. การจัดลำดับการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นส่วนรวมไปสู่อส่วนย่อย หรือจากส่วนย่อยไปสู่อส่วนรวม
5. การจัดลำดับการเรียนรู้ตามความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อน - หลัง
6. การจัดลำดับการเรียนรู้ตามลำดับเหตุการณ์หรือตามกาลเวลา

ในการจัดการเรียนรู้ภาษาแม่ (Mother Language) ของประเทศไทย ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ได้จัดการเรียนการสอนตามตำราหรือหนังสือเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ครูผู้สอนยังไม่สามารถที่จะเดินตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้ ซึ่งต่างไปจากของต่างประเทศ เช่น กลุ่มสาระ

ศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ในการสอนเขียน นั้นนอกจากจะสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ใน ตำราหรือตามความถนัดของผู้สอนแล้ว รวมทั้งการมี จุดร่วมในกระบวนการเขียน (<https://learnenglish.britishcouncil.org/en/writing>) การเขียนในแต่ละ รูปแบบก็มีลักษณะเฉพาะที่ต่างกันออกไป เช่น การ เขียนจดหมาย การเขียนประกาศ การเขียนข้อความ สั้น ๆ หรืออื่น ๆ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ว่า การสอน เขียนในแต่ละรูปแบบมีลักษณะเช่นไรและต้องสอน เรื่องหรือประเด็นอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ครู หรือผู้สอน ซึ่งจะยกมาเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

1. การสอนเขียนจดหมายทั่วไป เช่น Eco-systems (Ecosystems, 2012.<http://www.k12.hi.us/~tulii/3rdGrade/rubrics.htm>) ได้ระบุถึงสิ่งที่ต้องสอนให้แก่ผู้เรียนประกอบด้วย รูปแบบ ประเด็น โครงสร้างประโยค หลักไวยากรณ์ ย่อหน้า การสะกด คำ การพิมพ์ และกำหนดวันส่ง

2. การสอนเขียนจดหมายถึงเพื่อน เช่น Oswego City School District (Oswego City School District, 2012. <http://www.studyzone.org/testprep/ela4/h/rubricfriendlet.htm>) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องสอนให้แก่ผู้เรียนได้แก่ คำขึ้นต้นและ คำลงท้าย ส่วนประกอบของจดหมาย เช่น ย่อหน้า ประโยค เป็นต้นระเบียบแบบแผนของการเขียน เช่น การเว้นวรรคตอนหลักไวยากรณ์คำศัพท์การสะกดคำ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของงาน เช่น ลายมือ อ่านง่าย สะอาด เป็นต้น

3. การสอนเขียนจดหมายธุรกิจ เช่น Virginia Polytechnic Institute and State University (Virginia Polytechnic Institute and State University, 2012. <http://www.dept.aoe.vt.edu/~cdhall/courses/aoe4065/BusinessLetterAssessmentRubric.pdf>) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องสอนให้แก่ผู้เรียนในเรื่องของจดหมายธุรกิจ ได้แก่ ที่อยู่ผู้ส่ง ที่อยู่ผู้รับ การลงท้าย องค์ประกอบด้าน เนื้อหาและความถูกต้อง การจบเรื่อง การลงลายมือ

ชื่อผู้ส่งและตำแหน่งผู้ส่ง การใช้คำศัพท์ ความต่อเนื่อง ถูกต้องของประโยค ย่อหน้า และเทคนิควิธี

4. การสอนเขียนรายงาน เช่น 4Teachers.org (4Teachers.org, 2012.<http://4teachers.org/projectbased/912wrt.shtml>) ได้เขียนไว้ว่าการสอนเขียนรายงานต้องคำนึงถึง 6 ด้าน คือ ด้านระเบียบแบบแผน ความราบรื่น การจัดองค์ประกอบ การเว้นวรรค คำศัพท์ และความคิด

5. การสอนเขียนโน้มน้าวใจ เช่น A Part of Delmarva Online, LLC (A Part of Delmarva Online, LLC, 2012. <http://www.intercom.net/local/school/sdms/mspap/wkidpers.html>) ระบุไว้ในเรื่องนี้ถึงประเด็นที่ว่า ด้านความชัดเจนของเนื้อหา การเปิดเรื่องและปิดเรื่อง องค์ประกอบของเรื่อง ความเป็นเหตุเป็นผล เข้าใจในผู้รับสาร ใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

6. การสอนเขียนหนังสือพิมพ์ เช่น Reazon Systems (Reazon Systems, 2012. <http://www.rcampus.com/rubricshowc.cfm?code=U397CW&sp=yes&>) ระบุไว้ว่า ต้องเน้น

- ด้านข้อมูลที่สำคัญและมีครบถ้วน เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร

- ด้านรูปแบบการเขียน เช่น สั้น กระชับ ได้ใจความ มีพาดหัว ส่วนเชื่อม และรายละเอียดของข่าวครบถ้วน ไม่แสดงความคิดเห็นลงไปในกาเขียน

- ด้านเทคนิควิธีการเขียน เช่น เขียนบรรยาย รายละเอียดของข้อมูล ใช้คำศัพท์ที่น่าสนใจ และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

- ด้านการแก้ไขและตรวจสอบ เช่น ถูกต้องตามรูปแบบของการเขียนข่าว เนื้อหาชัดเจน ใช้ภาษาได้ชัดเจน เป็นต้น

7. การสอนเขียนเรื่องสั้น เช่น QuestGarden (QuestGarden, 2012. <http://www.questgarden.com/>) เขียนไว้ว่า สิ่งที่ต้องสอนประกอบด้วย

- ด้านเนื้อหา เช่น ความคิด องค์ประกอบของเนื้อหา
- ด้านโครงเรื่องและเหตุการณ์ เช่น การพัฒนาโครงเรื่องหลักและโครงเรื่องรอง ฉาก สถานที่ ตัวละคร
- ด้านบรรยายและรายละเอียดของเรื่อง เช่น ความชัดเจนของภาษา โครงเรื่อง ตัวละคร
- ด้านองค์ประกอบ เช่น โครงสร้างของประโยค วัตถุประสงค์ ความเชื่อมโยงของแก่นเรื่อง
- ด้านโทนของเรื่อง เช่น จุดclimax ของเรื่อง อารมณ์ของเรื่องและอารมณ์ของ ผู้แต่ง
- ด้านคำศัพท์ เช่น การเลือกใช้คำ วลี และคำศัพท์ต่างๆ ได้เหมาะสมกับเรื่องและใช้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
- ด้านกลยุทธ์การเขียนประโยค เช่น ถูกหลักไวยากรณ์ และเชื่อมย่อหน้าถัดไป
- ด้านการสะกดคำและการเว้นวรรคตอน เช่น ความชัดเจนถูกต้องของการสะกดคำและการเว้นวรรคตอน เป็นต้น

นอกจากนี้การจัดเนื้อหาสาระตามทักษะของการเขียนและหลักภาษาแล้ว ยังมีในส่วนของ การสอนด้านกระบวนการเขียน จากการศึกษาเว็บไซต์เรื่องข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการเขียนของโรงเรียน W.W. Lewis Middle School รัฐหลุยส์เซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา (W.W. Lewis Middle School .2012. http://lewis.cpsb.org/faculty_pages/stacey.blanchard/THEFIVESTEPSOFTHEWRITINGPROCESS.htm) พบว่า มีกระบวนการเขียนทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) ก่อนเขียน 2) ร่าง 3) การปรับปรุง 4) การตรวจสอบ และ 5) การเผยแพร่ หรือ Gaston County Schools North Carolina ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เช่นกันได้จัดข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ด้านการเขียนตั้งแต่ระดับเกรด K – 5 ไว้ในลักษณะใกล้เคียงกับ Chapel Hill City School สรุปได้คือ ในการสอนเขียนเป็นการสอนกระบวนการเขียนที่เริ่มตั้งแต่การสะกดคำ การตรวจสอบข้อผิดพลาด การแก้ไข ลงมือ

เขียน การใช้ตัวอักษรและการเว้นวรรคตอน การใช้ประโยคและย่อหน้า ซึ่งในกระบวนการสอนเขียนนี้ได้สรุปไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ก่อนเขียนหรือทดลองเขียนในครั้งแรก (Prewriting) 2) ลงมือเขียน (Writing) 3) ตรวจสอบ (Revising) 4) แก้ไข (Editing) และ 5) เผยแพร่ (Publishing) อาจมีบ้างที่บางแห่งกำหนดไว้ 6 ขั้นตอน แต่เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดแล้วก็ไม่ต่างกันมากนัก เช่น School District of Lancaster, Pennsylvania ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ด้านการเขียนตั้งแต่เกรด K – 12 ไว้ว่ากระบวนการเขียนมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ความคิดรวบยอดในการเขียน 2) ก่อนเขียนหรือทดลองเขียนในครั้งแรก 3) ต้นฉบับ 4) ตรวจสอบ 5) แก้ไข และ 6) เผยแพร่

ข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ โดยเฉพาะหลักภาษาและการเขียนของต่างประเทศจะพบว่า ส่วนใหญ่ได้จัดข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ไว้ค่อนข้างชัดเจน ครูผู้สอนสามารถที่จะนำหลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนแผนที่ ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบได้เขียนไว้ไปใช้ได้เป็นอย่างดี ว่าจะสอนอะไรก่อน อะไรหลัง รู้ว่าจะไรยาก อะไรง่าย หรือรู้ว่าต้องสอนอะไรที่เป็นความจำเป็นก่อน – หลัง เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย ของประเทศไทยพบว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้เขียนแสดงไว้เช่นกัน คือ มีข้อบ่งชี้ที่ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ 1) สาระการอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดู และการพูด 4) หลักการใช้ภาษา และ 5) วรรณคดีและวรรณกรรม แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ที่เทียบกันของต่างประเทศกลับพบว่า การจัดข้อบ่งชี้และลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทยของเรานั้น ในด้านความชัดเจนและการจัดการเรียนรู้ให้เป็นตามธรรมชาติของการเรียนรู้ยังมีค่อนข้างน้อย มีความซ้ำซ้อนและทับซ้อนเรื่องที่จะสอนให้แก่ผู้เรียน ทั้ง ๆ ที่ครูผู้สอนเห็นถึงปัญหาเหล่านี้และตระหนักดีว่าเป็นการสร้างปัญหาให้แก่เด็ก คือ

เด็กเป้าหมายที่จะเรียน มองไม่เห็นว่ายเรียนไปแล้วจะได้อะไร และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร แต่ครูผู้สอนก็ปล่อยให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นวนเวียนเป็นวัฏจักร เพราะคิดว่าหากไม่สอนตามตำราหรือหนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอาจส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ สอนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน สอนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 1 และเรียนการเขียนย่อความอีกครั้งหนึ่งในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 สังเกตได้ว่าในเรื่องเขียนย่อความเพียงเรื่องเดียวก็มีลักษณะของเนื้อหาที่เหลื่อมล้ำทับซ้อนกันอยู่ ทั้ง ๆ ที่การเขียนย่อความสามารถที่จะสอนเขียนอย่างเป็นกระบวนการ และผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้กับการเขียนรูปแบบอื่น ๆ ได้ หรือสาระหลักการใช้ภาษา การแต่งบทร้อยกรอง สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเขียนลักษณะเช่นนี้ครูผู้สอนก็ไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าในแต่ละระดับชั้นต้องสอนเรื่องประเด็น หัวข้อ หรือเนื้อหาอะไร จึงหันกลับไปยึดตำราหรือหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อแก้ปัญหาการสอนของตนที่จะต้องมานั่งวิเคราะห์หรือตีความว่าต้องสอนเรื่องอะไรบ้าง เป็นต้น (กฤตกาฬ ชาร์ลีย์ ๗ปฎุมา, 2556)

นอกจากนี้แล้วลำดับการสอนของครูก็ไม่ทราบว่ายเรื่อง หัวข้อ ประเด็น หรือเนื้อหาเหล่านั้นอะไรควรสอนก่อน อะไรควรสอนทีหลัง อะไรที่มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ก่อนที่จะไปเรียนรู้ในเรื่องถัดไป เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า ขอบข่ายการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย โดยเฉพาะหลักภาษาและการเขียนภาษาไทยซึ่งเป็นสาระที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจแก่นแท้ของภาษาไทยและเกิดทักษะการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้ตลอดชีวิต สรุปลงได้ถึงเรื่อง หัวข้อ ประเด็น หรือเนื้อหา ที่จะสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดังนี้ (กฤตกาฬ ชาร์ลีย์ ๗ปฎุมา, 2556)

หลักภาษา ประกอบด้วย

1. ระดับคำ ประกอบด้วย ชนิดของคำ ได้แก่

- 1) คำนาม 2) คำสรรพนาม 3) คำกริยา 4) คำช่วยกริยา 5) คำวิเศษณ์ 6) คำที่เกี่ยวกับจำนวน 7) คำบอกกำหนด 8) คำบุพบท 9) คำเชื่อม 10) คำลงท้าย 11) คำอุทาน และ 12) คำปฏิเสธ

2. การเขียนสะกดคำ ประกอบด้วย 1) รูปสระและการใช้สระ 2) รูปพยัญชนะและการใช้พยัญชนะ 3) การใช้ตัวสะกด 4) รูปวรรณยุกต์และการใช้วรรณยุกต์ 5) การเขียนคำลักษณะพิเศษ 6) การใช้เครื่องหมายประกอบคำ 7) การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และ 8) การเขียนตัวเลขไทย

3. การสร้างคำ ประกอบด้วย

- 1) คำประสม ได้แก่ 1.1 ส่วนประกอบของคำประสม และ 1.2 ความหมายของคำประสม

- 2) คำประสาน ได้แก่ 1.1 คำประสานที่มีหน่วยคำเดิมอยู่หน้า และ 1.2 คำประสานที่มีหน่วยคำเดิมอยู่หลัง

- 3) คำซ้อน 4) คำซ้ำ 5) คำสมาส 6) คำภาษาถิ่น 7) คำยืมภาษาอังกฤษ และ 8) คำยืมภาษาจีน

4. วลี ประกอบด้วย

- 1) นามวลี ได้แก่ 1.1 ส่วนหลักของนามวลี 1.2 ส่วนขยายของนามวลี 1.3 ลักษณะนามกับส่วนขยายของนามวลี และ 1.4 หน้าที่ของนามวลี

- 2) ปริมาณวลี 3) กริยาวลี 4) บุพบทวลี 5) วิเศษณ์วลี และ 6) วลีซ้อนวลี

5. สัมพันธสาร ประกอบด้วย

- 1) การเชื่อมโยงความของสาร ได้แก่ 1.1 การอ้างถึง 1.2 การเชื่อมโยงความด้วยการละ และ 1.3 การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมสัมพันธสาร

- 2) การเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำศัพท์ และ 3) การเชื่อมโยงความด้วยการใช้กลวิธีหลายอย่างร่วมกัน

6. ประโยค ประกอบด้วย

- 1) ชนิดของประโยคที่แบ่งตาม

โครงสร้าง ได้แก่ 1.1 ประโยคสามัญหรือประโยคพื้น
ฐาน 1.2 ประโยคซ้อน และ 1.3 ประโยครวม
2) ชนิดของประโยคที่แบ่งตามมาลา
และ 3) ชนิดของประโยคที่แบ่งตามเจตนา

การเขียน ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ของการเขียน ประกอบด้วย
1) ผู้เขียนเขียนเพื่อเล่าเรื่อง เล่าประสบการณ์ของ
ตนเองหรือสร้างความบันเทิงแก่ผู้อ่าน 2) ผู้เขียนเขียน
เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน 3) ผู้เขียนเขียนเพื่อโน้มน้าวผู้
อ่านให้คล้อยตามความคิดเห็นของตนเอง
2. รูปแบบของข้อเขียน ประกอบด้วย 1)
การเขียนเล่าเรื่อง แสดงอารมณ์ ความคิด 2) การเขียน
อธิบาย 3) การเขียนสื่อสารในชีวิตประจำวัน 4) การ
เขียนโน้มน้าวใจ 5) การเขียนอภิปราย และ 6) การ
เขียนคำประพันธ์

3. เทคนิคการพัฒนางานเขียน ประกอบด้วย
1) งานเขียนเล่าเรื่อง บรรยายอารมณ์ ความรู้สึก
2) งานเขียนให้ข้อมูล 3) งานเขียนโน้มน้าวให้คล้อยตาม
4. กระบวนการเขียน ประกอบด้วย 1) ก่อนเขียน 2)
ร่างงานเขียน 3) แก้ไขงานเขียน 4) ตรวจสอบความถูก
ต้อง 5) เผยแพร่ผลงาน

ตัวอย่าง การจัดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้
รู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย หลักภาษาไทยระดับ ป.1 – ป.3
ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551 กับการจัดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้จาก
การค้นพบของผู้วิจัย (กฤตกาฬ ชาร์ลีย์ ทปภูผา,
2556)

หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551			ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ ของผู้วิจัย		
ตัวชี้วัดชั้นปี			ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป.1	ป.2	ป.3	ป.1	ป.2	ป.3
1. บอกร และเขียน พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และ เลขไทย 2. เขียนสะกดคำ และบอกความ หมายของคำ 3. เรียบเรียง คำเป็นประโยค ง่าย ๆ 4. ต่อคำ คล้องจองง่าย ๆ	1. บอกรและเขียน พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และ เลขไทย 2. เขียนสะกดคำ และบอกความ หมายของคำ 3. เรียบเรียง คำเป็นประโยค ได้ตรงตามเจตนา ของการสื่อสาร 4. บอกรลักษณะ คำคล้องจอง 5. เลือกใช้ภาษา ไทยมาตรฐานและ ภาษาถิ่นได้เหมาะ สมกับกาลเทศะ	1. เขียนสะกดคำ และบอกความ หมายของคำ 2. ระบุนิรุต และ หน้าที่ของคำใน ประโยค 3. ใช้พจนานุกรม ค้นหาความ หมายของคำ 4. แต่งประโยค ง่าย ๆ 5. แต่งคำ คล้องจอง และคำขวัญ 6. เลือกใช้ภาษา ไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น ได้เหมาะสมกับ กาลเทศะ	1. ชนิดของคำ ได้แก่ 1.1 คำนาม - คำนามสามัญ - คำนามวิสามัญ 1.2 คำสรรพนาม - คำบุรุษสรรพ นาม - คำสรรพนาม - คำสรรพนาม ถาม 1.3 คำกริยา - คำกริยากรรม - คำกริยา ทวิกรรม 1.4 คำกริยาช่วย 1.5 คำลงท้าย 2. การเขียนสะกดคำ 2.1 รูปสระและการ ใช้สระ 2.2 รูปพยัญชนะ และการใช้ พยัญชนะ 2.3 การใช้ตัวสะกด เป็นต้น	1. ชนิดของคำ ได้แก่ 1.1 คำนาม - คำลักษณ นาม 1.2 คำสรรพนาม - คำสรรพนาม ชี้เฉพาะ - คำสรรพนาม ไม่ชี้เฉพาะ 1.3 คำกริยา - คำกริยา คุณศัพท์ - คำกริยาต้อง เติมเติม 1.4 คำกริยา ช่วย 2. การเขียน สะกดคำ 2.1 รูปสระและ การใช้สระ 2.2 รูปพยัญชนะ และการใช้ พยัญชนะ 2.3 การใช้ตัว สะกด 2.4 รูป วรรณยุกต์ และการใช้ วรรณยุกต์ เป็นต้น	1. ชนิดของคำ ได้แก่ 1.1 คำนาม - คำอาการนาม 1.2 คำสรรพนาม - คำสรรพนาม แยกฝ่าย 1.3 คำกริยา - คำกริยานำ - คำกริยาตาม 1.4 คำกริยาช่วย 1.5 คำวิเศษณ์ - คำวิเศษณ์ สามัญ - คำวิเศษณ์ขยาย เฉพาะ - คำวิเศษณ์แสดง คำถาม - คำวิเศษณ์บอก เวลา... 2. การเขียนสะกดคำ 2.1 รูปวรรณยุกต์ และการใช้ วรรณยุกต์ 2.2 การใช้คำ ลักษณะพิเศษ เป็นต้น

ตัวอย่าง การจัดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย การเขียนภาษาไทยระดับ ป.1 – ป.3
ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กับการจัดขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้จากการค้น
พบของผู้วิจัย (กฤตกาฬ ชาร์ลีย์ ทปฎุผา, 2556)

หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551			ขอบข่ายและลำดับการเรียนรู้ของผู้วิจัย		
ตัวชี้วัดชั้นปี			ตัวชี้วัดชั้นปี		
ป.1	ป.2	ป.3	ป.1	ป.2	ป.3
1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด 2. เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ 3. มีมารยาทในการเขียน	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด 2. เขียนเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับประสบการณ์ 3. เขียนเรื่องสั้นๆ 4. มีมารยาทในการเขียน	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด 2. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน 3. เขียนบันทึกประจำวัน 4. เขียนจดหมายลาครู	1. รูปแบบของข้อเขียน 1.1 การเขียนเล่าเรื่อง แสดงอารมณ์ ความคิด - บันทึกกิจกรรมประจำวัน เป็นต้น	1. รูปแบบของข้อเขียน 1.1 การเขียนเล่าเรื่อง แสดงอารมณ์ ความคิด - นิทาน - ตำนาน - เรื่องจากจินตนาการ - บันทึกกิจกรรมประจำวัน 1.2 การเขียนคำประพันธ์ - คำคล้องจอง 2. กระบวนการเขียน 2.1 ก่อนเขียน - ใช้กลยุทธ์ 1 กลยุทธ์ เพื่อช่วยให้ได้ความคิด และวางแผนการเขียนได้แก่ ก. พูดคุยหรือวาดภาพเพื่อให้ได้ความคิดและลองเขียนเป็นต้น	1. วัตถุประสงค์ของการเขียน - ผู้เขียนเขียนเพื่อเล่าเรื่อง เล่าประสบการณ์ของตนเอง... 2. รูปแบบของข้อเขียน 2.1 การเขียนเล่าเรื่อง แสดงอารมณ์ ความคิด - เรื่องส่วนตัว - บันทึกความทรงจำ - บันทึกส่วนตัว 2.2 การเขียนอธิบาย - ข้อพึงปฏิบัติ - เรียงความ 2.3 การเขียนคำประพันธ์ - คำขวัญ - คติพจน์ - กาพย์ยานี 11 - กาพย์ฉก 16 - กาพย์

ทั้งนี้ในส่วนของการเขียนจะเห็นว่า มีลักษณะที่ต่างไปจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เนื่องจากได้ตีความตาม มาตรฐาน ท 2.1 ที่กล่าวไว้ว่า ใช้กระบวนการเขียนเพื่อการสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่าง

มีประสิทธิภาพ แต่เมื่อพิจารณาและเปรียบเทียบกับ การสอนเขียนของต่างประเทศกลับพบว่า ทั้งในตำรา หนังสือ หรือแบบเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ให้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังไม่พบในเรื่องของกระบวนการเขียนที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน ทำให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดแก่ผู้เรียน เช่น เขียนสื่อสารได้ไม่ตรงตามเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของ เรื่องที่เขียน ลำดับความคิดหรือกระบวนการเขียนไม่ได้ หรือแม้กระทั่งเขียนสะกดผิด เป็นต้น ซึ่งขอขยาย ในสาระการเขียนลักษณะเช่นนี้เป็นทักษะสำคัญที่ผู้ เรียนสามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต และการจัดลำดับ การเรียนรู้ภาษาแม่ : ภาษาไทย โดยเฉพาะหลักภาษา และการเขียนภาษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นั้น ต้องเรียนรู้จากสิ่งที่ย่างไปสู่สิ่งที่ยากหรือซับซ้อน เรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปไกลตัว เรียนรู้จากสิ่ง ที่เป็นส่วนย่อยไปสู่สิ่งที่เป็นส่วนรวม และเรียนรู้ตาม

ความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อน – หลัง เช่น คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา เด็กได้เรียนรู้คำเหล่านี้ตั้งแต่วัยทารก มีประสบการณ์ใน การรับฟัง เก็บเกี่ยวข้อมูลไว้มากมาย เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาเด็กก็สามารถที่จะ นำประสบการณ์เหล่านั้น มาประมวลเข้ากับความรู้หรือหลักการได้อย่างเป็นระบบระเบียบมากขึ้น หรือ คำวิเศษณ์ ก็เป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้หลังจากได้เรียน เรื่องคำกริยาไปแล้ว เป็นต้น

สมมติฐานและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ Hypothesis and scientific method

ชัยสิทธิ์ สร้อยเพชรเกษม^{1*} และเมธี ดิสวัสดิ์^{2*}
Chailikit Soipetkasem^{1*} and Matee Di-sawat^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัย เป็นการแสวงหาความรู้ความจริงด้วยกระบวนการที่มีระบบ เชื่อถือได้ กระบวนการที่เป็นที่ยอมรับว่ามีความเชื่อถือได้มากที่สุดของมนุษย์ในยุคปัจจุบันคือกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยวิธีการหลักสองวิธีคือ 1) การนิรนัย และ 2) การอุปนัย สองวิธีการนี้แบ่งออกเป็นห้าขั้นตอน มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ความจริง ในกระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการตั้งสมมติฐานและการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งก็คือการนิรนัยและการอุปนัยในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั่นเอง

คำสำคัญ : สมมติฐาน กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การนิรนัย และการอุปนัย

Abstract

Research is a systematic investigation carried out to establish facts or acquire new knowledge. Among various investigative approaches, a scientific method is currently acknowledged to be the most reliable, which generally includes deductive and inductive reasoning. Basically, these two types of reasoning involve five steps aiming at the validation of the facts and knowledge obtained. This entails the formation and testing of hypotheses, which is commonly referred to as deductive and inductive reasoning employed in a scientific method.

Keywords: hypothesis, scientific method, deductive and inductive reasoning

¹ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : e-mail : Chail12@hotmail.com and disawat_renu@hotmail.com

บทนำ

มนุษย์มีสมองและระบบประสาทที่มีวิวัฒนาการดีกว่าสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นๆ สังเกตได้จากมนุษย์รู้จักการสร้างและใช้เครื่องมือ การใช้ไฟ ใช้เสียง และสัญลักษณ์สำหรับการติดต่อสื่อสารและแสดงออกทางความคิด เช่น การประดิษฐ์ตัวอักษร การประดิษฐ์ตัวเลข การจดบันทึกปรากฏการณ์และประสบการณ์ต่างๆ มนุษย์พยายามแสวงหาความรู้และพยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ โดยมุ่งหวังที่จะดำรงชีวิตให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีความสุข วิวัฒนาการด้านความรู้ของมนุษย์เริ่มจากอดีตคือสัญชาตญาณมาถึงปัญญาในปัจจุบันด้วยการคิดหาวิธีการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนแน่นอนที่เรียกว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ อริยสัจ และการวิจัยวิธีแสวงหาความรู้ของมนุษย์

เราลองคิดดูกันเล่นๆ หรือใช้จินตนาการและเหตุผลง่ายๆ จากคำถามที่ว่า ถ้ามนุษย์ไม่มีความรู้หรือไม่รู้ความจริงแล้วจะเป็นอย่างไร คำตอบก็คือ ตาย หรืออยู่ไม่ได้นั่นเอง เด็กพอเริ่มคลานได้เห็นอะไรก็หยิบใส่ปาก โดยไม่รู้ว่าสิ่งนั้นกินได้หรือไม่ มีพิษหรือไม่ ถ้าพ่อแม่ไม่เลี้ยงดู ก็คงต้องตาย คือตายเพราะไม่รู้ แต่โดยธรรมชาตินั้นความอยากรู้อยากเห็นเป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์ จึงทำให้มนุษย์สนใจศึกษา หาความรู้หาคำตอบต่อคำถามที่ตนสงสัย และนำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิต ความรู้ในลักษณะดังนี้เราเรียกว่าปัญญา (Wisdom) คือความรู้ที่ได้โดยการฝึกฝน ค้นคว้าทดลอง หรือศึกษาเล่าเรียน เป็นความรู้ที่ได้ นอกเหนือไปจากความรู้ที่ติดตัวมาจากการเกิด เช่น รู้ความเป็นสาเหตุของการเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ รู้จักวิธีการสร้างบ้านเรือน รู้วิธีการใช้ไฟในการหุงหาอาหาร เป็นต้น ความรู้อย่างนี้มีรูปแบบ พฤติกรรม และจุดมุ่งหมายต่างกันในแต่ละคน ในแต่ละเผ่าพันธุ์

ส่วนความรู้ที่ได้โดยติดตัวมาจากการเกิด หรือมาพร้อมกับการเกิดโดยไม่ต้องฝึกฝนนั้น เราเรียกว่า สัญชาตญาณ (Instinct) เช่น นกกระจาบที่สุโขทัยกับสงขลาก็ทำรังที่มีลักษณะเหมือนกัน เมื่อไฟไหม้สัตว์ทั้งหลายก็วิ่งหนี รู้จัก ดุด เคี้ยว กลืน และสืบพันธุ์ เป็นต้น ความรู้เหล่านี้ไม่ฝึกก็รู้ได้ มีรูปแบบ พฤติกรรม และจุดมุ่งหมายเหมือนกันทุกคน วิวัฒนาการของการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ หรือปัญญาวิวัฒน์¹ โดยสรุป มีดังนี้

วิธีการในสมัยโบราณ (Traditional method)

มนุษย์แสวงหาความรู้กันอย่างง่าย ๆ ไม่มีระบบในการศึกษา การได้ความรู้ได้มาหลายวิธี คือ **โดยบังเอิญ** เป็นการค้นพบโดยไม่ตั้งใจ **โดยการลองผิดลองถูก** เป็นการค้นพบความรู้โดยการทดลองทำหลายๆ วิธีถูกบ้าง ผิดบ้าง วิธีใดได้ผลตามความมุ่งหมายก็จดจำและนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ส่วนวิธีที่ไม่ได้ผลก็เลิกใช้วิธีนั้น **โดยผู้มีอำนาจ** เป็นการค้นพบความรู้จากผู้มีอำนาจในท้องถิ่นเมื่อมีปัญหาหรือต้องการอยากรู้อะไรก็ไปถามเมื่อได้คำตอบก็จะเชื่อตามนั้นผู้มีอำนาจ เช่น ผู้นำหรือผู้อาวุโส หัวหน้าเผ่า พระ หมอผี คนทรงเจ้าในวิหารเมืองเดลี เป็นต้น **โดยขนบธรรมเนียมประเพณี** เป็นการได้รับความรู้จากการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นธรรมเนียม ประเพณี จนรู้ว่าโอกาสต่างๆ ควรปฏิบัติเช่นไร จึงจะเหมาะสม

เช่น การแต่งกายในพิธีต่างๆ **โดยผู้เชี่ยวชาญ** เป็นการค้นพบความรู้โดยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เช่น อยากรู้อะไรก็ไปถามหมอ หมอสมุนไพร **โดยประสบการณ์ส่วนตัว** เป็นการได้รับความรู้จากประสบการณ์ส่วนตัวที่ผ่านมาเป็นเครื่องสอน ปัญหา ใดที่เคยใช้แล้วได้ผลก็ยึดถือสิ่งนั้นไว้ใช้ในโอกาสต่อไป เช่น ชาวนาเคยปลูกข้าวในเดือนใดก็จะปลูกข้าวในเดือนนั้นทุกปี เป็นต้น

การแสวงหาความรู้ที่กล่าวมาสังเคราะห์ได้เป็น 2 ส่วนคือส่วนหนึ่งได้จากการสังเกตและอีกส่วน

¹ สมัคร บุรวาศ เป็นผู้ใช้คำนี้ ผู้สนใจศึกษารายละเอียดได้จาก ปัญญาวิวัฒน์ และ ปัญญา (เอกสารอ้างอิงบทความ)

หนึ่งคือได้จากการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือเป็น “ความรู้ที่ได้จากการฟัง”(สุดตมยปัญญา) ซึ่งยังไม่มีความเป็นระบบ จึงมักมีข้อบกพร่องหลายประการ ในปัจจุบันยังมีผู้นำบางวิธีมาใช้อยู่บ้าง แต่ความรู้ที่ได้รับนั้นบางครั้งก็เชื่อถือได้ บางครั้งก็เชื่อถือไม่ได้ต่อมาจึงคิดวิธีการที่เป็นระบบขึ้น ได้แก่ การนิรนัย การอุปนัย และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ และในบทความนี้จะกล่าวเพิ่มเติมในสาระของวิธีการแสวงหาความรู้ในพุทธศาสนาเพื่อให้เห็นภาพรวม

วิธีนิรนัย (Deductive method) อาริสโตเติล เป็นผู้คิดวิธีการนี้ วิธีนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น ตรรกบท (Syllogism) ตรรกศาสตร์นิรนัย (Deductive logic) เป็นต้น การแสวงหาความรู้ด้วยวิธีนิรนัย นับเป็นจุดเริ่มต้นของการหาความรู้ความจริง โดยใช้เหตุผลและการใช้หลักของเหตุผลโดยจะคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เป็น “เหตุ” 2 ประการที่ยอมรับว่าเป็นความจริง แล้วอาศัยความสัมพันธ์ของเหตุ 2 ประการ สรุปเป็น “ผล” ที่เป็นความจริงหรือความรู้ใหม่ คือ ข้อเสนอลึก (Major premise) เป็นข้อเท็จจริงใหญ่ ที่บอกลักษณะทั้งมวลของเรื่องนั้นๆ หรือเป็นข้อความรู้เดิม ข้อเสนอรอง (Minor premise) เป็นข้อเท็จจริงย่อยหรือข้อเท็จจริงเฉพาะกรณี และข้อสรุป (Conclusion) เป็นผลที่ได้จากการพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อเสนอ 2 ข้อแรก หรือเป็นเหตุผลสนับสนุนความเป็นจริงของข้อสรุป ข้อเสนอลึกนี้จะทำหน้าที่เหมือนสัจพจน์(Axiom)ในเรขาคณิต หมายถึงสิ่งที่เห็นจริงแล้วคือต้องเป็นจริงจะเป็นเท็จไม่ได้ เพื่อที่จะทำให้ยอมรับข้อสรุปว่าเป็นจริง แต่การตั้งข้อเสนอลึกมักไม่เป็นสัจพจน์ตามหลักการนิรนัย แม้ว่าจะมีความสมเหตุสมผล (Valid) แต่จะทำให้ข้อสรุปเป็นเท็จ จึงมีผู้เห็นว่าตรรกศาสตร์ให้ความสมเหตุสมผลมากกว่าความจริง (Truth) (พระราชาพรหมณี (ประยูร ธมมจิตต์โต). 2542: 217) วิธีนิรนัยนี้ทำให้ได้ความรู้เป็นทฤษฎีเรียกว่า “ความรู้ที่ได้จากการคิด” (จินตามยปัญญา)

ความรู้ที่ได้โดยวิธีการใช้เหตุผลตามแบบของอาริสโตเติลนั้นมีข้อจำกัดคือไม่สามารถตรวจสอบ

สัจพจน์ได้ และข้อสรุปที่ได้จากการนิรนัยเราจะเชื่อว่าเป็นความจริง แต่ข้อสรุปที่ได้จากวิธีนี้อาจมีทั้งสอดคล้องและขัดกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 กรณีการขัดกัน และถ้าการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสมีความเชื่อถือได้นั้น จะมีเหตุเนื่องมาจากข้อเสนอลึกไม่เป็นสัจพจน์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การตรวจสอบสัจพจน์จึงเป็นหน้าที่ของตรรกศาสตร์อุปนัย (Inductive logic) (พระราชาพรหมณี (ประยูร ธมมจิตต์โต).2542: 218) เหมือนหนึ่งว่าความจริงไปยุติที่การอุปนัยนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามวิธีการหาความรู้โดยวิธีนิรนัยนั้น นับว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มของการหาความรู้ที่มีระบบแบบแผน และได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัย สามารถนิรนัยจากทฤษฎีได้ว่าควรตั้งสมมติฐานอย่างไร ในวิธีการทางวิทยาศาสตร์เราใช้การนิรนัยเพื่อตั้งสมมติฐานย่อยคือผลนิรนัย เนื่องจากไม่เชื่อว่าผลนิรนัยนั้นเป็นจริงหรือไม่เป็นสัจพจน์เมื่อนำไปนิรนัยต่อ ต้องรอการทดสอบด้วยการประจักษ์จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยวิธีอุปนัยอีกครั้งหนึ่ง

วิธีอุปนัย (Inductive method) ฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) ได้ชี้ให้เห็นว่า การค้นหาความรู้หรือข้อเท็จจริงด้วยวิธีการนิรนัยนี้มีข้อบกพร่องที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่ได้ อาจไม่เป็นจริง 2) ข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่ได้มิใช่เป็นความรู้ใหม่หากแต่เป็นความรู้เดิมที่รู้อยู่แล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าว ฟรานซิส เบคอน จึงได้เสนอว่า การค้นคว้าหาความรู้ใหม่หรือข้อเท็จจริงใหม่นั้นจะต้องเป็นไปในลักษณะเก็บรวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงย่อยๆ เสียก่อน แล้วนำมาจำแนกแยกประเภทตามลักษณะและหาความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงตามลักษณะต่างๆ แล้วจึงสรุปผล วิธีนี้ เรียกว่า “การอุปนัยของเบคอน” (Baconian induction) ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักการหาความรู้ได้ 3 ขั้นตอนคือ 1) การสังเกต/เก็บรวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริง 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงเหล่านั้นและ 3) การสรุปผล

ตัวอย่างเช่น

- (1) การเก็บข้อมูล : ข้อเท็จจริงประจักษ์แก่

ตาว่านงแต่ละชนิดที่พบนั้นบิกันได้

(2) การวิเคราะห์ข้อมูล : พิจารณาแล้วพบว่า นกที่พบนั้นบิกันได้ทุกชนิด

(3) การสรุปผล : นกทุกชนิดบิกันได้

อย่างไรก็ตามการสรุปนี้อาจเป็นเท็จอันเนื่องมาจากยังมีนกอีกหลายชนิดที่ข้อเท็จจริงไม่ประจักษ์แก่ตาว่าบิกันได้ หรือผู้ค้นคว้าไม่เคยเห็นนกที่บิไม่ได้มาก่อน (เช่นเดียวกับกรณีความเป็นไปได้ว่าสัตว์บางชนิดเราไม่เคยเห็นมาก่อน) และสรุปตามความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่มี หรือเมื่อตรวจสอบด้วยผัสสะอื่นแล้วก็ไม่มี นับเป็นข้อบกพร่องของวิธีการนี้²

วิธีการหาความจริงตามวิธีอุปนัยของเบคอน นั้นนับว่ามีข้อบกพร่องอีกประการหนึ่งคือ โดยที่ตรรกศาสตร์อุปนัยจะมีข้อจำกัดตรงที่ไม่สามารถศึกษาความจริงเฉพาะหน่วยย่อยๆ ได้ครบถ้วนทุกกรณีเราเพียงแต่สังเกตตัวอย่างจำนวนหนึ่งแล้วสรุปบนพื้นฐานของตัวอย่างที่ไม่ครบถ้วนนั้นกล่าวคือถ้าการเก็บข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนแล้วจะทำให้ผลสรุปหรือความรู้ความจริงที่ได้รับก็มีความคลาดเคลื่อนตามไปด้วยการอุปนัยที่สมบูรณ์นั้นเป็นไปได้ไม่ได้เพราะเหตุว่าเราไม่รู้ความสมบูรณ์นั้น กล่าวคือเราไม่รู้ว่าความจริงคืออะไร เป็นอย่างไร มีจำนวนเท่าไร หรือเราไม่รู้ลักษณะหรือค่าประชากรนั่นเอง เช่น ในการสรุปผลทางสถิติจึงนิยมใช้สถิติอ้างอิง(Inferential statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน เป็นต้น เข้าคิดที่ว่า**สิ่งที่จริงไม่รู้และสิ่งที่รู้ไม่จริงก็ว่าได้** ความรู้ที่ได้จากการอุปนัยนี้เป็นความรู้ที่ได้จากการสังเกต ทดลอง หรือการปฏิบัติเรียกว่า “ความรู้ที่ได้จากการลงมือทำ”(ภาวนามยปัญญา)

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ชาลส์ ดาร์วิน ได้นำวิธีนิรนัยและอุปนัยมารวมกัน จอห์น ดิวอี้ ได้ให้ชื่อวิธีการนี้ว่า “วิธีการคิดแบบสะท้อนผล(Reflective thinking)” คือคิดแล้วตรวจสอบทวนกันระหว่างผลการนิรนัยกับผลการอุปนัย ต่อ

มาได้กลายเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีที่มีระบบแบบแผนมากที่สุดในยุคนี้ ขั้นตอนต่างๆ ของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) ขั้นตอนนิยามปัญหา (Problem)
- (2) ขั้นตอนตั้งสมมติฐาน (Hypothesis)
- (3) ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)
- (4) ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)
- (5) ขั้นตอนสรุป (Conclusion)

ในขั้นที่ 1 และ 2 คือการนิรนัย และขั้นที่ 3 และ 4 คือการอุปนัย ส่วน ขั้นที่ 5 เป็นการสรุป เพื่อที่จะดูว่าผลจากการทำและการคิดมีความสอดคล้องกันหรือไม่ โดยหลักทั่วไปแล้วเราจะยอมรับว่าความรู้ใดเป็นความจริงก็ต่อเมื่อ **“ทำแล้วได้ผลอย่างที่เราคิดและคิดแล้วได้ผลอย่างที่เราทำ”**วิธีการทางวิทยาศาสตร์นี้เป็นวิธีที่มีการศึกษา การหาคำตอบเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและมีระบบแบบแผนที่แน่นอนและชัดเจน มีการใช้เหตุผลขั้นสูง และสามารถทดสอบทำซ้ำได้ วิธีนี้จึงเป็นวิธีแสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้มากที่สุดของคนในยุคนี้ ดังนั้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ หรือสังคมศาสตร์ ก็ตาม

วิธีการในพุทธศาสนา

พุทธศาสนาได้กล่าวถึงการได้มาซึ่งความรู้ของมนุษย์ หรือมนุษย์รู้ความจริงได้อย่างไร อันเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ ซึ่งจำแนกได้ 3 วิธี ดังนี้

สุดตมยปัญญา คือความรู้ที่ได้จากการฟัง หรือเกิดจากการฟัง (สุตต หมายถึง การฟัง)ซึ่งได้มาโดยการบอก สอน เล่าเรียน ให้ท่องจำความรู้ที่นั้น เช่น พ่อแม่ ครู สอนเราโดยบอกว่าอะไรกินได้ กินไม่ได้ ทำได้ ทำไม่ได้ ถ้าทำแล้วจะเกิดอันตราย ให้ท่อง จำ ความรู้ต่างๆ แล้วให้ทำตามนั้น อย่างนี้ก็ทำให้รู้ได้และดำรงชีวิตได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึง

² เป็นลัทธิปฏิฐานนิยม(Positivism) เชื่อว่าความจริงต้องกระทบหรือสัมผัสผัสสะ(Contact)ได้ด้วยประสาทหรืออินทรีย์ทั้ง 5

การดูตัวอย่าง การให้ดมกลิ่น หรือการให้รู้โดยให้ผ่านประสาทสัมผัสอื่นๆ ด้วย แต่ที่เน้นถึงการฟังก็คือความรู้ที่ได้มาโดยวิธีนี้ได้มาจากการฟังโดยมารวมถึงการอ่านด้วย แต่สาระที่สำคัญคือการ “บอก” ตัวองค์ความรู้ ดังนั้น นักปรัชญาการศึกษาบางท่านจึงนิยามการศึกษาว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้ ดังจะเห็นได้จากการถ่ายทอดคำสอนทางศาสนา มักจะให้ท่องจำคำสอนของศาสดา เพื่อนำไปปฏิบัติตามเป็นเบื้องต้น ในพุทธศาสนาอธิบายมีนัยว่า หมายถึงปรโตโมษะ คือ “กัลยาณมิตร” อธิบายว่า ความรู้ต่างๆ นั้นได้มาจากผู้สอนหรือมีผู้บอกความรู้ไว้ด้วยความปรารถนาดี เนื่องจากการคบเพื่อนที่ดีงาม เป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดความรู้ เนื่องด้วย ศรัทธาในผู้รู้ ความรู้ อย่างนี้มีความผิดพลาดได้ง่าย เนื่องจากมีข้อด้อย ข้อบกพร่องของวิธีการได้มาซึ่งความรู้ กล่าวคือ ถ้าผู้บอก หรือผู้สอนสอนผิด บอกผิด ก็จะทำให้ผู้รู้ตามพลอยรู้ผิดไปด้วย เช่นสอนให้ไหว้พระพุทธรูป 9 วัด บน(ติดสินบน)พระวัดนี้แล้วจะได้บุญ ร่ำรวยหรือทำให้กิจการสำเร็จ เป็นต้น แท้จริงแล้วคำสอนที่ถูกต้องคือ พระพุทธรูปวัดไหนๆ ก็คือสัญลักษณ์แทนพระพุทธรูปองค์เดียวกันทั้งสิ้น(พระพุทธรูปเกิดขึ้นภายหลังพระพุทธรูปเจ้าปริณิพานแล้วประมาณ 500 ปี โดยชาวกรีกเป็นผู้สร้างรูปเคารพนี้แท้จริงแล้วชาวพุทธก่อน พ.ศ.500 ไม่เคารพพระพุทธรูป) มีพระพุทธรูปคุณเหมือนกัน ทั้งมีได้ทรงสอนให้เคารพรูป แต่ทรงสอนให้เคารพพระรัตนตรัยและถือเป็นที่พึ่ง ความร่ำรวยหรือความสำเร็จไม่ได้เกิดจากการไหว้พระ อ้อนวอน หรือบนบานศาลกล่าว แต่ความร่ำรวยเกิดจากการขยันหาทรัพย์โดยสุจริต และรู้จักใช้ทรัพย์ที่หามาได้นั้นอย่างพอดี หรือพอสมควร พอเพียง ผู้ที่ไม่นำคำที่ผู้อื่นบอกมาคิด และทดลองทำต่อ ว่าจะเป็ผลตามคำบอกหรือไม่ จึงนับว่าเสี่ยงต่อการได้ความรู้ที่ผิดพลาดได้ง่าย การทำตามที่ผู้อื่นบอกโดยไม่คิด ไม่ทดลองหาเหตุผลแม้จะมีประโยชน์อยู่บ้างหากเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผู้รับความรู้นั้นพัฒนาตนเองได้ยิ่งขึ้น คือบอกเท่าไรก็รู้ได้สูงสุดเท่านั้น ไม่ได้ใช้ปัญญาขั้นสูงเพื่อให้รู้ลึกซึ้งยิ่งไปกว่านั้นเลย ผู้ที่เชื่อถืออย่างนี้ วิธีการอย่างนี้ อย่างเดียว นับว่าเป็นผู้

ไม่เชื่อถือในศักยภาพของตัวเอง หรือไม่เชื่อถือในศักยภาพของมนุษย์ ไม่ผิดอะไรกับการสอนให้ลิงตัวหนึ่งเล่นละครได้เท่านั้นเอง

จินตตามยปัญญา คือ ความรู้ได้จากการคิดหรือเกิดจากการคิด (จินต หมายถึง การคิด) การจินตนาการอย่างมีเหตุผล หมายถึงการคิดทำให้เกิดความรู้ได้ หรือคิดต่อยอดให้เกิดความรู้ เช่น การนิรนัยตามที่ได้กล่าวมาแล้ว การคิดสืบสาวหาต้นเหตุเป็นต้น ในพุทธศาสนาอธิบายมีนัยว่า หมายถึง “โยนิโสมนสิการ” หรือการกระทำในใจโดยแยบคาย คือการคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นกำเนิด ต้นเค้า ต้นเหตุ เป็นปัจจัยภายในซึ่งทำให้เกิดความรู้ เป็นวิธีการทางปัญญา ความรู้ที่ได้มาจากการคิดนี้ยังมีข้อบกพร่องเหมือนกัน อาจทำให้ได้รับความรู้ที่ผิด การคิดที่ไม่สมเหตุผล ก็จะกลายเป็นคิดฟุ้งซ่าน การนิรนัยแม้จะใช้เหตุผลแต่ก็ผิดพลาดได้ถ้าทฤษฎีเดิม (ทฤษฎี หรือทฤษฎี หมายถึง ความเห็น) ความรู้เดิมที่มีผู้บอกไว้ นั้นเป็นเท็จ หรือผิดเงื่อนไขของการนิรนัย ข้อความรู้ใหม่ที่ได้อีกก็พลอยเป็นเท็จไปด้วย

ภาวนามยปัญญา คือ ความรู้ได้จากการลงมือกระทำ หรือการลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดขึ้น ทำให้มี ทำให้เป็นขึ้น(ภาวนา หมายถึง เจริญ ทำให้เกิดขึ้น มีขึ้น เป็นขึ้น) หมายถึงการลงมือทำ การทดลองทำ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล ดูผลการกระทำนั้นว่าได้ผลอย่างไร สอดคล้องกับการบอกจากผู้อื่นและ การคิดหาเหตุผลของเราหรือไม่ ก็ทำให้เกิดความรู้ได้ การอุปนัยจัดได้ว่าเข้ากับวิธีการนี้ ความรู้ที่ได้มาจากการลงมือกระทำนี้ยังมีข้อบกพร่องเหมือนกัน กล่าวคือ ข้อสรุปความรู้จากวิธีนี้อาศัย และให้ความเชื่อถือในประสาทสัมผัสทั้ง 5 มาก หากประสาทสัมผัสทั้ง 5 วิปลาดคลาดเคลื่อนไป หรือไม่มีประสิทธิภาพพอ เช่น เมื่อไม่เห็น จึงสรุปว่าไม่มีแท้จริงแล้วมีแต่ตามองไม่เห็น การเห็นเชือกเป็นงู การเห็นเงา(Mirage)บนถนนเป็นน้ำ การรู้สึกวารถเราเคลื่อนเมื่อรถคันข้างเคลื่อนขณะจอดติดสัญญาณไฟแดง เป็นต้น ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงเครื่องมือที่ใช้แทนประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วยว่าต้องมีประสิทธิภาพ หรือมีคุณภาพด้วย

พุทธศาสนาสอนให้แสวงหาความรู้โดยให้ประมวลเข้าด้วยกัน คือสอนให้ฟัง ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจากครูอาจารย์ก่อนเนื่องจากยังเด็ก เป็นสมาชิกใหม่ของสังคม ยังไม่มีประสบการณ์ หรือยังด้อยปัญญา จากนั้นสอนให้คิด และให้ลงมือทำในเรื่องเดียวกันนั้น และตรวจสอบซึ่งกันและกันให้แน่ใจ แล้วจึงสรุปเป็นความรู้ วิธีการดังนี้ ภายหลังนักปรัชญาได้นำมาจัดเป็นกระบวนการ ขั้นตอนในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ(Systematic approach) ที่เรียกว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีการทางปัญญา ที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และการวิจัยนั้นเมื่อยกเอาอริยสัจเป็นตัวตั้งแล้วจะเห็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 2 คู่ คือ ทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ และ นิโรธเป็นผล มรรคเป็นเหตุ คู่แรกเป็นทฤษฎี คู่หลังเป็นการปฏิบัติเพื่อทดสอบทฤษฎี ถ้าการปฏิบัติ

1.เกิดผลตามทฤษฎี หมายถึง ทฤษฎีนั้นเป็นจริงคือเป็นสัจพจน์ นั่นคือการใช้ตรรกศาสตร์อุปมาทดสอบผลนिरนัยเพื่อดูว่าสมมติฐานเป็นสัจพจน์หรือไม่ อริยสัจกับขั้นของวิธีการทางวิทยาศาสตร์เทียบเคียงกันได้คือ ทุกข์=ปัญหา สมุทัย=สมมติฐาน มรรค=เก็บรวบรวมข้อมูล นิโรธ=วิเคราะห์ ข้อมูล (ผล) ถ้าปัญหาคือ “A เป็นสาเหตุให้เกิด B หรือไม่” หรือที่ผลเป็นเช่นนี้คือ B เพราะ A เป็นสาเหตุหรือไม่ (ทุกข์)⁴

2.การตั้งข้อเสนอหลักหรือสมมติฐานจะตั้งว่า “A เป็นสาเหตุให้เกิด B” หรือเมื่อ A ผันแปรแล้ว B จะผันแปรด้วย (สมุทัย)

3.เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เช่นใช้วิธีการสังเกตทดลอง โดยทำให้ A เกิดขึ้น และ ไม่ให้ A เกิดขึ้น (มรรค)

4.แล้ววิเคราะห์ข้อมูล ดูว่าเมื่อ A เกิดแล้ว B เกิด เมื่อ A ไม่เกิด แล้ว B ไม่เกิดด้วยหรือไม่ (นิโรธ) ถ้า A เกิด แล้ว B เกิด เมื่อ A ไม่เกิด แล้ว B ไม่เกิด แล้ว “A เป็นสาเหตุให้เกิด B” โดยควบคุมผลที่มาจากสาเหตุอื่นๆแล้ว

5. สรุป ว่าสมมติฐานเป็นจริง กลายเป็นสัจพจน์

ดังนั้นในตัวอย่างนี้ขั้นการตั้งสมมติฐานคือ สมุทัย หมายถึงการคาดคะเนความเป็นสาเหตุซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า A เป็นสาเหตุให้เกิด B แต่สมมติฐานอาจเป็นเท็จเมื่อขัดกับผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 4 ดังนั้นในวิธีการทางวิทยาศาสตร์เมื่อใช้ตรรกศาสตร์นिरนัย จึงยกเอาข้อเสนอหลักไว้เป็นเพียง “ข้อสันนิษฐาน” โดยใช้ศัพท์ว่า “Postulate” หมายถึงยังไม่ปักใจเชื่อว่าเป็นสัจพจน์ สรุปดังตาราง 1

ในการพิจารณาความเป็นสาเหตุนี้ นักวิทยาศาสตร์ได้สรุปแนวคิดของฮิวม์ (Hume' classical rule) ได้เป็นกฎเกณฑ์ 3 ประการคือ (Rosenthal and Ronsnow.1991:75)

1. กฎความสัมพันธ์ร่วม (Covariation rule) เหตุกับผลต้องผันแปรในลักษณะร่วม เกิดไล่เลี่ยกัน เป็นความสัมพันธ์ทางบวก (Positively correlated) หรือเหตุกับผลผันแปรตามกัน เช่นเหตุเกิดแล้วผลเกิด เหตุดับผลก็ดับ ถ้าเหตุเกิดแล้วผลดับ หรือเหตุดับแล้วผลเกิด หรือผลเกิดแล้วเหตุดับ ผลดับแล้วเหตุเกิด ไม่เข้ากับกฎนี้ เป็นต้น

2.กฎลำดับเวลาการเกิด (Temporal - precedence rule) ต้องพิสูจน์ได้ว่าผลเกิดขึ้น หลังจากเหตุเกิดขึ้นแล้ว หรือ เหตุต้องเกิดก่อนผลเสมอ ไม่มีข้อยกเว้น และ

3.กฎความตรงภายใน (Internal-validity rule) เหตุต้องไม่ถูกบิดเบือน หรือถูกปิดบังความสัมพันธ์ต่อผล หรือผลต้องไม่เกิดจากสิ่งหรือเหตุอื่นร่วมอยู่ด้วย

³ เรื่องนี้มีกล่าวใน “เกสปุตตสูตร”(กาลามสูตร) เพื่อเตือนให้ผู้วิจัยตระหนักถึงการสรุปความจริงว่าเป็นอย่างไรนั้นควรระวัง พิจารณาให้แน่ใจ ดูพระไตรปิฎก เล่มที่ 20 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 12 อังคตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาต

⁴ ปัญหา หรือทุกข์ หมายถึงสภาวะขัดแย้ง หรือข้อขัดแย้ง หรือข้อสงสัยซึ่งทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าเป็นอะไร อย่างไร, ความไม่รู้, โง่, อวิชา, แก้ไขไม่ได้เนื่องจากไม่รู้ ไม่ใช่ความรู้สึกว่าเป็นทุกข์หรือทุกขเวทนา อันเป็นความรู้สึกเมื่ออยู่ในสภาวะขัดแย้ง

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างอริยสัจ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และการวิจัย

	เหตุ	ผล	วิธีการทางวิทยาศาสตร์	ความตรงของการวิจัย	ความสำคัญของการวิจัย	
ทฤษฎี (รู้คิด) ปฏิบัติ	สมุทัย เกิด (รู้เหตุแห่งปัญหา)	ทุกข์	1. นิยามปัญหา 2. ตั้งสมมติฐาน (Deductive)	ความตรงภายใน (Internal Validity)	ได้ความรู้ ความจริงหรือสร้างองค์ความรู้ของศาสตร์	เป็นการตรวจสอบความต่างของสภาวะว่าจะให้ผลสอดคล้องกันหรือไม่ถ้าสอดคล้องแสดงว่า
ปฏิบัติ (รู้ทำ) ปฏิบัติ	มรรค ดับ (ดับเหตุแห่งปัญหา)	นิโรธ	3. เก็บรวบรวมข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูล (Inductive) 5. สรุป (เป็นความรู้) หรือ ปฏิเสธ (รู้ผล)	ความตรงภายนอก (External Validity)	ได้ประโยชน์ต่อมนุษย์จากการนำความรู้ไปใช้อย่างกว้างขวาง	ความรู้ที่สอดคล้องกับความ เป็นจริง (ธรรมชาติ) หรือ ทฤษฎี/ความรู้ที่จะบรรยาย อธิบาย ทำนาย ปραกฏการณ์ ธรรมชาติได้

กฎทั้ง 3 กฎนี้ ต้องมีพร้อมจึงจะแสดงถึงความเป็นสาเหตุได้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2534: 13) ได้เสนอข้อพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal connection) ไว้ดังนี้

1. สิ่งที่เป็นสาเหตุต้องเกิดขึ้นก่อนสิ่งที่เป็นผล
2. สิ่งที่เป็นสาเหตุนั้นจะต้องสมเหตุสมผล คือความเป็นสาเหตุต้องสามารถอธิบาย หรือทำนายได้ในเชิงทฤษฎี

3. ความเป็นสาเหตุนั้นจะต้องสามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีนัย และอุปนัย (Deduction and Induction)

4. ตรวจสอบความเป็นสาเหตุได้ด้วยการทดลอง

ข้อพิจารณาทั้ง 4 ประการนี้ โดยสรุปก็คือหลักการที่ใช้ในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และคำสอนในพุทธศาสนานั้นเอง

สมมติฐาน(Hypothesis)

สมมติฐาน เป็นคำสมาสจากคำ “สม หรือ สัม” หมายถึง ร่วมกัน, เข้ากันได้, ตกลง, ลงตัว “มติ” หมายถึง ความเห็น “ฐาน หรือ สถาน” หมายถึง ความเป็นไปได้, โอกาส, เหตุ, อย่าง, ประการ, ที่ตั้ง, ตำแหน่ง (เช่น สสารมีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว และก๊าซ คือมีความเป็นไปได้ที่สสารจะเป็นอย่างนั้น) แพลความหมายรวมว่า **สมมติฐานเป็นความเห็นที่ร่วมกันหรือตกลงกันว่ามีความเป็นไปได้เช่นนั้น** ก็น่าจะให้ความหมายเหมาะสม แต่ก็ยังเข้าใจได้ค่อนข้างยาก ส่วนใหญ่เราค้นเคยกับคำว่า สมมติ ซึ่งหมายถึงความเห็นร่วมกันโดยการตกลงซึ่งไม่จริง ตรงข้ามกับคำว่า “สภาวะ”(State) หรือความเป็นจริง (ภว, ภพ: Existence, Being, Entity) ความเป็นจริงนี้คือ ความเป็นจริงตามธรรมชาติหรือตามสาเหตุ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอาศัยความเห็นที่มีการตกลงร่วมกันของมนุษย์หรือการกำหนด การดลบันดาลของใคร เช่น ฝนตก ไม่ใช่เทวดาดลบันดาลให้ตก คนทุกคนต้องตาย เป็นต้น สภาวะอย่างนี้ไม่ต้องกำหนด หรือตกลงกันโดยความ

⁵ ในขั้นนี้ไม่จัดว่าอยู่ในส่วนของปฏิบัติ แต่เป็นขั้นสรุปที่ได้จากการดูความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติหรือ Deductive กับ Inductive คือรู้ผล

เห็นร่วมกันของมนุษย์ การสมมติว่าจริง ก็คือไม่จริง ตอนเป็นเด็กเรามากเล่นสมมติกันว่า ให้เป็นพ่อ แม่ ตำรวจ แม่ค้า ครู หมอ ฯลฯ เป็นต้น เหล่านี้เป็นเรื่องไม่จริงทั้งสิ้น แต่ในขณะที่เล่นทุกคนต้องยอมรับเป็นข้อตกลงว่า เป็น พ่อ เป็นแม่จริง ถ้าจะเรียกว่า จริง ก็อาจเรียกว่า จริงโดยสมมติ หลายสิ่ง หลายอย่างในโลกและจักรวาลนี้เราจะพบความจริงโดยสมมติมากมาย แม้กระทั่งตัวเราเอง ก็ยังเป็นสิ่งสมมติว่า เป็นตัวเรา ในการตั้งสมมติฐานเราตั้งสมมติฐาน โดยเริ่มจากการตกลงร่วมหรือสมมติว่าข้อความ หรือสิ่งที่สมมตินั้นมีความเป็นไปได้ไว้อีกก่อน เช่น ถ้าตกลงกันเรื่องความเป็นสาเหตุ ก็เชื่อว่าสาเหตุนั้นมีความเป็นไปได้ ความเป็นไปได้นี้มี 2 ฐานะ หรือ 2 สถานะ ของสภาวะ คือเป็นตามสภาวะ กับไม่เป็นตามสภาวะ (จริงกับเท็จ) ดังนั้นสมมติฐานจึงตั้งอยู่ในความไม่รู้ ซึ่งต้องอาศัยการคาดคะเน อย่างสมเหตุสมผล เมื่อนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายว่าเป็นข้อความที่คาดคะเนคำตอบ หรือความรู้ ก่อนที่จะดำเนินการทดสอบสมมติฐาน ก็น่าจะสอดคล้องกับการวิเคราะห์นี้ เมื่อทดสอบแล้วผลการทดสอบจะมีความเป็นไปได้ 4 ฐานะ คือ 1)ปฏิเสธสมมติฐานที่เป็นจริง 2)ยอมรับสมมติฐานที่เป็นจริง 3)ปฏิเสธสมมติฐานที่เท็จ และ 4)ยอมรับสมมติฐานที่เป็นเท็จ ดังนั้น สมมติฐานจึงหมายถึง ข้อความที่คาดคะเนคำตอบซึ่งมีความเป็นไปได้ 2 สถานะ คือจริง กับเท็จ ในการวิจัยมีสมมติฐานที่เกี่ยวข้อง 2 ประเภทคือ สมมติฐานการวิจัย และสมมติฐานทางสถิติ

1. สมมติฐานการวิจัย (Research hypothesis)

สมมติฐานการวิจัย หมายถึง การคาดคะเนคำตอบต่อปัญหาการวิจัยไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าจริงหรือเท็จ และ/หรือเป็นการคาดคะเนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างมีเหตุผล การคาดคะเนนี้แสดงให้เห็นในรูปแบบของการใช้ภาษา และอาจจะได้รับการยอมรับ หรือถูกปฏิเสธจากการทดสอบสมมติฐานก็ได้ ในการวิจัยที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ จะทดสอบสมมติฐานดังกล่าวจากผลนิรนัย

(Deduction consequences) โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) หรือใช้วิธีการทดสอบทางสถิติกระทำต่อข้อมูลนั้นแล้วจึงสรุปโดยอุปนัย(Induction)

การวิจัยที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น เรา จะตั้งสมมติฐานโดยวิธีการนิรนัยแล้วจึงทดสอบสมมติฐาน และสรุปโดยวิธีการอุปนัยดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เราใช้คำว่า “การทดสอบสมมติฐาน” (Hypothesis Testing) และไม่ใช่คำว่า “การพิสูจน์สมมติฐาน” (Hypothesis Proving) โดยเหตุที่สมมติฐานเป็นการคาดคะเนคำตอบโดยอาศัยหลักการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งไม่ทราบว่าจะผลจากการใช้เหตุผลที่ใช้ตั้งสมมติฐานนั้นเป็นความจริงหรือเท็จ นั้นหมายความว่าเราไม่รู้ว่าความจริงคืออะไร เป็นอย่างไร จากนั้นเราทดสอบสมมติฐานด้วยหลักฐาน หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอาศัยการรับรู้ข้อเท็จจริงจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ทั้งนี้ไม่ว่าสมมติฐานจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธก็ตาม หมายถึงการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานตามการรับรู้ข้อเท็จจริงจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เท่าที่รับรู้ได้เท่านั้น ที่รับรู้ไม่ได้ก็มีอีกมาก และก็ได้ไม่ได้หมายความว่า การรับรู้นั้นจะถูกต้องเสมอไป เนื่องมาจากประสาทอาจวิปลาสคลาดเคลื่อนไป หรือเครื่องมือที่ใช้แทนประสาทนั้นอาจไม่มีคุณภาพ ถ้าสมมติฐานได้รับการยอมรับ ก็หมายถึง การยอมรับตามเท่าที่รับรู้ได้ด้วยผัสสะ(Contact) ทั้ง 5 ถ้าปฏิเสธก็หมายถึง การปฏิเสธตามเท่าที่รับรู้ได้ด้วยผัสสะทั้ง 5 เช่นกัน การรับรู้ด้วยประสาท หรือผัสสะนี้เราเรียกว่า “การสังเกต”(Observe) ด้วยเหตุนี้การทดสอบสมมติฐาน และการสรุปเป็นข้อความรู้ที่ได้จากวิธีการนี้ จึงยังไม่ทราบข้อสรุปว่าเป็นความจริงแท้หรือไม่ โดยเหตุที่ว่า เมื่อเราไม่รู้จักความจริงแล้ว เราจะสรุปว่าข้อค้นพบของเรานั้นเป็นความจริงได้อย่างไร ทำนองเดียวกัน ถ้าหากเรารู้ความจริงแล้ว เราจะเสียเวลาทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความรู้ความจริงอีกทำไม ดังนั้น การทดสอบสมมติฐานจึงใช้ในกรณีที่เราไม่ทราบว่าความจริงคืออะไร เป็นอย่างไร ผลการทดสอบก็เป็นเพียงสิ่ง หรือความรู้ที่เราเชื่อว่าจริงเท่านั้น ตามข้อมูลที่ได้จากการรับรู้

ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าเราใช้วิธีการและเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่มีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด การสรุปผลเราจะสรุปผลภายใต้เงื่อนไขของการมีความคลาดเคลื่อน (Error) จากการสังเกตที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเสมอ โดยปัจจุบันเราให้ความเชื่อถือในวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ว่าเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้มากที่สุดจากพัฒนาการทางปัญญาของมนุษย์ หรือปัญญาวิวัฒน์

ส่วนคำว่า “การพิสูจน์” นั้นเราจะใช้ในกรณีที่เราทราบความจริงตามสภาวะว่าคืออะไร เป็นอย่างไร หรือเรามีหลักอะไรอย่างหนึ่งที่เราถือว่าจริงหรือถูกต้อง โดยใช้การเทียบเคียงระหว่างข้อมูลที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 กับความจริงที่ใช้เป็นเกณฑ์หรือตัวถูกเทียบ เช่น การพิสูจน์อักษร เราใช้การเทียบเคียงกับการเขียนที่ถูกต้องตามหลักภาษา การพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือก็ใช้การเทียบเคียงกับลายนิ้วมือจริง การพิสูจน์พันธุกรรมจาก DNA (Deoxyribonucleic acid) ของลูกกับพ่อแม่ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นการหาข้อความรู้ที่อาศัยการเทียบเคียงกับความจริงทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการสรุปข้อความรู้ความจริงเหล่านี้ล้วนได้มาจากการประจักษ์ด้วยประสาทการรับรู้ที่กล่าวมาแล้ว หน้าที่ของนักวิจัยจะต้องสังวร ระวังในการรับรู้ด้วยประสาทนี้

การทดสอบและการพิสูจน์นี้จัดเข้ากับวิธีการอุปนัยนั่นเอง สมมติฐานจะได้รับการยอมรับก็ต่อเมื่อมีความสอดคล้องกับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงตามการประจักษ์ ถ้าขัดกับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงตามการประจักษ์แล้ว สมมติฐานจะถูกปฏิเสธ

การตั้งสมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยเราจะตั้งปัญหาการวิจัย หรือข้อสงสัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ด้วยเหตุนี้เราจะไม่ตั้งว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ การตั้งสมมติฐานก็ควรสอดคล้องกับปัญหาการวิจัยด้วย กล่าวคือสมมติฐานควรตั้งว่า ถ้าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันแล้ว เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งแปรเปลี่ยนไป ตัวแปรอีกตัวหนึ่งต้องแปรเปลี่ยนไปด้วย เราจะไม่ตั้งว่าเมื่อตัวแปรตัวหนึ่งแปรเปลี่ยนไป ตัวแปรอีกตัวหนึ่งต้องคงที่ หรือถ้าตัวแปรตัวหนึ่งคงที่

ตัวแปรอีกตัวหนึ่งต้องแปรเปลี่ยนไป หรือเมื่อตัวแปรตัวหนึ่งไม่แปรเปลี่ยนไป ตัวแปรอีกตัวหนึ่งต้องไม่แปรเปลี่ยนไปด้วย เพราะเหตุว่าโดยปกติของการค้นคว้าหาความรู้ของมนุษย์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ โดยดูความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ตัวแปร ไปจนถึงรู้ความสัมพันธ์สูงสุดคือความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือกฎธรรมชาติ และถือเอาประโยชน์จาก ความสัมพันธ์และกฎนั้นมาใช้ในการดำรงชีวิต การวิจัยเกี่ยวกับตัวยาคือการสงสัยว่า “ตัวยา A รักษาโรคได้หรือไม่?” ดังนั้นสมมติฐานจึงควรตั้งว่า “ตัวยา A รักษาโรคได้” กล่าวคือ ถ้าเราทำให้ **ตัวยาผันแปรไปแล้ว โรคต้องผันแปรไปด้วย** เมื่อเราให้ตัวยา A กับผู้ป่วยกลุ่มหนึ่ง และไม่ให้ตัวยา A กับผู้ป่วยอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นโรคเดียวกันโดยควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆให้คงที่แล้ว กลุ่มที่ได้รับตัวยา A จะต้องหายป่วย กลุ่มที่ได้ไม่ได้รับตัวยา A จะต้องไม่หายป่วย หรือ โรค/อาการป่วย ต้องผันแปร(หาย-ไม่หาย) เมื่อการให้ยา/ตัวยาผันแปรไป (ให้-ไม่ให้) เราจะไม่ตั้งสมมติฐานว่า “ตัวยา A รักษาโรคไม่ได้” การตั้งอย่างนี้ เมื่อได้ข้อค้นพบหรือความรู้ที่ได้ก็ไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรต่อเรา เพราะปกติแล้วปัญหาในการดำรงชีวิต คือไม่มีตัวยารักษาโรคอยู่แต่เดิม แล้วเรายังจะไปค้นคว้าวิจัยโดยทดสอบว่าตัวยา A รักษาโรคไม่ได้อีก ก็คงดูแปลกๆ ดังนั้นข้อความในสมมติฐานการวิจัยเราจะไม่ตั้งว่าคุณลักษณะหรือค่าของตัวแปรตามมีความ “เท่ากัน” หรือ “ไม่แตกต่างกัน” แต่ควรตั้งว่าคุณลักษณะหรือค่าของตัวแปรตามแปรไปในลักษณะที่ “ไม่เท่ากัน”(มากกว่า-น้อยกว่า) หรือ “แตกต่างกัน” ซึ่งแสดงให้เห็นการผันแปรของตัวแปรตามที่ผันแปรตามตัวแปรอิสระ หรือแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 2 ตัว ดังนั้นนิยามของสมมติฐาน จึงมีข้อความที่เป็นการคาดคะเนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรเพิ่มเข้ามาอีกตามนิยามของปัญหาการวิจัย จากข้อความเดิมที่เป็นการคาดคะเนคำตอบที่มีความเป็นไปได้เท่านั้น ตามที่ได้นิยามไว้

ตัวอย่างการตั้งสมมติฐานการวิจัย

การตั้งสมมติฐานการวิจัยเราอาศัยการนิรนัยจากทฤษฎี หรือความเห็น/ความรู้ที่มีมาก่อน

ทฤษฎี หรือ ทฤษฎี แปลว่า ความเห็น หรือลัทธิ (ความเห็นอย่างเดียวกัน-ism) ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีกล่าวว่า “คนเราเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่เป็นรูปธรรมกว่าในสิ่งที่เป็นนามธรรม” เราอาจนิรนัยผล (Deducing the consequences) โดยให้เหตุผล(Argument) ตามตรรกบท ได้ดังนี้

1. “คนเราเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่เป็นรูปธรรม”(ข้อเสนอหลัก): สมมติฐาน

2. “ถ้าการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการเรียนในสิ่งที่เป็นรูปธรรม(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วจะทำให้คนเรียนรู้ได้ดี”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป1)

2. “ถ้าการเรียนโดยการสาธิตเป็นการเรียนในสิ่งที่เป็นรูปธรรม(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเรียนด้วยการสาธิตแล้วจะทำให้คนเรียนรู้ได้ดี”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป2)

2. “ถ้าการเรียนโดยให้ลงมือปฏิบัติเป็นการเรียนในสิ่งที่เป็นรูปธรรม(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเรียนโดยให้ลงมือปฏิบัติแล้วจะทำให้คนเรียนรู้ได้ดี”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป3)

2. “ถ้าการเรียนโดยครูบรรยายไม่เป็นการสอนในสิ่งที่เป็นรูปธรรม(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเรียนโดยครูบรรยายแล้วจะไม่ทำให้คนเรียนรู้ได้ดี”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป4)

จากตัวอย่าง ข้อเสนอที่ 1 เป็นทฤษฎี/เหตุใหญ่/ข้อเสนอหลักที่มาก่อน ถือว่าเป็นสมมติฐาน ข้อเสนอที่ 2 เป็นเงื่อนไขหรือเหตุรอง ข้อที่ 3 เป็นผลที่ตามมา/เป็นข้อสรุป หรือเป็นสมมติฐานย่อย ซึ่งสามารถนำไปนิรนัยผลได้อีก ข้อที่ 3 นี้เราจะนำไปตั้งเป็นสมมติฐานการวิจัยและนิรนัยผลต่อไปอีก จากตัวอย่าง มีข้อสรุปหรือผลที่ตามมา 4 ผล ผลที่ตามมาทั้ง 4 ผลนี้จะต้องไม่ขัดกับข้อมูลโดยประจักษ์ หรือโดยสภาวะ เมื่อได้รับการทดสอบทุกๆผลแล้ว ข้อเสนอที่ 1 ที่ว่า “คนเราเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่เป็นรูปธรรม” จึงจะได้รับการยอมรับว่าจริง แต่ถ้าผลใดผลหนึ่งขัดแย้งกับข้อมูลโดยประจักษ์ หรือโดยสภาวะแล้ว ข้อเสนอ

ที่ 1 ที่ว่า “คนเราเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่เป็นรูปธรรม” จะถูกปฏิเสธ หรือเป็นเท็จทันที จากการอธิบายนี้เราจะเห็นว่า เราทดสอบสมมติฐานจากผลนิรนัย ซึ่งไม่ได้ทดสอบที่ตัวสมมติฐานโดยตรง วิธีการนี้เรียกว่าการอุปนัย จุดอ่อนของการทดสอบผลนิรนัยนี้อยู่ที่ หากผลนิรนัยไม่ครอบคลุมพอ หรือมีน้อยไป อาจทำให้ยอมรับสมมติฐานที่เป็นเท็จได้ ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเทียบได้กับการมีตัวอย่างที่น้อยเกินไป ตัวอย่างเช่นตรรกบท ต่อไปนี้

1. “ในน้ำมีปลา”(ข้อเสนอหลัก): สมมติฐาน

2. “ถ้าในทะเลสาบสงขลามีน้ำ”(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าในทะเลสาบสงขลามีน้ำแล้วในทะเลสาบสงขลาจะมีปลา”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป1)

2. “ถ้าในสระน้ำหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณมีน้ำ”(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าในสระน้ำหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณมีน้ำแล้วในสระน้ำหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณจะมีปลา”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป 2)

2. “ถ้าในแม่น้ำเจ้าพระยามีน้ำ”(ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าในแม่น้ำเจ้าพระยามีน้ำแล้วในแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีปลา”(ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป 3)

จากผลนิรนัยนี้ เราทำการทดสอบโดยไปสำรวจดูพบว่าในทะเลสาบสงขลา ในสระน้ำหน้ามหาวิทยาลัยทักษิณ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ล้วนมีปลาทุกแห่ง ดังนี้ เราจะสรุปว่า ข้อเสนอที่ 1 ที่ว่า “ในน้ำมีปลา” ซึ่งเป็นสมมติฐานนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นจริง การสรุปอย่างนี้เป็นความผิดพลาดเนื่องจากเรานิรนัยผลที่ตามมาไม่ครอบคลุม โดยคิดไม่ถึงไปว่า “ในมะพร้าวมีน้ำ” อยู่ด้วยเหมือนกัน ถ้าเป็นดังนี้แล้ว สมมติฐานจะถูกปฏิเสธเพราะเมื่อผ่ามะพร้าวดูแล้วเห็นมีแต่น้ำมะพร้าวหามีปลาไม่ สมมติฐานว่า “ในน้ำมีปลา” จึงเป็นเท็จ กรณีนี้เราจะเห็นว่าผลการทดสอบเพื่อหาความจริงพลิกจากหน้ามือเป็นหลังมือ

เลยทีเดียว ดังนั้นการค้นหาคำความจริงด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์จึงสรุปความรู้ได้ตามเท่าที่ประสาท หรือผัสสะจะรู้ได้เท่านั้น แต่ถ้าความจริงแล้วในมะพร้าวมีปลาชนิดหนึ่งซึ่งมีขนาดเล็กมากจนตามองไม่เห็น แม้กล้องจุลทรรศน์ที่มีก็ไม่กำลังขยายพอที่จะเห็นได้ จึงไม่ปรากฏแก่ตาว่ามีปลาในมะพร้าว ข้อสรุปจะเป็นอย่างไร? การรับรู้ด้วยผัสสะนี้ต้องระวัง

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเราจะนำเอาสมมติฐานย่อยไปเป็นสมมติฐานการวิจัยต่อ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

1. “ถ้าเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วจะทำให้คนเรียนรู้ได้ดี” (ข้อเสนอหลัก): สมมติฐาน

2. “ถ้าเด็กชายสมศักดิ์เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” (ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเด็กชายสมศักดิ์เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วจะเรียนรู้ได้ดี” (ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป1)

2. “ถ้าเด็กชายวิทยาเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” (ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเด็กชายวิทยาเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วจะเรียนรู้ได้ดี” (ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป2)

2. “ถ้าเด็กหญิงวิไลไม่เรียนด้วย คอมพิวเตอร์ช่วยสอน” (ข้อเสนอรอง)

3. “ถ้าเด็กหญิงวิไลไม่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้วจะเรียนรู้ได้ไม่ดี” (ผลที่ตามมาหรือข้อสรุป3)

การอธิบายตัวอย่างนี้ก็อธิบายได้เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ผ่านมา ในกรณีนี้เราอาจทำการทดสอบสมมติฐานโดยถือเอาข้อมูลจากการทดลอง โดยออกแบบการทดลองกำหนดให้มีกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มโดยให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองให้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และให้อีกกลุ่มหนึ่งไม่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยให้ทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกันทุกลักษณะยกเว้นให้ต่างกันที่วิธีเรียน จากนั้นจึงเก็บ

ข้อมูลจากการวัดผลการเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลดูสถานะ หรือภาพรวมว่า ค่าเฉลี่ย/ความแปรปรวนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ กลุ่มใดมากน้อยกว่ากัน ซึ่งการทดสอบผลควรได้ว่าผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะต้องเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ไม่ได้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทุกผลนิรันดร์ หรือทดสอบกับนักเรียนทุกคน

สมมติฐานจึงจะได้รับการยอมรับว่าเป็นจริง หากได้ว่าผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลการเรียนรู้ได้ไม่ดีกว่าผู้ไม่ได้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สมมติฐานจะถูกปฏิเสธว่าเป็นจริง จากตัวอย่างแท้จริงเราเพียงทดสอบผลการนิรันดร์ว่า ผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเรียนรู้ได้ดี และผู้ไม่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเรียนรู้ได้ไม่ดี แต่การเรียนรู้ได้ดี-ไม่ดี เราอาศัยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้เรียนว่ากลุ่มใดดีกว่า เป็นการทดสอบเป็นกลุ่มแทนการทดสอบรายคนโดยอาศัยค่ากลาง/ค่าการกระจายของกลุ่ม สรุปว่าการทดลองนี้เราทดสอบผลนิรันดร์ 2 ผลเท่านั้น (2กลุ่ม) เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การวิจัยโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เราตั้งสมมติฐานโดยอาศัยการนิรันดร์ผลจากทฤษฎี ซึ่งเป็นความเห็นหรือข้อความรู้เดิมที่ได้จากการบอกหรือเล่าเรียนกันมา การได้เห็นได้ฟังสืบต่อกันมานี้ อาจยังเป็นข้อสงสัยและต้องการทดสอบ⁶ แม้ตัวทฤษฎีเองก็ตั้งเป็นสมมติฐานได้เพราะ

เราทดสอบสมมติฐานจากผลนิรันดร์ การประจักษ์ได้เห็นได้ฟัง หรือการสังเกตรู้ข้อมูลโดยตัวผู้วิจัยเองก่อนตั้ง/นิยามปัญหาถือว่าเป็นการสังเกตที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตั้งปัญหา เพราะเป็นการสงสัยหรือไม่แน่ใจในสิ่งที่ได้จากการสังเกตนั้น (ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง...) แต่ก็ได้ลงความเห็นไว้ภายหลังจากการสังเกตและตั้งปัญหาแล้วอันเป็นทฤษฎีของตน จากนั้นจึงใช้เหตุผลโดยนิรันดร์จากทฤษฎีของตนตั้งเป็นสมมติฐาน ซึ่งก็ถือว่ายังไม่รู้คำตอบอยู่นั่นเอง ส่วนการอุปนัยหรือตรรกศาสตร์อุปนัยนั้น จะทำให้ได้สัจพจน์คือความจริงอันเป็นข้อยุติ ก็ในเมื่อการสังเกตนั้นยังเป็นข้อสงสัย หรือเป็นทฤษฎีอยู่นั้นจะถือว่าเป็นสัจพจน์

⁶ เป็นลัทธิ “สงสัยไว้ก่อน” เช่น พุทธศาสนา ปรากฏในเกสปุตตสูตร

ไม่ได้ จึงไม่ถือว่าการสังเกตก่อนนิยามปัญหานั้น เป็นการอุปนัยเพื่อตั้งเป็นสมมติฐาน เพราะการอุปนัยนั้นจะหมายถึงการได้ข้อสรุปความรู้ความจริงจากการทดสอบผลนิรนัย หรือการตรวจสอบสัจพจน์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของตรรกศาสตร์อุปนัยดังที่กล่าวไว้แล้ว เปรียบเหมือนหนึ่งว่าความจริงไปยุคที่การอุปนัยตามลัทธิปฏิฐานนิยม หากไม่ได้ทดสอบผลนิรนัยเราจะไม่เรียกว่าการอุปนัยตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ **หลักการนี้ขัดกับความเห็นที่ว่าสมมติฐานตั้งขึ้นโดยวิธีอุปนัย**

กล่าวโดยสรุป การสังเกตเหตุการณ์ ตัวแปรก่อนเริ่มขั้นตอนแรกๆของวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น เราสังเกตเพื่อตั้ง/นิยามปัญหา หรือข้อสงสัยเกี่ยวกับตัวแปรหรือความสัมพันธ์ของตัวแปรการวิจัย อันเป็นขั้นตอนแรกๆของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เราไม่ได้สังเกตเพื่อตั้งสมมติฐานหรืออุปนัยเป็นสมมติฐาน แต่โดยปกติแล้วสมมติฐานย่อมจะต้องสอดคล้องกับปัญหา จึงทำให้เข้าใจไป ได้ว่าเราสังเกตเพื่อตั้งสมมติฐาน หรือสมมติฐานตั้งโดยอุปนัย เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ การตั้งสมมติฐานโดยการอุปนัยย่อมเป็นไปได้ เพราะถ้าตั้งสมมติฐานโดยการอุปนัยแล้วก็จะไม่มีการทดสอบสมมติฐานอีก ด้วยเหตุว่าการทดสอบสมมติฐานเราใช้การทดสอบผลนิรนัยตามการประจักษ์ แล้วสรุปโดยอุปนัยเป็นข้อความรู้ อันเป็นข้อยุติในการแสวงหาความรู้ในคราวนั้นตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีขั้นตอน กระบวนการหาความรู้ดังนี้

การเขียนสมมติฐานการวิจัย

1) สมมติฐานแบบมีทิศทาง (Directional hypothesis) เป็นสมมติฐานที่เขียนโดยระบุทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือในกรณีของการเปรียบเทียบก็ให้ระบุทิศทางความแตกต่าง เช่น สัมพันธ์กับทางบวก-สัมพันธ์กันทางลบ มากกว่า-น้อยกว่า สูงกว่า-ต่ำกว่า เพิ่มขึ้น-ลดลง เป็นต้น เช่น

(1) นักศึกษาเพศชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าเพศหญิง

(2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก

การตั้งสมมติฐานแบบนี้ชี้ให้เห็นความมั่นใจของผู้วิจัยว่ามีเหตุผลเพียงพอที่จะระบุถึงทิศทางของคำตอบ

2) สมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง (Non-directional hypothesis) เป็นสมมติฐานที่เขียนโดยไม่ได้ระบุทิศทางของความสัมพันธ์กัน หรือเขียนโดยระบุความแตกต่างกันเท่านั้น เช่น

(1) นักศึกษาเพศชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกับเพศหญิง

(2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน

2. สมมติฐานทางสถิติ (Statistical hypothesis)

สมมติฐานทางสถิติหมายถึงข้อความที่คาดคะเนคำตอบเกี่ยวกับค่าประชากร หรือค่าพารามิเตอร์ (Parameter) เช่น “ค่าเฉลี่ยประชากรตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 70” การเขียนข้อความบรรยายอย่างนี้เรียกว่าสมมติฐานทางสถิติเพราะเป็นข้อความที่คาดคะเนคำตอบเกี่ยวกับค่าประชากร ถ้าเขียนเป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เขียนได้ว่า $H_0: \mu = 70$ ส่วนใหญ่นิยมเขียนเป็นสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ค่าพารามิเตอร์ (Parameter) คือค่าของประชากรจะเป็นค่าใดก็ได้ซึ่งประชากร(Population) ในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาทั้งหมดซึ่งไม่ทราบจำนวน เพราะด้วยเหตุว่านับไม่ได้ (นับไม่ถ้วน) หรือไม่นับ จึงไม่สามารถรู้ค่าได้ ในทางสถิติเมื่อเราไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนแล้ว เราจึงไม่ทราบค่าประชากรมีค่าเท่าไร (ไม่ทราบค่าความจริงคืออะไร) เราจะใช้การอนุมานโดยการประมาณค่า (Estimation) และการทดสอบสมมติฐาน สำหรับค่าที่นับ วัดค่าสังเกตได้จากตัวอย่าง (Sample) เราเรียกว่าค่าสถิติ (Statistics) ค่านี้เราสามารถรู้ได้ เพราะสามารถแจงนับได้ครบถ้วน ในสถิติอนุมานเราจะอนุมานค่าประชากรจากค่าสถิตินี้ ซึ่งสมมติฐานทางสถิติเขียนได้ 2 แบบ คือ

2.1 สมมติฐานกลาง (Null hypothesis)

หมายถึงสมมติฐานที่ไม่ระบุหรือคาดคะเนความต่างหรือมีความต่างเป็นศูนย์ นิยมแทนด้วยสัญลักษณ์ H_0

เป็นสมมติฐานที่เขียนโดยระบุความเท่ากันของค่าประชากร หรือเขียนในรูปสมการ

2.2 สมมติฐานอื่น (Alternative hypothesis)

หมายถึงสมมติฐานอื่นที่ไม่ใช่หรือนอกเหนือไปจากสมมติฐานกลาง นิยมแทนด้วยสัญลักษณ์ H_1 หรือ H_a เป็นสมมติฐานที่เขียนโดยระบุหรือคาดคะเนความไม่เท่ากันของค่าประชากร หรือเขียนในรูปสมการ

สัญลักษณ์ ที่ใช้ในการเขียนสมมติฐานที่พบบ่อย ๆ ดังนี้

- μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร
- σ^2 แทน ความแปรปรวนของประชากร
- ρ แทน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวอย่างสมมติฐานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร $H_0 : \rho_{AB} = 0$

การเปรียบเทียบ $H_0 : \mu_A = \mu_B$

ตัวอย่างสมมติฐานอื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร $H_1 : \rho_{AB} \neq 0$

หรือ $H_1 : \rho_{AB} > 0$ (เป็นบวก)

หรือ $H_1 : \rho_{AB} < 0$ (เป็นลบ)

การเปรียบเทียบ $H_1 : \mu_A \neq \mu_B$

หรือ $H_1 : \mu_A > \mu_B$

หรือ $H_1 : \mu_A < \mu_B$

ดังที่กล่าวแล้วว่าสมมติฐานเป็นการคาดคะเนคำตอบซึ่งมีความเป็นไปได้ 2 ฐานะ คือ จริง กับ เท็จ การที่จะรู้ว่าจริงหรือเท็จจะต้องผ่านการทดสอบเรียกว่าการทดสอบสมมติฐาน สมมติฐานทางสถิติก็เช่นเดียวกัน แต่การทดสอบนี้จะทดสอบกับการประจักษ์คุณลักษณะของตัวแปรต่างๆ ที่เป็นปริมาณหรือตัวเลขที่ได้จากการวัด(ความหมายหนึ่งของคำว่า “สถิติ” คือข้อมูลที่เป็นตัวเลข) ในการทดสอบสมมติฐานทางสถิตินั้นเราทดสอบสมมติฐานกลางโดยอาศัยฐานจากทฤษฎีความน่าจะเป็น(Probability theory) คือคุณลักษณะทั้งหลายโดยธรรมชาติ มีความเป็นไปอย่างนั้นเอง มีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะเกิดที่จะเป็นหรือโดยสุ่ม (คำว่า “ธรรมชาติ” คือการเกิดมีปรากฏขึ้นตามธรรมชาติมีความหมายสอดคล้อง

กับ ธรรมชาติ ความเท่าเทียม ความเป็นธรรมดา ความ เป็นปกติความเป็นไปอย่างนั้นเองตามเหตุโดยไม่มีใครทำให้เป็น) เช่น การแจกแจงปกติก็คือการแจกแจงความถี่ตามโอกาสหรือความน่าจะเป็น ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ จะให้ลักษณะพื้นที่โค้งเป็นสมมาตร นักสถิติจึงเอาความน่าจะเป็นไปแทนพื้นที่นี้เพื่อแทนการเกิดเหตุการณ์ตัวแปรในธรรมชาติซึ่งปกติมีการแจกแจงอย่างนั้นและตัดสินใจในการปฏิเสธหรือยอมรับการคาดคะเนความเป็นไปอย่างนั้นหรือความเท่าเทียมกันนั้น ภายใต้ความน่าจะเป็นของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบ นั่นคือเรากำลังทดสอบว่า ค่าประชากรเท่ากับ หรือค่าประชากรเท่ากัน เราไม่ได้ทดสอบว่าค่าประชากรไม่เท่ากับ หรือค่าประชากรไม่เท่ากัน การที่เราต้องทดสอบสมมติฐานกลางก็เพราะเหตุธรรมชาตินี้ เช่น เราทดสอบ IQ ของคน จากหลักฐานพบว่า IQ มีการแจกแจงปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 100 โดยการวัดด้วย Wechsler test หรือ Stanford-Binet test กับคน หรือประชากรเป็นจำนวนมาก เราตั้งสมมติฐานกลางว่า $H_0 : \mu = 100$ นั้นหมายความว่าเรากำลังทดสอบว่า IQ ของกลุ่มตัวอย่างยังคงเป็นไปตามการแจกแจงความถี่ของตัวแปรตามธรรมชาติหรือเป็นไปตามการแจกแจงของประชากรหรือไม่ ถ้าไม่เท่าตามที่ตั้งไว้ก็หมายความว่ามีความผิดปกติที่ส่งผลทำให้เกิดความไม่เท่า หรือผิดไปจากการแจกแจงตามธรรมชาตินั้น ถ้าเป็นกรณีการเปรียบเทียบ เราจะตั้งสมมติฐานกลางว่า $H_0 : \mu_1 = \mu_2$ หมายความว่าเรากำลังทดสอบว่า IQ ของคน ในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มยังคงเป็นไปตามการแจกแจงตามธรรมชาติหรือไม่ เพราะถ้าเป็นคนเหมือนกันก็จะมีค่าเฉลี่ยประชากร IQ เท่ากัน ทั้งกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก็ได้มาโดยสุ่มก็ควรมีความเท่ากัน และการเปรียบเทียบสิ่งใดๆก็ควรเปรียบเทียบในคุณลักษณะที่มีโดยเท่าเทียมกันมาก่อน นั่นคือเรากำลังทดสอบว่าค่าประชากรยังคงเท่ากันอยู่หรือไม่ในภายหลัง ถ้าไม่เท่ากันก็หมายความว่ามีความผิดปกติที่ก่อให้เกิดความไม่เท่ากันนั้นในภายหลัง ดังเช่นการวิเคราะห์ความแปรปรวน(ANOVA)จึงต้องมีข้อตกลงว่าความแปรปรวนของประชากรแต่ละกลุ่มต้องเท่ากันและเท่ากับค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน

สูง(ความแปรปรวนเดิมหรือความแปรปรวนเฉลี่ย)ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญมาก เป็นต้น

การที่เราปฏิเสธ(Reject) หรือยอมรับสมมติฐาน (Accept or retain) ก็หมายถึงการปฏิเสธ หรือยอมรับสมมติฐานกลางเท่านั้น เราไม่ได้ปฏิเสธหรือยอมรับสมมติฐานอื่น เพราะเหตุที่เราไม่ได้ทดสอบสมมติฐานอื่น แต่การที่เราตั้งสมมติฐานอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมาคู่กับสมมติฐานกลางก็เพื่อรองรับผลการทดสอบกรณีเมื่อปฏิเสธสมมติฐานกลาง กล่าวคือเมื่อปฏิเสธสมมติฐานกลางเราจะสรุปตามสมมติฐานอื่นตามที่เรที่ตั้งไว้ เราไม่ได้ยอมรับสมมติฐานอื่น หรือ H_1

ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยหรือสมมติฐานทางสถิติ ผลการทดสอบอาจไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้นั้น (ยอมรับสมมติฐานกลาง) ไม่ได้ทำให้งานวิจัยนั้นด้อยคุณค่าแต่อย่างใดด้วยเหตุที่การวิจัยเป็นการแสวงหาความจริงซึ่งเราหรือนักวิจัยก็ไม่ทราบว่าคุณค่าความจริงคืออะไร จึงมีโอกาสที่จะทำให้ได้ข้อสรุปที่ผิดพลาดหรือถูกต้องก็ได้ นักวิจัยต้องไม่มีอคติ ผลที่พบเป็นเช่นไรก็เป็นเช่นนั้น ดังที่ได้อธิบายมาแล้วว่าการตั้งสมมติฐานโดยนिरนัยนั้นเรานिरนัยผลเท่าที่เราคิดได้ สิ่งที่เราคิดไม่ได้ก็ยังมีอีกมาก

ส่วนการทดสอบสมมติฐานด้วยการอุปนัยนั้นเราก็ทดสอบจากผัสสะเท่าที่เราสัมผัสได้ ที่สัมผัสไม่ได้ก็มีอีกมาก ไม่ว่าจะผลการทดสอบจะออกมาเป็นเช่นไร นักวิจัยควรพิจารณาว่า **1) ขั้นตอนของการนिरนัยนั้น** นักวิจัยนिरนัยโดยใช้ทฤษฎีที่ถูกต้องหรือไม่ (ทฤษฎี : สัจพจน์) และนिरนัยผลได้ครอบคลุมหรือไม่ (ในความหมายทางสถิติ หมายถึง นिरนัยผลได้ครอบคลุมประชากร หรือตัวอย่างมีความเพียงพอหรือไม่) และ **2) ในขั้นตอนของการอุปนัย** นักวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาอย่างน่าเชื่อถือ ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพอย่างหลากหลาย รอบคอบ รัดกุมเพียงใด รวมถึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมตามหลักวิชาแต่อย่างไรก็ตามผลการอุปนัยมักจะสอดคล้องกับผลนिरนัยเสมอเมื่อทฤษฎีมีความถูกต้อง ในกรณีที่เกิดการอุปนัยขัดแย้งกับผลนिरนัยแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีเดิมไม่ถูกต้องทั้งนี้ต้องอยู่ในเงื่อนไขของกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ ข้อค้นพบจาก ข้อขัดแย้งนี้จะทำให้เกิดทฤษฎีใหม่ ซึ่งอธิบาย

ธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นคุณค่าของงานวิจัยไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยแต่อย่างใด หากขึ้นอยู่กับกระบวนการวิจัยที่เป็นไปตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยมีประโยชน์กว้างขวางต่อมวลมนุษยชนมากน้อยเพียงใดตลอดจนผู้วิจัยมีความรู้และจรรยาบรรณมากน้อยเพียงใดด้วย

สรุป

วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการทางปัญญา เพื่อนำไปสู่การรู้ความจริงในธรรมชาติ นับเป็นวิวัฒนาการทางปัญญาของมนุษย์ขั้นสูงในปัจจุบัน ด้วยเหตุที่เป็นวิธีการค้นคว้าหาความจริงที่มีความเป็นระบบ ทดสอบและทำซ้ำได้โดยไม่มีเหตุและผลขัดกัน จึงถือว่าเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้มากที่สุดในยุคนี้ที่จะนำไปสู่ความรู้ที่เป็นความจริงได้ วิธีการนี้มีขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งคือการกำหนดสมมติฐาน ซึ่งจะช่วยให้มีกรอบแนวทางการค้นคว้าหาความรู้เป็นไปอย่างมีเหตุผล และง่ายต่อการค้นคว้าหาคำตอบ วิธีการทางวิทยาศาสตร์กำหนดสมมติฐานโดยการนिरนัย

สมมติฐาน หมายถึง ข้อความที่คาดคะเนคำตอบซึ่งมีความเป็นไปได้ 2 สถาน คือจริง กับเท็จ สมมติฐานในการวิจัยที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สมมติฐานการวิจัย และสมมติฐานทางสถิติ สมมติฐานการวิจัย หมายถึง ข้อความหรือประโยคที่คาดคะเนคำตอบต่อปัญหาการวิจัยไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าจริงหรือเท็จ และเป็นข้อความที่คาดคะเนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปอย่างมีเหตุผล แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สมมติฐานแบบมีทิศทาง กับ สมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง ส่วนสมมติฐานทางสถิติ หมายถึง ข้อความที่คาดคะเนคำตอบเกี่ยวกับค่าประชากร หรือค่าพารามิเตอร์ซึ่งมี 2 ประเภท เช่นกัน คือ สมมติฐานกลางและสมมติฐานอื่น การทดสอบสมมติฐานตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เราทดสอบจากผลนिरนัยแล้วสรุปเป็นความรู้ความจริงโดยอุปนัย สมมติฐานมีประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางการค้นคว้าหาความรู้ เช่นการทำให้เห็นกรอบปัญหาชัดเจน ช่วยการออกแบบการวิจัยได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- พระราชวรมุณี (ประยูรช ปรยุตโต). (2529). พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์.
- พระราชวรมุณี (ประยูร ธรรมจิตตโต). (2542). ปรัชญากรีก: บ่อเกิดภูมิปัญญา(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ . (2551).ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เข้าท์ ออฟเคอร์มีสท์
- พื่น ดอกบัว. (2555). ปวงปรัชญากรีก (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2534). “การสรุปเชิงสาเหตุสำหรับการวิจัยที่ไม่ใช่เชิงทดลอง”, ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ: ปีที่ 14 (ฉบับที่ 2). หน้า 9-13.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. (2534). สังฆธรรมของชีวิต. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมัคร บุรวาต.(2542). ปัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- สมัคร บุรวาต.(2540). ปัญญาวิวัฒน์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- Kerlinger, Fred N. (1992). Foundation of Behavioral Research. (3rd ed.). Florida: Holt, Rinehart and Winston.
- Rosenthal, R. & Rosnow, Ralph L. (1991). Essentials of Behavioral Research Methods and Data Analysis. (2nd ed.). Singapore: McGraw-Hill Book Co.

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

Local Curriculum Development of the Occupation and Technology Learning Area
on Thai Traditional Desserts of the Tenth Month Festival for Matthayomsueksa 1
Students in Songkhla Province

ณัฐวิภรณ์ ทิพยวาศรี^{1*} เรวดี กระโหมวงศ์² วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล³

Nudthaweeporn Tipayawasr^{1*} Rewadi Krahomvong² Wallaya Thamaphiban Inthanin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพ 3) ทดลองใช้ เพื่อหาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม, แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร, แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร, เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร, แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ, แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ, แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และแบบประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยากรท้องถิ่น ครูผู้สอนศึกษานิเทศก์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการศึกษาได้เนื้อหาที่นำมาจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ ประกอบด้วย ความสำคัญ ความเป็นมา ความมุ่งหมาย วิธีปฏิบัติและพิธีกรรมในประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ ขนมเดือนสิบ อุปกรณ์การทำขนมเดือนสิบ และการจัดนิทรรศการ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพโครงร่างของหลักสูตร นำผลการศึกษามากำหนดเป็นรายละเอียดต่าง ๆ

หลักสูตรฉบับร่าง ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีโครงสร้างเนื้อหา 4 หน่วย 8 แผน จัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น 2) ชั้นคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ 3) ชั้นสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย 4) ชั้นประเมินและเลือกทางเลือก 5) ชั้นกำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ 6) ชั้นปฏิบัติด้วยความชื่นชม 7) ชั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติ 8) ชั้นปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และ 9) ชั้นประเมินความภาคภูมิใจ ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเหมาะสม และสอดคล้องกัน จากนั้นนำข้อเสนอแนะจาก การประเมินหลักสูตรฉบับร่างมาปรับปรุง เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

¹ มหบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษา

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

*Corresponding author : e-mail : lung_tipvasri@hotmail.com

ขั้นตอนที่ 3 นำหลักสูตรไปทดลองใช้ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษานำร่อง โดยการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเนินพิชัย อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา จำนวน 19 คน พบว่า

หลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.86/86.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 หลังการทดลองใช้ได้ มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยการปรับปรุงเนื้อหาให้กระชับ วางแผนเรื่องเวลาในการทำกิจกรรมแผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 4-7 กับ ครูผู้สอน และปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้ถูกต้อง

ระยะที่ 2 นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 24 คน พบว่า

หลักสูตรประสิทธิภาพเท่ากับ 94.44/84.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ความรู้ความเข้าใจ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนใน หลักสูตร พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) และ ผลการประเมินความคิดเห็นของครู ผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น พบว่า มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เช่นกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี, การทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ

Abstract

This research aim to 1)analysis of basic data base 2)construction and quality inspection 3)trial efficiency and effectiveness of the local Curriculum Occupation and Technology Learning Area on Thai Traditional Desserts of the Tenth Month Festival for Matthayomsueksa 1 Students in Songkhla Province . Data were collected using the question for group discussion, Evaluation of the suitability of the curriculum, Evaluation of the consistency of the curriculum, Documents and documentation course curriculum, Cooperative learning practice, A test of understanding, Evaluation of the satisfaction of students and the evaluation opinions of teachers and experts on local wisdom by step taken 3 steps are as follows.

Stage 1. An analysis of basic data was conducted through documentary study and related research, focus group discussions with members of school boards, experts on local wisdom, teachers, educational supervisors and Mathayomsueksa 1 students.

The outcome of the study was the contents for making the curriculum for making traditional desserts of the tenth moth festival consisting of significance, objectives, practices and rites for making merits on the occasion of Sart merit-making day in the tenth lunar month, the desserts, equipment for making desserts and setting up the exhibition.

Stage 2. The second stage involved the construction and quality validation of the curriculum.

The outcome of the study was defined with details of the draft curriculum. This stage consisted of the principles, objectives, content structure, course hours, learning

activities, teaching media and learning resources, measurement and evaluation method, course description, and learning units. The developed curriculum consisted of 4 content structures, 8 learning management plans and 9 skill-process learning management: 1) problem and requirement awareness, 2) thinking, analyzing, and critique, 3) creating diverse alternatives, 4) evaluating and selective alternatives, 5) defining and ordering of practices, 6) performing with admiration, 7) evaluating during performing, 8) continuous improving, and 9) evaluating with pride. Time required for the whole processes was 20 hours. The evaluation outcome of appropriateness and coherency of the developed curriculum by experts and specialists reveals that all aspects of the curriculum are appropriate and coherent. The outcome of the draft curriculum was further improved to make it more appropriate.

Stage 3. The third stage dealt with the implementation of the curriculum, which was further sub-divided into two phases.

In phase 1, which was a pilot study, the constructed curriculum was tried out with 19 Mathayomsueksa 1 students at Wat Noen Phichai School, Bangklam District, Songkhla Province.

It is found that the curriculum showed the 90.86/86.21 effectiveness. Which was significantly higher than that placed 80/80. After the trial, the curriculum was further improved to make the content more concise. Planning on time usage was made with teachers for activities organized for Unit 4-7. Moreover, language description was edited for correct usage.

In phase 2, the constructed curriculum was tried out with 24 Mathayomsueksa 1 students at Ban Nam Noi Community School, Hatyai District, Songkhla Province.

It was found that the curriculum showed the 94.44/84.66 effectiveness. Which was significantly higher than that placed 80/80. The knowledge and understanding of the students was higher than before taking the course with a higher mean score of students' understanding of the content after the curriculum implementation at the .05 significant level. Overall, the students' satisfaction with the curriculum revealed at a 'high' level of mean score ($\bar{X} = 4.45$) Similarly, overall, the evaluation of the teachers and local wisdom was found to be also at 'high' level ($\bar{X} = 4.49$).

Keywords: Local Curriculum Development, the Occupation and Technology Learning, Thai Traditional Desserts of the Tenth Month Festival

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) มีแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี พ.ศ.2570 คือคนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมแห่งประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 : 18)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญในการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่นไปสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 9)

วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรแกนกลางที่ได้กำหนดไว้ เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสงขลา พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพ เนื่องจากเป็นเมืองธุรกิจการค้า และในขณะเดียวกันการดำรงชีวิตยังผูกพันกับวัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งประเพณีที่น่าสนใจของจังหวัดสงขลา คือประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ เป็นประเพณีที่ผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวจังหวัดสงขลา มาช้านาน เพราะเชื่อกันว่าเป็นการทำบุญให้กับบรรพบุรุษ และญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมต่างๆ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ ที่ถือปฏิบัติ

สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงคนรุ่นปัจจุบัน ปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ พบว่า เด็กและเยาวชนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญของประเพณีดังกล่าว ส่วนใหญ่มาเพื่อติดตามพ่อแม่ ญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญที่วัด ไม่เข้าใจว่าขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา มีอะไรบ้าง ขนมแต่ละชนิดที่ใช้ทำบุญมีความหมายและขั้นตอนวิธีการทำเป็นอย่างไร ประกอบกับปัจจุบันคนไทยมีชีวิตที่รีบเร่งมากกว่า ในอดีต เนื่องจากปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ทำให้อาหารจานด่วนเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะอาหารประเภทนี้สามารถรับประทานได้ง่าย มีขนาดพอเหมาะกับการรับประทานสะดวก รวดเร็ว หาซื้อได้ง่าย (สุขุมลย์ ประสมศักดิ์. 2552 : 29) สาเหตุดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่สนใจขนมของไทย เพื่อไม่ให้ขนมประเพณีทำบุญ วันสารทเดือนสิบและวิถีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาสูญหาย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำองค์ความรู้ มาจัดทำเป็นหลักสูตรในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลาให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร
- 2.สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร
- 3.ทดลองใช้ หาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของหลักสูตร

วิธีการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนของโรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย ศึกษาในเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วิทยากรท้องถิ่นชุมชนบ้านน้ำน้อย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย จำนวน 9 คน ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 3 คน วิทยากรท้องถิ่น จำนวน 3 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย จำนวน 8 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน

1.2.2 กลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน และครูผู้มีหน้าที่พัฒนาหลักสูตร โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 2 คน รวม 7 คน

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าจีนอุดมวิทยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีบริบทชุมชน สังคมวัฒนธรรมใกล้เคียงกับโรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย

1.2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่อง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดเนินพิชัย อำเภอบางกล่ำ จังหวัด

สงขลา จำนวน 19 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีบริบทชุมชน สังคมวัฒนธรรมใกล้เคียงกับโรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย และมีวิทยากรท้องถิ่นที่มีความสามารถเกี่ยวกับการทำขนมเดือนสิบ

1.2.5 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้จริง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 24 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเนื่องจากมีนักเรียนเพียงห้องเดียว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ คือแนวคำถามสำหรับ การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล โดยนำแนวคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความถูกต้อง ของประเด็นคำถาม และภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นนำแนวคำถามมาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์

2.2 ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

2.2.1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบประเด็นต่างๆ ลักษณะของข้อความคำถามและภาษาที่ใช้ ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

2.2.2 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ และไม่สอดคล้อง โดยนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจ

สอบประเด็นต่าง ๆ ลักษณะของข้อความคำถามและภาษาที่ใช้ ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ หลักสูตรมีความสอดคล้องระหว่าง 0.71-1.00

2.3 ขั้นตอนที่ 3 นำหลักสูตรไปทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย

2.3.1 เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

2.3.2 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ เป็นแบบเก็บคะแนนระหว่างที่จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีคะแนนรวมทั้งหมด 840 คะแนน

2.3.3 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ จำนวน 50 ข้อ 4 ตัวเลือก 50 คะแนน

2.3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และแบบประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือแต่ละชนิด ผู้วิจัยนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ความสอดคล้อง ตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ของการประเมินลักษณะของข้อความคำถามและภาษาที่ใช้ ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จัดทำเป็นแบบประเมินและแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจฉบับสมบูรณ์ แบบประเมินและแบบวัดความรู้ความเข้าใจ มีความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1.00 หลังจากนั้นนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจ ไปหาคุณภาพของเครื่องมือกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าจีนอุดมวิทยา จำนวน 30 คน ค่าความเชื่อมั่น .86

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

3.1 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจะถูกบันทึกในโทรศัพท์มือถือ และแบบจดบันทึกคำสนทนาของผู้จัดบันทึก

3.2 การสร้างหลักสูตร โดยการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ดำเนิน

การสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการ การเรียนรู้ หลังจากนั้นนำหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการและประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

3.3 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ แบ่งเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การศึกษานำร่อง เป็นการนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองศึกษานำร่อง เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคระหว่างการใช้หลักสูตร ก่อนการนำไปใช้จริง โดยการทดลองสอนทุกหน่วย การเรียนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ผู้สอนประกอบด้วย ครูผู้สอนในโรงเรียน และวิทยากรท้องถิ่นซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 - 4 ในขั้นตอนการฝึกภาคปฏิบัติการทำขนม 4 ชนิด ระยะที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการศึกษานำร่องไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการนำหลักสูตรไปใช้จริง เพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยนำเสนอหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่อผู้อำนวยการโรงเรียน

3.3.2 ประชุมสร้างความเข้าใจในรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

3.3.3 จัดเตรียมเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอนประสานกับวิทยากรท้องถิ่น

3.3.4 ประชุมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตร

3.3.5 จัดการเรียนรู้อตามหลักสูตร โดยใช้เวลาทั้งหมด 20 ชั่วโมง ไม่รวมทำแบบทดสอบก่อนกับหลังเรียน ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ครูผู้สอนกลุ่ม

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นผู้สอน และวิทยากรท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3-4 ขั้นตอนของการฝึกภาคปฏิบัติในการทำขนม โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบก่อนดำเนินการทดลองด้วยแบบวัดที่สร้างขึ้น คือแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

3.3.6 การประเมินระหว่างจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ใช้แบบประเมินทักษะการปฏิบัติของนักเรียนโดยดูจากใบงาน แบบประเมินการปฏิบัติแบบประเมินทักษะกระบวนการ แบบประเมินการทำงานกลุ่ม แบบประเมินชิ้นงาน และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของแต่ละหน่วยการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินโดยใช้เกณฑ์ประเมินแบบรูบริก (Scoring Rubric)

3.3.7 ให้นักเรียนทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ชุดเดียวกันกับก่อนเรียน จากนั้นนำไปหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรและวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.8 นำแบบประเมินความพึงพอใจแจกนักเรียน เพื่อให้นักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

3.3.9 นำแบบประเมินความคิดเห็นแจกครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นตอบแบบประเมินเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตร

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสนทนากลุ่ม หลักสูตร แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และแบบประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence

: IOC) คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

4.1.2 ความเหมาะสมของหลักสูตร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่างๆ ของการประเมิน ลักษณะของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ คัดเลือกข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

4.1.3 ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค 50% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายรายข้อ ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 แล ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

4.1.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทั้งหมด โดยใช้สูตรการคำนวณของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน และการประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2.2 หาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยหาค่าร้อยละ

4.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนกับหลังเรียนหลักสูตรโดยใช้การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้แนวทางในการกำหนดกรอบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการ

9 ชั้น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ธรรมชาติ และวัยของเด็ก เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และชีวิตจริง สามารถพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยเฉพาะการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนและสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย เหมาะกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนในระหว่างที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากหลักสูตร

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

2.1 ผลการสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล คำอธิบาย รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า องค์กรประกอบของหลักสูตรในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และ องค์กรประกอบของหลักสูตร มีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบตั้งแต่ 0.71 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ทดลองใช้หาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร

3.1 ผลการทดลองใช้หลักสูตร มีดังนี้

3.1.1 การศึกษานำร่อง

โดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเนินพิชัย อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2557 จำนวน 19 คน พบว่า หลักสูตรมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.86/86.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

1.1.2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

โดยการนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2557 จำนวน 24 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า

1.3.2.1 หลักสูตรมีประสิทธิภาพ

เท่ากับ 94.44/84.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

1.3.2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนน

ความรู้ความเข้าใจ หลังการเรียนรู้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการเรียนรู้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2.3 นักเรียนมีความพึงพอใจ

ต่อหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการวัดประเมินผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) นอกนั้นก็มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมและวิธีการสอนของครูมีความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา คือด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่ำสุด ($\bar{X} = 4.39$) ซึ่งผ่านเกณฑ์การตัดสินประสิทธิผลของหลักสูตร

1.3.2.4 ครูผู้สอนและวิทยากร

ท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) นอกนั้นก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือด้านพฤติกรรมและวิธีการสอนของครู ($\bar{X} = 4.47$) ส่วนด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมต่ำสุด ($\bar{X} = 4.40$) ซึ่งผ่านเกณฑ์การตัดสินประสิทธิผลของหลักสูตร

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน วิทยากรท้องถิ่น ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และนักเรียน เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ต่อจากนั้นนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มากำหนด เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร โดยคำนึงถึงสภาพ ชุมชน ความเหมาะสม ความต้องการของชุมชน สถาน ศึกษา และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญ (2552 : 133-140) ได้พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นวิชาชนบทไทยพื้นบ้าน โดยการสร้างหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูล พื้นฐาน วิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น การ วิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำหลักสูตร และสอดคล้อง กับ พูนสุข อุดม (2556 : 32-49) ได้กล่าวถึงหลักสูตร เพื่อชีวิตและสังคมเป็นหลักสูตรที่จัดเนื้อหาสาระให้ มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริงของคนในสังคม โดยจัด เนื้อหาสาระตามกิจกรรมของคนในสังคม เช่น การ ประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในครอบครัว เป็นการ เตรียมผู้เรียนให้ร่วมมือกับสังคม ทำให้ผู้เรียนนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะได้มีการ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนสัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยเน้นให้ ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคม

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้องค์ประกอบของ หลักสูตรประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร จุดมุ่ง หมายโครงสร้างเนื้อหา เวลาเรียน กระบวนการจัดการ เรียนรู้ สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ วิธีการวัดและ ประเมินผล คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ซึ่งสอดคล้อง กับพรรณานิภา เชื้อสิงห์ (2551 : 163-170) ได้วิจัย และพัฒนาหลักสูตรบูรณาการแบบคู่ขนานกะละแม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 พบว่า หลักสูตรมีองค์ ประกอบที่สำคัญ คือหลักการและเหตุผล จุดหมาย โครงสร้างหลักสูตร ขอบข่ายสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ คำอธิบาย รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อ การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ สอดคล้องกับณัฐธยาน์ รัตนพาหิระ (2554 : 92-94) ได้

วิจัยและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยีการแปรรูปมังคุด พบว่า หลักสูตรประกอบด้วย ความนำ หลักการ ความมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา/เวลาเรียน สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การร่างหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของ จังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ร่างหลักสูตรตามหลักการและแนวคิดที่ได้ สังเคราะห์ไว้แล้ว เนื้อหา มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ทำให้การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของโครงสร้างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ บานเย็น แก้วศรีสุข (2553 : 129-132) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี อาหารจากกล้วย พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของหลักสูตรเหมาะสม และสอดคล้อง กัน ได้แก่ โครงสร้างเนื้อหา ตัวชี้วัด กิจกรรมการ เรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับ หทัย รัตน์ หนูพรหม (2550 : 129-131) ได้วิจัยและพัฒนา หลักสูตรบูรณาการประเพณีทำบุญเดือนสิบสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลักสูตรมีองค์ ประกอบสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้ หาประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ ของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

3.1 การศึกษานำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพ ของหลักสูตร เป็นผลการประเมินความก้าวหน้าระหว่าง เรียนและหลังเรียน จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตาม หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวัน สารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเนินพิชัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 763.26 คิดเป็นร้อยละ 90.86 คะแนนทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 คิดเป็นร้อยละ 86.21 ดังนั้นหลักสูตรมีประสิทธิภาพ

เท่ากับ 90.86/86.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ 80/80 สรุปว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเกิดจากความต้องการและความสนใจของนักเรียน นักเรียนจึงมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาเรียนรู้ และที่สำคัญนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในการทำขนมแต่ละชนิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่จำเจสนุกกับการเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ ชวลิต ชูกำแหง (2551 : 22-28) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social Process and Life Function Curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวบรวมความรู้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยยึดกิจกรรมต่างๆ ของคนในสังคมเป็นหลัก เป็นหลักสูตรที่คาดหวังมีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้เรียน การจัดหลักสูตรแบบนี้ยึดเอาสังคมและชีวิตจริงของเด็กเป็นหลัก เพื่อผู้เรียนจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาในหลักสูตรกับชีวิตจริงของผู้เรียนหรือภาวะทางสังคมที่ผู้เรียนกำลังประสบอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ นาวา ศรีชนะเนตร (2553 : 121-129) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการทำน้ำปลาจากปลาร้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.93/84.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 และสอดคล้องกับ ปลาทอง อัยวรรณ (2551 : 86-90) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาวิชาภาษาอังกฤษอาหารพื้นเมืองสกลนคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 78.55/78.64 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 ที่กำหนดไว้

3.2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

3.2.1 หาประสิทธิภาพของหลักสูตร เป็นผลการประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียนและหลังเรียน จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำน้อย พบว่า

แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 793.29 คิดเป็นร้อยละ 94.44 คะแนนทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 42.33 คิดเป็นร้อยละ 84.66 ดังนั้นหลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.44/84.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่วางไว้ 80/80 สรุปว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ครูหลีกเลี่ยงการบอกความรู้แก่นักเรียนโดยตรง แต่จะจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับธรรมชาติและวัย เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง พัฒนานักเรียนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยเฉพาะการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ และสถานศึกษามีวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดวิธีการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบให้แก่ นักเรียน สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และนักเรียนสามารถนำความรู้ในภาคปฏิบัติในการทำขนมเดือนสิบได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุนิสสัย มาตัน (2552 : 97-98) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 การทำปลาสามสมุนไพรม พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรมีประสิทธิภาพ 83.06/80.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ ประภาพรรณ โชษมาลา (2554 : 99-101) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินระหว่างเรียนเกี่ยวกับคุณภาพและผลงานนักเรียนด้านพุทธิพิสัยทุกคนผ่านเกณฑ์ประเมินระดับพอใช้ขึ้นไป ด้านทักษะพิสัย ส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ประเมินมากที่สุด ในรายการขนาดของแผ่นข้าว คิดเป็นร้อยละ 78.13 สำหรับผลงานการทำขนมนางเล็ด ส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด ในรายการรูปทรงของขนม คิดเป็นร้อยละ 78.13 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 85 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.2 หาประสิทธิผลของหลักสูตร ดังนี้

3.2.2.1 เป็นผลการวัดความรู้ความเข้าใจก่อน กับหลังเรียน ตามหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนม ประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชน บ้านน้ำน้อย โดยการทดสอบค่าทีแบบ ไม่อิสระ (t-test for Dependent Sample) พบว่า คะแนนวัดความรู้ความเข้าใจ หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ ทำให้บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่หลากหลาย เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน การทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบเป็นเรื่องที่ ใกล้ตัวนักเรียน เพราะเป็นประเพณีที่สืบทอดกัน มายาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ค่อนข้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ธนภรณ์ โกพัฒน์ตา (2552 : 171-173) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เครื่องดื่มสมุนไพรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ณัฐธยาน์ รัตนพาหิระ (2554 : 92-94) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การแปรรูปมังคุด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของ นักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมและวิธีการสอนของครูมีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมา คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาสาระ ส่วนด้านสื่อการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สาเหตุที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน

รู้ตามหลักสูตรด้านการวัดผลประเมินผลสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำเครื่องมือ ในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ใบงาน แบบประเมินการทำงาน แบบประเมินทักษะ กระบวนการ แบบประเมินการทำงานกลุ่ม แบบประเมิน ชิ้นงาน แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำขนม และประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัด สงขลา การวัดผลและประเมินผลครอบคลุมการ เรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดผลและ ประเมินผล ในส่วนของพฤติกรรมและวิธีการสอนของ ครู พบว่า ครูมีความรับผิดชอบ เอาใจใส่นักเรียน เป็นอย่างดี และครูมีความสามารถในการจัดการเรียน รู้โดยร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น ส่วนด้านสื่อการเรียนมีค่า เฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนชุมชนบ้าน น้ำน้อยเป็นโรงเรียนขยายโอกาสมีงบประมาณน้อย ทำให้มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติ จริงไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน เช่น เต้าแก๊ส หม้อ กระทะ ไม้พาย ต้องยืมจากโรงเรียน อื่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับ หทัยรัตน์ หนูพรหม (2550 : 129- 131) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรบูรณาการประเพณี ทำบุญเดือนสิบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหลัก สูตรบูรณาการอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในโรงเรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตร นี้อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับบุญ เหลือ มาเพชร (2552 : 113-114) ได้วิจัยและพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นการทำข้าวหลาม โรงเรียนชุมแพ พิทยาคม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแผนการ จัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นการทำข้าวหลาม อยู่ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และครูผู้สอน มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

3.2.2.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของ ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เกี่ยวกับความเหมาะสมที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยภาพ รวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือด้านพฤติกรรมและวิธีการสอนของครู ด้านเนื้อหาสาระส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สาเหตุที่ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่น เห็นว่าด้านการวัดผลประเมินผล มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอแก่นักเรียนไม่ว่าจะเป็นใบความรู้ แบบประเมินด้านต่างๆ ของนักเรียน ใบงาน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และอื่น ๆ และหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและวิทยากรท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นเห็นว่าเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติไม่เหมาะสมกับเวลา ครูผู้สอนมีภาระงานสอนและงานกิจกรรมของโรงเรียนอยู่แล้ว ทำให้บางครั้งไม่มีเวลาในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ รัชนี้ นครไทยภูมิ (2552 : 133-140) ได้วิจัยและพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขนมไทยพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร จำแนก 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ย 4.51 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.62 ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.58 สรุปได้ว่าการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.7.58 ซึ่งอยู่ในระดับพอใจเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนที่มีความสนใจที่จะนำหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลาไปใช้ ต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรของโรงเรียน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้

1.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้นักเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และรู้จักวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ โรงเรียนอาจจะนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้หลักสูตรดังกล่าวมีความทันสมัย น่าสนใจ เป็นการสร้างคุณค่าให้กับหลักสูตรควบคู่กับวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำขนมประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบของจังหวัดสงขลา ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีการฝึกปฏิบัติในการทำขนมเพียง 4 ชนิด เนื่องจากมีขนมที่จำเป็นในการทำบุญวันสารทเดือนสิบอีก 2 ชนิด ที่นักเรียนยังไม่ได้ฝึกปฏิบัติคือขนมลา และขนมกง ควรเพิ่มแผนการจัดการเรียนรู้และเวลาในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวให้แก่นักเรียน

2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ทำให้ครูทุกคนในระดับชั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้หลักสูตร

2.3 หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีเวลาเพียง 20 ชั่วโมง ทำให้เนื้อหาไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน ครูผู้สอนและผู้สนใจ อาจเพิ่มเติมเวลาเรียนและเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพความต้องการของท้องถิ่น

2.4 ควรวิจัยการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรในมิติของการวัดเจตคติของนักเรียนเรื่องของความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า สืบสาน อนุรักษ์ความเป็นไทยให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐธยาน์ รัตนพาหิระ. (2554). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการแปรรูปมังคุด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนภรณ์ โกพัฒน์ตา. (2552). การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องเครื่องดื่มจากพืชสมุนไพรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 กลุ่มก้าวหน้า สุพรรณบุรี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นาวา ศรีชนะเนตร. (2553). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องการทำน้ำปลาจากปลา ร้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านท่าวัด “คุรุราษฎร์บำรุงวิทย์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บานเย็น แก้วศรีสุข. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องอาหารจากกล้วย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโนนทองโนนหวาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- บุญเหลือ มาเพชร. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำข้าวหลาม โรงเรียนชุมแพพิทยาคม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาพรรณ โชษมาลา. (2554). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปลาทอง อัยวรรณ. (2551). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ เรื่องอาหารพื้นเมืองสกลนคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาวสง่าเจริญวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรรณนิภา เชื้อสิงห์. (2551). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการแบบคู่ขนาน เรื่องกะละแม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พูนสุข อุดม. (2556). การพัฒนาหลักสูตร. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รัชนี้ นครไทยภูมิ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิชาขนมไทยพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- รัตน์ บัวสนธ์. (2554). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.
- สุขุมลย์ ประสมศักดิ์. (2552, กรกฎาคม - ธันวาคม). “พฤติกรรมกรบริโภคอาหารจานด่วน : ศึกษากรณี นิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยรัฐบาล และมหาวิทยาลัยเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร,” วารสารวิจัย. 5 (10), 29.
- สุนิสสัย มาตัน. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เรื่องการทำปลาต้มสมุนไพรของโรงเรียนดำนแม่คำมันพิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554, 26 ตุลาคม). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- หทัยรัตน์ หนูพรหม. (2550). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรื่อง ประเพณีทำบุญเดือนสิบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเขาน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การพัฒนาแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

Development of the English Reading Comprehension Test for
Primary Grade Six Students in Five Southern Border Provinces (in Thailand)

นพเก้า ณ พัทลุง^{1*}

Noppakao Naphatthalung¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) สร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งได้มาจากการกลุ่มแบบแบ่งชั้น ปีการศึกษา 2555 จำนวน 897 คน

ผลวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 ข้อ มีคุณภาพดังนี้ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.74 และอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.77 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.84 2) เกณฑ์ปกติ ของแบบทดสอบในรูปคะแนน T ปกติ มีค่าตั้งแต่ $T_{13} - T_{90}$ และคู่มือการใช้แบบทดสอบ ประกอบด้วย ความหมาย ความมุ่งหมาย ลักษณะของแบบทดสอบ คุณภาพของแบบทดสอบ วิธีดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน และเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ

คำสำคัญ: แบบทดสอบ, ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ, จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purpose of this research was to 1) construct and define the quality of the English Reading Comprehension Test for primary grade six students in five southern border provinces 2) construct norms and usage handbook of English Reading Comprehension Test for primary grade six students in five southern border provinces. The samples were 897 primary grade six students in five southern most provinces consisted of Songkhla, Satun, Pattani, Yala and Narathiwat in academic year 2012 by using stratified random sampling. The research findings were as followed :

1) Each test item quality was at 1.00 content validity or index of item objective congruence, each test item difficulty value was 0.20 - 0.74, each test item discrimination value was 0.22 - 0.77 and the reliability of the test was 0.84.

2) The Norms of the English Reading and Comprehension Test for Primary Grade Six Students in Five Southern Most Provinces were developed by normalized T- Score. The result of the test showed the normalized T-Scores from 13 - 90. Usage handbook consisted of definition, objective, test attribute, quality of the test, testing method and the Norms of the test.

Keywords: Test, English Reading Comprehension, Five Southern Most Provinces

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*Corresponding author : e-mail : naphat1975@hotmail.com

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกันในการศึกษาหาข้อมูล ความรู้ และถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ แก่กัน ในด้านเศรษฐกิจ ภาษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการเจรจาต่อรองด้านการค้า และการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การรู้ภาษาต่างประเทศ จะช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างชนชาติไทยและชนชาติอื่น เพราะมีความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติ ทำให้สามารถปฏิบัติตน ต่อกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความเข้าใจและภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก (กรมวิชาการ, 2545) นอกจากนั้น การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังพัฒนาเจตคติของความ เป็นสากลทำให้ผู้เรียนเปิดรับความคิดและเข้าใจความเป็นสากล เป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนมุมมองระหว่าง วัฒนธรรม นอกจากนั้น การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ยังเป็นพื้นฐานในการเตรียมตัวสำหรับโลกที่กำลัง เปลี่ยนแปลง เป็นการพัฒนาความสามารถในการค้น พบสิ่งที่ท้าทาย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ได้ถูกกำหนดขึ้นในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้าง ศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม จุดหมายของหลักสูตร การเรียนภาษาต่างประเทศ จะช่วยให้ผู้เรียน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และเกิดความ มั่นใจในการที่จะสื่อสารกับชาวต่างประเทศ รวมทั้ง เกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย สำหรับกลุ่มภาษาต่างประเทศกำหนดให้เรียนภาษา อังกฤษทุกชั้น ทั้งนี้ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ข้อ 1 ไว้ว่า “ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียง ประโยค ข้อความ นิทาน และบทกลอนสั้นๆ ถูกต้อง ตามหลักการอ่าน เลือก/ระบุประโยคและข้อความตรง ตามความหมายของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่อ่าน บอกใจความสำคัญ และตอบคำถามจากการฟังและ อ่าน บทสนทนา นิทานง่ายๆ และเรื่องเล่า” (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเห็นได้ว่าการอ่านเป็นทักษะหนึ่ง ที่มีความสำคัญเพราะ การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการ เรียนรู้ภาษารวมถึงภาษาอังกฤษด้วยและการอ่านเป็น ความสามารถ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคน และ มีประโยชน์ต่อนักเรียนในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งการศึกษาและประกอบอาชีพ เพื่อให้อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข และช่วยพัฒนาประเทศทำให้ประเทศ เจริญก้าวหน้าได้ เห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญทั้งใน ระดับบุคคล ระดับสังคมและระดับประเทศชาติ

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับ ชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการ ศึกษา 2553 นั้น จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ผลการสอบภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 17.69 18.14 18.66 21.42 20.93 ตามลำดับ จาก คะแนนเต็ม 100 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่ง ชาติ, 2554) ซึ่งเห็นได้ว่าผลการสอบภาษาอังกฤษนั้น ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส มีพื้นที่ติดกับชายแดนประเทศมาเลเซีย โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งที่ใช้ติดต่อระหว่าง กัน จะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นที่นักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 ต้องอ่านภาษาอังกฤษได้

จากผลการทดสอบที่มีผลไม่น่าพึงพอใจ และความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับ นักเรียนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจึงมี แนวคิดในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษ ของนักเรียน โดยเริ่มจากการอ่านเพื่อความเข้าใจซึ่ง กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาการอ่านนั้นคือ การวัดและประเมินผลทำให้ทราบว่าผู้สอบอยู่ ระดับใดของกลุ่ม เพื่อนำผลการประเมินมาแก้ไขและ

ปรับปรุงการอ่านได้ตรงจุด จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัยทำให้ได้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีคุณภาพ ได้เกณฑ์ปกติสำหรับแปลผล การทดสอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำแบบทดสอบดังกล่าวไปใช้ทดสอบนักเรียนและนำผลการทดสอบพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้ของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาแบบทดสอบซึ่งจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างและ หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) สร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้แบบทดสอบวัด ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และการสร้างแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการอ่านจำแนกเป็นพฤติกรรมย่อย คือ ระดับตรงตามตัวอักษร ระดับตีความ และระดับประยุกต์
3. คัดเลือกบทอ่านที่มีความยากเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และเขียนข้อสอบ

ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 45 ข้อ จำแนกตามพฤติกรรมย่อยของความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ คือ ระดับตรงตามตัวอักษร จำนวน 15 ข้อ ระดับตีความ จำนวน 15 ข้อ และระดับประยุกต์ จำนวน 15 ข้อ

4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมย่อยของความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

หลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อสอบแล้วนำคะแนนแต่ละข้อมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ถ้ามีดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นวัดได้ตรงตามพฤติกรรม

5. ทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 422 คน จำนวน 45 ข้อ

6. นำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาความยากและอำนาจจำแนกของข้อสอบ คัดเลือกข้อสอบที่เข้าเกณฑ์ความยากระหว่าง 0.20 - 0.80 อำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 1.00 และปรับปรุงแก้ไขข้อที่คัดเลือกไว้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 442 คน ด้วยแบบทดสอบ ตามที่คัดเลือกไว้

8. นำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน วิเคราะห์ความยากและอำนาจจำแนกของข้อสอบ คัดเลือกข้อสอบที่เข้าเกณฑ์เดียวกับการทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 30 ข้อ (ด้านละ 10 ข้อ) และปรับปรุงแก้ไขข้อที่คัดเลือกไว้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมเป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์

9. ทดสอบครั้งที่ 3 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 897 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

10. สร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเกณฑ์ท้องถิ่น (local norms) โดยนำคะแนนดิบไปคำนวณหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

(percentile rank) แล้วเทียบหาคะแนน T – ปกติ (normalized T- score)

11. สร้างคู่มือการใช้ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
12. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีคุณภาพซึ่งอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณภาพของแบบทดสอบ

1.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้วิจัย ได้วิเคราะห์พฤติกรรมย่อยของความเข้าใจ

ในการอ่านภาษาอังกฤษจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้สร้างข้อสอบ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมย่อยของความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ได้ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบ วัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้นเป็นตัวแทนของระดับความเข้าใจในการอ่านหรือ มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับสูง ตามที่บุญมี พันธุ์ไทย (2545) กล่าวว่า ดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อไม่ควรน้อยกว่า 0.50 ยิ่งมีค่ามากยิ่งขึ้นเพราะแสดงว่าวัดได้ตรงกับนิยามของตัวแปร สอดคล้องกับสมจิตรา เรืองศรี (2546) กล่าวว่า ถ้าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นใช้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปักกระโท (2547) ที่ได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ปรากฏว่าได้ข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ทั้ง 40 ข้อ

1.2 ความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.74 และอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.77 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีความยากและอำนาจจำแนกรายข้อที่ใช้ได้ ตามที่สมจิตรา เรืองศรี (2546) กล่าว

ว่า ค่าความยากที่ใช้ได้ควรจะมีค่าระหว่าง .20 ถึง .80 อำนาจจำแนกที่ใช้ได้ควรจะมีค่าระหว่าง .20 ถึง 1.00 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปักกระโท (2547) ที่ได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 40 ข้อ พบว่า ความยากมีค่าเท่ากับ 0.20 - 0.80 อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.62

1.3 ความเชื่อมั่น โดยการทดสอบกับนักเรียนจำนวน 896 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แสดงว่าเป็นแบบทดสอบที่ดี ตามที่เตือนใจ เกตุษา (2549) กล่าวว่า แบบทดสอบมาตรฐานนั้นจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป จนถึง 1.00 จึงจะจัดว่าเป็นแบบทดสอบที่ดี สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วราภรณ์ ปักกระโท (2547) ที่ได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 40 ข้อ พบว่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

2. เกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติโดยนำคะแนนดิบจากการทดสอบ แปลงเป็นคะแนน T ปกติ มีค่าตั้งแต่ $T_{13} - T_{90}$ ทำให้ได้เกณฑ์ปกติที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนน T ปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปักกระโท (2547) ที่ได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 และสร้างเกณฑ์ปกติและคู่มือการใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ปรากฏว่า เกณฑ์ปกติ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ได้คะแนน T ปกติมีค่าตั้งแต่ 12 - 83 โดยคะแนนที่ T ปกติ 50 เท่ากับ คะแนนดิบ 25.33

3. คู่มือการใช้แบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือการใช้ แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับเป็นแนวทางในการสอบ ประกอบด้วย ความหมาย ความมุ่งหมาย ลักษณะของแบบทดสอบ คุณภาพของแบบทดสอบ วิธีดำเนิน

การสอบ การตรวจ ให้คะแนนและเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ ดังที่ โขติ เพชรชื่น (2552) กล่าวว่า การใช้แบบทดสอบมาตรฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะต้องมีคู่มือให้อ่านแล้วนำไปปฏิบัติ ผู้ใช้แบบทดสอบมาตรฐานต้องปฏิบัติตามคู่มือทุกประการสาระสำคัญที่ระบุไว้ในคู่มือได้แก่ 1) ความมุ่งหมายของแบบทดสอบมาตรฐาน 2) โครงสร้างของข้อสอบและขอบข่ายในการวัดของข้อสอบแต่ละชุด และ 3) วิธีดำเนินการสอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปีกการะโต (2547) ที่ได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านและคู่มือการใช้แบบทดสอบสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งคู่มือการใช้แบบทดสอบประกอบด้วย วัตถุประสงค์ คำนิยามศัพท์ ลักษณะของแบบทดสอบ การดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน และการแปลผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่นำแบบวัดไปใช้และสามารถใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษไปใช้ควรศึกษาคู่มือการใช้ อย่างรอบคอบและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. การนำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ที่แตกต่างกันออกไปควรมองหาเกณฑ์ปกติใหม่สำหรับการแปลผลคะแนนของกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษในรูปแบบอื่น เช่น การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ เทคนิคการหากลุ่มที่รู้ชัด
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดการอ่านภาษาอังกฤษประเภทอื่นๆ เช่น การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านเชิงวิเคราะห์
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โชติ เพชรชื่น. (2552). “การจัดระบบคลังข้อสอบในโรงเรียน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการวัดและประเมินผลการศึกษา หน่วยที่ 1 - 8 (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เตือนใจ เกตุษา. (2549). การสร้างแบบทดสอบ 1 : แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2545). ระเบียบวิธีการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรภรณ์ ปักกระโท. (2547). การสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2554). O-NET. . (Online). Available : <http://www.niets.or.th/>
- สมจิตรา เรืองศรี. (2546). การประเมินผลการเรียนวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง Language Supplementary Materials promoting pre-school students' language ability employed by the parents.

นัยนา ยีหมะ^{1*}, ภัคดีศานณัฐ หอยสกุล² และรัศมีดาว สุขมาตย์³
Naiyana Yeema^{1*}, Puksannat Hoysakun² and Rasdao Sukkhamat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองและเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 37 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและนักเรียนจำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1. ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 ชุด 2. แบบสังเกตพฤติกรรมสำหรับครู แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน 3. แบบทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 4. แบบสอบถามการใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย 5.แบบสอบถามประเมินโครงการการใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยคณะผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งก่อนและหลังการนำชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองไปใช้กับนักเรียนครบทั้ง 8 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการหาประสิทธิภาพของชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบที่ t-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครั้งนี้ ประกอบด้วยชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 8 ชุด แต่ละชุดมีจำนวน 2 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อชุดเสริมความรู้ ตารางการทำกิจกรรม คำอธิบายเกี่ยวกับชุดกิจกรรม ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ของ สื่อ/อุปกรณ์ แบบสอบถามผู้ปกครองและอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติกิจกรรม

2.ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง มีประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) เป็นไปตามเกณฑ์ ส่วนประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) เป็นไปตามเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยเท่ากับ 92.43 โดยที่เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมความรู้ด้วยชุดเสริมความรู้ฯ มีความสามารถทางภาษาสูงกว่าก่อนได้รับการเสริมความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน และโดยภาพรวม และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกับเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน และโดยภาพรวม นอกจากนี้ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองในทัศนคติของผู้ปกครองและครูก่อนและหลังใช้ชุดเสริมความรู้ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน

คำสำคัญ: ชุดเสริมความรู้ ความสามารถทางภาษา ความพึงพอใจ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² อาจารย์ โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

³ อาจารย์ โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

*Corresponding author : e-mail : nannaiyana@yahoo.com

Abstract

This research was aimed at developing supplementary materials for the parents to promote pre-school students' language ability and to determine the efficiency of language supplementary materials. The sample for the study comprised two groups: the experiment group and the control group. The previous group consisted of 37 parents and 37 second year kindergarten children (room 2) attending Songkhla Rajabhat Laboratory School during the first semester of the 2013 academic year. Likewise, the latter group consisted of 36 parents and 36 second year kindergarten children (room 1) attending Songkhla Rajabhat Laboratory School during the first semester of the 2013 academic year. Five instruments were used to collect data in this present study: 1) The eight sets of language supplementary materials for promoting pre-school students' language ability; 2) Behavior observing questionnaire for teachers to estimate students' four skills (listening, speaking, reading, and writing); 3) Language assessment test, with the respective reliability of 0.85; 4) The adoption of materials questionnaire; 5) The program's assessment questionnaire. The percentage, arithmetic mean and standard deviation were used to analyze the efficiency of the materials and questionnaires. In addition, the t-test was used to analyze the data in order to assess the pre-school students' language ability before and after using the language supplementary materials. The results of the research were summarized as the following:

1. The language supplementary materials consisted of 8 sets in which comprised two activities for each. 'The name of material,' 'schedule of activities,' 'procedures,' 'objectives,' 'materials,' and 'questionnaire for parents' were included in each activity.
2. The efficiency of the language supplementary materials was stated as follows:
 - In term of the process efficiency (E1), the result was in accordance with the criteria. The 100 percentages of the parents employed all eight sets of the materials with their children. According to the product efficiency (E2), the result showed that the students' language ability in four skills (listening, speaking, reading, and writing) of the experiment group was significantly higher at the 0.05 level after using the materials.
 - The students' language ability in four skills of the experiment group was significantly higher than that of the control group at the 0.05 level.
 - Additionally, after the language supplementary materials were employed by the parents, the mean of the students' behavior in the experiment group was significantly higher at the 0.05 level.

Keywords : Supplementary language ability and Complacency

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับประเทศชาติ เพราะจะเป็นพลังสำคัญของชาติในอนาคต ดังนั้นอนาคตของชาติขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) - ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ได้เน้นการพัฒนาคุณภาพคนในอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีและมุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางพัฒนา โดยเน้นให้ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งเด็กวัยนี้ยังเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ลองผิดลองถูก เรียนรู้ตลอดเวลา จึงจำต้องได้รับการพัฒนามากที่สุด เพราะจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อพัฒนาการช่วงวัยอื่นๆ ในชีวิต ซึ่งหน้าที่หลักของการพัฒนาเด็กในวัยนี้คือ การศึกษาปฐมวัย กล่าวคือ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2546) นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 ได้ระบุว่าต้องมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างสมดุลโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาสูงสุดเต็มศักยภาพ

จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 มาตรฐานที่ 9 กล่าวถึงการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ส่งผลให้การสอนภาษามีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย ดังนั้นหน้าที่หลักในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยอยู่ที่ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย สอดคล้องกับ ลัดดา เหมาะสุวรรณ (2547) ที่ว่าการกำหนดนโยบายการเตรียมพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กทุกระดับให้สามารถเลี้ยงดูตอบสนองความต้องการของเด็กทุกด้านตามวัย และการเพิ่มขีดความสามารถของครอบครัวในการจัดประสบการณ์และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาลำดับต้น ๆ ดังนั้นบุคคลที่ควรให้ความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมากที่สุด คือ พ่อแม่ เพราะเป็นบุคคลในครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดู เป็นจุดเริ่มการเรียนรู้ของชีวิตลูก เป็นครูคนแรกและเป็นครูที่ติดตามการสอนลูกไปทุกช่วงวัย (สุนน อมรวิวัฒน์, 2545)

พัฒนาการทางภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญาและเป็นสิ่งที่จะนำเด็กสู่โลกกว้างขวางขึ้น เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารในสังคมช่วยให้มนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น (จินตนา สุทธิจินดา.2522) จึงถือว่าภาษาเป็นรากฐานสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยที่จะเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ความคิดต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยจะถ่ายทอด สู่กันได้โดยผ่านภาษา และในการที่จะรู้ว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีแค่ไหนหรือเด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้อย่างไรนั้น สามารถพิจารณาได้จากพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นหลัก (นภเนตร ธรรมบวร. 2544) ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาครบทุกด้านอย่างเพียงพอ จะทำให้การเรียนรู้และประสบการณ์ของเด็กเป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน (วราภรณ์ รักวิชัย. 2537) จากการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ชื่อโครงการเด็กก่อนวัยเรียนของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University Preschool Project) พบว่าเด็กจะมีพัฒนาการทางภาษา ความรู้และสังคมดีหรือไม่นั้น สามารถทำนายได้จากพัฒนาการก่อนอายุ 3 ปี และการวิจัยของประเทศนิวซีแลนด์ในโครงการพ่อแม่ คือ ครูคนแรก (Parents as First Teachers) พบว่านักเรียนที่มีพัฒนาการทางภาษาช้าตอนอายุ 3 ปีนั้น จำนวน

70 - 80% จะมีปัญหาเมื่อเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา (รุ่ง แก้วแดง. 2543) ดังนั้น ในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก จึงควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย

จากความสำคัญข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยครูเป็นผู้ออกแบบและกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาความสามารถทางภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย แล้วให้ผู้ปกครองนำไปใช้พัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจและทราบพัฒนาการทางภาษาของบุตรหลานของตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง ให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็น ผู้ปกครองจำนวน 73 คน และเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 จำนวน 73 คน รวมเป็นจำนวน 146 คน

ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ : ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง
ตัวแปรตาม : ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร : ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 3 ประกอบด้วย ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็น ผู้ปกครองจำนวน 73 คน และเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 จำนวน 73 คน รวมเป็นจำนวน 146 คน

กลุ่มตัวอย่าง : กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่ม มา 1 ห้องเรียน ได้ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ห้อง 2 เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นผู้ปกครองจำนวน 37 คน และเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 จำนวน 37 คน รวมเป็นจำนวน 74 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้วผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง และความเป็นปรนัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ทักษะละ 5 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.55 - 0.80 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อชุดเสริมความรู้ฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระหว่าง 3.80 - 4.30

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย และร้อยละ ของจำนวนผู้ปกครองที่ใช้ชุดเสริมความรู้ฯ ครบทุกชุด กิจกรรม

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถ ทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดเสริม ความรู้ฯ ด้วยสถิติทดสอบ t-test (dependent sample)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ต่อชุดเสริมความรู้ฯ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญ ชม ศรีสะอาด, 2546)

4.50 - 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้ปกครอง ที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 86.49 เพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.51 มีการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ใน ระดับปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 64.86 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 32.43 ผู้ปกครองมีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 48.65 รองลงมาอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิด เป็นร้อยละ 27.03 และประกอบอาชีพราชการมากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.54 รองลงมา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว บริษัทเอกชนและอื่น ๆ เท่า ๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 18.92 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์เป็นมารดา จำนวน 31 คน คิดเป็น ร้อยละ 83.78 รองลงมาเป็นบิดา จำนวน 5 คน คิด เป็นร้อยละ 13.51 และสามารถสรุปผลการวิจัยตาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดเสริมความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย สำหรับผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพ เกี่ยวกับร้อยละของจำนวนผู้ปกครองที่นำชุดเสริม ความรู้ฯ ไปใช้ครบทั้ง 8 ชุด พบว่า ผู้ปกครองร้อยละ 100.00 ที่นำชุดเสริมความรู้ฯ ไปฝึกกับเด็กปฐมวัย ครบทั้ง 8 ชุด และประสิทธิภาพความสามารถทาง ภาษาของเด็กปฐมวัย พบว่าหลังจากได้รับการฝึก กิจกรรมเสริมด้วยชุดเสริมความรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความ สามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางภาษาทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.43 โดยมีความสามารถทางด้านการฟัง (ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 100.00) สูงที่สุด รองลงมา ด้านการพูดและ การอ่านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 99.46) และสุดท้าย คือ ด้านการเขียน (ค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.81) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของจำนวนผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการและนำชุดเสริมความรู้ไปฝึกกับบุตรหลาน และความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมด้วยชุดเสริมความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง

รายการ	ประสิทธิภาพ
ร้อยละของจำนวนผู้ปกครอง (E_1)	100.00
ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย (E_2)	92.43
ด้านการฟัง	100.00
ด้านการพูด	99.46
ด้านการอ่าน	99.46
ด้านการเขียน	70.81

2. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดเสริมความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โดยรวมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองสูงกว่าก่อนใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่ความสามารถทางภาษาหลังใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองสูงกว่าก่อนใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองอยู่ 3.38 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางภาษา (ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน) หลังใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาสูงกว่าก่อนใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 2

ทดสอบความสามารถทางภาษา	\bar{x}	S.D.	t
ด้านการพูด			
ก่อนใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	4.68	0.97	1.82*
หลังใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	4.97	0.16	
ด้านการอ่าน			
ก่อนใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	4.54	1.10	2.35*
หลังใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	4.97	0.16	
ด้านการเขียน			
ก่อนใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	1.11	1.29	9.10*
หลังใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	3.54	1.22	
โดยรวม			
ก่อนใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	15.11	2.67	7.33*
หลังใช้ชุดเสริมความรู้ฯ	18.49	1.24	

* sig (1-tail) < .05

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อชุดเสริมความรู้ฯ โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจต่อชุดเสริมความรู้ฯ ในระดับมากทุกชุดกิจกรรม และชุดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจสูงสุดคือ ชุดกิจกรรมที่ 8 ($= 4.15, S.D. = 0.75$) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจในระดับมากทุกประเด็นเช่นกัน โดยมีระดับความความพึงพอใจเฉลี่ยระหว่าง 3.84 - 4.30 ประเด็นที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ภาษาใช้ง่ายต่อความเข้าใจ ($= 4.30, S.D. = 0.66$) แสดงดัง ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อชุดเสริมความรู้ฯ

รายการ	ชุดที่ 1		ชุดที่ 2		ชุดที่ 3		ชุดที่ 4		ชุดที่ 5		ชุดที่ 6		ชุดที่ 7		ชุดที่ 8	
	\bar{x}	SD														
1.การจัดวางรูปแบบและภาพประกอบ	3.86	0.59	3.97	0.73	3.95	0.81	4.00	0.78	3.97	0.76	4.05	0.81	4.00	0.85	4.08	0.80
2.ภาษาที่ใช้ง่ายต่อความเข้าใจ	4.16	0.73	4.05	0.74	4.19	0.70	4.16	0.65	4.14	0.71	4.24	0.68	4.22	0.71	4.30	0.66
3.ความชัดเจนของขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม	4.08	0.72	4.00	0.78	4.11	0.70	4.08	0.72	4.05	0.78	4.14	0.75	4.08	0.83	4.14	0.75

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง มีประสิทธิภาพ 100/92.43 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และเป็นที่น่าสังเกตว่าประสิทธิภาพ E_1 คือ ความร่วมมือของผู้ปกครองในการใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น ให้ความร่วมมือ 100% ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถของบุตรหลานของตนและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไม่จำเป็นจะต้องจัดที่โรงเรียนเพียงที่เดียว แต่ต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่บ้านด้วย สอดคล้องกับชนิตา กลั่นศรี (2548) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ที่บ้านว่า หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ทุกเวลา จะเป็นการสร้างนิสัยการเรียนรู้ให้

กับเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้ลูกเพื่อเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ เป็นผู้ปลูกนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูก การจัดการศึกษาจะสำเร็จได้จะต้องเกิดจากความร่วมมือของผู้ปกครองด้วย และนันทิยา น้อยจันทร์ (2548) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองสามารถเชื่อมสานความเป็นอยู่ การดูแล และการให้ความรู้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง จากบ้านสู่โรงเรียน และจากโรงเรียนสู่บ้าน การร่วมมือจากผู้ปกครองอย่างจริงจังจะเกิดผลลัพธ์ในทางบวกแก่เด็ก

ผลการวิจัยยังพบว่าความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยหลังใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาสูงกว่าก่อนการใช้ชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ อังกสิทธิ์ (2555) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ

พัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยตาม
แนวสมดุภาษาเรื่อง พยัญชนะไทย ชั้นอนุบาลที่ 1
โรงเรียนเทศบาลสันปายางหลวง จังหวัดลำพูน พบว่า
ทักษะการใช้ภาษาหลังเรียนของเด็กปฐมวัยทุกคนสูง
กว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละของ
การประเมินผลทางการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 27.83
มีผลการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ และปัทมา คุณเวทย์วิริยะ (2548)
ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้
รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มี
โครงสร้าง กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดดอน
กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสามารถทางภาษาของ
เด็กปฐมวัยหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา
โดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้างสูงกว่าก่อนกิจกรรมการเรียนรู้
แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยควรร่วมกันให้
ความสำคัญกับการดำเนินการดังนี้

1. การอบรมและเพิ่มความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็ก
ปฐมวัยแก่ครูและพี่เลี้ยงเด็กปฐมวัยเพื่อนำความรู้และ
เทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
2. ให้ความรู้ความเข้าใจ คำแนะนำและ
เป็นที่ปรึกษาแก่ผู้ปกครอง ในการพัฒนาความสามารถ
ทางภาษาของเด็กปฐมวัย
3. ควรมีการดำเนินการวิจัยร่วมกับหน่วย
งานต่างๆ ในด้านของการให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยว
กับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา.
- กิ่งกาญจน์ อังกสิทธิ์. (2555). การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยตามแนวสมดุภาษา เรื่องพยัญชนะ
ไทย ชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนเทศบาล สันปายางหลวง จังหวัดลำพูน. ลำปาง :โรงเรียนสันปายางหลวง.
- ชนิตา กลั่นศรี. (2548). กิจกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาบริหารการศึกษา. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นครปฐม : นิตินัย.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2543). การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ. (2548). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้
แบบจิตปัญญา โดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2547). พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรภรณ์ รักวิจัย. (2543). การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2545). รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการ
เรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่คัดสรร. กรุงเทพฯ : เอส ดี เค เปเปอร์ แอนด์ ฟอรัม.

การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง
สำหรับนิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

The Development of Web Based Instruction on Radio Program Topic
for Educational and Communication Technology Students
Faculty of Education, Thaksin University.

ชัชวาล ชุมรักษา^{1*}

Chatchawan Chumruksa^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องรายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับนิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อบทเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 79 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Random Sample Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องรายการวิทยุกระจายเสียง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแบบสอบถามความพึงพอใจจากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ใช้สถิติ t-test dependent ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีประสิทธิภาพ 91.84/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$)

คำสำคัญ : บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต, ความพึงพอใจ, เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

¹ อาจารย์สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : e-mail : chumruksa@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research were to develop Web Based Instruction on radio program topic for educational technology and communication students faculty of education, Thaksin University, in order to benchmark performance on 80/80 standard, to compare the score outcome between before and after learning and to explore students' satisfaction after learning with web based instruction on radio program topic. The research sample subject were 79 educational technology and communication students who studies on the first semester of academic year 2013 which selected by stratified random sampling and random sample sampling techniques. The research instrument were Web Based Instruction on radio program topic, the achievement test, the evaluation form a quality media and the satisfaction questionnaire, Data analysis were percentage, mean and t-test dependent implement in compare learning achievement between before and after learning with Web Based Instruction.

The result of this research were show that the efficiency of Web Based Instruction on radio program topic was 91.84/80.33 which is higher than the 80/80 standard, score outcome posttest higher than pretest was statistical significance at .05 levels and the student' satisfaction with Web Based Instruction was in an excellent level (\bar{x} = 4.96)

Keywords : Web Based Instruction, Satisfaction, 80/80 Standard

บทนำ

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศ (Information Society) สามารถทำการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว โดยมีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมต่อเครือข่ายการสื่อสาร และด้วยสมรรถนะของคอมพิวเตอร์ที่สามารถส่ง และเก็บข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก จึงได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในวงการศึกษ

การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตนั้นประกอบด้วยเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากที่มีการเชื่อมต่อกันทั่วโลก ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งในการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นการสื่อสารที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ในการโต้ตอบกันระหว่างผู้รับและผู้ส่งได้ (ทิพย์เกสร บุญอำไพ, 2540) ปัจจุบันจึงได้มีการนำอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการ

สอนจนถือได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web based Instruction) เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ตมาออกแบบ และจัดระบบ เพื่อการเรียนการสอนโดยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนด้วยกัน กับผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญกับฐานข้อมูลความรู้ (ปรัชญานันท์ นิลสุข, 2543) ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สืบค้น การคิดเชิงวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูล และการคิดอย่างอิสระ เนื่องจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งรวมข้อมูลมากมาย ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ อยู่เสมอ เพื่อแยกแยะข้อมูลที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์สำหรับตนเอง และการจัดการเรียน

การสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นการยกระดับและกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนโดยขจัดปัญหาทางด้านเวลา และสถานที่ ทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2544) การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงได้รับการยอมรับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน ทุก ๆ ระดับการศึกษา และในสถานศึกษาต่าง ๆ ก็ได้เริ่มใช้การสื่อสารทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับผู้เรียน นอกจากนั้นอินเทอร์เน็ตยังมีบริการอื่น ๆ ที่หลากหลาย และแต่ละประเภทก็เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาเรียนวิชาที่กำหนดขึ้นโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนก็ได้ (ไพโรจน์ เภาใจ, 2544)

สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยทักษิณได้พัฒนาระบบ LMS (Learning Management System) ภายใต้ชื่อระบบว่า TSU-Learning มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางไกล และให้อาจารย์ได้จัดกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างเป็นระบบ ระบบ TSU-Learning ได้รับความสนใจจากอาจารย์และนิสิตเป็นอย่างมาก และได้ใช้ระบบการจัดการการเรียนการสอน (Learning Management System) ในรูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Web Based Instruction) ในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้นิสิตได้ทบทวนเนื้อหาหลังจากการเรียนในชั้นเรียนและสามารถศึกษาค้นคว้าเพื่อเติมจากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ และด้วยศักยภาพของระบบ TSU-Learning ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเลือกสถานที่เรียน และช่วงระยะเวลาในการเรียนได้ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามอัธยาศัย เนื้อหาที่เป็นหลักการและทฤษฎีก็สามารถเรียนได้ ซึ่งบท

เรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น สามารถนำเสนอเนื้อหาได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์ และมีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารได้หลายช่องทาง สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะการบรรยายและอภิปรายได้ ผู้เรียนผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้อย่างไม่มีขีดจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2551)

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชา 0317242 การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง 3(2-2-5) โดยปกติได้จัดให้นิสิตเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตลอดจนให้นิสิตศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 5 ชม.ต่อสัปดาห์ ในส่วนของการสอนภาคทฤษฎีนั้น ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายประกอบการใช้สื่อสไลด์ อิเล็กทรอนิกส์ การสาธิตและซักถาม ปัจจุบันสภาพการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียนจะมีวันหยุดเรียนตามปฏิทินของมหาวิทยาลัยและของทางราชการ นอกจากนั้นนิสิตอาจจะไม่ได้เข้าชั้นเรียนเนื่องจากเจ็บป่วย ต้องทำกิจกรรมในรายวิชาต่าง ๆ ที่อาจารย์แต่ละท่านมอบหมาย ตลอดจนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย กิจกรรมการเรียนการสอนจึงอาจจะไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ช่องทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้า และเรียนเนื้อหาในส่วนที่ไม่ได้เรียนในชั้นเรียน ตลอดจนการศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คือการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (WBI)

เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับนิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง วิชาการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นรายวิชาเอกเลือกในสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณมีประโยชน์ที่จะได้รับดังนี้

1. ได้บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง ที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสามารถใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะลดภาระการสอนของอาจารย์ และนอกจากนั้นนิสิตสามารถใช้เป็นสื่อในการศึกษาด้วยตนเอง อันเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. สามารถเผยแพร่ บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียงในวงการศึกษได้อย่างกว้างขวาง นิสิต นักศึกษา ในสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากมหาวิทยาลัยต่างๆ สามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หรือใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในรายวิชาอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีความสนใจ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 105 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 79 คน ได้มาดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จำนวน 42 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกความสามารถของนิสิตเป็นกลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการหาประสิทธิภาพบทเรียน โดยแบ่งเป็นการทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 3 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 9 คน และครั้งที่ 3 จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน และความพึงพอใจจากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จำนวน 37 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาบทเรียนใช้เนื้อหาในรายวิชา 0317242 การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งมีขอบข่ายเนื้อหาดังนี้คือ ความหมายรายการวิทยุกระจายเสียง องค์ประกอบของรายการวิทยุกระจายเสียง ภาษาและโครงสร้างรายการวิทยุ รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง และการผลิตรายการสด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ

3. แบบประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิต ที่มีต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

1. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การสร้างบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับนิสิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชา

1.3 วิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ ความหมายของ รายการวิทยุกระจายเสียง องค์ประกอบของรายการวิทยุกระจายเสียง ภาษาและโครงสร้างรายการวิทยุ รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง และการผลิต รายการสด

1.4 แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อยๆ จากง่ายไปหายากเป็นลำดับโดยใช้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้เป็นแนวทาง

1.5 นำเนื้อหาที่วิเคราะห์แล้วมาจัดทำเป็นสตอรี่บอร์ด (Storyboard) โดยการออกแบบการสอน และการใช้ภาษาที่เรียบง่าย โดยกำหนดเป็นกรอบเนื้อหา กรอบแบบฝึกหัด และกรอบสรุป

1.6 นำสตอรี่บอร์ดที่ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว มาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมของบทเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วปรับปรุงแก้ไข

จากนั้นทำการบันทึกเสียงบรรยายตามสตอรี่บอร์ด และตรวจสอบแก้ไข

1.7 นำสตอรี่บอร์ดมาทำเป็นบทเรียน และจะติดตั้งอยู่ในระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) ภายใต้ชื่อ TSU - Learning ของสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

1.8 ตรวจสอบความถูกต้องด้านการออกแบบเรียน ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคต่างๆ ทำการตรวจสอบโปรแกรมทั้งระบบ ทดสอบการใช้งาน และตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ของโปรแกรม จากนั้นทำการแก้ไข

1.9 นำบทเรียนที่ได้แก้ไข เรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการประเมินคุณภาพโดยใช้โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งคุณภาพบทเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94

1.10 นำบทเรียนไปทดลองกับนิสิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่ไม่เคยเรียน เนื้อหานี้มาก่อน และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน จำนวน 3 คน ได้แก่ กลุ่มสูง 1 คน กลุ่มปานกลาง 1 คนกลุ่มต่ำ 1 คน เพื่อดูความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจน และถูกต้องของเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.11 นำบทเรียนไปทดลองกับนิสิตที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน จำนวน 9 คน ได้แก่ กลุ่มสูง 3 คน กลุ่มปานกลาง 3 คน กลุ่มต่ำ 3 คน ในขั้นตอนนี้ทำการเก็บคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และการทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพบทเรียนตามสูตร E1/E2 และทำการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนเพื่อนำไปทดลองในครั้งที่ 3 ต่อไป

1.12 นำบทเรียนไปทดลองกับนิสิตที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 คน ได้แก่ กลุ่มสูง 10 คน กลุ่มปานกลาง 10 คน

กลุ่มต่ำ 10 คน ในขั้นตอนนี้ทำการเก็บคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลการทดลองไปคำนวณหาประสิทธิภาพบทเรียน ตามสูตร E1/E2

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากเอกสาร ตำราทางการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

2.2 วิเคราะห์เนื้อหา และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียน แล้วสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อสร้างแบบทดสอบให้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2.3 เขียนข้อสอบชนิด 5 ตัวเลือก เป็นข้อสอบวัดความรู้ความจำ และความเข้าใจ

2.4 นำข้อสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ทำการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2.5 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.6 นำข้อสอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจำนวน 48 คน ตรวจสอบให้คะแนนโดยให้ข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายชื่อ

2.7 เลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง .23 - 75 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21-.63 ได้ข้อสอบที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 30 ข้อ โดยพิจารณาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และเนื้อหา

2.8 นำข้อสอบที่คัดเลือก และหาคุณภาพรายข้อแล้วจำนวน 30 ข้อ ไปสอบกับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจริงจำนวน 40 คน แล้วนำผล

คะแนนมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.80

3.แบบประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การสร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย และการประเมินบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.2 กำหนดคุณลักษณะ หรือองค์ประกอบในด้านต่างๆ ที่ต้องการประเมินโดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะการประเมินดังนี้คือ ส่วนนำ เนื้อหา การใช้ภาษา การออกแบบระบบการเรียนการสอน ส่วนประกอบด้านมัลติมีเดีย การออกแบบปฏิสัมพันธ์ และการประเมินการเรียนรู้

3.3 สร้างรายการประเมิน หรือข้อคำถามให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของบทเรียน

3.4 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's Scale)

3.5 นำรายการประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามหรือรายการประเมินกับคุณลักษณะของบทเรียน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

3.6 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะของบทเรียน โดยแต่ละข้อคำถามจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และความพึงพอใจ

4.2 กำหนดลักษณะของข้อคำถามตาม

ขอบเขตคุณลักษณะความพึงพอใจ และวัตถุประสงค์
ครอบคลุมลักษณะของบทเรียนผ่านเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต

4.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ โดย
กำหนดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) (พวงรัตน์
ทวีรัตน์, 2540)

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ไป
ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้อง
(IOC) ระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะความพึงพอใจ

4.5 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณ
หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับ
คุณลักษณะของความพึงพอใจ โดยแต่ละข้อคำถาม
จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนกลุ่ม
ตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์และกำหนดระยะเวลา
ในการทดลอง

1.2 ประสานงานในการขอใช้ห้องคอม-
พิวเตอร์ของคณะศึกษาศาสตร์

1.3 เตรียมกลุ่มตัวอย่างที่จะเข้ารับการ
ทดลอง และนัดหมายเวลา และสถานที่

1.4 ตรวจสอบความพร้อมของห้อง
คอมพิวเตอร์ โดยกำหนดให้เครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง
ต่อนิสิต 1 คน

1.5 ติดตั้งบทเรียนบนระบบ LMS
(TSU Learning)

1.6 ประสานงานขอ Username
และ Password สำหรับกลุ่มตัวอย่าง จากสำนัก
คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. ขั้นตอนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัย
กลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (One group pretest-
posttest design) ผู้วิจัยนำบทเรียนผ่านเครือข่าย
อินเทอร์เน็ต ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตระดับปริญญาตรี
ชั้นปีที่ 2 สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556
จำนวน 37 คนโดยให้นิสิตเรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์
1 เครื่อง ต่อ นิสิต 1 คน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบ
ความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน
ก่อนเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผู้
วิจัยให้นิสิตทำแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นจึงให้
นิสิตเริ่มเรียนเนื้อหาในบทเรียนแต่ละหน่วย และเรียน
ไปจนจบบทเรียน หลังจากที่นิสิตเรียนจบบทเรียน
แล้วจึงให้ทำแบบทดสอบหลังเรียนทันที และหลัง
จากทำแบบทดสอบหลังเรียนเสร็จแล้วก็ให้นิสิตตอบ
แบบสอบถามความ พึงพอใจที่มีต่อบทเรียน จากนั้น
นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือและ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item
Objective Congruence Index)

2.2 ค่าระดับความยากง่าย (Difficulty)
ของข้อสอบ (p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
ของข้อสอบ (r)

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้สูตร
KR - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ
ของบทเรียน ใช้สูตร E1/E2 และเปรียบเทียบกับ
เกณฑ์ 80/ 80 ตัวแรกได้แก่ ร้อยละของคะแนนแบบ
ฝึกหัดระหว่างเรียนในการเรียนด้วยบทเรียนผ่าน
เครือข่ายอินเทอร์เน็ต 80 ตัวหลัง ได้แก่ ร้อยละของ
คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนหลังจาก
เรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3. สถิติวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อน

เรียนและหลังเรียน ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

dependent sample)

4. การวิเคราะห์ความพึงพอใจจากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คุณภาพของบทเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการยอมรับตามเกณฑ์คุณภาพแบบสอบถามคุณภาพของบทเรียน และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนจบหมดทุกหน่วยแล้ว โดยนำมาคิดเป็นร้อยละจากนั้นนำผลที่ได้มาเปรียบ

เทียบกับเกณฑ์ 80/80

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test dependent sample

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียน โดยหาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการยอมรับตามเกณฑ์คุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง วิทยากรกระจายเสียงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่าอยู่ในระดับมีคุณภาพดีมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	คุณภาพ
1. ส่วนนำของบทเรียน	4.65	0.26	ดีมาก
2. เนื้อหาบทเรียน	4.71	0.33	ดีมาก
3. การใช้ภาษา	4.60	0.07	ดีมาก
4. การออกแบบระบบการเรียนการสอน	4.43	0.18	ดี
5. ส่วนประกอบด้าน Multimedia	4.53	0.21	ดีมาก
6. การออกแบบปฏิสัมพันธ์	4.44	0.33	ดี
7. การประเมินการเรียนรู้	4.64	0.24	ดีมาก
รวม	4.94	0.09	ดีมาก

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่ามีประสิทธิภาพ 91.84/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องวิทยากรกระจายเสียง ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

เนื้อหา	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน (49 คะแนน)			แบบทดสอบหลังเรียน (30 คะแนน)			ประสิทธิ ภาพ (E1/E2)
	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	E1	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	E2	
หน่วยที่ 1-5	49	45	91.84	30	21.1	80.33	91.84/80.33

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน จากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เรื่องรายการวิทยุกระจายเสียงก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	Paired Difference				t
	ทดสอบก่อนเรียน		ทดสอบหลังเรียน		
	(\bar{x})	S.D.	(\bar{x})	S.D.	
	15.05	3.05	18.35	4.70	

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน หลังจากเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.96$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ส่วนนำของบทเรียน	4.39	0.05	มาก
2. ลักษณะของเนื้อหาบทเรียน	4.49	0.04	มาก
3. การออกแบบระบบการเรียนการสอน	4.49	0.07	มาก
4. องค์ประกอบด้านมัลติมีเดีย	4.56	0.07	มากที่สุด
5. การออกแบบปฏิสัมพันธ์	4.42	0.06	มาก
6. การประเมินการเรียนรู้	4.59	0.03	มากที่สุด
รวม	4.96	0.21	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง รายการวิทยุกระจายเสียง สำหรับนิสิตสาขา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า

1. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมี ประสิทธิภาพ เท่ากับ 91.84/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. นิสิตมีความพึงพอใจต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.96$)

อภิปรายผล

1. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมี ประสิทธิภาพ เท่ากับ 91.84/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดำเนินการโดยใช้วิธีระบบ (System Approach) และยึดหลักการออกแบบระบบ การสอนของ ADDIE Model ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) ทั้งนี้เพราะ ADDIE Model เป็นรูปแบบการสอนที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน

โดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็น CAI/ CBT, WBI/WBT หรือ e-Learning และที่สำคัญ ADDIE เป็นขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนา และเป็นระบบปิด (Closed System) โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ในขั้นประเมินผลซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย แล้วนำข้อมูลไปปรับปรุง (Feedback) ขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมด (วารินทร์ รัชมีพรหม, 2542) และนอกจากนั้น บทเรียนยังยึดหลักการพื้นฐานที่สำคัญคือ 1) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคล 2) เป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ในการเรียน 3) ตอบสนองความต้องการการศึกษาตลอดชีวิต 4) ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพโดยการเสริมแรงทันที มีการแก้ไขข้อบกพร่องของคำตอบทันที มีการปฏิบัติด้วยตนเอง และผู้เรียน เรียนไปตามความสามารถ 5) เป็นบทเรียนที่มีการเตรียมและวางแผนเป็นอย่างดีถูกต้องตามหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภราภรณ์ ทวนน้อย (2547) ได้พัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องทักษะทางเทคโนโลยีการศึกษาในวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้ประสิทธิภาพของกระบวนการและผลลัพธ์เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือเรื่องกราฟิกและสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาได้ประสิทธิภาพร้อยละ 84.22/81.66 เรื่องภาพถ่ายเพื่อการศึกษาได้ประสิทธิภาพร้อยละ 82.38/80.44 เรื่อง สไลด์ทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องเสียงได้ประสิทธิภาพร้อยละ 84.44/82.31 เรื่อง สไลด์ทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉายได้ประสิทธิภาพร้อยละ 81.79/80.67 และเรื่อง สไลด์ทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องแปลง/ถ่ายทอดสัญญาณได้ประสิทธิภาพร้อยละ 81.11/80.33 จุฑารัตน์ เพชรรัตน์ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้โปรแกรม Power Point จากการเรียนการสอนผ่านเว็บ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนผ่านเว็บ เรื่อง การใช้โปรแกรม Power Point มีประสิทธิภาพ

84.56/83.78 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนผ่านเว็บ เรื่อง การใช้โปรแกรม Power Point หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

หลังจากเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแล้วผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจาก

2.1 ในการออกแบบและนำเสนอเนื้อหา ของบทเรียน ผู้วิจัยใช้หลักการสอนตามแนวคิดของ โรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne') ได้แก่ 1) ได้รับความสนใจ (Gain Attention) ผู้วิจัยได้รับความสนใจของผู้เรียนด้วยภาพและกราฟิก และการกระตุ้นให้อยากรู้ อยากเห็น ด้วยข้อความที่เป็นประเด็นของบทเรียน นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ การศึกษาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน 2) บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) โดยแจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ผู้เรียนทราบ ช่วยให้ผู้เรียนได้จัดความคิดรวบยอดและเตรียมความพร้อมที่จะเรียน 3) ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) โดยการทดสอบก่อนเรียนและมีเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาก่อนการเรียนได้ 4) การนำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) โดยการนำเสนอเนื้อหาที่ละน้อย แบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยย่อย และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนโดยมีการตอบสนองบทเรียนและเลือกบทเรียน 5) แนะนำแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาความรู้ และช่วยให้เห็นส่วนย่อยของเนื้อหาว่าสัมพันธ์กับเนื้อหาส่วนใหญ่อะไร 6) กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) โดยการให้ผู้เรียนตอบสนองด้วยวิธีวิธีหนึ่งตลอดบทเรียน 7) ให้ความคิดและจินตนาการ ด้วยคำถาม 7) ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) ให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีที่ผู้เรียนตอบคำถาม 8) ทดสอบความรู้ (Assess Performance) มีการให้ผู้เรียนทำ

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน และมีการทดสอบความรู้ในแต่ละหน่วย และ 9) การสรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) ในบทเรียนนั้นมีการสรุปสาระสำคัญจากการนำหลักการสอนของกาเย่ มาประยุกต์ใช้ทำให้เกิดผลดีกับผู้เรียนเนื่องจากการออกแบบการสอนกาเย่ ได้แบ่งผลการเรียนรู้ออกเป็น 5 แบบ ได้แก่ 1) ความรู้ที่เป็นลักษณะตัวอักษร (Verbal information) 2) ความรู้เชิงสติปัญญา (Intellectual skills) 3) กลวิธีทางความคิด (Cognitive strategies) 4) ทักษะการเคลื่อนไหว (Motor skills) 5) ทักษะคติ (Attitudes) และที่สำคัญคือระบบการสอนของกาเย่นั้น เป็นมโนมติกว้างๆ แต่ก็สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งบทเรียนสำหรับการเรียนการสอนปกติใน ชั้นเรียนและบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย และในการออกแบบบทเรียนแบบมัลติมีเดียที่ใช้เป็นหลักพื้นฐานก็คือ การทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกใกล้เคียงกับการเรียนรู้โดยผู้สอนในชั้นเรียนโดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการใช้งานของคอมพิวเตอร์ให้มากที่สุด (บุปผชาติ พัทธภิรมย์ สุกรี รอดโพธิ์ทอง ชัยเลิศ พิชิตพรชัย และโสภภาพรรณ แสงศัพท์, 2544) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ โชติการ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เครื่องมือและวัสดุในการผลิตรายการวิทยุสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องเครื่องมือและวัสดุในการผลิตรายการวิทยุ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีมีประสิทธิภาพ 80.60/80.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เรียนด้วยบทเรียนบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องเครื่องมือและวัสดุในการผลิตรายการวิทยุหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธีรวิทย์ วรรณะ (2545) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องชุดการสอนผลการวิจัย พบว่า บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 82.33/83.00 ผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนของนักศึกษาหลังจากที่เรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องชุดการสอน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจอร์ราร์ด (Jerald. 2004) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างวิธีสอนปกติกับวิธีการสอนผ่านเครือข่าย WWW พบว่า ในการสอบทั้ง 2 ครั้ง คะแนนเฉลี่ยของการสอนผ่านเครือข่าย WWW สูงกว่าการสอนแบบปกติ 20% ผลของคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งการสอนผ่านเครือข่าย WWW ใช้เวลาน้อยกว่า และนักศึกษามีผลการเรียนรู้ดีกว่า ในช่วงสุดท้ายของภาคเรียนนักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหา และเข้าใจสูตรทางคณิตศาสตร์มากกว่าการเรียนปกติ

2.2 บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นบทเรียนที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองการเรียนรายบุคคล ซึ่ง เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2526) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญไว้ดังนี้

2.2.1 การเรียนการสอนรายบุคคลมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบในการเรียนรู้ รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจเอง สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาและเรียนรู้ในสิ่งที่ตนประสงค์ต่อสังคมและตัวเอง ให้รู้จักแก้ปัญหา รู้จักตัดสินใจ มีความรับผิดชอบและพัฒนาความคิดในทางสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย สนองความแตกต่างของผู้เรียนให้ได้เรียนบรรลุผลกับทุกคน คำนึงถึงหลักการที่ว่า คนย่อมมีความแตกต่างกันทุกคน ไม่ว่าจะในด้านบุคลิกภาพ สติปัญญา หรือความสนใจ โดยเฉพาะความแตกต่างที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1) ความแตกต่างในเรื่องอัตราเร็วของการเรียนรู้ (Rate of learning) ผู้เรียนแต่ละคนจะใช้เวลาในการเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิ่งเดียวกัน ในเวลาที่แตกต่างกัน

2) ความแตกต่างในเรื่องความสามารถ (Ability) เช่นความฉลาดไหวพริบความสามารถในแง่ของความสำเร็จ ความสามารถพิเศษต่างๆ

3) ความแตกต่างในเรื่องวิธีการเรียน (Style of learning) ผู้เรียนเรียนรู้ในทางที่ต่างกักันและมีวิธีเรียนที่ต่างกักันด้วย

4) ความแตกต่างกักันในเรื่องความสนใจและสิ่งทีชอบ (Interests and preference) เมื่อผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกักันในหลายด้านเช่นนี้ครูจึงต้องจัดบทเรียนและอุปกรณ์การเรียนในระดับและลักษณะต่างกัๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกด้วยตนเอง (Self-selection) เพื่อสนองความแตกต่างดังกล่าว

2.2.2 การเรียนการสอนรายบุคคลเน้นเสรีภาพในการเรียนรู้ โดยมีความเชื่อว่าถ้าผู้เรียนเรียนด้วยความอยากเรียน ด้วยความกระตือรือร้นทีได้เกิดขึ้น ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจและการกระตุ้นให้พัฒนาการเรียนรู้ โดยทีครูไม่จำเป็นต้องทำโทษหรือให้รางวัลและผู้เรียนก็จะมีกำลังใจตนเอง มีความมั่นใจในการก้าวหน้าไปข้างหน้า ตามความพร้อมและขีดความสามารถ (Self-pacing)

2.2.3 กิจกรรมการเรียนการสอนรายบุคคล ขึ้นอยู่กับกระบวนการและวิธีการทีเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเชื่อว่า การเรียนรู้เป็นปรากฏการณ์ส่วนตัวทีเกิดขึ้นในแต่ละบุคคล การเรียนรู้เกิดขึ้นเร็วหรือช้าและจะเกิดขึ้นอยู่กับผู้เรียนได้นานหรือไม่ นอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับกระบวนการและวิธีการทีเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียน การกำหนดให้ผู้เรียนรู้เรื่องหนึ่งในระยะเวลาดึง และเรียนรู้เรื่องหนึ่งด้วยวิธีการเดียวไม่เป็นการยุติธรรมต่อผู้เรียน ผู้เรียนควรจะได้เป็นผู้กำหนดเวลาด้วยตนเองและควรมีโอกาสเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยขบวนการและวิธีการต่างกัๆ

2.2.4 การเรียนการสอนรายบุคคล มุ่งแก้ปัญหาความยากง่ายของบทเรียน เป็นการสนองตอบเรื่องการศึกษาควรมีระดับต่างกักันไปตามความยากง่าย ถ้าบทเรียนนั้นง่ายก็ทำให้บทเรียนสั้นขึ้น ถ้าบทเรียนนั้นยากมาก ก็สามารถทีจะจัดย่อเนื้อหาทียากนั้นออกเป็นส่วนๆ และปรับปรุงให้เข้าใจได้ง่าย

ขึ้น อาจจะเพิ่มเวลาที่เรียนให้ได้สัดส่วนกัความยาก โดยเรียงลำดับจากเรื่องทีง่ายไปสู่เรื่องรวาททียากขึ้นตามลำดับ

3. นิสิตมีความพึงพอใจต่อบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับ มากทีสุด ($\bar{x} = 4.96$)

เนื่องจากบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนำเสนอเนื้อหาในลักษณะมัลติมีเดีย ประกอบด้วยภาพกราฟิก ตัวอักษร ภาพเคลื่อนไหวและเสียงบรรยาย ตลอดจนการออกแบบหน้าจอกทีสวยงามง่ายต่อการเข้าเรียนบทเรียน และไม่มีควมซับซ้อนการนำเข้าสู่บทเรียนนำเสนอเนื้อหาเข้าใจง่าย ใช้ภาษาชัดเจน สอดคล้องกัวัตถุประสงค์ ส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามหลักการออกแบบบทเรียนของโรเบิร์ต กาย (Robert Gagne') สอดคล้องกังานวิจัยของ ภูเบศ เลื่อมใส (2548) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บสำหรับนิสิตระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของการหาประสิทธิภาพบทเรียนผ่านเว็บมีประสิทธิภาพ 75.22/79.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ทีกำหนด 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตทีเรียนจากบทเรียนผ่านเว็บสูงกว่าการเรียนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทีระดับ .01 3) ผลของเจตคติของนิสิตทีมีต่อบทเรียนผ่านเว็บในพฤติกรรมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ศิริวรรณ แดงมะแจ้ง (2548) ได้พัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เทคโนโลยีทางกราฟิก ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ประสิทธิภาพของกระบวนการและผลลัพธ์เป็นไปตามเกณฑ์ทีตั้งไว้ คือควมรู้เบื้องต้นของกราฟิกมีประสิทธิภาพ 82.50/81.77 เรื่ององค์ประกอบของงานกราฟิกได้ประสิทธิภาพ ร้อยละ 83.36/82.50 เรื่องหลักการออกแบบงานกราฟิกได้ประสิทธิภาพร้อยละ 85.00/82.43 และเรื่องกราฟิกเพื่อการศึกษาได้ประสิทธิภาพร้อยละ 83.31/82.25 และการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยบทเรียนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน เท่ากักับ 4.41 ซึ่งอยู่ใน

ระดับมาก และชิ ชิง ชุน (Shih Ching Chun. 1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติ แรงจูงใจ รูปแบบการเรียน ยุทธศาสตร์การเรียน ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการใช้เว็บเป็นฐานในการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนจะรู้สึกสนุกสนานและสะดวกในการเรียนเพราะได้ควบคุมการเรียนด้วยตนเองเท่าที่จะทำได้ นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะแข่งขันกับตนเอง รวมถึงมีความคาดหวังในการทำให้มีความสำเร็จสูง โดยผู้เรียนจะใช้ยุทธศาสตร์ในการเรียนของแต่ละคนในการค้นหาแนวความคิดที่สำคัญ ๆ จากข้อมูลการเรียนที่มีอยู่บนเว็บ จำคำสำคัญ ๆ แล้วสร้างเป็นความคิดรวบยอดของตนเอง จากนั้นแต่ละคนจะสร้างผังความคิดรวบยอดของตัวเอง ผู้เรียนจะสนใจการตรวจผลการเรียนของตนเองมากกว่า การอภิปราย หรือพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นหรือผู้สอน และสิ่งสำคัญในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แรงจูงใจ และยุทธศาสตร์การเรียนของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

4. จากการสังเกตพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียน พบว่า บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องรายการวิทยุกระจายเสียง ช่วยให้ผู้เรียนสนใจ และกระตือรือร้นที่จะเรียนตลอดเวลา บรรยากาศการเรียนไม่เคร่งเครียด ทุกคนเรียนสบาย ๆ และรู้สึกแปลกใหม่จากการเรียนโดยเฉพาะการเรียนออนไลน์โดยใช้ระบบ LMS (Learning Management System)

5. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ มีจุดเด่นที่สามารถใช้กับระบบ LMS ของมหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนสามารถจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์บนระบบ LMS หรือใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติก็สามารถทำได้ และยังสามารถให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษา ทบทวนบทเรียนได้ตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การใช้บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประกอบการเรียนการสอน จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ และสถานที่ให้ครบถ้วน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเล่นมัลติมีเดียได้ดี และมีอุปกรณ์สำหรับฟังเสียงเพื่อไม่ให้เสียงรบกวนกันจนเกิดความรำคาญ และต้องมีการตรวจสอบห้องปฏิบัติการให้มีความพร้อมอยู่เสมอ

1.2 บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งใหม่สำหรับผู้เรียน จากการตรวจสอบรายวิชาและสอบถามนิสิต พบว่า นิสิตยังไม่เคยเรียนในลักษณะการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาก่อน ดังนั้นผู้สอนจะต้องแนะนำให้ผู้เรียนศึกษาคู่มือ หรือคำชี้แจง และคำแนะนำในบทเรียนให้ชัดเจนเพื่อทำความเข้าใจก่อนการใช้บทเรียน

1.3 การเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการเรียนออนไลน์ การเรียนมีความยืดหยุ่นสูง ผู้สอนจึงควรจัดสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา และไม่มีการจำกัดเวลาในการเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนไปตามความสามารถ และเรียนซ้ำกี่ครั้งก็ได้

1.4 ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า อินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนมาก มหาวิทยาลัยควรส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหาหลังจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ และเป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา e-Learning courseware ที่มีลักษณะเป็นเว็บแสวงรู้ (web quest) และศึกษาผลกระทบด้านต่างๆ ข้อดี ข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ เพชรรัตน์. (2547). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การใช้โปรแกรม Power Point จากการเรียนรู้การสอนผ่านเว็บ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2544). “การสอนบนเว็บ-นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการเรียนการสอน”.ใน ศึกษาศาสตร์สาร. 28(1) มกราคม-มิถุนายน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพย์เกสร บุญอำไพ. (2540). การพัฒนากระบวนการสอนเสริมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ตของ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศึกษบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวงศ์ วรรณะ. (2545). การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง ชุดการสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุปผชาติ ทฬัทภิรณ สุกรี รอดโพธิ์ทอง ชัยเลิศ พิเชิตพรชัย และโสภภาพรรณ แสงศัพท์. (2544). ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปรัชญานันท์ นิลสุข. (2543). นิยามเว็บช่วยสอน. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2554. จาก <http://campus.fortunecity.com/purdue/219/index.html>.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด)(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ เบาลใจ. (2544). การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2554. จาก<http://www.thaicai.com/articles/internet.html>.
- ภูเบศ เลื่อมใส. (2548). การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บสำหรับนิสิตระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2551). ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณวิทยาเขตสงขลา.
- วารินทร์ รัชทีพรหม. (2542). การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริวรรณ แดงมะแจ้ง. (2548). การพัฒนาบทเรียนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เทคโนโลยีทางกราฟิก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศุภราภรณ์ ทวนน้อย. (2547). การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องทักษะทางเทคโนโลยีการศึกษา ในวิชาเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2526). “การเรียนการสอนรายบุคคลแก้ปัญหาการศึกษาอย่างไร” ใน รวมบทความเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวรรณ โชติการ. (2546). การพัฒนาบทเรียนบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่อง เครื่องมือและวัสดุในการผลิตรายการวิทยุ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Jerald, Schutte G. (2004). Virtual Teaching in Higher Education the new Intellectual Superhighway or Just Another Traffic Jam. Retrieved August 9, 1013, from <http://www.csun.edu/sociology/virexp.htm>.
- Shih Ching Chun. (1998). Relationship Among Student Attitudes Motivation Learning Style Learning Strategies Patterns of Learning and Achievement : A Formative Evaluation of Distant Education VIA WEB-BASED Course. Retrieved August 15,2008, from http://www7.ewebcity.com/prachyanun/abstracts/1999_09.html.

การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of Electronics Knowledgebase on Learning Measurement and Evaluation for Basic Education.

นายมนตรี เด่นดวง^{1*} และวิภารัตน์ แสงจันทร์²

Montree Denduang^{1*} and Wiparat Sangjun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนเตรียมการพัฒนาฐานความรู้ 2) ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 3) ขั้นตอนศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จำนวน 80 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 16 คนและนักวิชาการศึกษานักเรียน จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินด้านเนื้อหาของฐานความรู้ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา แบบประเมินด้านการออกแบบของฐานความรู้ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้ สำหรับครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และ/หรือนักวิชาการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยได้ผลดังนี้ 1) ผลการพัฒนาฐานความรู้ทำให้ได้เว็บไซต์ความรู้ในรูปแบบของเว็บไซต์ที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่ URL:<http://kruwatpon.skru.ac.th> โดยมีผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผลการเรียนที่มีต่อฐานความรู้ทางเนื้อหาของแต่ละเมนู ในภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.30 จาก 5 สเกลและผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทาง สเกลด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ที่มีต่อการออกแบบฐานความรู้ ในหัวข้อต่าง ๆ อยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.38 จาก 5 สเกลและ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้ สำหรับครูผู้สอน/ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการศึกษา ทั้งในด้านเนื้อหา และด้านรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.34 จาก 5

คำสำคัญ : การวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การวัดและประเมินผลการเรียนรู้, การพัฒนาฐานความรู้

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : อาจารย์ที่ปรึกษา

* Corresponding author : e-mail : dd_montree@ hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were to develop electronics knowledgebase on learning measurement and evaluation for basic education and to study the satisfaction towards electronics knowledgebase on learning measurement and evaluation for basic education. The research procedures consisted of three phases: 1) preparation for electronics knowledgebase development, 2) designing and developing electronics knowledgebase and 3) studying satisfaction towards electronics knowledgebase on learning measurement and evaluation for basic education. The sample in this study selected by purposive sampling were 80 primary and secondary teachers, 16 educational supervisors and 12 educators. The research instruments were evaluation form on contents of the knowledgebase for measurement and evaluation experts, evaluation form on designing knowledgebase for computer technology experts, and questionnaire on the satisfaction towards knowledgebase for teachers, educational supervisors and educators. The data was analyzed by using percentage and mean for quantitative data and content analysis for qualitative data.

The research findings were as follows: 1) the electronics knowledgebase on learning measurement and evaluation for basic education was posted in the Songkhla Rajabhat University website at the URL: <http://kruwatpon.skru.ac.th> and the evaluation of knowledgebase content from evaluation experts matters revealed high satisfaction with the mean of 3.30 from 5 scale and the evaluation from computer technology experts matters revealed high satisfaction with the mean of 3.38 from 5 scale and 2) the evaluation of satisfaction from teachers, educational supervisors and educators on the aspect of the presentation and the content was at the high level with the mean of 3.34 from 5 scale.

Keywords : Measurement and Evaluation for Basic Education, Learning Measurement and Evaluation, Development of Knowledgebase

บทนำ

การวัดและประเมินผลทางการศึกษามีส่วนสำคัญในการสะท้อนข้อมูลผลการจัดการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินผลจะนำมาจัดการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาปรับปรุงการสอนของครู ในการประเมินผลการเรียนรู้นั้น ผู้สอนสามารถกระทำได้ทุกขั้นตอนของการเรียนการสอน ตั้งแต่ก่อนเริ่มเรียน ระหว่างการเรียนและหลังการเรียน ซึ่งในการวัดและประเมินผลควรจัดการให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย เลือกใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2546) รวมถึงการใช้ผลงานเป็นสิ่งวัดความสามารถของผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวัดควรวัดเพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนรู้อะไรและสามารถทำอะไรได้บ้าง (อัมพร ม้าคะนอง, 2546) ในการประเมิน ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน หากการวัดและประเมินผลขาดประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ผลจากการวัดและประเมินผลการศึกษา นั้นขาดความน่าเชื่อถือ

จากการให้บริการวิชาการแก่สถานศึกษาในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนต่างๆ ยังคงมีปัญหาในการวัดและประเมินผลผู้เรียน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการวัดและประเมินผล เช่น การเลือกใช้เครื่องมือ การสร้างเครื่องมือชนิดต่าง ๆ การแปลผลที่ได้จากการวัด ความคุ้มค่าในการนำผลจากการวัดและประเมินผลไปใช้รวมทั้งความก้าวหน้าต่างๆ ในด้านการวัดและประเมินผล เป็นต้นซึ่งถึงแม้ไม่สามารถคาดหวังให้ครูผู้สอน ทุกคนเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล แต่ผู้สอนทุกคนควรจะต้องเข้าใจหลักการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการตัดสินผลการเรียนรู้อย่างยุติธรรม (รสริน ศรีวิภานนท์, 2552:115) จึงควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เพื่อให้ครูได้มีโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน สามารถเลือกใช้วิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของ

วิชาหรือเนื้อหาอื่นๆ โดยอาจจะจัดอบรมหรือจัดหาคู่มือ ตำราเอกสารต่างๆเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาอย่างเพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ควรสำรวจแหล่งค้นคว้าหาความรู้ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับครูได้ศึกษาเพิ่มเติมแต่ปัญหาอย่างหนึ่งที่พบในการพัฒนาครูคือหลักสูตรการพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเอง การพัฒนาครูในเวลาราชการทำให้ครูต้องละทิ้งการเรียนการสอนเป็นต้นซึ่งในปัจจุบัน มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก สามารถแสวงหาความรู้ด้านต่างๆ จากเครือข่ายโลกได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็วและมีข้อมูลต่างๆมากมายให้ค้นหา เรียนรู้ แต่ก็ยังกระจุกกระจายไม่เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นปัญหาในการศึกษาค้นคว้าให้กับผู้สอนและผู้สนใจ หากข้อมูลด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาได้รับการจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะทำให้สะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพิ่มโอกาสให้กับผู้สอนและผู้สนใจ ได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ โดยตรง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกที่ ทุกเวลา จะได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องเร่งหรือใครๆไม่ต้องละทิ้งชั้นเรียนเมื่อต้องการจะเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการรวบรวมความรู้ เนื้อหาสาระจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยนำมาจัดหมวดหมู่ของความรู้ในลักษณะของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์ให้กับผู้สอนในโรงเรียนและผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ศึกษานิเทศก์และ/หรือนักวิชาการ ศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัด สงขลา พัทลุงและสตูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ครูผู้สอน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จำนวน 80 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 16 คนและนัก วิชาการศึกษา จำนวน 12 คน

เนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุม เนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยนำมา ออกแบบโครงสร้างฐานความรู้ อีเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อีเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์

ฐานความรู้อีเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงแหล่งข้อมูลความรู้และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการวัดและประเมินผลการเรียน ที่เหมาะสม กับระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ที่ได้ รวบรวมมาจากเครือข่ายโลก และนำมาออกแบบเพื่อ นำเสนอในรูปฐานความรู้อีเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นหมวด หมู่นบนเครือข่ายโลก

การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการ ศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ ขั้น พื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น และ ในระดับกลางซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ขั้นต่อไป ได้แก่การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้ อีเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้อมูลพึงพอใจ ของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษาที่มีต่อ

ฐานความรู้อีเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. เว็บไซต์ฐานความรู้ด้านการวัดและประเมิน ผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ URL:<http://kruwatpon.skru.ac.th>

2. แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคุณภาพของ เว็บไซต์ฐานความรู้อีเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมิน ผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้ เชี่ยวชาญจำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบประเมินด้านเนื้อหาของ ฐานความรู้ สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและ ประเมินผลการศึกษา

ชุดที่ 2 แบบประเมินด้านการออกแบบ ของฐานความรู้ สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์

3. แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มี ต่อฐานความรู้ สำหรับครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และ/ หรือนักวิชาการศึกษา

หลักการทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

National Forum on Assessment (1995) (อ้างในนาตยา ปิลันธนานนท์ มธุรส จงชัยกิจและศิริ รัตน์ นีละคุปต์, 2542) ได้เสนอหลักการการประเมิน ผลผู้เรียนให้มีคุณภาพสรุปได้ ดังนี้

1. จุดประสงค์หลักของการประเมินก็คือ ปรับปรุงการเรียนรู้
2. การประเมินผลเพื่อจุดประสงค์อื่นๆ เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ระบบการประเมินผลมีความเป็นธรรม สำหรับผู้เรียนทุกคน
4. การประเมินผลได้รับความร่วมมือและ พัฒนาจากบุคลากรวิชาชีพ
5. ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการประเมิน
6. จัดให้มีการสื่อสารเกี่ยวกับการประเมิน ผลอย่างสม่ำเสมอและชัดเจน

7. มีการทบทวนและปรับปรุงระบบการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

สมนึก ภัทธิยธนี (2546) ได้ให้หลักการของการวัดและประเมินผลการศึกษา สอดคล้องกับ พิเชิต ฤทธิจรรย์ (2548) สรุปได้ดังนี้

1. ต้องวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน คือการวัดผลจะเป็นสิ่งตรวจสอบผลจากการสอนของครูว่านักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายการสอนมากน้อยเพียงใด

2. เลือกใช้เครื่องมือวัดที่ดีและเหมาะสมการวัดผลครูต้องพยายามเลือกใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ ใช้เครื่องมือวัดหลายๆ อย่าง เพื่อช่วยให้การวัดถูกต้องสมบูรณ์

3. ระวังความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดของการวัด เมื่อจะใช้เครื่องมือชนิดใดต้องระวังความบกพร่องของเครื่องมือหรือวิธีการวัดของครู

4. ประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง เช่น คะแนนที่เกิดจากการสอนครูต้องแปลผลให้ถูกต้องสมเหตุสมผลและมีความยุติธรรม

5. ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า จุดประสงค์สำคัญของการวัดก็คือเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน ต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่าเด่น-ด้อยในเรื่องใด และหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขแต่ละคนให้ดีขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าหลักการของการประเมินผลการเรียนนั้น มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนา ปรับปรุงผู้เรียน วัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน โดยเลือกใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพที่เหมาะสมและหลากหลาย มีการทบทวนและปรับปรุงระบบการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเป็นธรรมเนียมสำหรับผู้เรียนทุกคนโดยชุมชน มีส่วนร่วม

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินผลในชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ดังนี้

1. เป้าหมายหลักของการประเมินตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาผู้เรียน
2. การประเมินควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

หลายเพื่อวัดพัฒนาการด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรได้อย่างน่าเชื่อถือและเป็นธรรม

3. การประเมินเป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่ได้จากการเรียนรู้ โดยการกระทำหรือปฏิบัติจริงอย่างครบกระบวนการและใช้กระบวนการทำงานและเกณฑ์การประเมินที่ใกล้เคียงกับมาตรฐานในสภาพจริงในระดับมืออาชีพ

4. กิจกรรมการประเมินเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่ดำเนินควบคู่กันอย่างต่อเนื่องโดยประเมินจากคุณภาพของงานและกระบวนการทำงาน

5. มีการจัดเก็บข้อมูลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน การตัดสินผลการเรียน การศึกษาต่อและการรายงานประจำปีในระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

ขั้นตอนการพัฒนาฐานความรู้

พนิตนาฎ ชูฤกษ์ (2549) ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาฐานความรู้ไว้ดังนี้

1. ศึกษาหลักการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ จากตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ และแหล่งข้อมูลบนเครือข่ายโลกเพื่อให้ทราบถึงการออกแบบ (web design) และกระบวนการพัฒนาเว็บไซต์ (Web Development Process) ที่ดี
2. รวบรวมแบบฝึกหัด แบบทดสอบ แผนการสอนและข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายมาจัดลำดับและบรรจุในฐานความรู้
3. ดำเนินการออกแบบโครงสร้างฐานความรู้
4. สร้าง story board โดยนำเนื้อหาสาระทั้งหมดที่จะบรรจุในฐานความรู้มานำเสนอในรูปของเว็บเพจตามที่เขียนไว้ในโครงสร้างด้วยโปรแกรม Power Point โดยนำเสนอในลักษณะที่เหมือนหน้าเว็บเพจและสามารถ link ได้เหมือนจริงทุกประการ เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบ
5. ดำเนินการพัฒนาฐานความรู้ตาม story board โดยใช้โปรแกรมต่างๆ ในการพัฒนาฐานความรู้ อาทิ Photo Impact, Photoshop, Macromedia Dreamweaver Mx

พิราวุธ ภูมิพรอด (2553) ได้สรุปขั้นตอน การพัฒนาฐานความรู้ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.ขั้นการเตรียมการพัฒนาฐานความรู้ โดย มีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะ พัฒนาในฐานความรู้ สอบถามความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องใช้ฐานความรู้

2.ขั้นการออกแบบและพัฒนาฐานความรู้ มีการศึกษาหลักการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาเว็บไซต์ ดำเนินการออกแบบโครงสร้างฐานความรู้ (Site Structure) จัดทำสคริปต์เนื้อหา จัดทำสตอรี่บอร์ด แล้วจึงสร้างฐานความรู้ตามที่ได้ออกแบบไว้

3.ขั้นการนำฐานความรู้ไปใช้และสรุปผล โดยนำฐานความรู้ไปแนะนำให้กลุ่มเป้าหมายได้ใช้ และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับฐานความรู้และนำ ข้อมูลมาสรุปเพื่อพัฒนาฐานความรู้ให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าว สามารถสรุปถึงขั้นตอน หลักๆในการพัฒนาฐานความรู้ได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการพัฒนาฐานความรู้ ขั้นการออกแบบ และพัฒนาฐานความรู้และขั้นการนำฐานความรู้ไปใช้ และสรุปผล

วิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) ผู้วิจัยดำเนินการ วิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการพัฒนาฐานความรู้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบและพัฒนาฐาน

ความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการ เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อ ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการพัฒนาฐานความรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำหรับเตรียมการพัฒนา ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล

การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.ศึกษาเอกสาร และเว็บไซต์ต่างๆเกี่ยวกับการ วัดและประเมินผลการศึกษา หลักสูตรแกน กลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ภาพรวมของหัวข้อและเนื้อหา เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนในระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

2. ศึกษาหลักการ แนวคิด ในการเรียนรู้ โดยใช้ฐานความรู้เพื่อให้ทราบถึงหลักการ แนวคิด ลักษณะของข้อมูลที่ควรนำเสนอไว้ เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้ที่ดีขึ้น

3. ศึกษาข้อมูลบนเครือข่ายโลกและแหล่งข้อมูล อื่นๆ เกี่ยวกับหัวข้อความรู้อื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาไว้ ในฐานความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบและพัฒนา ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมิน ผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้ดำเนินการ เป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.การออกแบบฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการออกแบบและ พัฒนาเว็บไซต์และฐานความรู้ จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อทราบถึงการออกแบบเว็บไซต์ กระบวนการพัฒนาเว็บไซต์โปรแกรมที่ใช้ในการ พัฒนาเว็บไซต์และสำรวจเว็บไซต์ เอกสาร ตำรา ต่างๆด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาแล้วนำ มาสรุปองค์ความรู้ที่ได้ เพื่อกำหนดหัวข้อและเนื้อหา ที่ต้องการให้มีในฐานความรู้จึงดำเนินการออกแบบ โครงสร้างฐานความรู้แล้วจึงได้จัดทำสคริปต์เนื้อหา ของฐานความรู้ หลังจากนั้นจึงได้จัดทำสตอรี่บอร์ด ของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้าน การวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการ สร้างฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน โดยการสร้างโฮมเพจ (Home Page) และสร้างเว็บเพจ (Web Page) ตามสตอรี่บอร์ดที่ได้ออกแบบไว้ตามความเหมาะสมและส่งข้อมูลที่เรียบร้อยแล้วไปยังเว็บไซต์ <http://kruwatpon.skru.ac.th> ซึ่งเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาแล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ตรวจสอบคุณภาพเว็บไซต์ฐานความรู้ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมินความถูกต้อง เหมาะสม แล้วจึงนำผลจากการประเมินเว็บไซต์ของผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์ข้อมูลแล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาของหน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและไปพบเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยรายละเอียดของแบบประเมินและมอบข้อมูลการเข้าถึงเว็บไซต์ของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประเมินความพึงพอใจ และนัดหมายวัน เวลา การขอรับแบบประเมินคืนพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องต่างๆเพิ่มเติมและได้แนะนำวิธีการสืบค้นข้อมูลจากฐานความรู้ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ทดลองการสืบค้นข้อมูลหลังจากนั้นครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และ/หรือนักวิชาการศึกษา ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และ/หรือนักวิชาการศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและสรุปประเด็นจากข้อมูลปลายเปิดจากแบบสอบถามโดยการเรียงเรียงข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

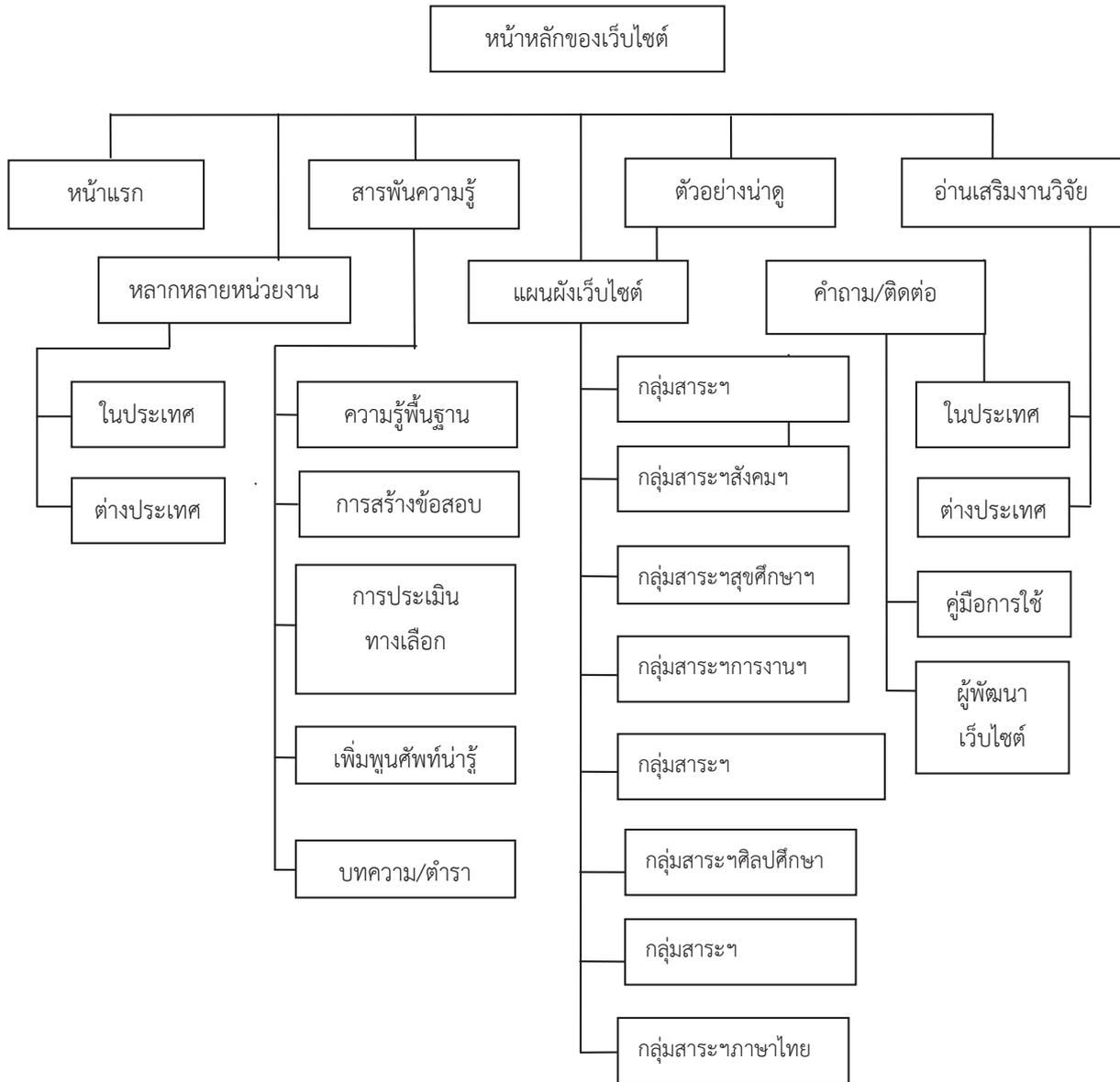
การศึกษาเรื่องการพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ผลดังนี้

1. ได้ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผล การเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบดังนี้

1.1 โครงสร้างฐานความรู้ (Site map) ประกอบด้วย 6 เมนูหลัก และ 48 เมนูย่อย เมนูหลัก ได้แก่เมนูสารพันความรู้ เมนูตัวอย่างน่าดู เมนูอ่านเสริมงานวิจัย เมนูหลากหลายหน่วยงาน เมนูแผนผังเว็บไซต์เมนูคำถามติดต่อตั้งตัวอย่างแผนผังโครงสร้างฐานความรู้ ที่แสดงในภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1 แสดงแผนผังโครงสร้างฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน Electronics Knowledgebase on Learning Measurement and Evaluation for Basic Education

หน้าแรก	สารพันความรู้	ตัวอย่างนำดู	แผนผังเว็บไซต์	อ่านเสริมงานวิจัย	หลากหลายหน่วยงาน	คำถาม / ติดต่อ
	ความรู้พื้นฐาน	การวัดและประเมินผลการเรียน			ในประเทศไทย	
	การสร้างข้อสอบ	เทคนิควิธีการวัดและประเมินฯ			ต่างประเทศ	
	การประเมินทางเลือก	การให้ระดับผลการเรียน				
	เพิ่มทุนศัพท์นำดู	การรายงานผลการเรียน				
	บทความ/ตำรา	สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล				

MENU

หน้าหลัก

ตัวอย่างนำดู

- กลุ่มสาระคณิตศาสตร์
- กลุ่มสาระภาษาไทย
- กลุ่มสาระสังคม
- กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
- กลุ่มสาระสุขศึกษา
- กลุ่มสาระศิลปะศึกษา
- กลุ่มสาระการงานฯ
- กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

แผนผังเว็บไซต์

อ่านเสริมงานวิจัย

หลากหลายหน่วยงาน

คำถาม/ติดต่อ

ผู้พัฒนาเว็บไซต์

คู่มือการใช้

การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแหล่งข้อมูลความรู้และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ วัดและประเมินผลการเรียนที่ได้รวบรวมมาจากเครือข่ายโลกและ นำมาออกแบบเพื่อนำเสนอในรูปแบบฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็น หมวดหมู่บนเครือข่ายโลก ได้แก่เมนูสารพันความรู้ เป็นเมนู รวบรวมข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางการวัดและ ประเมินผลการเรียน การ สร้างข้อสอบ การประเมินทางเลือก การประเมินทางเลือก บทความ ตำรา ที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียน และเพิ่มทุนศัพท์นำดู เมนู ตัวอย่างนำดูเป็นเมนู ที่รวบรวมตัวอย่างเกี่ยวกับแบบทดสอบกิจกรรมการ ประเมินและ เกณฑ์การให้คะแนน (rubric) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เมนูอ่านเสริมงานวิจัยเป็นเมนูรวบรวมงานวิจัยทางการวัด และประเมิน ผลการเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศและเมนู หลากหลายหน่วยงาน เป็นเมนูรวบรวมหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและ ประเมินผลการเรียนทั้งในประเทศและ ต่างประเทศที่จัดสอบกลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่างๆ ทั้งระดับประถม ศึกษาและระดับมัธยมศึกษาได้ใช้ในการ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มทุนความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนและใช้ เป็นแนวทางในการวัด และประเมินผลการเรียน

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างแผนผังโครงสร้างของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมิน ผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน้าแรกของเว็บไซต์จริง

1.2 สคริปต์เนื้อหาของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาแต่ละเว็บไซต์ของแต่ละเมนูย่อย ดังตัวอย่างแสดงไว้ในภาพที่ 3

ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน Electronics Knowledgebase on Learning Measurement and Evaluation for Basic Education

หน้าแรก สารพันความรู้ ตัวอย่างน่าดู แชนผังเว็บไซต์ อ่านเสริมงานวิจัย หลากหลายหน่วยงาน คำถาม / ติดต่อ

สารพันความรู้ > การสร้างข้อสอบ > การเขียนจุดประสงค์

MENU

- หน้าหลัก
- สารพันความรู้
- ตัวอย่างน่าดู
- แผนผังเว็บไซต์
- อ่านเสริมงานวิจัย
- หลากหลายหน่วยงาน
- คำถาม/ติดต่อ

LINK

- สรุปกฎหมายอาชญากรรม
- วัดผลเฉลยคอม

การเขียนจุดประสงค์การสอน (Writing Instructional Goals and Objectives)

โดย The Pennsylvania State University ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื้อหาประกอบด้วย ความหมายของเป้าหมาย (What is a Goal) ความหมายของจุดประสงค์ (What is an Objective) ความกังวลต่อเป้าหมายและจุดประสงค์ (Why Bother With Goals and Objectives) ประเภทของจุดประสงค์ (Types of Objectives) มี 3 ประเภทได้แก่ ทักษะทางปัญญา (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Psychomotor) การเขียนจุดประสงค์การสอน (How To Write Instructional Objectives) ตัวอย่างการเขียนจุดประสงค์ที่ดี (Examples of Well-written Objectives) กิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนการสอน (Activities and Instructional Objectives) จุดประสงค์การเรียนการสอน กิจกรรมและการประเมินผล (Aligning Instructional Objectives, Activities, and Assessment)

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ (Writing Learning Objectives)

โดย The University of Texas at Austin ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื้อหาประกอบด้วย ความหมายของจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดเน้นของจุดประสงค์การเรียนรู้ (What learning objectives emphasize) ประโยชน์ในการใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ (Advantages of using learning objectives) การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม (Writing learning objectives using Bloom's Taxonomy)

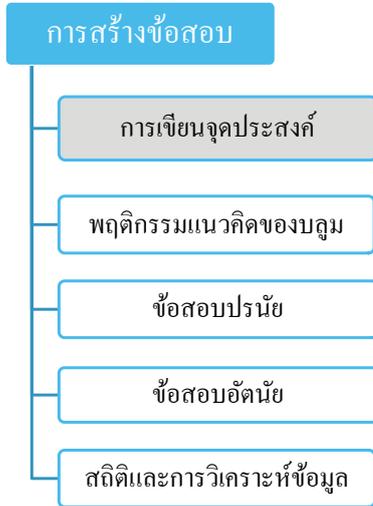
การกำหนดเป้าหมายและการเขียนจุดประสงค์ (Setting Targets and Writing Objectives)

โดย The University of Texas at Austin ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื้อหาประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การเขียนจุดประสงค์ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม (Writing learning objectives using Bloom's Taxonomy)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างสกริปต์เนื้อหาของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมนูหลักสารพันความรู้ เมนูย่อย การสร้างข้อสอบ เมนูย่อยที่ 2 การเขียนจุดประสงค์

1.3 สตอรี่บอร์ดฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาด้วยโปรแกรม Power point ดังตัวอย่างแสดงไว้ในภาพที่ 4

โครงสร้างหน้า “ สารพันความรู้ > การสร้างข้อสอบ > การเขียนจุดประสงค์ ”

การกำหนดเป้าหมายและการเขียนจุดประสงค์ (Setting Targets and Writing Objectives) โดย Florida Center for Instructional Technology ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื้อหาประกอบด้วย การอธิบายถึงการตั้งเป้าหมายหรือเขียนจุดประสงค์ที่ชัดเจนเป็นจุดเริ่มต้นทำให้ครูประเมินผลได้สอดคล้อง เหมาะสม การเขียนจุดประสงค์ที่ดี ประกอบด้วย เงื่อนไข พฤติกรรมและเกณฑ์โดยมีการยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย

Link: <http://fcit.usf.edu/assessment/basic/basicb.html>

เทคนิคการประเมินในชั้นเรียน(Classroom Assessment Techniques) โดย instructionaldesign.gordoncomputer.com เนื้อหาประกอบด้วย การอธิบายถึงความหมาย ความสำคัญของจุดประสงค์การสอน อธิบายคำจำกัดความของจุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objectives) จุดประสงค์และกิจกรรม (Objectives vs. Activities) ผลทางการเรียน(Learning Outcomes) การปฏิบัติงานที่สามารถวัดได้ (Measurable Performance) อธิบายแนวคิดของบลูมในการสอบ (Student Tests - Bloom's Taxonomy)

Link: <http://instructionaldesign.gordoncomputer.com/Objectives.html>

ภาพที่ 4 แสดงตัวอย่างสตอรี่บอร์ดหน้าเมนูย่อยการสร้างข้อสอบ ในเมนูย่อย 2 การเขียนจุดประสงค์

1.4 ผลการประเมินฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านเนื้อหา ในภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.30 จาก 5 สเกล เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือเมนูหลัก หลากหลายหน่วยงาน เมนูหลัก ตัวอย่างนำดู เมนูย่อย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์เมนูหลัก ตัวอย่างนำดู เมนูย่อย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และผลการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรียงตามลำดับคือเมนูหลัก สารพันความรู้ เมนูย่อย เพิ่มพูนศัพท์น่ารู้ เมนูหลัก ตัวอย่างนำดู เมนูย่อย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเมนูหลัก ตัวอย่างนำดู เมนูย่อย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และสรุปผลการประเมินฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ ด้านการออกแบบฐานความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย

3.38 จาก 5 สเกลเรียงตามลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรวดเร็วในการทำงานของเว็บเพจการแบ่งเมนูหลักและเมนูย่อยเป็นสัดส่วน เหมาะสมการเชื่อมโยงเข้าสู่เว็บไซต์ต่าง ๆ ทำได้สะดวกและผลการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรียงตามลำดับคือลักษณะตัวอักษรสวยงาม ภาพประกอบมีความเหมาะสมการจัดหน้าจอก็มีความเหมาะสม

2.ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน/ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการศึกษา ที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านเนื้อหาในหัวข้อเมนูหลัก หัวข้อต่าง ๆ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.35จาก 5 สเกล เรียงตามลำดับคือเมนูหลัก สารพันความรู้ เมนูย่อย เพิ่มพูนศัพท์น่ารู้เมนูหลัก ตัวอย่างนำดู เมนูย่อย กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆเมนูหลัก สารพันความรู้ เมนูย่อย บทความ/ตำราและผลการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เรียงตามลำดับคือเมนูหลัก หลากหลายหน่วยงาน เมนูหลัก สารพันความรู้ เมนูย่อย ความรู้พื้นฐานและเมนูหลัก สารพันความรู้ เมนูย่อย การสร้างข้อสอบ และผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน/ศึกษานิเทศก์/นักวิชาการการศึกษา ที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านรูปแบบการนำเสนออยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.26 จาก 5 สเกล เรียงตามลำดับคือการจัดซื้อเมนูหลักและเมนูย่อยมีความเหมาะสม เว็บไซต์ออกแบบให้ใช้งานได้ง่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างสะดวกและผลการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เรียงตามลำดับคือความน่าสนใจหรือดึงดูดความสนใจการใช้ที่เหมาะสมและการจัดหน้าจอก็มีความเหมาะสม

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาเว็บไซต์ในรูปแบบของฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้ URL คือ <http://kruwatpon.skru.ac.th> ซึ่งเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามีเมนูหลัก 6 เมนู ได้แก่ เมนูสารพันความรู้ เมนูตัวอย่างนำดู เมนูอ่านเสริมงานวิจัย เมนูหลากหลายหน่วยงาน เมนูแผนผังเว็บไซต์เมนูคำถามติดต่อโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ได้ตรวจสอบคุณภาพของฐานความรู้ด้านเนื้อหา ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.30 จาก 5 สเกล และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ตรวจสอบคุณภาพของฐานความรู้ด้านการออกแบบ ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.38 จาก 5 สเกลและผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการการศึกษาที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านเนื้อหา

ในหัวข้อเมนูหลัก หัวข้อต่าง ๆ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.35 จาก 5 สเกลด้านรูปแบบการนำเสนอในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.26 จาก 5 สเกล

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการเรียน เฉลี่ยอยู่ในระดับดีทั้งในด้านเนื้อหาและด้านการออกแบบ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สืบเนื่องมาจากก่อนสร้างและพัฒนาฐานความรู้ได้มีการศึกษา หลักการ แนวคิด ในการเรียนรู้โดยใช้ฐานความรู้ และศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นได้สรุปข้อมูลจากการศึกษา ค้นคว้าและกำหนดเป็นเมนูหลัก เมนูย่อยของฐานความรู้ได้จัดทำแผนผังเว็บไซต์ สคริปต์เนื้อหา สตอรี่บอร์ดก่อนสร้างเว็บไซต์จริง ซึ่งสอดคล้องกับพินิตนาฎ ชูฤกษ์(2549) ที่ได้สรุปขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาฐานความรู้ไว้ว่าอันดับแรกต้องศึกษาหลักการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ จากตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆแล้วจึงรวบรวมแบบฝึกหัด แบบทดสอบ แผนการสอนและข้อมูลความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายมาจัดลำดับและบรรจุในฐานความรู้หลังจากนั้นจึงดำเนินการออกแบบโครงสร้างฐานความรู้และสร้างสตอรี่บอร์ดโดยนำเนื้อหาสาระทั้งหมดที่จะบรรจุในฐานความรู้มานำเสนอในรูปแบบของเว็บเพจตามที่เขียนไว้ในโครงสร้างแล้วจึงดำเนินการพัฒนาฐานความรู้ตาม สตอรี่บอร์ดโดยใช้โปรแกรมต่างๆจึงทำให้ฐานความรู้มีเนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชา ครอบคลุม ครบถ้วนเนื้อหาในแต่ละเมนูสามารถนำไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

2. ในการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการศึกษาอยู่ในระดับมาก เพราะเห็นว่าเป็นเว็บไซต์ที่มีประโยชน์ในหลายด้าน ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพราะหากครูผู้สอนจะดำเนินการประเมินผลผู้เรียนต้องมีความรู้ในกระบวนการ เกณฑ์การประเมิน วิธีการและเครื่องมือการประเมินซึ่งตรงกับความคิดของ Eric Young (2005) ที่ว่าในการประเมินนั้นต้องมีการประเมินอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดธรรมชาติของวิชาและระดับช่วงชั้นของผู้เรียนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง ยุติธรรมและเชื่อถือได้และยังสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) ที่ได้เสนอแนะไว้ว่าผู้มีหน้าที่ประเมินต้องมีการจัดเก็บข้อมูลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน การตัดสินผลการเรียน การศึกษาต่อและการรายงานประจำปีในระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

3. ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการศึกษาได้มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าฐานความรู้ในส่วนใหญ่เป็นแบบทำ link ซึ่งควรจะออกแบบเนื้อหา/รูปแบบ ที่แสดงถึงความสามารถในการทำ website ได้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะไม่มีความจำเป็นต้องทำ link เนื่องจาก ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์เป็นการเชื่อมโยงความรู้ไปยังเว็บไซต์ต่างๆที่รวบรวมไว้ ดังที่ พณิตนาฏ ชูฤกษ์ (2549) และ สมทรง สิทธิ (2551) กล่าวไว้ว่าฐานความรู้ (knowledgebase) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสาขาใดสาขาหนึ่ง จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายแล้วนำเสนอในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการใช้งานผ่านเว็บ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเชื่อมโยงและมีปฏิสัมพันธ์

4. ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการศึกษาได้มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภาษาไทยให้มากขึ้น จะช่วยทำให้ครูสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

หากเนื้อหาแต่ละเมนูเน้นภาษาอังกฤษมาก จะยากต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ หรืออาจจะอธิบายเนื้อหาภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษาอังกฤษก็ได้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะไม่มีความจำเป็นต้องอธิบายเนื้อหาภาษาไทยควบคู่เพราะภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นอย่างมากในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะในปี 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน คนไทยต้องตระหนักถึงความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา มีโอกาสแลกเปลี่ยนและเข้าร่วมประชุมทางวิชาการมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการฝึกใช้ให้บ่อย เพราะภาษาเป็นทักษะเรียนรู้ได้ด้วยการฝึกฝนให้มากๆ ใช้บ่อยๆ ซึ่งฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ บางเว็บไซต์ที่ link เชื่อมโยงเป็นเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ หากครูผู้สอนและผู้สนใจได้ฝึกอ่านเว็บไซต์ภาษาอังกฤษในฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะได้รับความรู้ด้านการวัดและประเมินผลแล้วยังได้พัฒนาภาษาอังกฤษไปด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ควรคำนึงถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ ได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนไว้มากมายอย่างเป็นระบบ หมดหมู่เหมาะสำหรับครูผู้สอนหรือผู้สนใจที่กำลังประสบปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และต้องการค้นหาคำตอบเนื้อหาใด เนื้อหาหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยสามารถเข้าศึกษาในเมนูต่างๆที่สนใจเหล่านั้นได้ตามความต้องการ ขณะเดียวกันฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ก็เหมาะสำหรับครูผู้สอนหรือผู้สนใจที่ต้องการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่ไม่ระบุจำเพาะเจาะจงว่าเป็นเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งแต่ต้องการศึกษาเนื้อหาทุกๆไปที่เกี่ยวข้องกับการวัดและ

ประเมินผลการเรียนก็สามารถเข้าไปศึกษาได้เช่นกัน

2.ในการพัฒนาฐานความรู้ครั้งนี้ได้คัดเลือกเว็บไซต์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในเมนูหลักและเมนูย่อยเป็นการเบื้องต้น โดยไม่ได้จำแนกเป็นระดับชั้นหรือสาขาวิชาอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้ใช้ควรศึกษาและเลือกประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการที่ตนเองสนใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาฐานความรู้เรื่องอื่นๆ เพื่อเพิ่มพูนแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์และก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษา ติดตาม ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูที่ได้ศึกษาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นี้

เอกสารอ้างอิง

พนิตนาฏ ชูฤกษ์. (2549). การพัฒนาฐานความรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยอิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2548). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เฮาส์ ออฟเคอร์มีส์.

พีรารุณัฐ พิมพ์รอด. (2553). การพัฒนาฐานความรู้เรื่องเคมี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รสริน ศรีวิภาณนท์ ชิดชนก เชิงขาวและอัจฉรา ธรรมาภรณ์. (2552). “พฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี”วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 20 (1) :113-126.

วิชากร, กรม. (2544). แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ.

สมทรง สิทธิ . (2551). การพัฒนาฐานความรู้หลักสูตรและการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการเรียน การสอนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม: โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.

สุวิมล ว่องวานิช. (2546). การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัมพร ม้าคอง. (2546). คณิตศาสตร์ :การสอนและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Eric Young .2005. Assessment for Learning: Embedding and Extending. (Online) Available: <http://www.ltscotland.org.uk/assess/for/index.asp>, January 10, 2010.

การประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้

The Evaluation of Action the Vocational Certificate of the Dual Education System for the Retail Business Program of Private Vocational Schools in the Southern Region.

รัชนี แก้วเจริญ^{1*}, ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม², และเมธี ดิสวัสดิ์³
Ratchanee Kaewcharoen^{1*}, Chailikit Soipetkasem² and Matee Di-sawat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ โดยใช้แนวทางการประเมินตามทฤษฎีระบบเป็นแนวทางในการประเมิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูผู้ช่วยสอน จำนวน 13 คน นักเรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก จำนวน 83 คน และผู้บริหารสถานประกอบการ ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 77 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี แบบสัมภาษณ์ครูผู้ช่วยสอน นักเรียนและผู้บริหารสถานประกอบการ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบประเมินสมรรถนะ

ทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนเป็นอย่างดี ครูผู้ช่วยสอนมีคุณวุฒิการศึกษาที่ตรงสาขา มีความรู้ความสามารถ ส่วนด้านปัจจัยเกื้อหนุนมีความพร้อมทุกด้าน ด้านกระบวนการ พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ กระบวนการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมและสมบูรณ์ ซึ่งการเรียนการสอนได้เน้นการปฏิบัติจริง มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีระบบอย่างชัดเจน กระบวนการวัดและประเมินผล ได้ชี้แจง รายละเอียดของเกณฑ์ และวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการฝึกตามสถานที่จริง ด้านผลผลิต พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะ เรียนเป็น คิดเป็น ทำงานเป็น ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม และเป็นคนที่รักความถูกต้อง สมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียน มีสมรรถนะครบถ้วน มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ

คำสำคัญ : การประเมินการดำเนินงาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ, การเรียนการสอนระบบทวิภาคี, สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก, สถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้

¹มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน มหาวิทยาลัยทักษิณ

²อาจารย์ ดร.สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³อาจารย์ ดร.สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

*Corresponding author : e-mail : ratchanee111@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research was to evaluate the of action the vocational certificate of the dual education system on the input factor, the process, and the output in managing the dual education system for the Retail Business Program of private vocational schools in the southern region by the structural theory. The samples were 13 teaching assistants, 83 students of the Retail Business Program, and 77 executives of establishments. The data were collected by teaching and learning evaluation forms; interview data forms for the teaching assistants, students, and executives of establishments; evaluation forms of desirable characteristics, evaluation forms of establishments' satisfaction, and the evaluation forms performance and competencies . The arithmetic mean and standard deviation were used to analyze the obtained data.

The research discovered that the evaluation of the dual education system for the Retail Business Program of private vocational schools in the southern region on the input factor was found that the overall result met the criteria . The students had readiness to enroll on classes together with paying attention on lessons. The teaching assistants had qualifications required by the curriculums, had competency and high readiness for teaching.

For the process, it was found that the overall result met the criteria . The process of teaching and learning and evaluation was appropriate and complete, and the process of professional practicum was a clear system. The measurement and evaluation were conducted by the real conditions, and students were informed the progresses of measurement continuously. The professional practicum was provided at a real workplace.

The output was found that that the overall result met the criteria at a high level. The teaching assistants perceived that students were able to learn, think, work, emphasize on culture, and have sense of justice. The performance and competencies was found that the overall result met the criteria . The executives perceived that students had desirable characteristics, core competency and common competency, and career competency. These indicated students had abilities and acceptable behavior required by the establishments

Keywords : Evaluation of action the Vocational Certificate, Dual Education System, Retail Business Program and Private Vocational Schools in the Southern Region

บทนำ

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาชีพ เพื่อป้อนผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานและเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลายและมีคุณภาพ ได้มีการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงความร่วมมือจากสถานประกอบการในสาขาอาชีพต่างๆ ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาชีพที่สอน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 11) เพื่อผลิตคนให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ และมีความก้าวหน้าในอนาคตต่อไป ดังนั้น ในกระบวนการเรียนการสอน จึงเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพยิ่งกว่าส่วนอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 1 – 5) ปัจจุบันผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษายังมีคุณภาพไม่เป็นที่พอใจของนายจ้าง เพราะยังขาดทักษะการทำงานจริง จึงไม่สามารถทำงานได้ทันที สถานประกอบการต้องทำการฝึกอบรมก่อนการทำงาน พร้อมกันนั้นยังขาดระเบียบวินัย และความอดทนในการทำงาน รวมถึงความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 36-38) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการที่สถานศึกษาเท่านั้น และมุ่งเน้นให้มีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาหรือทฤษฎี ในขณะที่ผู้ประกอบการต้องการผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่มีความรู้มีทักษะด้านการปฏิบัติ (กรมอาชีวศึกษา. 2541 : 9)

บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ ซีพี ที่มีการดำเนินธุรกิจหลากหลายชนิด ทั้งในและต่างประเทศ มีความต้องการกำลังคนด้านแรงงานจำนวนมาก แต่เนื่องจากแรงงานที่รับใหม่ ๆ ในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับความต้องการใช้ จึงมีแนวคิดที่จะผลิตกำลังคนเพื่อให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทและรองรับการขยายตัวทางธุรกิจของบริษัทในอนาคต และมีกำลังคนด้านแรงงานได้ตรงตามความต้องการ จึงได้

ก่อตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เพื่อเป็นสถานศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนรูปแบบทวิภาคี โดยมีการปฏิบัติงานจริงทุกหลักสูตร กำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติงานจริงตามหลักสูตรที่ผ่านการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยนักเรียนจะมีโอกาสฝึกปฏิบัติงานจริงกับสถานประกอบการที่ทางวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ และบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) กำหนด จึงได้มีโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง บมจ. ซีพี ออลล์ กับสมาคมวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อการขยายโอกาสผ่านการศึกษาสู่ชุมชนอย่างทั่วถึงโดยมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนทั่วประเทศ ด้วยมาตรฐานและหลักสูตรเดียวกันกับวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ และศูนย์การเรียนปัญญาภิวัฒน์ สอนด้วยระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแบบ 2 ทาง (2 Ways Video Conference) จากอาจารย์และวิทยากรที่มีความชำนาญการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติจริงพร้อมทั้งการรับประกันการมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา มีรายได้ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานที่สถานประกอบการ และได้รับการรับรองหลักสูตรวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ได้ดำเนินโครงการมาเป็นระยะเวลา 6 ปีเต็ม ถือเป็นจัดการเรียนการสอนที่ครบกระบวนการอย่างสมบูรณ์

สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพนั้น ทางวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือในการจัดการศึกษา โดยได้ประสานความร่วมมือเป็นเครือข่ายสถานศึกษากับสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษาอื่นๆ ทั่วประเทศ โดยที่ทุกสถานศึกษาจะมีครูผู้ช่วยสอนเป็นผู้คอยควบคุมดูแล ให้ความช่วยเหลือนักเรียน และประสานงานกับทางศูนย์การสอนส่วนกลาง ส่วนการจัดการฝึกงาน ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำงานจริง และตรงกับสาขาที่เรียน ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจจะประเมิน การดำเนินงานโครงการความร่วมมือในการจัดการเรียน

การสอนระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการ ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินการดำเนินการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้ช่วยสอน จำนวน 13 คน นักเรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีกจำนวน 83 คน และผู้บริหารสถานประกอบการ ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 77 คน

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาการประเมิน

ประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ โดยใช้การประเมินตามทฤษฎีระบบเป็นแนวทาง มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

1.2.1.1 ความพร้อมของนักเรียน สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก

1.2.1.2 ความพร้อมของครูผู้ช่วยสอน

1.2.1.3 ความพร้อมของสิ่งเกื้อหนุน

1.2.2 ด้านกระบวนการ ได้แก่

1.2.2.1 การเรียนการสอน

1.2.2.2 การวัดและประเมินผล

1.2.2.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.2.3 ด้านผลผลิต ได้แก่

1.2.3.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

1.2.3.2 สมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ จำนวน 6 แห่งได้แก่ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัย สุวรรณภูมิวิทยาลัยเทคโนโลยีและบริหารธุรกิจ กระจับปี่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสหรั้งอาชีวะ วิทยาลัยเทคโนโลยีจรัสพิชชากรอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้และวิทยาลัยเทคโนโลยีสงขลา

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาในการวิจัย 2 ปี ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างเครื่องมือการตรวจคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดรูปแบบการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการประเมิน

2. กลุ่มเป้าหมาย

การประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้ช่วยสอน จำนวน 13 คน นักเรียนระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ที่สังกัดสถานศึกษาอาชีวะเอกชนภาคใต้ จำนวน 83 คน และผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 77 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูผู้ช่วยสอน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือก ผู้ให้ข้อมูลตามขอบเขตการประเมิน โดยเป็นครูผู้ช่วยสอนที่ทำหน้าที่ควบคุมชั้นเรียน ทบทวนบทเรียนตอนท้ายคาบประสานงานกับศูนย์การสอนส่วนกลาง และทำการวัดผลประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักเรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีกในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสิ้น 13 คน

2. นักเรียนผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลตามขอบเขตการประเมิน โดยเลือกจากนักเรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีกที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556 ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสิ้น 83 คน

3. ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้วิจัยใช้วิธี

การเลือกผู้บริหารจากร้านค้าเซเว่นอีเลฟเว่น ที่เป็นสถานที่มีฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักเรียนสาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการรวมทั้งสิ้น 77 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า จากตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการวิจัยโดยใช้แนวทางการประเมินตามทฤษฎีระบบดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบประเมินการดำเนินงาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน กลุ่มภาคใต้ สำหรับนักเรียนประกอบด้วยข้อคำถามในการประเมิน 39 ข้อ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน เท่ากับ 0.97

ฉบับที่ 2 แบบประเมินการดำเนินงาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน กลุ่มภาคใต้ สำหรับครูผู้ช่วยสอน ประกอบด้วยข้อคำถามในการประเมิน 41 ข้อ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน เท่ากับ 0.96

ฉบับที่ 3 แบบประเมินการดำเนินงาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน กลุ่มภาคใต้ สำหรับผู้บริหารสถานประกอบการ ประกอบด้วยข้อคำถามในการประเมิน 16 ข้อ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน เท่ากับ 0.86

ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ตามแนวทางของทฤษฎีระบบ โดยผ่านการตรวจสอบและแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์ครูผู้ช่วยสอน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ตามแนวทางของทฤษฎีระบบ โดยผ่านการตรวจสอบและแนะนำ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ฉบับที่ 6 แบบสัมภาษณ์สถานประกอบการ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยผ่านการตรวจสอบและแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ฉบับที่ 7 แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นแบบประเมินที่ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์จัดทำขึ้น เพื่อประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

ฉบับที่ 8 แบบประเมินสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะวิชาชีพ เป็นแบบประเมินที่ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์จัดทำขึ้น ซึ่งเป็นแบบประเมินสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ ของสถานประกอบการที่มีต่อนักเรียน

4. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์ จากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวะเอกชนภาคใต้ ทุกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ และสถานประกอบการ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการส่งเอกสารไปขอความร่วมมือกับสถานศึกษาเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ

3. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบคำถาม เพื่อนำสู่การวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

4. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปพบผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนและครูผู้ช่วยสอน ส่วนผู้ประกอบการมีการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและทางโทรศัพท์

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามและข้อมูลการดำเนินการหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ของสถาน

ศึกษาอาชีพะเอกชนกลุ่มภาคใต้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถาม

1.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าเฉลี่ย

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมิน ใช้วิธีการกำหนดเกณฑ์ โดยประยุกต์ใช้วิธีการวินิจฉัยของผู้เชี่ยวชาญจากเกณฑ์ของผู้ตอบ ที่มีความสามารถต่ำสุดที่จะทำข้อสอบนั้นได้ (Minimally Acceptable Person) ของแองกอฟฟ์ (Angoff,1971) ซึ่งวิเคราะห์โดย การหาค่าร้อยละ จากการกำหนด (ความเห็น) ของผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้เกณฑ์ ดังนี้

3.1 แบบประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีพะเอกชน กลุ่มภาคใต้ เกณฑ์ผ่านที่ระดับ 3.00 ขึ้นไป

3.2 แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เกณฑ์ผ่านที่ระดับ 2.00 ขึ้นไป

3.3 แบบประเมินสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะวิชาชีพ เกณฑ์ผ่านที่ระดับ 3.00 ขึ้นไป

4. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยแยกตามองค์ประกอบแล้วเรียงลำดับความถี่และค่าร้อยละ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษา

อาชีพะเอกชนกลุ่มภาคใต้ การประเมินใช้ทฤษฎีระบบ (Systems Theory : Input Process Output) เป็นโครงสร้างในการประเมิน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีพะเอกชน กลุ่มภาคใต้ ตามความเห็นของครูผู้ช่วยสอนและนักเรียน พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ ครูผู้ช่วยสอนและนักเรียนมีความเห็นว่า นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนอีกทั้งตั้งใจและคาดหวังเรื่องการทำงาน ทั้งนี้มีการเตรียมตัวโดยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับสาขาธุรกิจค้าปลีกก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียน นักเรียนบางคนขาดความพร้อมทางด้านทุนทรัพย์ ขณะที่โครงการนี้ได้มีทุนการศึกษาให้ ครูผู้ช่วยสอนเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสาขาที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการสอนเป็นอย่างดีมีการแนะนำเนื้อหาการเรียนอย่างชัดเจน สามารถตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน มีการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนปัญญาภิวัฒน์ ความพร้อมของปัจจัยเกื้อหนุน มีสภาพในการเรียนการสอนหรือบรรยากาศในการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีความเหมาะสม มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้เกิดความน่าสนใจต่อการเรียน แต่ควรจะมีผู้ดูแลรับผิดชอบและ แก้ปัญหาต่าง ๆ ของระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางไกล

2. ด้านกระบวนการของการประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีพะเอกชนกลุ่มภาคใต้ ตามความเห็นของครูผู้ช่วยสอนนักเรียน และสถานประกอบการ พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ ครูผู้ช่วยสอนและนักเรียนมีความเห็นว่า กระบวนการในการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมและสมบูรณ์ อีกทั้งมีกระบวนการในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน โดยที่ด้านกระบวนการ

จัดการเรียนการสอน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีมีความเหมาะสมกับนักเรียนโดยเน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข และสนุกสนานกับอาจารย์ที่สอนทางไกล เพราะอาจารย์สอนดีมาก มีการเตรียมความพร้อมมาเป็นอย่างดี มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนอย่างครบถ้วน และมีการสรุปบทเรียนหลังจากเรียนเสร็จในแต่ละคาบ เพื่อทบทวนให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล อาจารย์ผู้สอนมีการชี้แจงรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนและการแบ่งสัดส่วนคะแนนที่มีความชัดเจนและมีความเข้าใจดี มีการวัดและประเมินผลตรงตามสภาพจริง มีการรายงานความก้าวหน้าในการวัดผลให้นักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีการติดตามและมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติได้ถูกต้อง และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการฝึกตามสถานที่จริง เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการตรงต่อเวลา สถานประกอบการมีการสอนงานเป็นอย่างดี ทำให้การฝึกงานเป็นเรื่องที่น่าตื่นเต้น มีความสุขในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ และมีประสบการณ์มากขึ้นและมีความเป็นผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัยมากยิ่งขึ้น รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งนี้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพทำให้มีรายได้ระหว่างเรียนด้วย

3. ด้านผลผลิตของการประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน กลุ่มภาคใต้ ตามความเห็นของครูผู้ช่วยสอนต่อคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ คือ ครูผู้ช่วยสอนมีความเห็นว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะ เรียนเป็น คิดเป็น ทำงานเป็น ให้มีความสำคัญกับวัฒนธรรม และเป็นคนที่รักความถูกต้อง นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาสาขาธุรกิจค้าปลีก มีการศึกษาต่อและทำงานตรงสาขาคิดเป็นร้อยละ 100 ทุกสถานศึกษา ทั้งนี้ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา โดยจะสำเร็จในปีการศึกษาถัดไป และมีบางคนได้ลาออกจากสถานศึกษา จึงเห็นได้จำนวนนักเรียนแรกเข้ามากกว่าจำนวน

นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ส่วนสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะด้านวิชาชีพ พบว่าโดย รวมผ่านเกณฑ์ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารมีความเห็น ว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป มีสมรรถนะวิชาชีพแสดงว่า มีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ ได้ทำการประเมินโดยใช้ทฤษฎีระบบ (Systems Theory : Input Process Output) เป็นโครงสร้างในการประเมิน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน กลุ่มภาคใต้ ตามความเห็นของครูผู้ช่วยสอนและนักเรียน โดยรวมผ่านเกณฑ์ นักเรียนมีความพร้อมในการเรียน เนื่องจากนักเรียนได้มีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับสาขาธุรกิจค้าปลีกก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนมาเป็นอย่างดี และเป็นการตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตัวเอง ครั้งนี้จึงส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจและคาดหวังเรื่องการทำงาน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการความร่วมมือทางการศึกษาระหว่าง บมจ. ซีพี ออลล์ กับสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเครือข่ายเอกชน 2551 : เอกสารแผ่นพับ) จัดการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติจริง พร้อมทั้งการรับประกันการมีงานทำ หลังสำเร็จการศึกษา มีรายได้ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานที่สถานประกอบการ จึงมีนักเรียนบางคนที่ขาดความพร้อมทางด้านทุนทรัพย์ ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการนี้เพราะมีทุนการศึกษาให้และมีรายได้ระหว่างเรียน ด้านความพร้อมของครูผู้ช่วยสอนครูผู้ช่วยสอนเป็น

ผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสาขาที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ความสามารถ และมีความพร้อมในการสอนเป็นอย่างดีมีการแนะนำเนื้อหาการเรียนอย่างชัดเจน สามารถตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้ช่วยสอนที่สถานศึกษาคัดเลือกมานั้นจะต้องเข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีจากโรงเรียนปัญญาภิวัฒน์ เทคโนโลยี และมีการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับข้อตกลงความร่วมมือ (สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 2551) ที่กำหนดว่า จัดครู-อาจารย์ และนักเรียน- นักศึกษา เข้ารับการฝึกอบรมและฝึกงานตามระยะเวลา และเงื่อนไขที่กำหนด และสอดคล้องกับหลักการของกรมอาชีวศึกษา (2541:3) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ครูจะต้องเตรียมแผนการสอนและมีการประเมินผลนักเรียน และในส่วนของความพร้อมของปัจจัยเกื้อหนุน มีความพร้อมเกี่ยวกับสภาพในการเรียนการสอนหรือบรรยากาศในการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีความเหมาะสม มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ทำให้เกิดความน่าสนใจต่อการเรียน เนื่องจากเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ไม่ซ้ำซากกับแบบเดิมๆ จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกน่าสนใจ แต่ควรจะมีผู้ดูแลรับผิดชอบ แก้ปัญหาต่างๆ ระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทางไกล เพราะว่าการติดตั้งระบบการสื่อสารนั้น ได้มีบริษัทที่ได้รับว่าจ้างมาดำเนินการทั้งหมด และครูผู้ช่วยสอนจึงไม่มีความรู้ทางด้านเทคนิค หากมีปัญหาก็จะต้องติดต่อบริษัทให้มาแก้ปัญหาให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียมบูงอ (2552 : 156-161) พบว่า ผลการประเมินตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมผ่านเกณฑ์ ครูมีความพร้อมและความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตำราเรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่เรียน

ที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฐภาส ถาวรวงษ์ (2551 : 185-187) พบว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ในด้านความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน ด้านความพร้อมของนิสิต และด้านความพร้อมของปัจจัยเกื้อหนุน และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา หวังเกษม (2553 : 108-112) พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่มีเพียงพอ โรงเรียนมีการจัดพื้นที่ให้โรงเรียนมีความสะอาด ปลอดภัย มีการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้สงบร่มรื่น

2. ด้านกระบวนการของการประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนกลุ่มภาคใต้ ตามความเห็นของครูผู้ช่วยสอน นักเรียน และสถานประกอบการ โดยรวมผ่านเกณฑ์ ซึ่งกระบวนการในการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลมีความเหมาะสมและสมบูรณ์ อีกทั้งมีกระบวนการในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน สอดคล้องกับข้อตกลงความร่วมมือ (สมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 2551 : ข้อตกลงความร่วมมือ) ที่กำหนดว่า จัดสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรวมถึงสถานที่การฝึกปฏิบัติงานให้กับนักเรียน-นักศึกษา โดยที่ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี มีความเหมาะสมกับนักเรียน โดยเน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข และสนุกสนานกับอาจารย์ที่สอนทางไกล เพราะอาจารย์สอนดีมาก มีการเตรียมความพร้อมมาเป็นอย่างดี มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนอย่างครบถ้วน และมีการสรุปทบทวนหลังจากเรียนเสร็จในแต่ละคาบ โดยครูผู้ช่วยสอน เพื่อทบทวนให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าจากสถานศึกษาและศูนย์การสอนทางไกลมีความพร้อมและสามารถจัดการได้อย่างเป็นระบบที่สมบูรณ์ ดำเนินการจัดการเรียนการสอน เป็นที่น่าเชื่อถือแก่สังคม

ในระยะเวลานี้สมควร ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล ซึ่งอาจารย์ผู้สอนมีการชี้แจงรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนและการแบ่งสัดส่วนคะแนนที่มีความชัดเจนและมีความเข้าใจดี เพราะเป็นการวัดและประเมินผลตรงตามสภาพจริง เพื่อประเมินความพร้อมในการเข้าสู่การทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี (กรมอาชีวศึกษา 2541:4) ที่กำหนดไว้ว่าการประเมินความพร้อมด้านวิชาชีพและคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ต้องมีการรายงานความก้าวหน้าในการวัดผลให้นักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้นักเรียนมีการติดตามและมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติได้ถูกต้อง และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้กำหนดให้มีการฝึกตามสถานที่จริงในสถานประกอบการโดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ สอดคล้องกับหลักการของ (กรมอาชีวศึกษา 2541:29) กล่าวว่าจัดการสอนระบบทวิภาคี จะต้องมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานศึกษาและสถานประกอบการให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีการตรงต่อเวลา สถานประกอบการมีการสอนงานเป็นอย่างดี ทำให้การฝึกงานเป็นเรื่องที่มีความรู้ความเข้าใจ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ และมีประสบการณ์มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของจรรยา ชูลาภ (2542 : 15) ได้กล่าวว่าการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นักเรียนต้องเกิดความชำนาญและมีทักษะในการทำงาน ทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ครั้งนี้นักเรียนยังมีความเป็นผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัยมากยิ่งขึ้น รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้มีรายได้ระหว่างเรียน

3. ด้านผลผลิตของการประเมินการดำเนินงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระบบทวิภาคี สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษาอาชีวะเอกชน กลุ่มภาคใต้ โดยรวมผ่านเกณฑ์ เพราะผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ เรียนเป็น คิดเป็น ทำงานเป็น ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม และเป็นคนที่รักความถูกต้อง สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้เรียนของ วิทยาลัยเทคโนโลยี

ปัญญาวัฒน์ ส่วนสมรรถนะทั่วไปและสมรรถนะด้านวิชาชีพ พบว่า โดยรวมผ่านเกณฑ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป มีสมรรถนะวิชาชีพ แสดงว่ามีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของเออร์เบ (Erbe. 1997 : 281) พบว่า การศึกษาจากประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนทำให้นักศึกษามีโอกาสได้รู้ถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าศึกษาในระบบนี้ นอกจากนี้จะได้รับประสบการณ์จากการฝึกงานและยังสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาวะสังคมโดยที่นักศึกษาในกลุ่มปกติในสาขาเดียวกันที่ไม่ได้ฝึกงานในสถานประกอบการมีผลลัพธ์ด้านความสำเร็จ ของการเข้าทำงาน หรือประกอบธุรกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการมากกว่ากลุ่มปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เลห์มานน์ (Lehmann. 1977 : 52) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศเยอรมัน ผลการวิจัยพบว่า เป็นระบบการศึกษาที่นิยมกันแพร่หลายและเป็นวิธีผลิตแรงงานที่มีทักษะเข้าสู่ตลาดอุตสาหกรรมทำให้เกิดแรงจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมศึกษาต่อในระบบนี้ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีทักษะในการปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐภาส ถาวรวงษ์ (2551 : 185-187) พบว่า การประเมินด้านผลผลิต (Output Evaluation) ในด้านคุณลักษณะของนิสิตหลังการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (PBL) ของรายวิชาพรีคลินิก พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียนี บุงอ (2552 : 156-161) พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม แต่ต้องมีครูคอยส่งเสริมและชี้แนะ ในด้านการปฏิบัติ การเข้าร่วมอยู่ในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญญา อุณหกานต์ (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและ คุณลักษณะ

ที่เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา หวังแก้ว (2553 : 108-112) พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านกาย ศีล จิต และปัญญา และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

ผลจากการประเมินครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการกำกับการจัดการเรียนรู้ระบบทวิภาคี เพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมทั้ง 3 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยแต่ละส่วนจะได้เน้นการดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ ปัจจัยนำเข้า จะต้องมีความพร้อมนักเรียน ความพร้อมครูผู้สอน หรือครูผู้ช่วยสอน ความพร้อมของสิ่งเกี่ยวหนุน เพื่อให้การเริ่มต้นมีความพร้อมและสมบูรณ์ อันจะส่งผลให้การดำเนินการต่อไปมีความสะดวกและคล่องตัวในกระบวนการจัดการเรียนรู้กล่าวคือ สามารถจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะต้องเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและรับรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อสามารถดำเนินการได้เช่นนี้ก็จะได้รับผลจากการดำเนินการให้นักเรียนเป็นผู้สำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการประเมินไปใช้

จากผลประเมินการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษา อาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ดังนี้

1. จากผลการประเมิน พบว่า ความพร้อมของครูผู้ช่วยสอน มีความพร้อมและเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสาขาที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมในการสอนเป็นอย่างดี มีการแนะนำบทเรียนอย่างชัดเจน สามารถตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน แต่ขาดการติดตามงานของนักเรียน เพราะภาระและคาบสอนค่อนข้างมาก คือผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับภาระงานและเวลาในการทำงานให้กับครูผู้ช่วยสอนให้มีภาระที่เหมาะสม เพื่อให้มีเวลาในการติดตาม

แนะนำให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาให้กับนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนทุกคนสำเร็จการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด

2. จากผลการประเมิน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี มีความเหมาะสมกับนักเรียน โดยเน้นการปฏิบัติจริง มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในปัจจุบันเนื่องจากมีการเรียนการสอนที่มีความร่วมมือกับสถานประกอบการ แต่จะมีปัญหาในเรื่องของเสียงดังบ้าง ทำให้การสอนอาจจะติดขัดบ้าง มีปัญหาบ้างในการโต้ตอบ เพราะเรียนพร้อมการหลายศูนย์การเรียนการตอบคำถาม อาจจะไม่มีความล่าช้าไปบ้าง เพราะเป็นการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมแบบ 2 ทาง ซึ่งการบริหารจัดการ ควรจะมีการปรับปรุงพัฒนาระบบสื่อสารที่มีความเร็วสัญญาณให้สอดคล้องกับการใช้งาน และระบบสื่อสาร 2 ทางที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสสอบถามในประเด็นที่สงสัย

3. จากผลการประเมิน พบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสถานที่จริง เป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการตรงต่อเวลา และมีประสบการณ์มากขึ้นและมีความเป็นผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัยมากยิ่งขึ้น รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งนี้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้มีรายได้ระหว่างเรียนด้วย ซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษากับสถานประกอบการจะต้องมีการประสานความร่วมมือและมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนทุกคน และตกลงข้อกำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินให้มีความชัดเจน เนื่องจากสถานประกอบการบางแห่งไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

จากผลประเมินการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ของสถานศึกษา อาชีวะเอกชนกลุ่มภาคใต้ ครั้งนี้ ยังมีประเด็นอื่นที่เหมาะสมในการนำไปวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ทำการศึกษาหรือประเมินการศึกษา นักเรียนระบบทวิภาคี โดยใช้รูปแบบการประเมินอื่น ๆ และประเมินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา

ต่อไปตามความเหมาะสม

2. ทำการศึกษาหรือประเมินการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี ในระดับปริญญาตรี เนื่องจากในระดับปริญญาตรีนั้นได้มีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี น้อยมาก

อีกทั้งเป็นระดับปริญญาในสายปฏิบัติการที่เป็นหลักสูตรใหม่ ทั้งนี้ควรที่จะเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลที่สร้างและส่งเสริมนวัตกรรมทางการศึกษา อาชีววะ อีกทั้งได้นำไปปรับปรุงให้เป็นตัวอย่างกับสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาชีวศึกษา. (2541). คู่มือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา.
- ขวัญนภา อุณหกานต์. (2553). การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พรึกหวานกราฟฟิค.
- ณัฐภาส ถาวรวงษ์. (2551). การประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก(PBL) ของรายวิชาพีคคลิก. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีณา หวังเกษม. (2553). การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสงขลา เขต 3 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เพียงแข ภูผาอาจ. (2554). การประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาเรียมี่ บุญอ. (2552). การประเมินการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2540). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์.
- วิชัย ต้นศิริ. (2543). คำอธิบาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สายธาร.
- วิรัช กุมุทมาศ. (2538). การอาชีวศึกษาในทศวรรษใหม่. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). การอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักอำนวยการอาชีวศึกษา.
- สิริรักษ์ รัชชศานติ. (2551). การจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2555, จาก <http://www.matichon.co.th/news>
- โสภณ เสาวลักษณ์. (2552). การประเมินหลักสูตรทวิภาคีสาขาวิชาเครื่องกล ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครศรีธรรมราชการ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Angoff,W.H. (1971). Scales, norms and equivalent scores. In ThorndikeR.L. (ED). Education Measurement (2nded.),pp508-600). Washington, D.C.; American Council on Education.
- Erbe. C. S. (1997). Enhancing The Benefits Of Cooperative Education Through Structured Learning Experiences (Career Development). University of Arkansas.
- Lehmamm,W.L. (1992). The dual system of vocational training in the Federal Republic of Germany-Strucure and Function. Deutsche Gesellschaftfr Technischa Zusammenarbeit (GTZ).

ภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน

Teacher Leadership in Secondary Schools under The Office of The Basic Education Commission
in Upper Southern Region

ประไพศรี ลิฬหะกร^{1*} ชุศักดิ์ เอกเพชร² และบรรจง เจริญสุข³

Prapai Sri Leelahakorn^{1*}, Chusak Ekpetch² and Bunjong Charunsuk³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครู ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน จำนวน 920 คน และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ระยะที่ 2 นำองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่ได้ไปศึกษาความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในตัวเอง ชั้นที่ 5 ซึ่งเป็นผลการประเมินภายนอกรอบสามของ สมศ. และระยะที่ 3 เป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 5) การมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำงานของโรงเรียน 6) การมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนนักเรียน และ 7) การมีภาวะผู้นำในการทำงาน โดยภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r = .884$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำครู ส่วนที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำครู ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครู มี 4 ขั้นย่อย ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนา ขั้นที่ 2 ประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 พัฒนาภาวะผู้นำครู และขั้นที่ 4 ประเมินหลังการพัฒนา และส่วนที่ 4 การนำแนวทางไปใช้

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำครู, โรงเรียนมัธยมศึกษา, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาภาวะผู้นำการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี : ประธานกรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี : กรรมการที่ปรึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

* Corresponding author : e-mail : prapai_sri_rose@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were: to analyze the elements of teacher leadership; to study the relationship between teacher leadership and student education quality; and to introduce the guidelines for teacher leadership development. The research procedures were divided into 3 phases. Phase 1 was used to analyze the elements of teacher leadership. Data were collected from 920 teachers in secondary schools under Office of The Basic Education Commission in Upper Southern Region and analyzed for the exploratory factors. Phase 2 was used to study the relationship between elements of teacher leadership and quality of student education regarding the learning achievement from 5th indicator, which derived from the 3rd round external evaluation of The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). Phase 3 was used to suggest the guidelines of teacher leadership development. Data were collected from 19 experts and analyzed for the appropriateness and feasibility.

The research results showed that the elements of teacher leadership in secondary schools under The Office of The Basic Education Commission in Upper Southern Region consisted of 7 elements: 1) Collaborative decision making on development of education in schools; 2) Collaborative creation of cooperation developing the learning of students; 3) Collaborative instructional development for goal achievement; 4) Collaborative knowledge sharing; 5) Influential person in school works; 6) Specialization in teaching students; and 7) Leadership in working. In addition, the relationship between teacher leadership and quality of student education showed a high positive correlation ($r = .884$) at statistical significance level of .01. The developed guidelines for teacher leadership development consisted of 4 parts; Part 1 referred to the rationales and teacher leadership theories; Part 2 referred to the elements of teacher leadership; Part 3 referred to the process of teacher leadership development, which consisted of 4 steps: Step 1 referred to the development preparation; Step 2 referred to the development pre-assessment; Step 3 referred to the teacher leadership development; and Step 4 referred to the development post-assessment; and Part 4 referred to the guidelines implementation.

Key words : Teacher leadership, Secondary Schools, Basic education

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เยาวชนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกำหนดเป้าประสงค์ที่สำคัญอยู่ข้อหนึ่งว่า “ให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555 : 13)

จากการเปิดเผยของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม พ.ศ.2554-2558 ของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษา ในปี 2554 พบว่า สถานศึกษาแต่ละภูมิภาคมีผลการประเมินที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 68.17 -71.18 และผ่านการประเมินแต่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 28.82 – 31.83 สืบเนื่องจากตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีระดับคุณภาพที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนถึง ร้อยละ 3.45 และระดับคุณภาพต้องปรับปรุงร้อยละ 89.52 ซึ่งนับเป็นปริมาณที่สูงมาก โดยเฉพาะภาคตะวันออกและภาคใต้ที่เป็นภาคที่มีข้อมูลรายงานว่า มีสถานศึกษาผ่านการประเมินแต่ไม่ผ่านการรับรองมากกว่าภาคอื่นๆ ร้อยละ 31.71 และ ร้อยละ 31.38 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554 : 20 - 49) จากข้อมูลดังกล่าวสามารถเข้าใจได้ว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในตัวบ่งชี้ที่ 5 ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข

ขณะเดียวกันก็เป็นที่น่าทึ่งโดยทั่วไปแล้วว่า ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยต้องก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและใช้ “การศึกษา” ในการสร้างความเข้มแข็งและความพร้อม ด้วยเนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการ

กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555) แต่ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัญหาสำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องเร่งแก้ไขโดยเฉพาะสถานศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคใต้ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นเรื่องยากมากที่จะดำเนินการให้สำเร็จและเกิดคุณภาพตามที่คาดหวังทั้ง 2 อย่างไม่พร้อม ๆ กันและในเวลาเดียวกันได้

ในประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว หากพิจารณาให้ลึกลงไปแล้วก็จะพบว่า “ครู” เป็นกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งในวงการการจัดการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีคุณภาพการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนด ดังนั้นการที่นักเรียนในสถานศึกษาพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคใต้ที่กล่าวข้างต้นมีคุณภาพการศึกษาในระดับปรับปรุงหรือต้องปรับปรุง “ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคใต้” จะต้องมีส่วนรับผิดชอบในการแก้ปัญหานี้โดยครูทุกคนต้องร่วมกันพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีคุณภาพต่อนักเรียน ครอบคลุมตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในตัวบ่งชี้ที่ 5 ให้สูงขึ้น ซึ่งถ้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในตัวบ่งชี้ที่ 5 สูงขึ้นแล้วคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย

จากการศึกษา ภาวะผู้นำครู (Teacher-Leadership) ที่เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยครูทุกคนร่วมกันทำงานด้านการศึกษา มีการแบ่งปันความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เรียนรู้การแก้ปัญหา ร่วมกัน มีการสะท้อนความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน จนเกิดเป็นพลังสามารถจะผลักดันและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นพร้อม ๆ กัน ทว่าทั้งโรงเรียน (Katzenmeyer and Moller. 2001: 5; Murphy. 2005 และ Killion and Harrison. 2006) และโดย

เฉพาะ York-Barr and Duke. (2004 : 255–316) ที่ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่าเป็นกระบวนการที่ครูรายบุคคลและรายกลุ่มมีอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน โดยมีหลักสำคัญให้สมาชิกคนอื่นๆ ในโรงเรียนในการปรับปรุงวิถีปฏิบัติการเรียนรู้และการเรียนรู้อันหนึ่งของนักเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้มึผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น อีกทั้งมีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้จะดีและยั่งยืนได้...ถ้าครูทำงานการเรียนรู้แก่นักเรียนให้มากขึ้นไปกว่าเดิมการสอนในห้องเรียนของตนเอง เพื่อช่วยปรับปรุงการศึกษาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยเริ่มจากผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกระจายงานให้ครู... เพื่อให้ครูได้มีส่วนช่วยกันพัฒนาคุณภาพนักเรียน (Harris and Chapman. 2002; Harris. 2003 : 313-324) รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ได้กำหนดให้ภาวะผู้นำครูเป็นสมรรถนะหนึ่งในครูประจำสายงาน (Functional Competency) ที่เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 13 - 14) ฉะนั้นตามที่กล่าวมา “ภาวะผู้นำครู” ก็เป็นรูปแบบพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของครูที่ครูช่วยกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน เพื่อมุ่งให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำสุดอีกภาคหนึ่ง โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ตอนบนที่มีภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์ ประเพณี ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเดียวกันเพื่อจะได้นำภาวะผู้นำครูที่ได้มาพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่นักเรียนให้บรรลุความสำเร็จที่สูงขึ้น แต่จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำครู พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำครูยังกระจัดกระจายและไม่เป็นหมวดหมู่ ทำให้เกิดความ

ยุ่งยากในการทำความเข้าใจ จึงควรที่จะศึกษาก่อนว่า ภาวะผู้นำครูประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และนำองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่ได้ไปศึกษาความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน เพื่อจะได้เป็นการยืนยันประสิทธิภาพของ “ภาวะผู้นำครู” ในเบื้องต้น และถ้าผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำครูมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในระดับดีขึ้นไปแล้วควรที่จะสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน เพื่อให้นำไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันเป็นคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน โดยศึกษาตัวแปรภาวะผู้นำครูจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี จำนวน 101 ตัวแปร และให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และตรวจสอบ คัดเลือกให้เป็นตัวแปรที่เหมาะสม คงเหลือตัวแปรภาวะผู้นำครูจำนวน 79 ตัวแปร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน ที่เป็นของรัฐบาลที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ 1) ชุมพร 2) สุราษฎร์ธานี 3) นครศรีธรรมราช 4) ระนอง 5) กระบี่ 6) ภูเก็ต และ 7) พังงา ปี 2556 จำนวน 164 โรงเรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2557) มีครูรวมทั้งหมดจำนวน 8,201 คน (ข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา กลุ่มสารสนเทศ สสพ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ธันวาคม 2556)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียนของรัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน จำนวน 7 จังหวัด และผ่านการประเมินภายนอกรอบสาม ภายในปี 2556 ซึ่งใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (พิชญ์ พงศรี. 2549 : 109 อ้างถึงใน Krejcie and Morgan. 1970) กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้โรงเรียนที่จะไปเก็บข้อมูล จำนวน 115 โรงเรียน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 8 คน รวมทั้งหมด 920 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู โดยลักษณะแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ(Rating Scale) จำนวน 79 ข้อ

สถิติในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้แก่ 1) การคำนวณหาเมตริกส์สัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) 2) การสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Method) และ 3) การหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรทอนอลด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax Orthogonal Rotation)

การพิจารณาองค์ประกอบภาวะผู้นำครู โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบ ดังนี้

1.มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ตามที่แฮร์และคณะ (Hair, et al. 1998) ได้กล่าวไว้ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติ (practically significant)

2.พิจารณาค่าไอแกน (Eigen values) มากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของไคเซอร์ (Kaiser's Criterion)

3.องค์ประกอบนั้นๆ ต้องประกอบด้วยตัวแปร ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไคเซอร์ (Kaiser. 1983) โดยใช้การสกัดองค์ประกอบ (factor extraction) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis) และการหมุนแกนแบบวาริแมกซ์ (Varimax with Kaiser normalization)

ระยะที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน ดำเนินการดังนี้

1.นำข้อมูลภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นข้อตัวแปรภาวะผู้นำครูขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู มาวิเคราะห์ (ผลการวิจัยจากระยะที่ 1)โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. นำข้อมูลคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ที่ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ย่อยของโรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลจำนวน 115 โรงเรียนมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน จากผลการวิจัยระยะที่ 2 ถ้าพบว่าภาวะผู้นำครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนฯ แล้ว ผู้วิจัยจะสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู ให้มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติแก่สถานศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู โดยนำผลการศึกษาเอกสารแนวคิด เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูที่สังเคราะห์ได้จากบทที่ 2 ว่า ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน มาดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 จัดทำส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำครู
- 1.2 จัดทำส่วนที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำครู โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครู จากระยะที่ 1 มาจัดทำ
- 1.3 จัดทำส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนา ชั้นที่ 2 ประเมินก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำครู ชั้นที่ 3 พัฒนาภาวะผู้นำครู และชั้นที่ 4 ประเมินหลังการพัฒนา
- 1.4 จัดทำส่วนที่ 4 การนำแนวทางไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู ซึ่งดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน

2.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โดยนำองค์ประกอบของร่างแนวทางฯ และกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครู ทั้ง 4 ชั้นในส่วนที่ 3 ของร่างแนวทางฯ มาจัดทำเป็นรายการในการประเมิน เป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 เกณฑ์การยอมรับการประเมินร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ได้กำหนดการยอมรับรายการประเมินร่างแนวทางฯ ที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงและนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ตามผลจากการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดทำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .558 - .739 องค์ประกอบที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .519 - .715 องค์ประกอบที่ 3 การร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .507 - .741 องค์ประกอบที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .611 - .681 องค์ประกอบที่ 5 การมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำงานของโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .592 - .764 องค์ประกอบที่ 6 การมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 6 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .522 - .739 และองค์ประกอบที่ 7 การมีภาวะผู้นำในการทำงาน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับ 7 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .554 - .720 มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การตัดสินใจร่วมกัน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วยพฤติกรรมภาวะผู้นำครู จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ 1) ครูสร้างพลังในการตัดสินใจงานของโรงเรียน 2) ครูมีส่วนตัดสินใจในประสิทธิภาพงานของโรงเรียน 3) ครูเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงที่จะช่วยเหลือนักเรียน 4) ครูผลักดันให้เกิด “นวัตกรรมการศึกษา” ในโรงเรียน 5) ครูนำกลุ่มครูพัฒนาสู่เป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน 6) ครูวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมเพื่อนำไปดำเนินการแก้ไข 7) ครูให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล 8) ครูสนับสนุนกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ 9) ครูริเริ่มการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

องค์ประกอบ 2 การสร้างความสัมพันธ์ ร่วมกันที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนประกอบด้วย พฤติกรรมภาวะผู้นำครู จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ 1) ครู มีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับครูคนอื่น ๆ 2) ครูส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในการ ปฏิบัติงาน 3) ครูสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครูทุกคนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ครูมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียน 5) ครูสร้างความไว้วางใจ และได้รับความเคารพจากเพื่อนร่วมงาน 6) ครูสร้างความสัมพันธ์เพื่อการทำงานที่ทีมที่ดีและ 7) ครูช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการค้นคว้าและทดลองสิ่งใหม่ในการเรียน การสอน

องค์ประกอบที่ 3 การร่วมกันพัฒนา การเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย พฤติกรรมภาวะผู้นำครู จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) ครู จัดการและดูแลการจัดการเรียนการสอนให้ขับเคลื่อน สู่เป้าหมาย 2) ครูให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน ในการพัฒนาการเรียนการสอน 3) ครูมีการตัดสินใจ ร่วมกันในการพัฒนาการเรียนการสอน 4) ครูกล้าที่จะเผชิญกับอุปสรรคให้งานการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย 5) ครูสนับสนุนในสิ่งที่ “แตกต่างและดีกว่า”

และ 6) ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนการ เรียนการสอนให้ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วยพฤติกรรมภาวะผู้นำ ครู จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) ครูร่วมสร้างเครือข่าย ครูมืออาชีพ โดยเสนอแนวคิดมุมมองในการทำงาน 2) ครูส่งเสริมประสบการณ์และกลยุทธ์ของคร ใน การที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม 3) ครู ให้กำลังใจแก่ครูทุกคนให้สามารถกลายเป็นผู้นำใน โรงเรียน 4) ครูสร้างรูปแบบการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ และ 5) ครูให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วม งานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบ 5 การมีอิทธิพลต่อผู้ อื่นในการทำงานของโรงเรียน ประกอบด้วยพฤติกรรม ภาวะผู้นำครู จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) ครูมีอิทธิพลต่อ ทุกคนในโรงเรียนและผู้มีส่วนได้เสียให้ทำการตัดสินใจในงานโรงเรียน 2) ครูโน้มน้าวจิตใจให้ทุกคนได้ ตระหนักในภาวะผู้นำครู 3) ครูขยายอิทธิพลด้านการ สอนของตัวเองไปยังการสอนของครูคนอื่น ๆ ภายใน โรงเรียน 4) ครูร่วมกันพัฒนากลุ่มครูให้มีภาวะผู้นำทุก คน และ 5) ครูเป็นผู้นำกลุ่มในการทำงาน

องค์ประกอบที่ 6 ครูให้ความสนใจ ต่อสถานการณ์ปัจจุบันทางการศึกษาต่างๆ ประกอบด้วยพฤติกรรมภาวะผู้นำครู จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) ครูให้ความสนใจต่อสถานการณ์ปัจจุบันทางการศึกษา ต่างๆ 2) ครูมีความมุ่งมั่นปฏิบัติการเรียนการสอนให้ บรรลุผลสำเร็จ 3) ครูมีการเชื่อมโยงผลการประเมิน ของนักเรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอน 4) ครูมีความสามารถและความรู้ในการเสริมสร้างการ ปรับปรุงโรงเรียน และ 5) ครูแสดงให้เห็นถึงความ เชี่ยวชาญในการสอนนักเรียน

องค์ประกอบที่ 7 การมีภาวะผู้นำ ในการทำงาน ประกอบด้วยพฤติกรรมภาวะผู้นำครู จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) ครูแสดงภาวะผู้นำโดยใช้ความ รู้เผยแพร่ทักษะการเรียนการสอน 2) ครูใช้ภาวะผู้นำ ครูโดยไม่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ และ 3) ครูใช้

ภาวะผู้นำให้สัมพันธ์กับการทำงานในโรงเรียน

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน

ภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “ตัวบ่งชี้ที่ 5” ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่พบว่า ภาวะผู้นำครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก กับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนฯ นั้น ผู้วิจัยจึงสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน โดยผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 19 ท่าน และพบว่า ร่างแนวทางฯ ทุกรายการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไปตามที่เกณฑ์กำหนด ทำให้ยอมรับได้ว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบนได้ ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย ที่มา ความสำคัญ ความหมาย หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครู การสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู และวัตถุประสงค์ของแนวทางของภาวะผู้นำครู

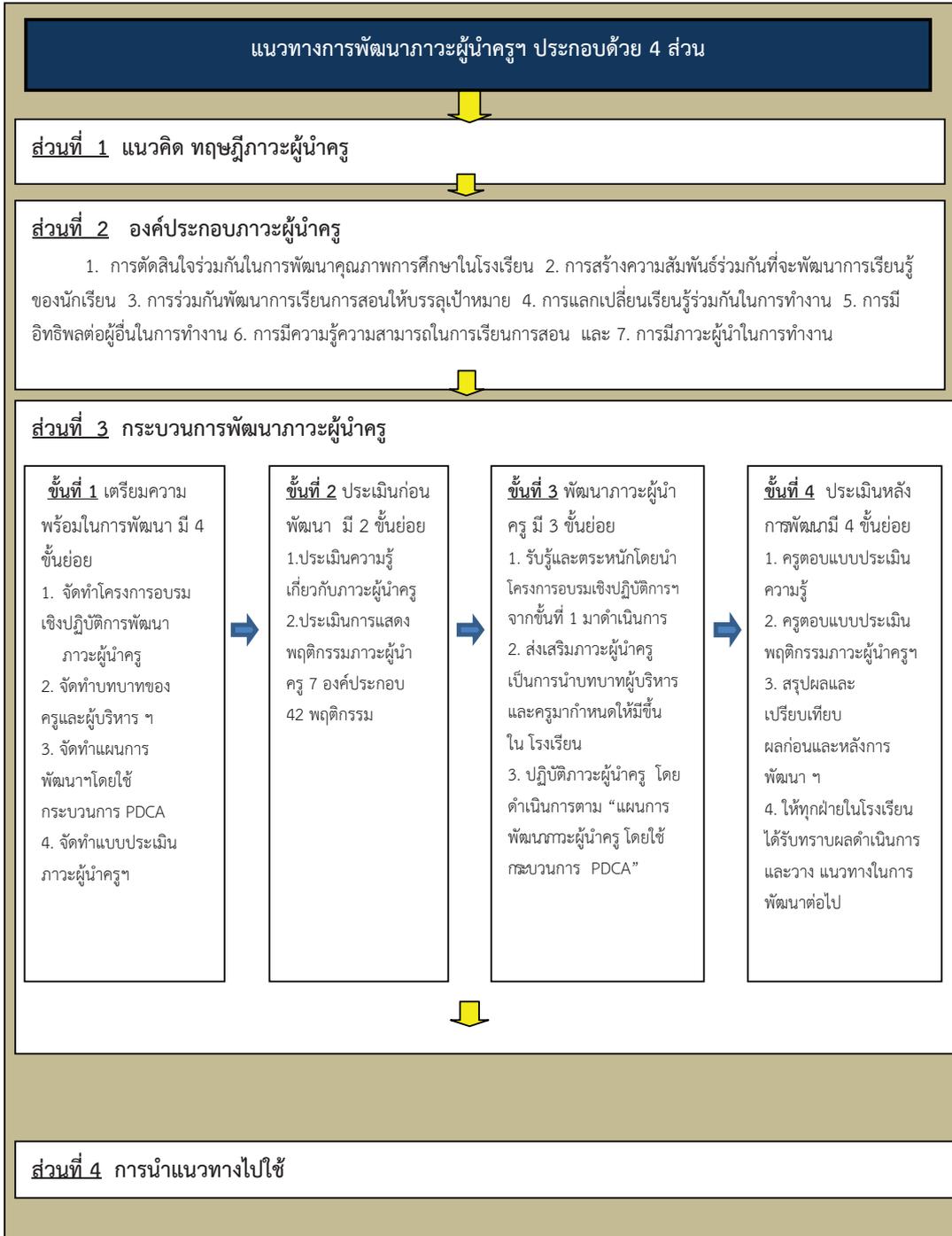
ส่วนที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) การตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน 5) การมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำงาน 6) การมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน และ 7) การมีภาวะผู้นำในการทำงาน

ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนา ขั้นที่ 2 ประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 พัฒนาภาวะผู้นำครู มี 3 ขั้นย่อย ได้แก่ 1) รับรู้และตระหนักโดยนำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ จากขั้นที่ 1 มาดำเนินการ 2) ส่งเสริมภาวะผู้นำครูเป็นการนำบทบาทครูและ บทบาทผู้บริหารมากำหนดให้มีขึ้นในโรงเรียน และ 3) ปฏิบัติภาวะผู้นำครูโดยดำเนินการตาม “แผนการพัฒนาภาวะผู้นำครูโดยใช้กระบวนการ PDCA” และขั้นที่ 4 ประเมินหลังการพัฒนา

ส่วนที่ 4 การนำแนวทางไปใช้

ตั้งแผนภูมิ โครงสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน

1.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ได้มาทั้ง 7 องค์ประกอบ พิจารณาแล้ว ปรากฏว่าทั้ง 7 องค์ประกอบเป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่เชื่อมโยงสู่นิยามศัพท์ของ “ภาวะผู้นำครู”

1.2 ผลการพิจารณาลำดับและการให้ชื่อองค์ประกอบฯ อภิปรายผล ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุดจึงสำคัญเป็นลำดับ 1 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการที่ครูตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dee, Henkin and Duemer. (2002 : 257 - 277) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำครูเกิดขึ้นเพื่อให้ครูที่ทำงานใกล้ชิดกับนักเรียนได้ทำการตัดสินใจที่จะตอบสนองความต้องการของนักเรียน และงานวิจัยของ Mangin. (2005 : 1) ที่ได้กล่าวว่า “ครูเป็นผู้นำสร้างบนความเชื่อที่ว่าครูเป็นผู้ที่ดูแลและจัดการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนของนักเรียน จึงควรที่จะให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงคุณภาพการเรียนของนักเรียน” และการที่องค์ประกอบนี้สำคัญเป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากว่าการที่ครูได้ตัดสินใจร่วมกันในการทำงานของโรงเรียน ครูซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ได้มีโอกาสพิจารณาการทำงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานข้อมูลและความต้องการของนักเรียน ทำให้การทำงานนั้นจะขับเคลื่อนสู่คุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นความต้องการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ฉะนั้น การให้ชื่อองค์ประกอบนี้ จึงมีความถูกต้องและเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมาก

และสำคัญเป็นลำดับ 2 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการที่ครูสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Day and Harris. (2003: 957-978) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำครูว่าเป็นมิติที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดของครูทุกคนเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ Greenlee. (2007: 44 - 74) ก็ได้ชี้ให้เห็นบทบาทของครูข้อที่ 6 ว่าครูจะต้องส่งเสริมการทำงานร่วมกันกับครูคนอื่น ๆ โดยสร้างความไว้วางใจและมีความสามัคคีเพื่อแบ่งปันความรู้ให้แก่ผู้อื่น และยังมีบทความของ Toolsee. (2011) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำครูจะให้ครูมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อสร้างพลังความไว้วางใจที่จะนำงานให้ส่งผลโดยตรงกับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และถ้าครูมีความสัมพันธ์ร่วมกันจะทำให้การพูดคุย การแสดงความคิดเห็น การให้ความยอมรับ และเคารพต่อกันจะมีมากขึ้น ฉะนั้นย่อมทำให้การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเช่นกัน ฉะนั้น การให้ชื่อองค์ประกอบนี้จึงมีความถูกต้องและเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 3 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากและสำคัญเป็นลำดับ 3 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการที่ครูร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris and Muijs. (2003 : 437 - 448) ได้เคยกล่าวว่า ภาวะผู้นำครูส่วนใหญ่จะทำการเรียนการสอนเพื่อให้ไปพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียนซึ่งเป็นหลักสำคัญในการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน และ Danielson. (2006) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า หมายถึง ชุดทักษะที่ครูยังคงสอนนักเรียนแต่มีอิทธิพลขยายเกินห้องเรียนของตัวเองเพื่อห้องเรียนคนอื่น ๆ ภายในโรงเรียน เป็นการระดมพลังที่มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงการทำงาน

เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน และการที่ครูได้มีโอกาสร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอน นั้นย่อมทำให้คุณภาพการศึกษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นเนื่องจากว่าการพัฒนาการเรียนการสอนจะสำเร็จมากน้อยหรือไม่อย่างไรนั้น ย่อมมาจากผลการปฏิบัติและรับผิดชอบของครูเป็นประเด็นสำคัญมากที่สุดอีกประเด็นหนึ่ง ฉะนั้น การให้ชื่อองค์ประกอบนี้จึงมีความถูกต้องและเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 4 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากและสำคัญเป็นลำดับ 4 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการที่ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงานทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris and Muijs. (2003 : 437 - 448) ที่ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำครู ว่าประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำครูกับคนอื่น ๆ โดยให้คำปรึกษาและนำกลุ่มทำงาน 2) ภาวะผู้นำครูกับการพัฒนา โดยเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการเรียนการสอนที่ดีขึ้น และ 3) ภาวะผู้นำครูกับการสอน โดยสร้างรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ Frost. (2008) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูเป็นตัวแทนในบทบาทครูที่จะส่งเสริมให้ครูทุกคนได้พัฒนาวิชาชีพ แบ่งปันวิธีการปฏิบัติงานโดยมีการพูดคุยปรึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องรวมทั้งงานวิจัยของ Frost and Roberts. (2009) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูเป็นวิธีการเสริมสร้างและขยายการเป็นเครือข่ายครูมืออาชีพ และเรียกร้องให้มุ่งพัฒนานักการศึกษามืออาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และเป็นผู้ขับเคลื่อนเป้าหมายโรงเรียน และเนื่องจากการที่ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงานนั้น จะทำให้มีโอกาสรับฟังประสบการณ์ความคิดเห็นในประเด็นการจัดการเรียนการสอนที่ทั้งประสบปัญหาและความสำเร็จ เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะนำไปพัฒนาการ

จัดการเรียนการสอนของตนสู่คุณภาพการศึกษาหรือผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้ง่ายขึ้น ฉะนั้น การให้ชื่อองค์ประกอบนี้ จึงมีความถูกต้องและเหมาะสม

องค์ประกอบ 5 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากและสำคัญเป็นลำดับ 5 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการที่ครูมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำงานของโรงเรียนทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำงานของโรงเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของ Katzenmeyer and Moller. (2001 : 5) ที่ได้ยืนยันว่า “ครูที่เป็นผู้นำจะต้องนำทั้งในและนอกห้องเรียน และมีอิทธิพลต่อคนอื่นๆ ในการทำงานด้านการศึกษาให้ดีขึ้น” อีกทั้ง Danielson. (2006) ก็ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูเป็นการที่ครูทุกคนมุ่งมั่นที่จะขยายอิทธิพลของตนมากกว่าความรับผิดชอบในห้องเรียนไปยังการเรียนการสอนห้องเรียนอื่นๆ ภายในโรงเรียนของตนและโรงเรียนอื่นๆ รวมทั้ง Toolsee. (2011) ที่ได้เขียนบทความ โดยกล่าวว่า ภาวะผู้นำครูเป็น “ชุดทักษะที่ครูยังคงสอนนักเรียนแต่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของครูในห้องเรียนอื่นๆ ด้วย” และ ถ้าครูซึ่งใกล้ชิดกับนักเรียนและทำงานพัฒนาการศึกษาเพื่อนักเรียน ได้มีโอกาสแสดงอิทธิพลต่อผู้อื่นในการทำงานของโรงเรียนด้วยแล้วนั้น การใช้อิทธิพลในการทำงานของโรงเรียนนั้นจะทำให้ครูช่วยผลักดันครูผู้อื่นให้ช่วยทำงานการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้มากขึ้น ฉะนั้น การให้ชื่อองค์ประกอบนี้ จึงมีความถูกต้องและเหมาะสมเช่นกัน

องค์ประกอบที่ 6 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากและสำคัญเป็นลำดับ 6 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการที่ครูมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harris and Muijs. (2003) ก็ยังกล่าวว่า จุดสำคัญประการแรกที่ครูมีภาวะผู้นำครูคือเชี่ยวชาญในการสอนโดยใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียน

แต่มีเวลาในการแสดงบทบาทเป็นผู้นำ และให้ความช่วยเหลือเพื่อนงานในการปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียน และแนวคิดของ Frost and Roberts. (2009) ยังได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า เป็นรูปแบบของความเชี่ยวชาญในมืออาชีพจริงๆ ที่จะปรับปรุงการศึกษา และผลักดันให้เกิดนวัตกรรมการศึกษาที่มาจากความเชี่ยวชาญที่สร้างขึ้นโดยครู และเนื่องจากว่า ถ้าครูซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนที่ถูกต้อง ชัดเจนและสมบูรณ์ดีแล้ว ความรู้ความสามารถนั้นย่อมนำไปสู่ห้องเรียนอันเป็นผลของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้อย่างแน่นอน ฉะนั้น การให้ชื่อบรรณานี้ จึงมีความถูกต้องและเหมาะสมอีกด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบที่ 7 เป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากและสำคัญเป็นลำดับ 7 โดยมีพฤติกรรมตัวแปรภายใต้องค์ประกอบที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำครูที่ครูมีภาวะผู้นำในการทำงานทั้งสิ้น จึงให้ชื่อว่า “การมีภาวะผู้นำในการทำงาน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ash and Persall. (2000: 15 - 22) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูที่สำคัญ หมายถึง การปฏิบัติที่ครูมีภาวะผู้นำโดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งเป็นรูปแบบของการเพิ่มขีดความสามารถในโรงเรียนที่ใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบกระจายงาน และ Danielson. (2006) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูเป็นวิธีการทำงานของครูที่ครูมีภาวะผู้นำไปปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานในการปรับปรุงการเรียนรู้อันของนักเรียนในโรงเรียน อีกทั้งงานวิจัยของ Tool-see. (2011) ก็ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำครู ว่า ภาวะผู้นำครูอาจจะเป็นทางการ คือในระหว่างชั่วโมงเรียนที่เป็นรูปแบบของการปฏิบัติหน้าที่โดยปกติ หรือไม่เป็นทางการ คือนอกชั่วโมงเรียนหรือไม่ได้อยู่ในรูปแบบของการปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอน และด้วยเหตุผลที่ว่า ถ้าครูที่ทำงานร่วมกันมีภาวะผู้นำ

ในการทำงานแล้ว ก็จะทำครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความศรัทธา เชื่อมั่น และทำให้การทำงานเกิดความร่วมมือมีพลังที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จได้ง่ายและดีมากขึ้น ฉะนั้น การให้ชื่อบรรณานี้จึงมีความถูกต้องและเหมาะสมเช่นกัน

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน มีผลการวิจัยที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

ผลการวิจัยที่ พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการศึกษาในผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “ตัวบ่งชี้ที่ 5” ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากว่าภาวะผู้นำครูเป็นภาวะผู้นำที่ครูทุกคนในโรงเรียนต่างร่วมกันทำงานการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อส่งผลการปรับปรุงการเรียนรู้อันของนักเรียนหรือคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้นทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยงานวิจัยของกอบศักดิ์ มูลมัย. (2554) เฉลา ระโหฐาน. (2553) ปรัชญา มะลิทวล. (2555) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานหรือผู้ร่วมงานโดยผลการวิจัยได้สรุปไปในแนวทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางหรือระดับสูง กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานหรือผู้ร่วมงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน ซึ่งมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเป็นลำดับที่ 1 (.772**) องค์ประกอบที่ 1 การตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเป็นลำดับที่ 2 (.749**) และองค์ประกอบที่ 6 การมีความรู้ความสามารถในการเรียน

การสอน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเป็นลำดับที่ 3 (.719**) ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การได้มีโอกาสตัดสินใจร่วมกัน และการมีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนล้วนเป็นพฤติกรรมที่แสดงภาวะผู้นำครูที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการศึกษาของครูเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

3. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน ผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นการอภิปรายดังนี้

3.1 ผู้วิจัยสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำครู ส่วนที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำครู ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครู และส่วนที่ 4 การนำแนวทางไปใช้ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำฯ มีองค์ประกอบครอบคลุมที่เริ่มตั้งแต่ส่วนแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำครู และต่อด้วยส่วนที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำครู 7 องค์ประกอบ และแต่ในละองค์ประกอบมีพฤติกรรมแสดงภาวะผู้นำครูอย่างไรบ้างเพื่อจะได้เข้าใจเป็นเบื้องต้นถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำครูตามองค์ประกอบนั้นๆ แล้วจึงตามด้วยส่วนกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูอันเป็นส่วนสำคัญที่ประกอบด้วยขั้นสำคัญ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนา ขั้นที่ 2 ประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 พัฒนาภาวะผู้นำครู และ ขั้นที่ 4 ประเมินหลังการพัฒนา อันเป็นกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ที่เป็นไปตามลำดับของการพัฒนาภาวะผู้นำฯ ทั่ว ๆ ไป และสุดท้ายจบด้วยส่วนการนำแนวทางไปใช้อันเป็นส่วนที่เสนอแนะให้โรงเรียนดำเนินการเพื่อให้การใช้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ มีความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรวิดี สินเจริญ.(2556) ที่ได้ศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบ

ผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะภาวะผู้นำ ส่วนที่ 2 แนวคิด หลักการกำกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ ส่วนที่ 4 การนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินใจ พุทธิชาติรัตน์.(2549) ที่ได้ศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มี 4 ส่วนเช่นกัน อันได้แก่ ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบที่ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของพื้นฐานของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 คุณลักษณะผู้นำที่ต้องการพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำฯ ส่วนที่ 4 การนำรูปแบบไปใช้ อีกทั้งยังได้รับการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 ท่าน ว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับดีขึ้นไปอีกด้วย จึงสามารถกล่าวได้ว่าการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ เป็นการสร้างที่ยึดหลักการและแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังผ่านการยืนยันในทางปฏิบัติจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกด้วย จึงคิดว่าจะเป็นการกระบวนการสร้างภาวะผู้นำครูที่สามารถนำไปใช้พัฒนาให้ครูมีภาวะผู้นำครูอย่างได้ผลต่อไปได้

3.2 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ที่สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ควรประกอบด้วย 4 ขั้นได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการพัฒนา ขั้นที่ 2 ประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 พัฒนาภาวะผู้นำครูฯ มี 3 ขั้นย่อย ได้แก่ 1) รับรู้และตระหนัก โดยจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) ส่งเสริมภาวะผู้นำครู โดยการกำหนดบทบาทผู้บริหารและครูในการส่งเสริมภาวะผู้นำ 3) ปฏิบัติภาวะผู้นำครูตาม “แผนการพัฒนาภาวะผู้นำครูโดยใช้กระบวนการ PDCA” และเมื่อเสร็จสิ้นการพัฒนาภาวะผู้นำครูตามแผนการฯ แล้ว จึงดำเนินการในขั้นที่ 4 ประเมินหลังการพัฒนาเพื่อให้กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งหมดที่กล่าวมา นับเป็นการสร้างกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่มีขั้น การพัฒนาหรือรูปแบบการพัฒนา

ชัดเจนในลำดับขั้นตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งขั้นการพัฒนา ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินใจ พุทธิชาติรัตน์. (2549) ที่ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำ ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการ วิจัย และพบว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 5 ขั้นได้แก่ ขั้นที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 2 การเตรียมการพัฒนา ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบที่ สร้างขึ้น ขั้นที่ 4 การประเมินผลและติดตามผลการ พัฒนา ขั้นที่ 5 การประเมินผลการดำเนินการ ก็เช่น กัน อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรวิดี สินเจริญ. (2556) ที่ได้สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะ ผู้นำแบบผู้ให้บริการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้น ฐาน พบว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 4 ขั้นได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ขั้นที่ 2 การ ประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นที่ 3 การพัฒนา ขั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา นอกจากนี้กระบวนการ พัฒนาภาวะผู้นำครูฯ ของงานวิจัยนี้ยังได้ผ่านการ ประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คนว่าเป็นกระบวน การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมและเป็น ไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมากขึ้นไปอีกด้วย จึงเป็นก ระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำครูที่สามารถนำไปใช้ได้ จริงในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน มีดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษาทุกเขต ในภาคใต้ตอนบนทั้ง 7 จังหวัด ควร ศึกษาทำความเข้าใจในความจำเป็นและความสำคัญ ของภาวะผู้นำครู องค์กรประกอบภาวะผู้นำครู แล้วนำ มากำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษาที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการ ส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษาทุกเขต ในภาคใต้ตอนบนทั้ง 7 จังหวัดควรจะ

ต้องประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามการ พัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ใน ความรับผิดชอบของเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีการ พัฒนาภาวะผู้นำครูตามองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ ประกอบดังกล่าว พร้อมทั้งรายงานผลการพัฒนา ภาวะผู้นำครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนใน “ตัวบ่งชี้ที่ 5” ให้สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษาทราบเป็นประจำทุกปี

2. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน มีดังนี้

2.1 จากข้อเสนอแนะ ข้อ 1.1 โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอนบน ควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของโรงเรียนว่าจะมุ่งพัฒนาผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยมีการ กำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาภาวะผู้นำครูใน โรงเรียน และส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินตามแผน งานและโครงการพัฒนาภาวะผู้นำครูดังกล่าวให้เกิด ผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคใต้ตอน บน ควรนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูฯ นี้ไปใช้ จริงในสถานศึกษาโดยอาจปรับเปลี่ยนตามบริบทและ ความพร้อมของโรงเรียน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยม ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้น ฐาน ในภาคใต้ตอนบน จะต้องตระหนักและเห็นความ สำคัญของภาวะผู้นำครูเป็นเบื้องต้นก่อนดำเนินการใด ๆ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย มีดังนี้

3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำครูของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการ บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมภาวะผู้นำครูโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กอบศักดิ์ มูลมัย. (2554). ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประทุมธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553). ม.ป.ท.
- _____. (2555). แผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555. ม.ป.ท.
- _____. (2555). การพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ฉลา ระโหฐาน. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พิสนุ พองศรี. (2549). วิจัยทางการศึกษา “แนวคิดทฤษฎี” (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ปรัชญา มะลิหาล . (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพลินใจ พฤษชาติรัตน์.(2549). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน.(2555). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม) 2554. สมุทรปราการ : บริษัท ออฟเซ็ทพลัส จำกัด.
- อมรวดี สินเจริญ. (2556). วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556. ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการเพื่อการพัฒนา. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Ash, RL. & Persall, M. (2000). The principal as chief learning officer: developing teacher leaders, NASSP Bulletin., May, 15-22.
- Day, C., & Harris, A. (2003). Teacher leadership, reflective practice and school improvement. In K. Leithwood & P. Hallinger (Eds.) Second international handbook of educational leadership and administration. Norwell, MA: Kluwer Academic.
- Danielson, C. (2006). Teacher leadership that strengthens professional practice. Alexandria,VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Dee, R.D., Henkin, A.B., & Duemer, L. (2002). Structural antecedents and psychological correlates of teacher empowerment. Journal of Educational Administration, 41(3), 257-277..
- Frost, D. (2008). Teacher Leadership: values and voice, School Leadership and Management, 28 (4), 337-352.
- Frost, D., & Roberts, A. (2009). Teacher leadership in action. Collaborative Action Research Network International Conference, Athens, Greece.
- Greenlee, J. (2007). Building Teacher Leadership Capacity through Educational Leadership

- Programs. Journal of Research for Educational Leaders, 4, 44-74.
- Muijs, D. and Harris, A. (2003). Teacher Leadership-Improvement through Empowerment? An Overview of the Literature, Educational Management & Administration, 31(4), 437-48.
- Hair, A, and others (1998). Multivariate; Data Analysis. (5th ed.) London: Prentice-Hall International Inc.
- Harris, A. and Chapman, C. (2002). Democratic Leadership for School Improvement in Challenging Contexts. International Electronic Journal For Leadership in Learning, 6 (9).
- Harris, A (2003). Teacher Leadership, Heresy, Fantasy or Possibility? School Leadership and Management, 23 (3), 313-324.
- Harris, A. and Muijs, D. (2003). Teacher Leadership: principles and practice. National College for School Leadership (NCSL).
- Kaiser, N. (1983). Using Multivariate Statistics. New York: Harper & Row.
- Katzenmeyer, M , & Moller, G. (2001). Awakening the sleeping giant: Helping teachers develop as leaders (2nd ed) Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Killion, J., & Harrison, C.(2006). Taking the lead: New roles for teachers and school-based coaches. Oxford, OH: National Staff Development Council.
- Mangin, M. M. (2005). Distributed leadership and the culture of schools: Teacher leaders' strategies for gaining access to classrooms. New Jersey : Rutgers University.
- Murphy, J. (2005). Connecting teacher-leadership to school improvement. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Toolsee, A. (2011). Teacher Leadership: Theoretical Foundations in Educational Leadership and Management. Norderstedt, Germany : GRIN Verlag.
- York-Barr, J. and Duke, K. (2004). "What Do We Know About Teacher Leadership? Findings From Two Decades Of Scholarship." Review of Educational Research, 74(3), 255–316.

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13

Factors Associated with the Performance Behavior of the Officials of the
Office of Education Region 1 – 13

เพ็ญศรี มณีรัตน์^{1*} นรินทร์ จุลทรัพย์² อมลวรรณ วีระธรรมโม³
Pensri Maneerat^{1*} Niran Chunllasap² Amonwan Werathummo³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยในการทำงานของข้าราชการ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานข้าราชการ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการพลเรือนสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วนำมาเทียบสัดส่วนของแต่ละสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 และใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 143 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่า F - test สำหรับกลุ่มผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการสำนักงาน และผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ จำนวน 14 คน ระดมความคิดเห็นสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ แล้วสรุปประเด็นตามความคิดเห็นเป็นแนวทางในการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานของข้าราชการ ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 การเปรียบเทียบปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการตามตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน และสำนักงานที่สังกัด สรุปได้ว่า ข้าราชการที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการที่มีอายุต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการที่มีสถานภาพต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการที่มีตำแหน่งต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงาน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงาน ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้าราชการที่สังกัดสำนักงานต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจของข้าราชการกับ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ส่วนแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการควรให้ความสำคัญและพัฒนาข้าราชการ โดยให้ทำงานเป็นทีมให้ทุกคนมีส่วนร่วมทำงานบนพื้นฐานของความถูกต้องตามระเบียบข้อกฎหมาย

¹มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

²รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : ประธานที่ปรึกษา

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ : กรรมการที่ปรึกษา

*Corresponding author : e-mail : pensri_maneerat@hotmail.com

ผู้นำควรให้คำยกย่องชมเชยเมื่อข้าราชการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ สับเปลี่ยนหมุนเวียนงานตามความเหมาะสม สนับสนุนให้ได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาต่อที่สูงขึ้น มอบหมายงานให้ตรงกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ มอบงานที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น หน่วยงานควรสำรวจตรวจสอบตำแหน่งงานและจำนวนบุคลากรให้มีอัตราตำแหน่งเพียงพอต่องานที่ปฏิบัติ ควรสนับสนุนให้บุคลากรภายในหน่วยงานได้เลื่อนตำแหน่งที่ว่างก่อน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการปฏิบัติงาน, แรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการ, ผู้บริหาร, ข้าราชการ, สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13

Abstract

The objectives of this research were to study the level factors of work of government officials, determine their level of performance behavior, compare the performance behavior, identify factors correlated with performance behavior and propose the guideline for the development of the performance behavior of the officials. The sample drawn according to Krejcie and Morgan's table and the proportion of the population of the officials in each educational region along with the use of simple random sampling, included 143 officials under the Office of Education Region 1 - 13. The instrument was questionnaire developed from a focus group on ways to improve the performance of the officials. Participants in the focus group included 14 office directors and group directors under the Office of Education Region 1 - 13. The data were analyzed using such statistics as percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's Correlation and the F - test.

The findings of the study found that : the factors associated with the performance behavior of the officials of the Office of Education Region 1 - 13 summarized as follows. Overall, the work motivation of the government officials in 5 aspects was at a high level, with a mean score of 3.90. Overall, the performance behavior of the government officials in 8 aspects was at a high level, with a mean score of 4.06. A comparison of the performance behavior of the officials based on the variables of gender, age, marital status, educational level, current position, work experience and work affiliation revealed the following. The officials who differ in their gender showed no significant difference in their level of performance behavior, as a whole and by individual aspects. Overall, the officials who differ in their age showed a .05 significant difference in their level of performance behavior. Overall and by individual aspects, the officials who differ in their marital status show no significant difference in their level of performance behavior. Overall, the officials who differ in their educational level showed a .05 significant difference in their level of performance behavior. The officials who differ in their current position showed no significant difference in their level of performance behavior, as a whole and by individual aspects. As a whole and by individual aspects, the officials who differ in their work experience showed a .05 significant difference in their level of performance behavior. The officials who differ in their work affiliation showed no significant difference in their level of performance behavior, as a whole and by individual aspects. As for

the relationship between motivation factors of officials and their performance behavior, As for the relationship between motivation factors of officials and their performance behavior, the work achievement the respects the job aspect the responsibility and the career advancement, showed a moderate relationship, as a whole and by individual aspects.

Recommendations for the improvement of performance behavior of the government officials. It was suggested that the officials should give a priority to teamwork for everyone to get involved. They should work on the basis of valid rules and regulations. Leaders should give recognition to successful job performers. Supervisors should assign tasks according to individual's capability and the work can be rotated as required. Officials should be encouraged to participate in training and further education. Assignments should be given to individuals in accordance with their responsibility. Officials should be provided with varied and more challenging assignments. Work units should explore a range of jobs and provide adequate personnel recruitment for the jobs. Personnel within the work units should be given a priority for promotion in case of vacancy.

Keywords: Performance Behavior, Work Motivation of Government Officials, Office Director, Government Officials, The Office of Education Region 1-13

บทนำ

การปฏิบัติงานราชการและการเป็นข้าราชการที่ดีต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ และยังรวมถึงแนวนโยบายภาครัฐ ด้านการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ข้อ (4) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 22) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2556 เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2546ข : 5 - 6)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 หมวด 5 การรักษาระยะข้าราชการกำหนดให้ข้าราชการต้องรักษาระยะข้าราชการ ตามมาตรา 78 ว่าด้วยการรักษาระยะข้าราชการเป็นบทบัญญัติที่เพิ่งจะมีขึ้นเป็นครั้งแรก ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาระยะข้าราชการตามที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรี จรรยาข้าราชการไม่ใช่วินัยที่มีบัญญัติเป็นข้อห้าม เป็นข้อปฏิบัติ และมีบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการผู้กระทำความผิดวินัยด้วย บทบัญญัติในมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 วางแนวทางปฏิบัติกรณีข้าราชการไม่ปฏิบัติตาม

จรรยาข้าราชการ อันมิใช่เป็นความผิดทางวินัยไว้ว่า ให้ผู้บังคับบัญชาตักเตือนหรือนำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือนหรือสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นได้รับการพัฒนา จึงทำให้จรรยาข้าราชการมีความหมายที่ใช้เป็นเงื่อนไข และปัจจัยในการพิจารณา ในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลทั้งในด้านบวก คือ ในการแต่งตั้งหรือการเลื่อนเงินเดือน และในด้านที่จะต้องได้รับการพัฒนาและการตักเตือนข้าราชการผู้ไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการดังกล่าว ซึ่งจะทำให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติและเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2551 : 50 - 53) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดข้อบังคับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยจรรยาข้าราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2552 ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2551 โดยได้ประกาศให้บุคลากรในสังกัดได้ทราบทั่วกันตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน 2552 ข้อบังคับดังกล่าว ประกอบด้วยจรรยาข้าราชการหรือข้อกำหนดความประพฤติ กิริยาที่ควรปฏิบัติในหมู่คณะ 8 ประการ คือ การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน การให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ การมีจิตมุ่งบริการ และการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 8 - 9)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เป็นหน่วยงานภายในที่มีฐานะเทียบเท่าสำนัก สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจเกี่ยวกับการเป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกและพัฒนาศึกษาแบบร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่กลุ่มจังหวัด จังหวัด และเขตตรวจราชการ มีอำนาจหน้าที่จัดทำ

ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงและบริบทของพื้นที่ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวง จัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการ ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ สภาวะการณ์ทางการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวง ดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษา และส่งเสริมการประสานกิจกรรมทางการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา ดำเนินการในฐานะเป็นหน่วยฝึกอบรม และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับกลุ่มจังหวัด และปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2556 : 20)

จากบทบาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบุคลากรของหน่วยงานมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก ที่ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จึงถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะศักยภาพของบุคลากรจะต้องมีการพัฒนาและปรับให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา และในปัจจุบันจะมีการพัฒนาบุคลากรด้านความรู้ ความสามารถกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเดียวยังอาจจะไม่เพียงพอ จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นองค์กรที่น่าอยู่

การเป็นข้าราชการที่ดีต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามแนวทาง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมมาภิบาล พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และตามข้อบังคับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 ซึ่งเป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน

ของข้าราชการ เป็นคุณความดี ที่บุคคลทำงานราชการ ควรยึดเป็นข้อปฏิบัติเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานของข้าราชการมีประสิทธิภาพ มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการได้รับการพิจารณาแต่งตั้งและเลื่อนเงินเดือนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1 - 13 ตามจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและปรับปรุงพฤติกรรมจงใจ สนับสนุน และควบคุมพฤติกรรม อันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 และศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและปรับปรุงพฤติกรรมจงใจ สนับสนุน และควบคุมพฤติกรรม อันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ องค์กรประสบความสำเร็จ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยในการทำงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ตามจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13

วิธีการวิจัย

1.ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 ศึกษาาระดับปัจจัยในการทำงานระดับ

พฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ตามจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 เปรียบเทียบพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13

1. ประชากร คือ ข้าราชการพลเรือนสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 จำนวนทั้งสิ้น 228 คน ตามคู่มือการดำเนินงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2556 : 24)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการพลเรือนสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 จำนวน 143 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan) แล้วนำมาเทียบสัดส่วนของแต่ละสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 และใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม

การปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 คือ ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 จำนวน 13 คน และผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 จำนวน 13 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 1 เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ

ทางครอบครัว ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน สำนักงานที่สังกัด คิดเป็นค่าความถี่ร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1 - 13 สร้างขึ้นโดยใช้มาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้สถิติด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ มีดัชนีบ่งชี้ด้านละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ตามที่ได้ศึกษาทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ทฤษฎี ERG ของแอลเดอร์เฟอร์ ทฤษฎีการจูงใจของ แมคเกรเกอร์ ทฤษฎีความคาดหวัง และทฤษฎีความต้องการ 3 ประการ ของเดวิดแมคเคลแลนด์ ปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน (4 ข้อ)
2. ด้านการยอมรับนับถือ (4 ข้อ)
3. ด้านลักษณะงาน (4 ข้อ)
4. ด้านความรับผิดชอบ (4 ข้อ)
5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง (4 ข้อ)

การกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนของแบบสอบถามเพื่อประเมินปัจจัยจูงใจ ในการทำงาน ของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคะแนนดังนี้ (พิชยา เพียรจริง. 2550 : 10 ; อ้างอิงจาก ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541 : 167)

- 5 คะแนน หมายถึง ข้อความดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ข้อความดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ข้อความดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ข้อความดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ข้อความดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการ

ภาค 1 - 13 ตามจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 สร้างขึ้นโดยใช้มาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้สถิติด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดระดับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ มีดัชนีบ่งชี้รวมทั้งสิ้น 37 ข้อ วัดพฤติกรรมการปฏิบัติงาน 8 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง (5 ข้อ)
2. ด้านความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ (5 ข้อ)
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (5 ข้อ)
4. ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (4 ข้อ)
5. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน (5 ข้อ)
6. ด้านการให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ (5 ข้อ)
7. ด้านการมีจิตมุ่งบริการ (4 ข้อ)
8. ด้านการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (4 ข้อ)

การกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนของแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคะแนนดังนี้ (พิชยา เพียรจริง. 2550 : 10 ; อ้างอิงจาก ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541 : 167)

- 5 คะแนน หมายถึง ข้าราชการในหน่วยงานมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานมากที่สุด
 - 4 คะแนน หมายถึง ข้าราชการในหน่วยงานมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานมาก
 - 3 คะแนน หมายถึง ข้าราชการในหน่วยงานมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานปานกลาง
 - 2 คะแนน หมายถึง ข้าราชการในหน่วยงานมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานน้อย
 - 1 คะแนน หมายถึง ข้าราชการในหน่วยงานมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานน้อยที่สุด
- ค่าช่วงคะแนน (พิชยา เพียรจริง. 2550 : 10 ; อ้างอิงจาก รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548 : 335)

ค่าเฉลี่ย

4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1 - 13 ตามจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 คิดเป็นค่าความถี่ร้อยละ

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดเตรียมเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนเก็บรวบรวม ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา เพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 10 และ 12 - 13) สำหรับกลุ่มตัวอย่างของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 143 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นตอนศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา เพื่อเรียนเชิญผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 และผู้อำนวยการกลุ่มอำนาจการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ในการสนทนากลุ่ม

2. จัดส่งหนังสือเรียนเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2557 ณ ห้องประชุม สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 สงขลา

3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการ

4. สรุปแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านโครงเนื้อหาและภาษา โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ให้เกณฑ์พิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรง โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ที่สามารถนำมาเป็นข้อคำถามได้ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบและสามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสม มีความถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

4.1.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 เท่ากับ 0.94 และส่วนที่

2 เท่ากับ 0.97

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อเสนอแนะ

4.2.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการทำงาน และพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

4.2.3 ใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 โดยแบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ (อรพรรณ ภักดีภักดี. 2549 : 58 ; อ้างอิงจาก ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 208 - 211)

ระดับค่าคะแนน ระดับความสัมพันธ์

0.001 – 0.333 ต่ำ

0.334 – 0.666 ปานกลาง

0.667 – 1.000 สูง

สำหรับ คำนวณค่าสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

4.2.4 ใช้ค่า F - test เป็นการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแปรปรวนของประชากร 2 กลุ่ม พบความแตกต่างรายคู่จึงทดสอบว่าคู่ไหนต่างด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.1 มีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 35.0 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 68.5 มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 53.8 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนักวิชาการศึกษาร้อยละ 69.2 ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 51.7 และส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ

ภาค 9 และสำนักงานศึกษาธิการภาค 12 ร้อยละ 9.1

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการทำงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน และรายด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า มีปัจจัยจูงใจในการทำงานมากที่สุดในการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และมีปัจจัยจูงใจในการทำงานน้อยที่สุดในด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน และรายด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานมากที่สุดในด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานน้อยที่สุดในด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

ขั้นตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13

1) ตามตัวแปรเพศในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -2.54, Sig = .012^*$) 2) ตามตัวแปรอายุในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.01, Sig = 0.009^*$) เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ($F = 3.76, Sig = 0.012^*$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ($F = 4.80, Sig = 0.003^*$) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ($F = 3.17, Sig = 0.026^*$) ด้านการให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ ($F = 3.12, Sig = 0.028^*$) ด้านการมีจิตมุ่งบริการ ($F = 2.69, Sig = 0.048^*$) และด้านการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

($F = 3.88$, $Sig = 0.011^*$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ตามตัวแปรสภาพทางครอบครัวในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ($F = 3.10$, $Sig = 0.048^*$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ อย่างไม่เป็นธรรม ($F = 3.69$, $Sig = 0.027^*$) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ($F = 3.10$, $Sig = 0.048^*$) และด้านการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($F = 4.66$, $Sig = 0.011^*$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ตามตัวแปรระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.62$, $Sig = 0.029^*$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ($F = 4.79$, $Sig = 0.010^*$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ อย่างไม่เป็นธรรม ($F = 5.32$, $Sig = 0.006^*$) ด้านการมีจิตมุ่งบริการ ($F = 7.53$, $Sig = 0.001^*$) และด้านการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ($F = 4.12$, $Sig = 0.018^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ตามตัวแปรปัจจุบันดำรงตำแหน่งในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ($F = 3.06$, $Sig = 0.012^*$) ด้านการให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ ($F = 2.90$, $Sig = 0.016^*$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.92$, $Sig = 0.002^*$) เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ ($F = 3.73$, $Sig = 0.003^*$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ($F = 5.59$, $Sig = 0.000^*$) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ($F = 2.76$, $Sig = 0.020^*$) ด้านการให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ ($F = 2.86$, $Sig = 0.017^*$) ด้านการมีจิตมุ่งบริการ ($F = 3.99$, $Sig = 0.002^*$) และด้านการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($F = 2.94$, $Sig = 0.015^*$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 7) ตามตัวแปรสังกัดสำนักงานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 5 ผลการศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างปัจจัยจุดใจของข้าราชการสำนักงาน 444ศึกษาธิการภาค 1 - 13 กับพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 1) ด้านการยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .585$, $P = .000^{**}$) 2) ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบต่อภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .418$, $P = .000^{**}$) ยกเว้นด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .378$, $P = .000^{**}$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ส่วนด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 4) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .372$, $P = .000^{**}$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำทุกด้าน 5) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .484$, $P = .000^{**}$) 6) ด้านการให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .418$, $P = .000^{**}$) ยกเว้นด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 7) ด้านการมีจิตมุ่งบริการ ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .427$, $P = .000^{**}$) ยกเว้นด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ 8) ด้านการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .435$, $P = .000^{**}$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ

และลักษณะงาน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ส่วนด้านความรับผิดชอบและความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กัน ในระดับต่ำ

ขั้นตอนที่ 6 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 จากข้อเสนอแนะแบบสอบถาม ปลายเปิด และจากการระดมความคิดเห็นในการสนทนากลุ่ม สรุปแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 ให้ข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 ทำงานเป็นทีมให้ทุกคนมีส่วนร่วมทำงานบนพื้นฐานของความถูกต้องตามระเบียบข้อกฎหมาย ผู้นำควรให้คำยกย่องชมเชยเมื่อข้าราชการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ สับเปลี่ยนหมุนเวียนงานตามความเหมาะสม สนับสนุนให้ได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาต่อที่สูงขึ้น มอบหมายงานให้ตรงกับบทบาทหน้าที่ให้รับผิดชอบ มอบงานที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น หน่วยงานควรสำรวจตรวจสอบตำแหน่งงาน และจำนวนบุคลากรให้มีอัตราตำแหน่งเพียงพอต่องานที่ปฏิบัติ ควรสนับสนุนสิทธิให้บุคลากรภายในหน่วยงานได้เลื่อนตำแหน่งที่ว่างก่อน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมปฏิบัติงานข้าราชการ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติงานของข้าราชการ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า แรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน และรายด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า แรงจูงใจเป็นวิธีการกระตุ้นให้คนทำงานด้วยความเต็มใจ แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้คนมีกำลังใจในการทำงาน มีความขยันหมั่นเพียรเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ เมื่อ

ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ก็มีความสุข ซึ่งข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ส่วนใหญ่ก็มีความตั้งใจในการทำงานสูงและความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ ซึ่งทุกปีทุกคนจะผ่านผลการประเมินตามตัวชี้วัดรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วันชัย มีชาติ (2551 : 72 - 73) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาแรงจูงใจเป็นความพยายามในการหาคำตอบว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้คนทำงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีแก่องค์การยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา วัฒนานันท์ (2551 : 93 - 94) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอกะเคา มีการให้แสดงความคิดเห็น 7 ด้าน และมีผลโดยรวมในเกณฑ์ระดับมาก

พฤติกรรมปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน และรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการใช้เป็นแนวปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัด จำนวน 8 ประการ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติและประชาชนและประพฤติตนอย่างสมเกียรติในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ข้าราชการยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างข้าราชการที่ดี มีเกียรติ และมีศักดิ์ศรี ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของกลุ่มงานคุ้มครองจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 81 - 83) ศึกษาพฤติกรรมปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาของข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการพฤติกรรมตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2552 ของบุคลากรในหน่วยงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ตามตัวแปรเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และสังกัดสำนักงานพบว่ามีเพศ สถานภาพทางครอบครัว ตำแหน่งปัจจุบัน และสังกัดสำนักงาน มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ส่วนใหญ่อายุมากกว่า 50 ปี ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี คือ มีความต้องการความมั่นคงในชีวิตด้านการงานและครอบครัวเมื่อไม่ได้รับมั่นคงก็จะแสวงหาเพื่อให้ได้ซึ่งความต้องการนั้นซึ่งอาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานน้อยลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น แบ่งเป็น 5 ลำดับขั้น โดยเริ่มจากความต้องการทางกายเป็นลำดับแรก และเมื่อความต้องการลำดับแรกได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์ ก็จะมีความต้องการในลำดับถัดไป ความต้องการความมั่นคง ความต้องการความรัก ความต้องการความนับถือตัวเอง และความต้องการที่จะรู้จักตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทนา งามบุญฤทธิ์ (2548 : 92 - 94) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่มีเพศ อายุ การทำงาน สถานภาพ รายได้ วุฒิการศึกษา หน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเจริญเติบโตในการทำงาน ด้านความสำเร็จในหน้าที่การงาน และด้านลักษณะของ

งานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไม้อัดไทย จำกัด ทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยจูงใจด้านการได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา นัคราจารย์ (2556 : 119) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักงานมี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาการทำงาน ในศูนย์บริการสาธารณสุข และระยะเวลาการทำงาน ในหน้าที่ปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจของข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 1 - 13 กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ปัจจัยจูงใจของข้าราชการกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นพฤติกรรมด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยจูงใจในระดับต่ำทุกด้าน ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ควรได้รับการพัฒนาเพื่อกระตุ้นให้มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินต์ พูลปั้น (2553 : 97 - 102) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า บุคลากรในโรงเรียน สังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร มีปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านพบว่า อยู่ระดับมาก 2 ด้าน คือ ความภาคภูมิใจในองค์กรและการประจักษ์ตน ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ คือ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ความอิสระในการทำงาน รายได้ และประโยชน์ผลตอบแทน สังคมสัมพันธ์ และลักษณะ การบริหารงาน บุคลากรในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับรายด้านทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ คือ ความตั้งใจที่จะทุ่มเททำงานเพื่อโรงเรียน ความปรารถนาที่จะปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนต่อไป และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับโรงเรียน ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในระดับปานกลาง

จากการระดมความคิดเห็นของผู้บริหารและข้อเสนอแนะของข้าราชการสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 สรุปได้ว่า

แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 อภิปรายได้ว่า ให้ข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-13 ทำงานเป็นทีมให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทำงานบนพื้นฐานของความถูกต้องตามระเบียบข้อกฎหมาย ผู้นำควรให้คำยกย่องชมเชยเมื่อข้าราชการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ สับเปลี่ยนหมุนเวียนงานตามความเหมาะสม สนับสนุนให้ได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาต่อที่สูงขึ้น มอบหมายงานให้ตรงกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ มอบงานที่หลากหลายและท้าทายมากขึ้น หน่วยงานควรสำรวจตรวจสอบตำแหน่งงานและจำนวนบุคลากรให้มีอัตราตำแหน่งเพียงพอต่องานที่ปฏิบัติ ควรสนับสนุนสงวนสิทธิ์ให้บุคลากรภายในหน่วยงานได้เลื่อนตำแหน่งที่ว่างก่อนซึ่งสอดคล้องกับ วิไลวรรณ วิจิตร (2553 : 12) ได้สรุปความหมายจากนักวิชาการหลายท่านได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการ

ของกลุ่มกิจกรรมที่ร่วมกันปฏิบัติจัดทำในช่วงเวลาที่กำหนดให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นการวางอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อจัดให้มีการพัฒนาระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานและประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร โดยใช้วิธีการฝึกอบรม การให้ความรู้ และจัดโปรแกรมการพัฒนาพนักงานให้มีโอกาสได้รับความก้าวหน้าในอาชีพสำหรับอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน มีพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 แตกต่างกัน ในการพัฒนาบุคลากรควรแยกกลุ่มเป้าหมายและหลักสูตรตามอายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 แรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น หน่วยงานควร จะสนับสนุนให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และมีความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ

1.3 พฤติกรรมกรปฏิบัติงานของ ข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 ด้านการ ยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง ด้านความซื่อสัตย์ สุจริตและความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ อย่างไม่เป็นธรรม ด้าน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ด้านการให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์ ด้านการมีจิตมุ่งบริการ และด้านการ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เพื่อให้มีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น หน่วยงานควรสนับสนุนให้บุคลากร

ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ควรสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรให้ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบและตามกลุ่มงาน ผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานเป็นต้นแบบที่ดี ควรให้รางวัลเสริมขวัญกำลังใจให้เกิดการกระตุ้นการทำงานให้มากขึ้น ตรวจสอบกรอบอัตรากำลังและจัดบุคลากรให้เต็มตามกรอบอัตร่าที่มีอย่างบริสุทธิ์ และยุติธรรมมากที่สุด สร้างค่านิยมการรักองค์กรเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานเป็นทีม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารใช้ในการวางแผนพัฒนาข้าราชการในภาพรวมและสังกัดเดียวกัน

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการทำงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เช่น ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม ค่านิยม และทัศนคติที่ดีในการทำงาน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13 เพื่อนำผลไปพัฒนาบุคลากรให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา วัฒนานันท์. (2551). ปัจจัยจูงใจในการทำงานกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- จินตนา นัคราจารย์. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฉันทนา งามบุญฤทธิ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด. ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พัชยา เพียรจริง. (2550). ความพึงพอใจของพนักงานต่อปัจจัยจูงใจในการทำงานของบริษัทลำพูน ชิงเดนเกิน จำกัด. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- วันชัย มีชาติ. (2551). พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณสุข (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีไลวรรณ วิจิตร. (2553). สภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานสายการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตน้ำยางข้น กรณีศึกษา บริษัท หาดสินกรู๊ป จำกัด. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุจินต์ พูลปั้น. (2553). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546ข). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาของข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการดำเนินงานสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 - 13. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อรพรรณ รักดีรักดี. (2549). พฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
School Administrators' Characteristics Affecting the Conflict
Management in Schools under the PrachuapKhiriKhan
Primary Education Service Area Office 1

มัลลิกา แซ่อึ้ง^{1*}

Manlika Sae-Ung^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาและ 3) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวนตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 368 คนและสุ่มตัวอย่างโดยใช้การเทียบสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านสังคม อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถและด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ
2. การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการประนีประนอม อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการร่วมมือ ด้านการเผชิญหน้า ด้านการยอมให้ และด้านการหลีกเลี่ยง ตามลำดับ
3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน โดยด้านที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการ ตามลำดับ คือ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสังคม ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านภาวะผู้นำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 87.20

คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา

¹นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

*Corresponding author : e-mail : cherry.17@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) the characteristics of school administrators; 2) the conflict management of school administrators, and 3) the characteristics of school administrators affecting the conflict management of school administrators under the Prachuap Khiri Khan Primary Education Service Area Office 1. Population in the study were school administrators and teachers under the Prachuap Khiri Khan primary education service area office 1. The samples were 368 informants using the formula of Krejcie and Morgan, then compare extrapolation. The research instrument was the rating scale questionnaire with reliability of 0.934. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. The characteristics of school administrators under the Prachuap Khiri Khan primary education service area office 1, as a whole and each aspect were at a high level. Considering in each aspect : the social was at highest level, followed by the moral ,the personality, the leadership, the ability, and the vision was at the lowest level.

2. The conflict management in schools as a whole and each aspect were at a moderate level. The conciliation was at the highest level, followed by the partnership, the confrontation, the allowing and the avoidance was at the lowest level.

3. The characteristics of school administrators affecting the conflict management in schools were : the moral, the ability, the personality, the social, the vision, and the leadership respectively with the level of statistical significance at 0.01, and having the predictive efficiency at the rate of 87.20 percent.

Key words : Characteristics of School Administrators , Conflict Management in Schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 ได้บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ ในมาตรานี้ ได้กล่าวเน้นถึง คุณภาพทางการจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ยึดหลักการศึกษาดูชีวิต สำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปให้กับสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของรัฐธรรมนูญ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำในสถานศึกษา จะต้องแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำที่เหมาะสมและสอดคล้องกับงาน สถานการณ์ คน เวลา สถานที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมในบริบทและตามพันธกิจของผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จะสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ดังที่ ยงยุทธ เกษสาคร (2550 : 58) กล่าวว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างภารกิจของโรงเรียนกับบุคลากรในสถานศึกษา ทำอย่างไรจึงจะทำให้งานมีประสิทธิภาพและบุคลากรในสถานศึกษามีความสุขในการทำงานคือได้ทั้งงานและหัวใจของผู้ทำงานเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนผู้ควบคุมกลไกขับเคลื่อนสิ่งต่างๆ ในทุกส่วนของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะต่างๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้บริหารทั้งด้านกายภาพ ด้านภูมิหลังส่วนบุคคล ด้านสติปัญญาและความรู้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน และสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือภาวะผู้นำที่ต้องนำพาสถานศึกษา ครู

และบุคลากรที่เกี่ยวข้องไปสู่การพัฒนา เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา สถานศึกษาเป็นองค์กรทางการศึกษาประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่มีค่านิยม เป้าหมาย ความสนใจที่แตกต่างกัน ซึ่งบ่อยครั้งที่ความแตกต่างดังกล่าวได้นำไปสู่ความขัดแย้ง โดยเฉพาะในการที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ปัญหาที่ไม่ใช่เรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ ความขัดแย้ง จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องเกิดในองค์กรทุกองค์กร แต่ผู้บริหารจะเป็นผู้จัดการกับความขัดแย้งให้ทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้ ดังที่ยงยุทธ ยุทธ (2546 : 7) กล่าวว่า เราเองมักจะไมยอมรับว่าเราอยู่ในท่ามกลางความขัดแย้งเมื่อพบกับความขัดแย้ง ต่างฝ่ายก็จะแสดงความเป็นปรปักษ์ต่อกัน ต่างฝ่ายก็จะถอยห่างและลดการสื่อสารระหว่างกัน ผลที่ตามมาคือมีความไม่ไว้วางใจกันมากขึ้นและมีความสงสัยอีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้น และการรับรู้ที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งก็จะลำเอียง การรับรู้ที่ลำเอียงจะทำให้แต่ละฝ่ายเลือกที่จะสนใจเฉพาะเรื่องและมองเห็นแต่สิ่งที่จะมาสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองว่าอีกฝ่ายหนึ่งเลวหรือโง่ไม่ได้ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเพิ่มหรือขยายความขัดแย้ง และบัญชา อึ้งสกุล (2551 : 14-15) กล่าวว่า ในโลกยุคปัจจุบันเป็นยุคที่มีการจัดระเบียบใหม่ที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเต็มไปด้วยความท้าทายทางเทคโนโลยีและการแข่งขัน และการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารและปฏิบัติทุกระดับต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้และบริบทอย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้กำหนดเป้าหมาย ขอบเขตการทำงาน การดำเนินกิจกรรมและกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมตามความสำคัญ ความเร่งด่วนและการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบัน มุ่งเน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงานมากขึ้น แนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพนั้น การบริหารงานอย่างเดียวไม่สามารถประสบความสำเร็จได้โดยขาดความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงาน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน จำเป็นต้องให้ความสำคัญและต้องเข้าใจพฤติกรรมความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา

วิธีการวิจัย

ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 99 โรงเรียน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 99 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,171 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,270 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 80 คน ครู 288 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณหาค่าร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 การวิเคราะห์การวิเคราะห์ระดับการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4 การวิเคราะห์ การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 78.26 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.74 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.00 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.00 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 76.36 และจบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 23.64

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.21	0.68	มาก	6
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.35	0.67	มาก	3
3. ด้านคุณธรรม	4.36	0.71	มาก	2
4. ด้านความรู้ความสามารถ	4.24	0.72	มาก	5
5. ด้านภาวะผู้นำ	4.27	1.16	มาก	4
6. ด้านสังคม	4.37	0.71	มาก	1
เฉลี่ย	4.30	0.77	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้คือ ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.71) ด้านคุณธรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.71) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.67) ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 1.16) ด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.72) และด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวม

การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
1. ด้านการเผชิญหน้า	4.04	0.85	มาก	3
2. ด้านการร่วมมือ	4.00	0.64	มาก	2
3. ด้านการประนีประนอม	4.18	0.78	มาก	1
4. ด้านการหลีกเลี่ยง	2.87	0.69	ปานกลาง	5
5. ด้านการยอมให้	2.89	0.99	ปานกลาง	4
เฉลี่ย	3.60	0.79	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการประนีประนอม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.78) ด้านการร่วมมือ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.64) ด้านการเผชิญหน้า ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.85) ด้านการยอมให้ ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 0.99) และด้านการหลีกเลี่ยง ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม (X_{tot})

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	R	R ²	F	Sig
(X_3)	.785	.616	622.014	.000**
(X_3) (X_4)	.890	.792	735.364	.000**
(X_3) (X_4) (X_2)	.911	.830	625.132	.000**
(X_3) (X_4) (X_2) (X_6)	.925	.856	571.256	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา มีทั้งหมด 6 ด้าน โดยด้านที่ดีที่สุดที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นด้านแรก คือ ด้านคุณธรรม (X_3) ด้านที่ถูกคัดเลือกในลำดับต่อมา คือ ด้านความรู้ความสามารถ (X_4) ด้านบุคลิกภาพ (X_2) ด้านสังคม (X_6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) และด้านภาวะผู้นำ (X_5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	b	β	t
ด้านคุณธรรม (X_3)	1.238	.161	3.747**
ด้านความรู้ความสามารถ (X_4)	1.106	.409	22.155**
ด้านบุคลิกภาพ (X_2)	2.123	.266	8.115**
ด้านสังคม (X_6)	1.466	.228	5.232**
ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	1.216	.151	6.310**
ด้านภาวะผู้นำ (X_5)	.691	.096	3.045**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านคุณธรรม (X_3) ด้านความรู้ความสามารถ (X_4) ด้านบุคลิกภาพ (X_2) ด้านสังคม (X_6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) และด้านภาวะผู้นำ (X_5) สัมพันธ์กับการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนครูในการปฏิบัติงานต่างๆ เน้นคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์โดยมีความเชื่อว่าบุคคลทุกคนมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงานได้ และเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรักความห่วงใย เห็นอกเห็นใจต่อผู้ร่วมงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตและผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อเข้าร่วมงานสังคมต่างๆ ได้เลือกเครื่องแต่งกายเครื่องประดับที่เหมาะสมกับตนเองและกาลเทศะเพื่อให้เกียรติกับเจ้าของสถานที่ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำให้ครูมีความเห็นอกเห็นใจและมีความเกรงใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยพรรณ คชวรรณ (2554:109) ซึ่งทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสังคมนั้น เน้นคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความเชื่อว่าองค์กรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นนักฟังที่ดี และงานวิจัยของโกศล วรพุด (2553: 115) ซึ่งทำวิจัยเรื่องปัจจัยการดำเนินการที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสังคมนั้นผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ให้แก่ผู้ร่วมงาน มีอัธยาศัยดีแก่ทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติและบริหารงานโดยยึดหลักการ เหตุผลและพันธกิจขององค์กร คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพนั้นผู้บริหารปฏิบัติงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้า

หมายและมีความเป็นมิตร ยิ้มแย้ม แจ่มใสตลอดเวลา และงานวิจัยของชนิษฐา จินตากุล (2551:119) ซึ่งทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณลักษณะผู้นำที่มีคะแนนสูงสุดในด้านต่างๆ ได้แก่ คุณลักษณะผู้นำด้านกายภาพ โดยให้ความสำคัญต่อการเลือกเครื่องแต่งกายได้เหมาะสมและสนับสนุนทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มที่

2. การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การประนีประนอม การร่วมมือและการเผชิญหน้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพสังคมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธเน้นการไม่เบียดเบียนและก่อความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีความสมานฉันท์ซึ่งกันและกัน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะสร้างสรรค์และก่อให้เกิดสันติสุขและเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งผู้บริหารส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนฝ่ายเดียวและพร้อมเผชิญหน้าต่อผู้ไม่หนีปัญหาโดยนำปัญหานั้นมาพิจารณา ไตร่ตรองร่วมกันทุกฝ่ายโดยระลึกละเอียดเสมอว่าทุกคนมีความคิดดีๆ ก่อให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน และพยายามขจัดความขัดแย้งนั้นให้หมดสิ้นไปจากหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริศรา โยศรีคุณ (2556:87) ซึ่งทำวิจัยเรื่องการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้วิธีประนีประนอม มากที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีที่มีเหตุผล เป็นประชาธิปไตย เป็นแบบที่ทั้งสองฝ่ายใช้วิธีผ่อนปรนเข้าหากันมากกว่าที่จะเผชิญหน้ากัน โดย

ต่อรองไกลเกลี่ยให้ทั้งสองฝ่ายต้องยอมรับในเหตุผลซึ่งกันและกันในลักษณะพบกันครึ่ง และงานวิจัยของ จุฑามาศ รุจิรตานนท์ (2552:112) ซึ่งทำวิจัยเรื่องสาเหตุของความขัดแย้งและวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการการจัดการความขัดแย้งแบบการร่วมมือโดยเห็นว่าจะเป็นผลดีกับสถานศึกษาเพราะเป็นวิธีการที่ทุกคนจะได้รับประโยชน์ในการได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเป็นวิธีการที่จะพยายามหาผลลัพธ์ที่ทุกฝ่ายยอมรับ เป็นวิธีที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขหรือหาทางออกที่เหมาะสมเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาและงานวิจัยของกาญจนา วิญญูรัตน์ (2552:108)ซึ่งทำวิจัยเรื่องการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยพบว่า วิธีการจัดการความขัดแย้งที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ การประนีประนอม การร่วมมือ การยอมให้ การหลีกเลี่ยงและการเอาชนะ

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่พบว่า ด้านคุณธรรมส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาเป็นด้านแรก ด้านที่ส่งผลในลำดับต่อมาคือ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสังคม ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านภาวะผู้นำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอม มีความรักความห่วงใย เห็นอกเห็นใจต่อผู้ร่วมงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และด้วยเหตุที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะด้านสังคมที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชนอยู่สม่ำเสมอ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีความผูกพันที่ดีต่อกัน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความรอบรู้ในบทบาทหน้าที่และเป็นที่ปรึกษาของ

ผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งวิจักขณ์ หวังมวงกลาง(2553: 105) ซึ่งทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถและด้านคุณธรรม โดยสามารถพยากรณ์ได้ได้ร้อยละ 60.40 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถและด้านคุณธรรม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กาแนลเลนและบลานีย์ (Ganallen & Blaney,1984 : 156) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าการสนับสนุนและได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจากการทำงาน เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ครอบครัวและชุมชน สามารถส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาได้

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพด้านสังคม ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำให้ความขัดแย้งนั้นคลี่คลายไปได้ด้วยดี โดยให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนฝ่ายเดียว โดยใช้คุณลักษณะด้านคุณธรรม ได้แก่ มีความรักความห่วงใย เห็นอกเห็นใจต่อผู้ร่วมงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต คุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ ได้แก่ บริหารงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ คุณลักษณะด้านสังคมได้แก่ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนครูในการ ปฏิบัติงานคุณลักษณะด้านการมีวิสัยทัศน์ ได้แก่ วางแผนอนาคตของสถานศึกษาแล้วนำพา องค์กรมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการได้และด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ มีการตีพิมพ์ให้กำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเหมาะสมกับสถานที่และโอกาส

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรตระหนักและให้ความสนใจในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองโดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความรอบรู้ในหลักการบริหารและควรเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ฝึกฝนทักษะการตัดสินใจและการมอบหมายงานต่างๆ ให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพิ่มขึ้น โดยใช้กระบวนการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและปานกลาง ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรหาวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่ทำร้ายจิตใจและความรู้สึกของบุคคลอื่นและการบริหารความขัดแย้งควรใช้วิธีการหลายๆ อย่างรวมกัน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านสังคม ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งมั่นในการทำงานและเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นให้ใช้ความอดทน อดกลั้นเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่นๆ เช่น วิธีลดความขัดแย้งหรือแก้ไขความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ใช้ความร่วมมือ เปลี่ยนโครงสร้างองค์การ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้บังเกิดผลดีต่อทุกฝ่ายและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงในระยะยาวต่อไป

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่จูงใจผู้ปฏิบัติงานและลดความขัดแย้งใน วิธีการอื่นๆ เช่น ความสำเร็จในงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การยอมรับนับถือจากผู้อื่น และค่าตอบแทน ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาต่อไป

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านอื่นๆ เช่น ด้านอารมณ์ ด้านจิตวิทยาในการบริหารงาน ด้านการศึกษาและพัฒนาอาชีพ ฯลฯ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วิญญูรัตน์. (2552). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- โกศล วรพุด. (2553). ปัจจัยการดำเนินการที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ชนิษฐา จินดากุล. (2551). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหาร โรงเรียนทางเลือก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑามาศ รุจิรัตนนท์. (2552). สาเหตุของความขัดแย้งและวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- บัญชา อึ้งสกุล . (2551). นักบริหารทันสมัย : หลักการประสานสัมพันธ์เชิงบวก, วารสารวิชาการ, 3,4 : (เมษายน 2551).
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2550). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. นนทบุรี: ปณณรัชต์.
- รุ่งวิจักขณ์ หวังมวงกลาง. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของวิทยาลัย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วลัยพรรณ คชวรรณ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการ ความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- อริศรา โยศรีคุณ. (2556). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607– 610.
- Ganellen, R. J., & Blaney, P. H. (1984). *Hardiness and social support as moderators of the effects of life stress*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47, 156-163.

การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายในของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจร.) ภายหลังจากจัดดำเนินการโครงการสังคม
Students' Self-Inquiry Learning-Reflection and Inner Contemplation at King
Mongkut University of Technology Thonburi after Implementing a Social
Activity Project

จूरีพร กาญจนการณ ^{1*}

Jureeporn Kanjanakaroo ^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายในของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจร.) ภายหลังจากดำเนินโครงการกิจกรรมทางสังคม เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือสำคัญในการวิจัยคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นแบบรายงานการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ นักศึกษา มจร. ในกลุ่มของวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 39 คน วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์เชิงสรุปแบบอุปนัย ผลการศึกษาพบว่า ขั้นตอนในการจัดดำเนินการโครงการทางสังคมของนักศึกษามีลักษณะเริ่มตั้งแต่การประชุมระดมสมองกลุ่มเพื่อการเลือกหัวข้อโครงการ การเลือกพื้นที่การดำเนินกิจกรรม การวางแผนงาน ตลอดจนการเผชิญปัญหาอุปสรรคต่างๆร่วมกัน ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายในของนักศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ ความอดทน (100%) ความสามัคคี (100%) ความเมตตา(92.31%) ความรับผิดชอบ (74.36%) และ ความตรงต่อเวลา (51.28%) สำหรับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญต่อการเรียนรู้ คือ ความรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับคะแนนสอบ(100%) ปัญหาการแข่งขันระหว่างกลุ่ม (100%)และความไม่ไว้วางใจต่อกันในกลุ่ม (17.95%)

คำสำคัญ โครงการสังคม การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนเอง และใคร่ครวญภายใน

Abstract

The main objective of this participatory research is to study students' self-inquiry learning-reflection and inner contemplation after the implementation of a social activity project. The study was conducted in King Mongkut University of Technology Thonburi (KMUTT). It used qualitative methodology. The research instruments used to collect the data were observations, in-depth interviews, group discussions and open-ended form (students' learning self-report). The samples and key informants were thirty-nine KMUTT students studied in the subject area of general education. The data analysis involved fundamental statistical analysis, content and inductive analysis. The results of this research showed that the steps to implement the project activities, ranging from the beginning to the end were

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปศาสตร์ สายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

*Corresponding author : e-mail : jureeporn.kan@kmutt.ac.th

group brain storming for project topic, project site selection, planning, and problem confronting. Additionally, these students' self-inquiry learning-reflection and inner contemplation were transformative learning - Endurance or Patience (100%), Unity (100%), Compassion (92.31%), Responsibility (74.36%), and Punctuality (51.28%). The problems of their learning were the anxiety about test score (100%), competition among groups (100%), and untrustworthiness among group members (17.95%).

Keywords: Social Activity Project, Self-Inquiry Learning-Reflection and Inner Contemplation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษานั้น เป็นการสร้างการเรียนรู้แบบองค์รวม ที่เน้นให้ผู้เรียน เก่ง-ดี-มีความสุข ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาทั่วไป (general education) ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่เริ่มมาจากความคิดว่า การพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีความสมบูรณ์และสมดุลตามองค์ประกอบธรรมชาติของมนุษย์ คือร่างกาย และจิตใจ (อารมณ์ ความคิด สติปัญญา และจิตวิญญาณ) ดังนั้นการจัดการศึกษาทั่วไปจึงควรต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คือ เกิดความรู้ที่รู้จักจริง เกิดปัญญาที่เชื่อมโยงความรู้ต่างๆได้ และเกิดจิตสำนึกเพราะเข้าใจตนเองที่สัมพันธ์กับสรรพสิ่งทั้งหลาย ซึ่งการเรียนรู้อย่างนี้จะเกิดขึ้นได้นั้นผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้แบบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตน (transformative learning) (ประเวศ วะสี, 2549) โดยควรต้องมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่มาจากการสะท้อนการเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน (Self-Inquiry and Inner Contemplation) (จักกาคม มหิสรากุล, 2557)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นสถาบันอุดมศึกษาไทยที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล จึงเป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการ

สร้างความงอกงามทางปัญญาผ่านกระบวนการผลิตกำลังคนระดับสูงที่จะสร้าง สังคมอุดมปัญญา ให้เกิดขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน),2549) มจธ. ได้ประกาศนโยบายด้านการเรียนรู้ในแผนปฏิบัติการด้าน การศึกษา 2555-2559 มุ่งเน้นการพัฒนากรอบคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ (บัณฑิต จีพากร,2554) และมีสำนักศึกษาทั่วไป ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไป ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์(สำนักศึกษาทั่วไป ,2552) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน ที่เป็นโปรแกรมการเรียนการสอนในวิชาศึกษาทั่วไปที่จัดบริการให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีในแต่ละคณะ ภาควิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยนั้น วิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต เป็นวิชาหลักที่สำคัญในกลุ่มสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ ที่มีใช้มีเพียงการสอนเนื้อหาวิชาในหลักสูตร แต่ยังมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นเอกลักษณ์พิเศษที่เน้นให้นักศึกษารับรู้ผ่านการดำเนินการจัดทำโครงการทางสังคมในลักษณะเป็นกลุ่มห้องเรียนย่อย(จรีพร กาญจนการุณ, 2556)

ภารกิจหลักที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของมหาวิทยาลัยก็คือ การพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรมและจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ตามวิสัยทัศน์ คือ มุ่งธำรงปณิธานในการสร้างบัณฑิตที่เก่งและดี การที่มหาวิทยาลัยจะสามารถบรรลุเป้าประสงค์ ภารกิจดังกล่าวนี้ วิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นหนึ่งในวิชาหลักของวิชาศึกษาทั่วไป จึงเป็นวิชาที่ได้รับการคาดหวังว่าจะสามารถ

ตอบสนองต่อภารกิจดังกล่าว และช่วยสนับสนุนให้ระบบการศึกษาปัจจุบันบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายในของนักศึกษา มจร. ภายหลังจากดำเนินโครงการทางสังคมในวิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายในของนักศึกษา มจร. ภายหลังจากดำเนินโครงการทางสังคมในวิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต

กรอบแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาวิจัย

การเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้อและความเข้าใจ (<http://th.w3dictionary.org/>) Ambrose (2010) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ในชั้นเรียนไว้ ซึ่งหนึ่งในความหมายที่สำคัญดังกล่าว นั่นคือ การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงของ ความรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม หรือทัศนคติ นั่นเอง (จรัสพร กาญจนการุณ, 2556) ส่วนจิตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) คือ กระบวนการเรียนรู้จากภายใน ทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์ และกระบวนการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง ให้ตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ในการเข้าถึงความจริง เรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่ถาวรของผู้เรียน ซึ่งในหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีอยู่แล้วสามารถนำแนวคิดดังกล่าวนี้มาบูรณาการกับเนื้อหา ได้กับทุกระดับของการศึกษา (Hart, 2004) กระบวนการพัฒนาปัญญาภายในบุคคลดังกล่าวยังสัมพันธ์กับวิธีทำให้เกิดปัญญา 3 วิธี (พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต), 2543. อ้างถึงในอรอนงค์ แจ่มผล, 2556) คือ วิธีที่ 1 ปัญญาเกิด

จากการสลับเล่าเรียนหรือถ่ายทอดต่อกันมา วิธีที่ 2 ปัญญาเกิดจากการพิจารณาหาเหตุผลด้วยตนเอง วิธีที่ 3 ปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติฝึกหัดอบรม ด้วยการได้รับความรู้มาโดยผ่านความเงียบ (silence) การมองเข้าไปภายใน (looking inward) การไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง (pondering deeply) และการเฝ้ามองเนื้อหาภายในจิตสำนึกของเรา (consciousness)

ดังนั้นการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน (Self-Inquiry and Inner Contemplation) จึงเป็นส่วนสำคัญลักษณะหนึ่งของผู้เรียนที่จะมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง (จักกาคม มหิสรกุล, 2557) ด้วยแนววิธีที่ว่าปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติ ทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์ และกระบวนการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง เรียกว่า เป็นการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ซึ่งถือเป็นเป้าหมาย (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2552) อันได้แก่ การตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การเรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิด ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น เป็นต้น

ทั้งนี้การจัดการศึกษาทั่วไปในวิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต ในวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญนั้น มีรูปแบบให้นักศึกษาได้จัดดำเนินการกิจกรรมโครงการทางสังคมขึ้น โดยคาดหวังถึงผลลัพธ์ส่วนที่สำคัญที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ภายในตนเองซึ่งสามารถสะท้อนการเรียนรู้ ด้วยการย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน อันเป็นวิธีที่ทำให้ได้มาซึ่งปัญญาที่สำคัญตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งได้มีการนำองค์ความรู้ดังกล่าวนี้มาเผยแพร่สู่ มจร. (เอกรัตน์ รวยรวยและคณะ, 2557) เพื่อบูรณาการเข้าสู่การเรียนการสอน และ เป็นการสร้างความองกามทางปัญญา ก่อเกิด สังคมอุดมปัญญา ขึ้น ซึ่งสามารถเขียนตามแนวคิดเชิงระบบ(Bertalanffy, 1968) ดังแผนภูมิต่อไปนี้

คำถามในการวิจัย

การจัดดำเนินการโครงการทางสังคม ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) มีลักษณะขั้นตอนอย่างไร ผลของการสะท้อน การเรียนรู้ แบบย้อนมองตนเองและใคร่ครวญภายในของ นักศึกษามีอะไรบ้าง และมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตนเองและ ใคร่ครวญภายในของนักศึกษา มจธ. หมายถึง การที่ นักศึกษา มจธ. มีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ด้วยวิธีการสงบนิ่งย้อนระลึกทบทวนถึงความรู้สึก ของตน เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงในการลงมือ ปฏิบัติจริงด้วยการจัดดำเนินการโครงการทางสังคม ในวิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต และเป็น การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดผลทางบวกที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

โครงการทางสังคม หมายถึง กิจกรรมกลุ่มที่ เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อาทิ เช่น กิจกรรมที่นำความรู้ต่างๆเข้าช่วยเหลือชุมชน กิจกรรมจิตอาสาอื่นๆ เป็นต้น โดยเป็นส่วน หนึ่งของการเรียนการสอนในวิชามนุษย์กับหลัก จริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และกิจกรรมเหล่านี้ดำเนินการโดยกลุ่มนักศึกษา มจธ. ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาดังกล่าว ในภาคการ ศึกษาชั้นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาในภาพรวมตามการรับรู้ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มจธ. ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังศึกษาวิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการ ดำเนินชีวิต ในปีการศึกษา 1/2557

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative methodology) โดยมีการ เลือกกรณีศึกษา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะ เจาะจง (Purposive Sampling) จากนักศึกษา มจธ. ที่ลงทะเบียนศึกษาในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป วิชามนุษย์ กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต ในปีการศึกษา 1/2557 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษากลุ่มย่อย 1 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 39 คน ทั้งนี้มีเกณฑ์การเลือก คือ ต้องเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมใน กระบวนการทำงานของกลุ่มย่อยในฐานะของอาจารย์ ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยจะมีโอกาสติดตามเข้า ร่วมดูแลการทำงานของกลุ่ม ทั้งในห้องเรียนรวม(ห้อง บรรยาย)และห้องเรียนย่อย รวมถึงกิจกรรมภาค สนาม เป็นการใช่วิธีการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory research) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกต ทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ เชิงลึกผู้นำ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญๆ ของกลุ่ม การ สทนากลุ่มแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ (formal and informal focus group discussion) และใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็น แบบสอบถามปลายเปิด (open-ended form) มี ลักษณะเป็นแบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการ เรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตาม กรอบความคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยหลังการ ดำเนินกิจกรรมโครงการทางสังคมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัย จะให้นักศึกษาแต่ละคนในกลุ่มได้สะท้อนผลการเรียน รู้ของตนเอง ออกมาในรูปข้อเขียนการบรรยายความ รู้สึกลงในแบบประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจัด กระทำในห้องเรียนย่อย ภายหลังจากการนั่งสงบนิ่งและ ย้อนระลึกทบทวนถึงความรู้สึกของตนเองต่อการจัด

ดำเนินการกิจกรรมโครงการสังคมเป็นเวลา 10-15 นาที

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยตั้งแต่เบื้องต้น โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะมีการนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับการปกปิดคุ้มครอง ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลใดๆ เป็นลักษณะส่วนบุคคล และไม่มีผลกระทบต่อคะแนนของนักศึกษา ผู้วิจัยยินดีแจ้งผลการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบเมื่อการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้น

ในขั้นตอนการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมด และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์แบบสรุปเชิงอุปนัย (induction) การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

2. ผลการดำเนินโครงการของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ลักษณะรูปแบบโครงการของกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อ	ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ
ชื่อโครงการ	พี่น้องแบ่งปัน
สถานที่จัดทำโครงการ	ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดพุทธบูชา บางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
กลุ่มเป้าหมาย	เด็กก่อนวัยเรียน (2-6 ปี) จำนวน 40 คน
วัตถุประสงค์โครงการ	เพื่อให้ความรักความอบอุ่นใจ กระตุ้นความสนใจ ความสนุกสนาน และความคิดสร้างสรรค์ต่อ เด็กก่อนวัยเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
ลักษณะรูปแบบกิจกรรม	กิจกรรม เล่านิทานด้วยการแสดงหุ่นมือ กิจกรรมเขียนอ่านด้วยสีสันทัน (การวาดภาพระบายสี) และสนทนาการด้วยเกมส์หรรษา ปิดโครงการด้วยกิจกรรม พี่กับน้องถ่ายรูปร่วมกัน

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง การสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายในของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) หลังการจัดดำเนินการโครงการสังคม นำเสนอดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน มจธ. ซึ่งกำลังศึกษาริชาตมนุษยกับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนทั้งหมด 39 คน เป็นเพศชาย 21 คน (53.85%) เพศหญิง 18 คน (46.15%) มีอายุ 16 ปี ถึง 18 ปี 36 คน (92.31%) มากกว่า 18 ปี 3 คน (7.7%) กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 36 คน (92.31%) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 3 คน (7.7%) เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ 12 คน (30.77%) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมฯ 12 คน (30.77%) และคณะวิศวกรรมศาสตร์ 15 คน (38.46%)

2.2 ขั้นตอนการจัดดำเนินการโครงการฯ

ขั้นตอนการจัดดำเนินการโครงการ	
<p>ขั้นที่ 1 การประชุมกลุ่ม เพื่อเลือกหัวหน้ากลุ่ม</p> <p><u>ปรากฏการณ์จริง</u> พบว่า หัวหน้ากลุ่ม ได้รับการเสนอชื่อจากสมาชิกในกลุ่มโดยมีการโหวตรับรองจากสมาชิกทุกคนเป็นเอกฉันท์ และมีการแบ่งงานกันทำตามความสมัครใจ</p>	
<p>ขั้นที่ 2 การกำหนดหัวข้อโครงการ และพื้นที่ทำกิจกรรม</p> <p><u>ปรากฏการณ์จริง</u> พบว่า มีการระดมสมองกลุ่มเพื่อค้นหาประเด็นปัญหาที่สนใจ มีการวางแผนกำหนดร่างรายการกิจกรรมคร่าวๆ</p>	
<p>ขั้นที่ 3 การลงสำรวจพื้นที่สถานที่ที่คาดว่าจะใช้ในการจัดกิจกรรม</p> <p><u>ปรากฏการณ์จริง</u> มีการจัดทีม(2-3กลุ่มย่อย) ลงสำรวจพื้นที่ชุมชนเป้าหมายรอบๆ มหาวิทยาลัยหลายแห่ง</p>	
<p>ขั้นที่ 4 การประชุมกลุ่มหาข้อสรุป และการเขียนข้อเสนอโครงการ</p> <p><u>ปรากฏการณ์จริง</u> พบว่า มีการถกเถียง ถึงข้อดีข้อเสีย ของตัวโครงการ พื้นที่ และกิจกรรมที่กำหนดไว้แต่เดิมในขั้น2 นำสู่การคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม รวมทั้งการปรับปรุงรายละเอียดต่างๆ ของตัวกิจกรรมให้สอดคล้องกัน เช่น กำหนดวัตถุประสงค์ ระยะเวลาในการทำกิจกรรม พื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจน</p>	
<p>ขั้นที่ 5 การสอบการนำเสนอข้อเสนอโครงการ ต่อคณะกรรมการวิชา ในห้องเรียนรวมใหญ่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน เรื่อง เวลาการนำเสนอ (กลุ่มละ10นาที) ความครบถ้วนของเนื้อหา ฯลฯ</p> <p><u>ปรากฏการณ์จริง</u> พบว่า ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อเสนอโครงการ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลใจต่อคะแนนสอบ โดยเฉพาะตัวแทนที่รับผิดชอบในการนำเสนอ และมีการควบคุมผลการให้คะแนนสอบตามเกณฑ์โดยเข้มงวดจากกรรมการฯ</p>	
<p>ขั้นที่ 6 การจัดดำเนินการกิจกรรมโครงการตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติ</p> <p><u>ปรากฏการณ์จริง</u> พบว่ามีการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อปฏิบัติตามแผนงานเป็นกลุ่ม มีปัญหาอุปสรรคที่ไม่คาดคิด เช่น สมาชิกบางคนมาล่าช้า เด็กเล็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย บางคนร้องไห้ ซ้ำอ้าย วิ่งเล่น ไม่ให้ความร่วมมือ ฯลฯ ทำให้กลุ่มนักศึกษาต้องปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า</p>	

ขั้นที่ 7 ประชุมกลุ่ม การทำรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ การเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ
ปรากฏการณ์จริง ในกรณีศึกษากลุ่มตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยได้จัดให้นักศึกษาได้นั่งสงบนิ่งระลึบทบทวนถึงความ
 รู้สึกภายในตนเป็นเวลา 15 นาที ก่อนที่จะให้ทุกคนได้เขียนแบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วย
 ตนเอง ในห้องเรียนย่อย หลังจากนั้น ในฐานะที่ปรึกษา จึงได้ร่วมกับแกนนำกลุ่ม อำนวยความสะดวกในการ
 จัดสนทนากลุ่มกระตุ้นสร้างบรรยากาศให้เกิดประเด็นการสนทนา เช่น ความรู้สึกหลังทำกิจกรรม ปัญหา
 อุปสรรค แนวทางแก้ไข ฯลฯ นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และได้นำประเด็นต่างๆเหล่านี้ไปเขียน
 รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ

ขั้นที่ 8 การสอบการสัมมนาและส่งรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ
ปรากฏการณ์จริง พบว่า นักศึกษาในกลุ่มส่วนใหญ่มีความกังวลใจต่อคะแนนสอบของกลุ่มตนที่ต้องเปรียบ
 เทียบกับกลุ่มอื่นๆ ตัวแทนกลุ่มที่รับผิดชอบการนำเสนอ และตัวนักศึกษาที่ถูกกรรมการสุ่มเรียกให้ออกไป
 อ่านผลการสะท้อนการเรียนรู้มีความเครียด ภายในห้องสอบนักศึกษาทุกคนต้องเป็นฝ่ายรับฟังการนำเสนอ
 สรุปผลโครงการของตัวแทนแต่ละกลุ่ม นักศึกษาไม่มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือสร้างเครือข่ายความ
 สัมพันธ์ใดๆ และมีการบังคับใช้เกณฑ์การวัดประเมินผลอย่างเข้มงวด เช่นเดียวกับ การสอบการนำเสนอข้อ
 เสนอโครงการ ในขั้นที่ 5

2.3 ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน ของนักศึกษา มจร. ซึ่งวิเคราะห์
 สังเคราะห์สรุปรวบรวมจากแบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการสะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน		จำนวนนักศึกษา (คน)	ร้อยละ
หัวข้อเรื่อง	ตัวอย่างข้อเขียนคำบรรยายของนักศึกษา		
1.ความอดทน	“ถ้าไม่อดทนพอ... กลุ่มเราคงไม่มีวันนี้...”	39	100
2.ความสำเร็จ	“ความสำเร็จ อยู่ที่ทุกคนช่วยกัน”	39	100
3.ความเมตตา	“รู้สึกวุ่นๆ น่ารักน่าสงสาร...”	36	92.31
4.ความรับผิดชอบ	“ทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบ ต่อหน้าที่เป็นอย่างดี”	29	74.36
5.ความตรงต่อเวลา	“เวลานัดกันต้องมาให้ทันเวลา..ไม่จั้นจะเสียดาย..”	20	51.28
6. อื่นๆ	“ทะเลาะกับน้องที่บ้านน้อยลง.” ฯลฯ	2	5.13

2.4 ผลการสะท้อนถึงปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งวิเคราะห์สังเคราะห์สรุปรวบรวมจาก
 แบบรายงานการประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษา มจร.

ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ	จำนวนนักศึกษา (คน)	ร้อยละ
1.ความรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับคะแนนสอบ	39	100
2. ปัญหาการแข่งขันระหว่างกลุ่ม	39	100
3.ปัญหาความไม่ไว้วางใจต่อกันในกลุ่ม	7	17.95
4. อื่นๆ (ไม่ชอบเด็กเล็ก ฯลฯ)	1	2.56

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย ปรากฏว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.85 มาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 38.46 มีอายุอยู่ในช่วง 16-18 ปี และกำลังศึกษาชั้นปีที่1 ร้อยละ 92.31 กลุ่มนักศึกษาได้จัดโครงการชื่อว่า “พี่น้องแบ่งปัน” ขึ้น ณ.ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนวัดพุทธบูชา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ความรักความอบอุ่นใจ และสร้างความสนุกสนาน ต่อเด็กเล็กที่เป็น กลุ่มเป้าหมาย ด้วยกิจกรรมการเล่นิทาน วาดภาพระบายสี และสันทนาการต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนการจัดดำเนินโครงการ เริ่มตั้งแต่การประชุมระดมสมองกลุ่มเพื่อ การเลือกหัวข้อโครงการ การเลือกพื้นที่การดำเนินกิจกรรม การวางแผนงาน ตลอดจนการเผชิญปัญหา อุปสรรคต่างๆร่วมกัน และนักศึกษายังมีการสะท้อน การเรียนรู้แบบย้อนมองตนและใคร่ครวญภายใน ซึ่ง เป็นการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่อไปนี้ คือ ความอดทน (100%) ความสามัคคี (100%) ความเมตตา (92.31%) ความรับผิดชอบ (74.36%) และความตรงต่อเวลา (51.28%) ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ต่อการเรียนรู้ คือ ความรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับคะแนน สอบ (100%) ปัญหาการแข่งขันระหว่างกลุ่ม (100%) และความไม่ไว้วางใจต่อกันในกลุ่ม (17.95%)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม เน้นพิจารณาทั้งตัวกระบวนการ และผลลัพธ์เกี่ยวเนื่องกับการเรียนรู้หลังจากการจัดดำเนินโครงการ สังคมของนักศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว โดยพิจารณาจาก ผลการวิเคราะห์สังเคราะห์พฤติกรรม ตลอดจนการจัดดำเนินโครงการ ทั้งนี้ในการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงระบบนั้น (Littlejohn, 2001 ; Donald and Others 1999). ควรต้องเริ่มต้นพิจารณาตั้งแต่ สิ่งป้อนเข้าสู่ระบบ (input) อันได้แก่ ตัวนักศึกษา หลักสูตร งบประมาณ ฯลฯ ซึ่งต้องมีความพร้อมอย่างเพียงพอ ในที่นี้หากพิจารณาถึงหลักสูตรวิชามนุษย์ กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิต พบว่าเป็นวิชา

ที่เน้นให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขพื้นฐานของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่องความเชื่อมั่นในความ เป็นมนุษย์ (humanistic value) ว่ามนุษย์มีศักยภาพ สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีประสบการณ์ตรง เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ, 2551)

ส่วนความพร้อมเรื่องงบประมาณนั้น ตามเงื่อนไขของรายวิชานี้ นักศึกษาแต่ละคนที่ร่วมกันจัดโครงการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่เกินคนละสองร้อยบาท(เอกสารประกอบการแนะนำรายวิชา GEN111 สำนักศึกษาทั่วไป, 2557) และกลุ่มต้องวางแผนจัดสรรค่าใช้จ่ายไม่เกินวงเงินที่มีอยู่ ซึ่งบางโครงการนักศึกษาอาจสามารถหาทุนสนับสนุนจากภายนอกได้เพิ่มเติม และในแง่ความพร้อมของตัวนักศึกษาเองนั้น พบว่านักศึกษาเกือบทั้งหมดยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงานภาคสนามมาก่อน เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ในกลุ่มกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ซึ่งยังเป็นปีเริ่มแรกของการเรียนรู้ในรั้วมหาวิทยาลัย

ในส่วนของกระบวนการ (process) นั้น ตามขั้นตอนดำเนินการโครงการ พบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแล้วในลักษณะที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก จากการสังเกตพฤติกรรมทั้งคำพูด ท่าทาง และการกระทำ โดยเฉพาะในช่วงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน การถกเถียงกันในกลุ่ม นักศึกษาจะต้องยอมรับฟังความเห็นที่ต่างกันได้ จึงจะทำให้กิจกรรมสามารถดำเนินการต่อไปได้ และในการจัดกิจกรรมลงพื้นที่ภาคสนามนั้น นักศึกษาหลายคนในกลุ่มที่ไม่เคยเผชิญกับปัญหาความยุ่งยากความลำบากก็จำเป็นต้องปรับตัวยอมรับสถานการณ์ต่างๆ จากการสัมภาษณ์นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญวิจัยภายหลังการทำกิจกรรมแล้ว ต่างกล่าวสอดคล้องกันว่า “รู้สึกสุขใจมากที่ทำโครงการจนสำเร็จ และหากมีโอกาสยังอยากจะทำกิจกรรมแบบนี้อีก ฯลฯ ”

ในส่วนของผลลัพธ์ (Output) ยังพบประเด็น น่าสนใจว่า ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามขั้นตอนในส่วน

กระบวนการข้างต้นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับข้อมูลที่วิเคราะห์สังเคราะห์จากเขียนประเมินสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักศึกษา หลังจากการนั่งสงบระลึบทบทวนถึงความรู้สึกภายในตน ซึ่งเป็นการสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการแล้ว ซึ่งพบว่า มีนักศึกษาประมาณถึง ร้อยละ 78 ได้สะท้อนเรียนรู้แบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน และรับรู้ถึงความรู้สึกเป็นสุขที่ได้แสดงความรักความเมตตาผ่านการทำกิจกรรม นอกจากนี้ ผลการเรียนรู้ที่นักศึกษาสะท้อนออกมาแบบย้อนมองตน และใคร่ครวญภายใน ได้อย่างสอดคล้องกันมากที่สุด คือ การเรียนรู้เรื่องความอดทน และความสามัคคี ซึ่งนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญวิจัย ก็ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ทั้งความอดทน และความสามัคคีของกลุ่ม ช่วยทำให้โครงการบรรลุผลสำเร็จมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการเรียนรู้แล้วนั้น ประเด็นสำคัญที่ควรนำสู่การพิจารณาเพื่อปรับปรุงมากที่สุด ก็คือ การหาแนวทางลดข้อกังวลใจในเรื่องคะแนนสอบ และการเปลี่ยนแนวคิดการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ให้เป็นการให้กำลังใจต่อกัน และการสร้างความไว้วางใจกันในกลุ่ม ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคที่เป็นผลกระทบต่อการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง ของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

1. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์สามารถนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนในวิชามนุษย์กับหลักจริยศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยควรเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันให้มากขึ้น ทั้งภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม โดยเฉพาะในช่วงการสอบ การนำเสนอและการสัมมนาโครงการในห้องเรียนรวม เพื่อสร้างเสริมงาน พลังกลุ่ม และความสุข

2. ควรสร้างระบบการวัดการประเมินผล เกี่ยวกับการสอบการนำเสนอและการสัมมนาโครงการ ให้มีรูปแบบเป็นการวัดประเมินผลในเชิงการเรียนรู้แบบพัฒนา และสร้างระบบให้เป็นการแข่งขันกับตนเองมากกว่าก่อให้เกิดความรู้สึกว่าต้องแข่งขัน เอาชนะเอาแพ้ ต่อกันอื่นๆ ตลอดจนแสวงหากลวิธีสร้างเสริมความสุขในการเรียนไม่ก่อให้เกิดผู้เรียนต้องรู้สึกกังวลใจต่อคะแนนสอบมากเกินไป

3. ควรเพิ่มรูปแบบการเรียนรู้ในห้องเรียนย่อย เน้นให้อาจารย์ที่ปรึกษากลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ด้วยการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และการขจัดความรู้สึกไม่ไว้วางใจในกลุ่ม และควรเพิ่มกระบวนการสรรหาแกนนำกลุ่มที่มีความสามารถเป็นศูนย์กลางประสานงานกลุ่มได้ดี เพื่อช่วยการพัฒนาเรื่องการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในตนเองของนักศึกษา มจร.

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- จักกาคม มหิสรากุล. (2557). ความ(ไม่)รู้ของผู้ทำนาย: การสืบค้นตัวตนจากเรื่องเล่าบนฐานของ อัตชีวประวัติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยมหิดล
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2552). จิตตปัญญาศึกษาและการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง <http://jittapanya.blogspot.com/search/label/จุมพล%20พูลภัทรชีวิน>
- จूरिพร กาญจนการุณ. (2556). การเรียนรู้คุณธรรมผู้นำสืบประการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี(มจร.)ผ่านการรับฟังการบรรยายพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 15 ประจำปี 2556 ธรรมราชา. กรุงเทพฯ : 221-233.
- ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ. (2551). งาน พลังกลุ่ม และความสุข โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการอบรมและกระบวนการแนวจิตตปัญญาศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม.
- บัณฑิต ติพากร. (2554). แผนปฏิบัติการด้านพัฒนาการศึกษา 2555-2559. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ประเวศ วะสี, (2549). จิตตปัญญาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล ปาจารสารฉบับศึกษาปริทัศน์ http://www.semsikkha.org/paca/index.php.Option=com_contenttask&view4id=146&Item
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน). (2549). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน).
- สำนักศึกษาทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2552). เอกสารแนะนำสำนักศึกษาทั่วไป. http://gened.kmutt.ac.th/_
- สำนักศึกษาทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2557). เอกสารประกอบการแนะนำรายวิชา-GEN111. <http://gened.kmutt.ac.th/>
- อรอนงค์ แจ่มผล. (2556). ผลของกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ภายในตน <http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs23.pdf>
- เอกรัตน์ รวยรวยและคณะ. (2557). การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านจิตตปัญญาศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี(มจร.) ใน เอกสารการประชุมวิชาการประจำปีจิตตปัญญาศึกษา ครั้งที่ 6 : จิตตปัญญาศึกษา...พลังแห่งการฟื้นฟูและสร้างสรรค์สังคม ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ambrose, Susan A. 2010., How Learning Works: Seven Research-Based Principles for Smart Teaching, San Francisco : John Wiley & Sons, Inc.
- Bertalanffy, von, L. 1968, General systems theory. New York: Braziller.
- Donald, H. Ford and Richard M. Lerner. 1999, Developmental Systems Theory. London : SAGE Publications, Inc.
- Hart, T. 2004, Opening the contemplative mind in the classroom. Journal of Transformative Education 2 (1) 28-46. [View Publication]
- Littlejohn, S.W. 2001, Theories of Human Communication. Belmont, CA : Wadsworth/Thomson Learning.

การสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษา และเทคโนโลยีผ่านการสร้างความตระหนักด้วยตนเอง

Reflection of Teacher Knowledge - Base Competence on Language and Technology through Self - Awareness Raising

ชวนพิศ ชุมคง^{1*} และ ศิริรัตน์ สินประจักษ์ผล²
Chuanphit Chumkhong^{1*} and Sirirat Sinprajakpol²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี 2) เพื่อศึกษาความตระหนักของครูที่มีต่อสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลาพัทลุงและตรัง เป็นการเลือกแบบเจาะจงโดยเลือกจากครูประจำการที่สอนกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาแก่นักเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ จำนวน 40 คน ครูจากโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนละ 4 คน จำนวน 5 โรงเรียน และครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนละ 4 คน จำนวน 5 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี พบว่า โดยรวมทั้ง 3 จังหวัด มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า สมรรถนะครูด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 รองลงมา คือ สมรรถนะครูด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32 และสมรรถนะครูด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.73

2. ศึกษาความตระหนักของครูที่มีต่อสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี พบว่า

2.1 ด้านการใช้ภาษา

ครูมีความคิดเห็นว่า ครูมีความสามารถในการสื่อสาร ได้แก่ การรับ – ส่งสาร , การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองโดยใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2.2 ด้านเทคโนโลยี

ครูมีความคิดเห็นว่า ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้ในเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัย , มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้

¹อาจารย์ ดร.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

²อาจารย์ ดร.สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : e-mail : ying.newzealand@gmail.com

3. การพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู พบว่า

3.1 การสร้างความตระหนักรู้ด้วยตนเองโดยระลึกอยู่เสมอว่าภาษาและเทคโนโลยีคือเครื่องมือสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองโดยการศึกษาและฝึกฝนทักษะทั้งด้านภาษาและเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ โดยการเข้าประชุม สัมมนา หรืออบรมเชิงปฏิบัติการในด้านภาษาและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จึงจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านภาษาและเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การสะท้อนสมรรถนะ, ความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยี, การสร้างความตระหนักรู้ด้วยตนเอง

Abstract

This research aimed 1) to study the performance competence of teachers in the use of language and technology, 2) to study the awareness of teachers on the performance competence in the use of language and technology, and 3) to develop a model for complementing the teachers' performance competence in the use of language and technology. The sample used in this study consisted of 40 tenured teachers in the schools under educational service areas in the provinces of Songkhla, Phatthalung and Trang. They were drawn according to the purposive sampling from tenured teachers teaching different subject groups from both at elementary and secondary levels, with an exception of those teaching Thai language, occupation and technology and foreign languages. Four participants were selected from each of the ten participating schools (five primary schools and five secondary schools). The instrument used in the study was a questionnaire and the data were analyzed using such statistics as percentage, arithmetic mean and standard deviation. The results of the study reveal the following:

1. The results of the study show that the overall 'low' level of performance competence of teachers in the use of language and technology ($\bar{X} = 2.25$). By individual aspects, it is found that the competency in using Thai for communication is at the 'moderate' level ($\bar{X} = 2.52$), followed by the competency in using a computer for the pursuit of knowledge, which is at the 'low' level ($\bar{X} = 2.32$) and the competency in using English for the pursuit of knowledge is at the 'low' level ($\bar{X} = 1.73$).

2. The results of the study with regard to the awareness of teachers on the performance competence on the use of language and technology reveal the following:

2.1 Language use

The teachers have expressed their opinions that they should have knowledge and the ability to communicate, i.e. reception and transmission of messages and to transfer their knowledge, thoughts and understanding by using the language properly and efficiently. As a result, they are able to put their knowledge to good use in their daily life.

2.2 Technology

The teachers perceive that they should have the knowledge, understanding and skills in the use of technology, modern knowledge on information technology, knowledge and basic

skills in the use of computers, realizing the value of using the use of technology in assisting instructional activities.

3. Development of models to complement the performance competence on the use of the language and technology.

3.1 It is found that teachers should raise their self-awareness, always realizing that that language and technology is an important tool that contributes to effective learning.

3.2 Teachers should develop themselves through studies and skills in language and technology on a regular basis, by attending seminars or workshops in the fields of language and technology continuously. This will contribute to teachers' increased performance competency on language and technology.

Keywords : Reflection on competency, teacher's basic knowledge of language and technology, self-awareness raising

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูมีบทบาทสำคัญต่อสังคมตั้งแต่อดีตในฐานะผู้ให้ความรู้ อบรมสั่งสอน เอาใจใส่ศิษย์ให้เป็นคนดีมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและทำประโยชน์ให้แก่สังคม ในสภาพปัจจุบันของยุคเทคโนโลยี บริบททางการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภาระงานของครูจึงมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างไม่บกพร่องควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีทอง (2549) ได้กล่าวไว้ในวันครูโลก วันที่ 5 ตุลาคม 2549 ในบทความเรื่อง “ครูดีที่โลกรอ...ต้องมาร่วมกันผลิตและพัฒนา” ว่าครูคือปัจจัยสำคัญที่สุดของการศึกษา เพราะเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ทางปัญญาชาติ ดังนั้น คำว่า “ครู” จึงมีความหมายมากกว่าการเป็นครูโดยอาชีพ คือผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูได้รับค่าจ้างและเงินเดือนประจำ เพราะการเรียนในยุคเทคโนโลยีไม่ได้จำกัดเฉพาะครูโดยอาชีพ ไม่ได้จำกัดอยู่ที่เวลา สถานที่และสื่อต่างๆ อีกต่อไป และการเรียนรู้ที่ดีซึ่งจะทำให้มนุษย์มีความสุข ความหวังและมีพลังสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีครูดี ครูเก่ง ครูที่มีสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี ดังนั้นการจัดการศึกษายุคใหม่ “ครู” จึงมีความสำคัญยิ่งและขาดไม่ได้ สังคมมีความคาดหวังที่จะได้ครูที่มีสมรรถนะความเป็นครูที่ “รอบรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีคุณธรรม นำ

ชุมชน พัฒนา และร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม” ครูยุคใหม่ ที่สังคมต้องการคือครูที่มีสมรรถนะ ความสามารถทำสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ 1.ทำหน้าที่ได้หลายอย่างและมีทักษะหลายด้าน 2.ทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3.สร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้โดยคิดถึงสิทธิในด้านต่างๆ 4.เอาใจใส่สิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งก่อนและหลังเวลาที่ผู้เรียนอยู่ในสถานศึกษา 5.กระตุ้นให้สถานศึกษาและสังคมชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น 6.เข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายและสามารถปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน และ 7.เข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีเป็นสมรรถนะหนึ่งในอันดับต้นๆ ที่ครูต้องตระหนักและเห็นคุณค่าในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพวิชาชีพให้เข้มแข็งสมกับการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 แต่สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันสังคมและครูผู้ปฏิบัติการในสถานศึกษายังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านการใช้คอมพิวเตอร์มักจะไม่ได้รับการประเมินอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดโอกาสให้ครูได้สะท้อนความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะดังกล่าวจึงมีความจำเป็นเพราะเมื่อครูตระหนักถึงความจำเป็นของการมีความรู้พื้น

ฐานในการประกอบอาชีพ เมื่อครูทราบจุดอ่อนจุดแข็งของสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของตนเองและนำไปปรับการจัดการเรียนรู้ก็จะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนและผลการศึกษายังสามารถนำผลไปสร้างองค์ความรู้ที่เติมเต็มสมรรถนะที่บกพร่องและเสริมความเข้มแข็งในความรู้พื้นฐานสำหรับครูและการจัดการศึกษาของประเทศตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการสะท้อนสมรรถนะความรู้พื้นฐานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีผ่านการสร้างความตระหนักด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์ตามประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี
2. เพื่อศึกษาความตระหนักของครูที่มีต่อสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมทั้งการใช้คอมพิวเตอร์ในการพัฒนาวิชาชีพและเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการกำหนดรูปแบบในการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูประจำการที่สอนกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ยกเว้นกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ซึ่งสอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา พัทลุง และตรัง จำนวน 300 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษา ครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา พัทลุง และตรัง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเกณฑ์ของเดมพ์ซี และเดมพ์ซี (Dempsey & Dempsey, 1992) ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือครูผู้สอนที่ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างความตระหนักด้วยตนเอง ในสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครูทั้งหมด 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน คนเลือกจากครูประจำการที่สอนกลุ่มสาระต่าง ๆ ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ยกเว้นกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศจำนวน 40 คน ครูจากโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 5 โรงเรียน และครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย

กิจกรรมการสร้างความตระหนักด้วยตนเอง ในสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู โดยกิจกรรมการสร้างความตระหนักด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างกิจกรรมความตระหนักประกอบด้วย

กลวิธีที่ 1 เป็นกิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ การเล่นเกม และการตอบแบบสอบถาม

กลวิธีที่ 2 เป็นกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การอภิปรายกลุ่ม การบรรยาย โดยเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ จะเกี่ยวข้องกับการสร้างความตระหนักด้วยตนเองในสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู สื่อที่นำมาประกอบการจัดกิจกรรมคือ กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง แผ่นพับ และโปสเตอร์

1.2 กิจกรรมสร้างความตระหนัก ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ศึกษาความรู้จากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยต่าง ๆ เทคนิคการสร้างกิจกรรม เพื่อให้ได้รายละเอียดเนื้อหาสอดคล้องกับขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนักด้วยตนเองด้านภาษาและเทคโนโลยี

1.2.2 กำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2.3 นำรูปแบบความตระหนักที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ โดยการคำนวณหาค่า IOC ของแต่ละข้อซึ่งผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีความตรงเท่ากับ 1.00 โดยแต่ละข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50

1.2.4 แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงคือ กิจกรรมรายบุคคลมีกิจกรรม 3 กิจกรรมและใช้เวลานานเกินไป จึงต้องปรับลดเวลา เพื่อมาขยายเวลาให้กับกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับกิจกรรมเดียวให้ลดลงจากเดิมกำหนดไว้ 3 กิจกรรมและลดลงมาเหลือ 2 กิจกรรมตามที่ผู้วิจัยได้เสนอแนะ

1.2.5 นำไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร โดยมีลักษณะที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา

1.2.6 ภายหลังจากทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากร ผู้วิจัยนำรูปแบบกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไข และทดลองใช้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

2.2 แบบวัดการสร้างความรู้ด้วยตนเองในสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 34 ข้อ

2.3 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของครูขณะทดลองใช้กิจกรรมการสร้างความรู้ด้วยตนเองในสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบวัดการสร้างความรู้ด้วยตนเองในสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู ส่งให้ครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา พัทลุง และตรัง จำนวน 40 คน เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการกำหนดรูปแบบในการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครูแล้วใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) เป็นประเด็นคำถามแบบปลายเปิด (Open end Questionnaires) จำนวน 3 คำถามและนำส่งหนังสือแนะนำตัวเองและแบบสอบถามไปยังครูประจำการที่สอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา พัทลุง และตรัง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วส่งคืนแบบสอบถามให้ผู้วิจัยจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงข้อมูลความถี่และค่า

ร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี

ผลการศึกษา พบว่า โดยรวม ครูทั้ง 3 จังหวัด มีผลการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูด้านภาษาและเทคโนโลยี อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการแสวงหาความรู้ และด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและอนาคตส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบของการเรียนการสอน โดยนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุนสอดคล้องกับ UNESCO (2008 : 11-15) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าโลกในยุคปัจจุบันการสื่อสารไร้สายเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก โทรศัพท์เคลื่อนที่จึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถมาประยุกต์ใช้เพื่อกิจกรรมการเรียนหรือในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การศึกษาความตระหนักของครูที่มีต่อสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยี

ผลการศึกษา พบว่า ด้านการใช้ภาษา ครูมีความคิดเห็นว่าคุณมีความสามารถในการสื่อสารด้านเทคโนโลยี ครูมีความคิดเห็นว่าคุณมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัย, มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ หากครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2551 : 3) จึงได้กำหนดสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดังนี้คือการมีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้องและเหมาะสมและใช้งานคอมพิวเตอร์

เบื้องต้นได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับจนาเน (Jane Nash. 2009 : 88-91) กล่าวว่า ควรมีความเข้าใจลักษณะทั่วไปของคอมพิวเตอร์ มีความเข้าใจในคอมพิวเตอร์พื้นฐาน มีความรอบรู้ในการใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์อย่างถูกต้องเหมาะสมในบริบท

3. การพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนารูปแบบการเติมเต็มสมรรถนะด้านการใช้ภาษาและเทคโนโลยีของครู ได้แก่ 1. การสร้างความตระหนักด้วยตนเอง โดยระลึกอยู่เสมอว่าภาษาและเทคโนโลยีคือเครื่องมือสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 2. ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาและฝึกฝนทักษะทั้งด้านภาษาและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จึงจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านภาษาและเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า ในสังคมปัจจุบันภาษาและเทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิต ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในทุกด้านโดยเฉพาะด้านการศึกษา สถานศึกษาต้องตระหนักเห็นความสำคัญและส่งเสริมให้บุคลากรนำเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เข้ามาช่วยในกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ เมทธิ ระดาบุตร (2554 : 111) กล่าวไว้ว่า ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วช่วยให้คนในยุคปัจจุบันสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลดีต่อผู้เรียนทุกระดับให้ได้มีโอกาสเรียนรู้ข่าวสารจากเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสนองกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ 2542)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการจัดโครงการฝึกอบรมให้แก่ครูในทุกระดับโดยกำหนดหัวข้อการฝึกตาม สมรรถนะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมการใช้ภาษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้วยการสนับสนุนด้านนโยบายหรืองบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจะได้ทราบถึงสมรรถนะพื้นฐานของครูว่าอยู่ในระดับใดและเพื่อจะสามารถกำหนดสมรรถนะได้เหมาะสมกับกลุ่มคนหรือบริบท

2.2 การกำหนดสมรรถนะควรแยกเป็น 2 ระดับ คือ สมรรถนะระดับพื้นฐานและระดับเชี่ยวชาญ เพื่อสะดวกต่อการให้นโยบายในภาคปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ ฯ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จรรยา ชาญสมุทร. (2551). การศึกษาการใช้เอกสารจริงเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- พลสัมพันธ์ โปธิศรีทอง. (2549). ครูดีที่โลกรอ... ต้องมาร่วมกันผลิตและพัฒนา. เข้าถึงเมื่อ 6 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/news_center/news05102549_4.htm
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2551). นวัตกรรมและจุดเปลี่ยน มศว : โครงการพัฒนาสมรรถนะ ICT นิสิต คณาจารย์ และบุคลากร มศว. SWU Weekly. วันที่ 12 - 26 พฤศจิกายน 2551. หน้า 3
- เมทณี ระดาบุตรและคณะ. (2554). สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยบริการ. 22, 1 (มกราคม - เมษายน 2554) : 109-116.
- Nash, Jane. (2009). Computer skills of First-Year Students at a South African University. University of Cape Town: South Africa. [Online]. Available from <http://doi.acm.org/>
- UNESCO .(2008). Strategy framework for promoting ICT literacy in the Asia-Pacificregion. Bangkok: UNESCO.

ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ

ของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Information Security of Sukhothai Thammathirat Open University (STOU) Graduate Diploma Students in Educational Administration

สฤกษ์พงษ์ ลิ้มปิษฐิธร^{1*}

Saritpon Limpisthira^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา 2) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาเพื่อการทำงาน 3) ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศบนพื้นฐานหลักด้าน CIA Triad ของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.)

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ที่ศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 79 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างเป็นระบบจำนวน 66 คน เครื่องมือที่ได้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดเพื่อศึกษาความมั่นคงปลอดภัยในการใช้สารสนเทศของกลุ่มตัวอย่างซึ่งพัฒนาขึ้นเองโดยผู้วิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานกับสารสนเทศ ตอนที่ 3 ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ตามหลัก CIA Triad 3 ด้าน คือ (1) การรักษาความลับ (2) การรักษาความสมบูรณ์ (3) ความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 26-39 ปี เป็นเพศหญิง และจบการศึกษาระดับปริญญาโทมาก่อนแล้ว มีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานทั้งที่บ้านและในโรงเรียน โดยการจัดหาเอง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นชนิดโน้ตบุ๊ก 2) สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ พบว่า โปรแกรมประยุกต์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้เพื่อทำงานกับสารสนเทศแบ่งออกได้เป็น 9 กลุ่ม ตามจำนวนกลุ่มโปรแกรมที่เลือกใช้งาน ดังนี้ โปรแกรมประมวลผลคำ โปรแกรมนำเสนอ ข้อมูล โปรแกรมตารางทำการ โปรแกรมมีเดียสังคม โปรแกรมเบราว์เซอร์ โปรแกรมบริการอีเมล โปรแกรมเก็บข้อมูลบนคลาวด์ โปรแกรมบริการประชุมผ่านอินเทอร์เน็ต และโปรแกรมอื่นๆ ที่นำมาใช้งานกับสารสนเทศอีกเล็กน้อย 3) ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศตามหลัก CIA Triad 3 ด้าน พบว่า (1) ในด้านการรักษาความลับของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดร้อยละ 95.5 เป็นผู้ใช้และดูแลสารสนเทศด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.7 ไม่มีการตั้งรหัสผ่านเพื่อป้องกันสารสนเทศในเครื่องคอมพิวเตอร์ และอนุญาตให้บุคคลอื่นนำเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองไปใช้ได้ร้อยละ 54.5 แม้ว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 97.0 สามารถระบุได้ว่า รหัสผ่านแบบใดที่น่าจะมีความปลอดภัยก็ตาม นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54 ทราบเกี่ยวกับประเภทชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วยชั้นความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 (2) ในด้านการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 92.0 ระบุว่า การรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานทำงานในชีวิตประจำวัน และส่วนใหญ่ร้อยละ 85.0 มีการเก็บสำรองข้อมูลเพื่อไว้เมื่อมีความจำเป็น ร้อยละ 46.0 มีการเก็บสำรองข้อมูลไว้มากกว่า 1 ที่ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ

¹รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์แขวงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*Corresponding author : e-mail : saritpon.lim@stou.ac.th

38.0 ระบุว่า มีการเก็บสำรองสารสนเทศไว้ทุกๆ 3 เดือนหรือมากกว่า (3) ในด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหรือร้อยละ 100 ระบุว่า มีปัญหาด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศจนเป็นเรื่องปกติ ร้อยละ 74.2 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่า ปัญหาที่พบเป็นเพียงปัญหาเล็กน้อยและไม่ได้ใส่ใจแก้ไขอะไรมากนัก แต่หากต้องการแก้ไข ร้อยละ 47.0 จะอาศัยเพื่อนร่วมงานมาช่วยแก้ไขให้ สำหรับโปรแกรมป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.0 ระบุว่ามีการติดตั้งโปรแกรมไว้ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 ดาวนโหลดโปรแกรมป้องกันไวรัสฟรีทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.0 ยังระบุว่า มีการตรวจสอบและทำการปรับเปลี่ยนเวอร์ชัน ปรับเพิ่ม หรือปรับปรุง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ทำงานกับสารสนเทศ ซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริงที่ผู้วิจัยได้จากการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ

คำสำคัญ : ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ , นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

The objectives of this study were to study 1) background of the STOU Graduate Diploma Students in Educational Administration, 2) generalization of information used by the students, 3) information security of the students.

Sixty-six STOU Graduate Diploma Students in Educational Administration were sampled from 79 students by systematic sampling. The research tool was close-ended questionnaire divided into 3 parts: 1) background of the samples, 2) generalization of information using, 3) information security of students based on 3 CIA Triad elements; (1) the confidentiality, (2) the integrity, (3) the availability.

Research findings showed that 1) majority of samples were between 26-39 years old. Most of them were masters' degree-graduated female with the use of notebook computers provided by one selves both at homes and offices, 2) generalization of information used by samples were composed of 9 groups of applications, i.e. Word processor, Spreadsheets, Presentations, Social Media, Email Services, Cloud Drives, Web Browsers, Internet Video Services, and some others applications, 3) CIA Triad-Base information security; the statistics showed that in terms of (1) the confidentiality, 95.5% of the samples used and took care of information by themselves, 69.7% did not secure the information by password and 54.5% allowed others to use their computers even if 97% can identify the forms of secured password. Moreover, 54% of the samples know the levels of governmental confidentiality levels. (2) The integrity, 92% of the samples mentioned that the information integrity is interesting and relates directly to their routine work and 85% of the samples have backed up the information and 46% have more than one copies of the backup besides 38% stated that they have backed up the information every three months or more which is slightly not enough. (3) The availability, 100% of the samples mentioned that they regularly have problems with the availability of information, 72% have small problems that they did not take it under their consideration but the colleagues could provide assistant in case of needed. Anti-virus applications were installed by 85% of the sample, while 56% downloaded from the internet besides 58% of the samples stated that they have checked, upgraded, added or modified the programs used with information which is in conflict with non-formal conversations of the researcher.

Keywords : Information Security Graduate Diploma Students

ความนำ

ระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ ในบางครั้งอาจเรียกสั้นๆ ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ แม้ว่า โดยความเป็นจริงแล้ว ระบบสารสนเทศ กับเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นคนละเรื่องกัน (O'Brien & Marakas, 2009: 4) ระบบสารสนเทศประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ได้แก่ ระบบคอมพิวเตอร์ทั้งในส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่าย ระบบจัดการฐานข้อมูล และบุคลากรด้านระบบ เช่น ผู้พัฒนาระบบ ผู้ใช้ระบบ พนักงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญในสาขา (สุชาติ กิระนันท์ 2541, O'Brien & Marakas, 2009: 4)

ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เป็นส่วนของระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล เพื่อให้เปลี่ยนเป็นสารสนเทศ และยังใช้เพื่อเก็บสารสนเทศไว้ในระบบคอมพิวเตอร์อีกด้วย ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ใช้เพื่อทำงานในชีวิตประจำวันของคน ในเชิงเทคนิคซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ ซอฟต์แวร์ระบบ และซอฟต์แวร์ประยุกต์ (สุชาติ พงษ์ ลิ้มปิษฐ์ 2556: 12-13) ปัจจุบัน มีโปรแกรมประยุกต์ให้ใช้งานมากมาย โดยอาจอยู่ในรูปแบบของเครื่องคอมพิวเตอร์ได้อย่างน้อย 4 แบบ คือ เครื่องคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ เครื่องคอมพิวเตอร์แบบโน้ตบุ๊ก เครื่องคอมพิวเตอร์แบบแท็บเล็ต และเครื่องคอมพิวเตอร์แบบมือถือ โปรแกรมประยุกต์และลักษณะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานด้านสารสนเทศ และความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัย การใช้โปรแกรมประยุกต์และเครื่องคอมพิวเตอร์ จึงเป็นเรื่องที่นักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่ทำงานกับสารสนเทศจะต้องตระหนัก โดยทั่วไป โปรแกรมประยุกต์ในยุคปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็นกลุ่มๆ ตามเป้าหมายของการใช้งานมากมาย ได้แก่ โปรแกรมประมวลผลคำ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้สร้างเอกสาร โปรแกรมตารางทำการ พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ทำงานกับตัวเลข เช่น การจัดทำบัญชี และอื่นๆ โปรแกรมนำ

เสนอข้อมูล ใช้เพื่อการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ โปรแกรมเบราว์เซอร์ พัฒนาขึ้นเพื่อค้นหาและทำงานกับสารสนเทศ โปรแกรมบริการอีเมล ใช้เพื่อการรับ-ส่งจดหมาย โปรแกรมการประชุมผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อการประชุมหรือสนทนาแบบเห็นตัวผ่านอินเทอร์เน็ต โปรแกรมเก็บข้อมูลบนคลาวด์ ไว้เก็บข้อมูลไว้ใช้งานบนอินเทอร์เน็ต โปรแกรมมีเดียสังคมเพื่อแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างกัน และโปรแกรมอื่นๆ เช่น โปรแกรมปรับแต่งภาพ ฯลฯ ซึ่งโปรแกรมแต่ละตัวในแต่ละกลุ่ม ก็จะมีโปรแกรมที่มีชื่อทางการค้ามากมาย

ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ

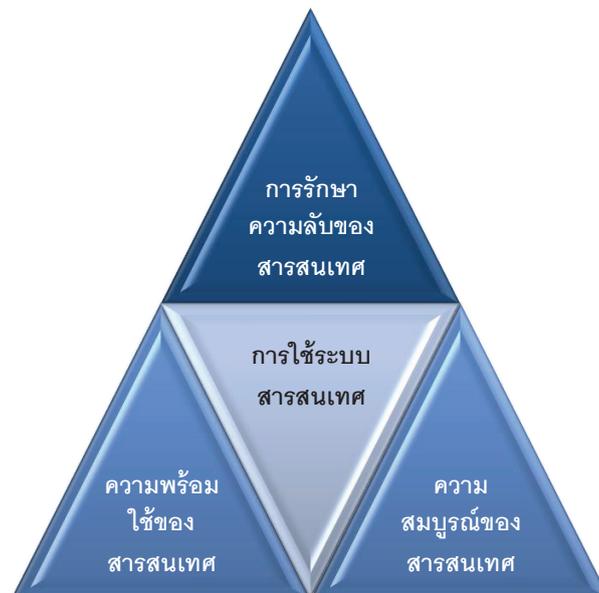
ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศนับประเด็นที่มีความสำคัญในหน่วยงานธุรกิจและราชการขนาดใหญ่ เพราะความผิดพลาดด้านความมั่นคงปลอดภัยอาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่หน่วยงานเป็นจำนวนเงินมหาศาล ธุรกิจและหน่วยงานราชการขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนเป็นจำนวนมากเพื่อสร้างระบบความมั่นคงปลอดภัยในหน่วยงานเหล่านี้ การเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านคือ การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีราคาสูงมาก ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมด้านบุคคลซึ่งมีราคาน้อยกว่า อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศในกลุ่มสถานศึกษาหรือองค์การทางการศึกษา หรือแม้กระทั่งในกลุ่มนักศึกษาเอง บุคลากรจำนวนมากอาจมองเป็นเรื่องเล็ก และไม่สนใจมากนัก เพราะนักศึกษาเหล่านี้เป็นเพียงผู้ใช้งานด้านสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และยังมีโอกาสได้รับการพัฒนาต่อไปอีกมาก อย่างไรก็ตาม ในฐานะนักเรียนประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) อาจมีความแตกต่าง ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาเหล่านี้กว่าร้อยละ 90 เป็นกลุ่มผู้ทำงานแล้ว โดยกำลังทำหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาหรือ

องค์การทางการศึกษาต่างๆ ตั้งแต่ในระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา หรืออาจกล่าว
ได้ว่า นักศึกษาเหล่านี้ เป็นบุคคลที่มี 2 ฐานะ คือ
เป็นนักศึกษาและนักการศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษา
ส่วนใหญ่ก็ยังคาดหวังว่า ต้องการจะพัฒนาตนเอง
จนเป็นผู้บริหารในสถานศึกษาหรือองค์การทางการ
ศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในด้านสารสนเทศ
ต่อไปในอนาคต ความรู้ความเข้าใจด้านความมั่นคง
ปลอดภัยด้านสารสนเทศในสถานศึกษาหรือองค์การ
ทางการศึกษา จึงเป็นประเด็นที่ขาดไม่ได้ และจะต้อง
มีการพัฒนาในเรื่องนี้ต่อไป

ในทำนองเดียวกับหน่วยงานทางธุรกิจและ
ราชการทั่วไป สถานศึกษาหรือองค์การทางการศึกษา
จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคง
ปลอดภัยด้านสารสนเทศ และในฐานะผู้สอนซึ่งก็พบ
ว่า ในช่วงระหว่างการเรียนรู้การสอนซึ่งมีการกำหนด
ให้นักศึกษาจะต้องทำรายงานโดยการใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์มานำเสนอในการสัมมนาเสริม นักศึกษา
ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงาน

ด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศเป็นจำนวน
มาก ความรู้ความเข้าใจด้านความมั่นคงปลอดภัยด้าน
สารสนเทศจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศใน
หน่วยงานธุรกิจและราชการขนาดใหญ่ ปัจจุบันเน้น
มาตรฐาน ISO 27001 ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบ
บริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยที่มีความซับซ้อน
และมีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนักศึกษา
ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มสธ. เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีการใช้ระบบสารสนเทศไม่
มากนัก ดังนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับประชากรในการ
วิจัยกลุ่มนี้ จึงเลือกพิจารณาถึงคุณสมบัติ 3 ด้านของ
ความมั่นคงปลอดภัย 3 ด้าน คือ (1) การรักษาความ
ลับของสารสนเทศ (2) การรักษาความสมบูรณ์ของ
สารสนเทศ และ (3) ความพร้อมใช้ของสารสนเทศ
ซึ่งสามารถเรียกรวมกันสั้นๆ ว่า CIA Triad ซึ่งก็เป็น
มาตรฐานที่ใช้กันโดยทั่วไปในภาคธุรกิจเช่นกัน ดัง
ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 คุณสมบัติ 3 ด้านของความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ

การรักษาความลับของสารสนเทศ (Confidentiality) เป็นเรื่องของการป้องกันไม่ให้ผู้ไม่มีสิทธิ์ได้มีโอกาสเข้าไปดำเนินการใดๆ กับสารสนเทศได้ ดังนั้น จึงเป็นการอนุญาตเฉพาะผู้ที่ได้รับสิทธิ์ในการเข้าถึง เปิดเผย และดำเนินการกับสารสนเทศเท่านั้น เนื่องจากสารสนเทศบางประการมีความสำคัญและจำเป็นต้องเก็บไว้เป็นความลับ เช่น ข้อสอบ เกรดนักเรียน/นักศึกษาในเอกสารสำคัญ เป็นต้น หากถูกเปิดเผยออกไปก็อาจจะมีผลเสียหรือเป็นอันตรายต่อการทำงานในสถานศึกษา องค์กรทางการศึกษา หรือแม้กระทั่งครูผู้สอนเองก็ได้ เนื่องจากปัจจุบัน ครูผู้สอนส่วนใหญ่นิยมเก็บข้อสอบไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

กลไกและวิธีในการรักษาความลับของข้อมูลวิธีหนึ่งที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายก็คือ การเข้ารหัสข้อมูล (Cryptography หรือ Encryption) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อให้ข้อมูลถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปแบบที่ไม่สามารถอ่านออกหรือเข้าใจได้โดยบุคคลทั่วไป และการจะอ่านหรือนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ได้นั้น ก็จะต้องดำเนินการถอดรหัส (Decryption) โดยใช้กุญแจ (Key) หรือรหัสผ่าน (Password) ที่ใช้สำหรับการเข้ารหัส เพื่อทำการถอดรหัสข้อมูลก่อนได้ อย่างไรก็ตาม การรักษาความปลอดภัยหรือรหัสผ่านก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมาในกระบวนการควบคุมการเข้าถึงข้อมูล และหากปราศจากกุญแจ หรือเกิดการสูญหายเจ้าของข้อมูลก็อาจไม่สามารถใช้ข้อมูลนี้ได้อีกต่อไป (सानนท์ ฉิมมณี และภส จันทรศิริ 2553 และ “Information Security.” 2012)

การรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ (Integrity) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้อง ความมั่นคง และความสมบูรณ์ของสารสนเทศ ดังนั้น ความคงสภาพของสารสนเทศ จึงหมายความว่า ความถูกต้องของสารสนเทศในระบบฐานข้อมูล ฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์มีการกำหนดกฎเกณฑ์ของสารสนเทศเพื่อรักษาความถูกต้องของสารสนเทศและความสัมพันธ์ระหว่างสารสนเทศต่างๆ และเป็นการป้องกันความ

เสียหายที่อาจเกิดกับฐานข้อมูล โดยมีจุดประสงค์หลักคือ

- (1) ป้องกันความผิดพลาดที่เกิดจากการเพิ่มสารสนเทศลงในระบบฐานข้อมูล
- (2) รักษาความถูกต้องของสารสนเทศ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสารสนเทศในระบบฐานข้อมูล
- (3) ระบบจัดการฐานข้อมูลสามารถตัดสินใจได้ว่า จะจัดการกับสารสนเทศ ณ ตำแหน่งต่างๆ ในระบบฐานข้อมูลอย่างไร การรักษาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และการคงสภาพของสารสนเทศ เป็นคุณสมบัติอีกประการหนึ่งขององค์ประกอบด้านการรักษาความปลอดภัยของสารสนเทศ โดยเป็นเรื่องของการป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาต สามารถเข้ามาเพิ่มเติม ปรับปรุง แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงใดๆ กับสารสนเทศได้ โดยจะยังคงสิทธิ์ในการเข้าถึงและการปรับเปลี่ยนของสารสนเทศแต่เฉพาะจากบุคคลที่ได้รับอนุญาต หรือเป็นเจ้าของสารสนเทศเหล่านั้นเท่านั้น การจัดเก็บงานสำคัญ จึงอาจนำมาซึ่งความเสียหายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

กลไกและวิธีในด้านการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ ประกอบด้วย 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. การป้องกัน (Prevention) เป็นการนำมาตรการการรักษาความปลอดภัยบางอย่างมาใช้ก่อนที่จะมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการคงสภาพของข้อมูลไว้ให้ดีที่สุด เช่น

1.1 การพิสูจน์ตัวตน (Authentication) ซึ่งเป็นการกำหนดให้ผู้ที่เข้าระบบสารสนเทศ จะต้องทำการพิสูจน์ตัวตนก่อนว่า เป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตจริง เช่น การกำหนดให้ใช้บัญชีรายชื่อผู้ใช้ (Username หรือ User Identification หรือที่เรียกสั้นๆว่า User ID) และรหัสผ่าน (Password) หากผู้ใช้สามารถแจ้งรายชื่อผู้ใช้พร้อมรหัสผ่านของตนได้ถูกต้อง ระบบก็จะอนุมานว่า เป็นบุคคลผู้ได้รับสิทธิ์ในการทำงานตัวจริง และอนุญาตให้ผู้นั้นเข้าดำเนินการต่างๆ ตามสิทธิ์ที่ได้รับต่อไป

1.2 การควบคุมการเข้าถึง (Access control) ซึ่งเป็นเรื่องของการกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงและทำงานกับข้อมูล โดยผู้ใช้บางคนอาจไม่มีสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลสำคัญขององค์กรเลย (No Access) ส่วนผู้ใช้บางคนอาจมีสิทธิ์เพียงการได้เห็นหรืออ่านข้อมูลได้ (Browse) แต่ไม่สามารถดำเนินการใดมากกว่านี้ได้ ในขณะที่บางคนอาจได้รับสิทธิ์จนถึงขั้นสามารถเข้าไปเพิ่มเติม (Insert) แก้ไข (Edit) และปรับเปลี่ยน (Update) ข้อมูลได้

2. การตรวจจับ (Detection) เป็นการนำมาตรการการรักษาความปลอดภัยบางอย่างมาใช้เพื่อรักษาความถูกต้อง และน่าเชื่อถือของข้อมูล เช่น การตรวจวิเคราะห์ดูว่า ข้อมูลยังคงสภาพเดิมของคุณสมบัติที่สำคัญหรือที่คาดหวังไว้อยู่หรือไม่ โดยกลไกดังกล่าวนี้อาจรายงานด้วยว่า ส่วนไหนของข้อมูลหรือแฟ้มข้อมูลมีการแก้ไขไปแล้วบ้าง นอกจากนี้ อาจมีกลไกเพื่อตรวจสอบดูว่า มีความผิดปกติหรือความไม่ถูกต้องปะปนอยู่ในตัวข้อมูลหรือไม่ เช่น ข้อมูลเลขประจำตัวประชาชนของคนไทย จะต้องมิลักษณะเป็นตัวเลข 13 หลัก ดังนั้น หากตรวจจับได้ว่า มีข้อมูลที่มีอยู่ประกอบด้วยตัวเลขไม่ครบ 13 หลัก หรือมีตัวอักษร หรืออักขระใดๆ ปะปนมาในข้อมูล ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลไม่ถูกต้อง และไม่น่าเชื่อถือ เป็นต้น (“Integrity.”, 2014)

ในการใช้งานระบบสารสนเทศในสถานศึกษา ที่ง่ายและใช้ค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ การป้องกันระบบสารสนเทศโดยการกำหนดให้ใช้บัญชีรายชื่อผู้ใช้ (Username หรือ User Identification หรือที่เรียกสั้นๆว่า User ID) และการเก็บสำรองสารสนเทศไว้ใช้งานบ่อยๆ เมื่อเวลามีปัญหาเกิดขึ้น

ความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ (Availability) เป็นคุณสมบัติข้อสุดท้ายขององค์ประกอบด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ การรักษาคุณสมบัติด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศเป็นการทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาที่ได้รับอนุญาตให้เข้าถึง

สารสนเทศหรือทรัพยากรสารสนเทศ สามารถเข้าถึงสารสนเทศเหล่านั้นได้เมื่อต้องการ ความพร้อมใช้งานจึงเป็นส่วนหนึ่งของความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของระบบ เนื่องจากการที่ระบบไม่พร้อมใช้งานในเวลา que ที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูต้องการ ย่อมจะมีค่าเท่ากับการไม่มีระบบใช้งานเลย และอีกส่วนหนึ่งของความพร้อมใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยคือ อาจมีผู้ไม่ประสงค์ดีสามารถเข้าถึงและใช้งานสารสนเทศได้ทั้งโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจก็ได้ ดังนั้น ในการออกแบบระบบสารสนเทศนั้น นักออกแบบระบบส่วนใหญ่จะใช้ข้อมูลทางด้านสถิติเกี่ยวกับรูปแบบหรือพฤติกรรมในการใช้งานระบบของผู้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการออกแบบด้วย ความพยายามที่จะทำลายสภาพความพร้อมใช้งานของข้อมูลแบบหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป คือการพยายามโจมตีระบบสารสนเทศ เพื่อให้เกิดสถานะที่เรียกว่า การปฏิเสธการให้บริการ (Denial of Service, DOS) ซึ่งเรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ย่อยครั้งที่สามารถตรวจจับได้ยาก อย่างไรก็ตาม การออกแบบระบบ และการวางมาตรการการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างเหมาะสมและรัดกุม สามารถช่วงลดปัญหาในเรื่องนี้ลงได้ เพื่อให้ง่ายต่อการป้องกันการโจมตีระบบสารสนเทศในเครื่องคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษาที่ง่ายที่สุดก็คือ การติดตั้งและใช้งานโปรแกรมป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ที่ไวใจได้ไวขึ้นนั่นเอง (Ajayi & Akinniyi, 2004; Agulu & Aguolu, 2002; Buckland, 1975)

จากข้อมูลดังกล่าวแล้วนี้ จะพบว่า การวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหาร การศึกษา มสธ. เป็นเรื่องควรศึกษา โดยเป็นเรื่องที่ขาดความสนใจเอาใจใส่มาโดยตลอด และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษา มสธ. นี้กลุ่มนี้ ไม่ได้เป็นเพียงผู้มีฐานะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย แต่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่ทำงานและเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศอยู่แล้วในสถานศึกษาหรือองค์การทางการศึกษาต่างๆ การวิจัยในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องน่าสนใจ และควรให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา
ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา

1.2 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการ
ใช้ระบบสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตร
บัณฑิตทางการบริหารการศึกษาเพื่อทำงานกับ
สารสนเทศ

1.3 เพื่อศึกษาความมั่นคงปลอดภัยด้าน
สารสนเทศบนพื้นฐานหลักด้าน CIA Triad ของ
นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการ
ศึกษา

2. นิยามศัพท์

2.1 ระบบสารสนเทศ ในที่นี้จะเน้น
เฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรม
ประยุกต์

2.2 โปรแกรมประยุกต์ หมายถึง ซอฟต์แวร์
ประยุกต์ที่ใช้ทำงานกับสารสนเทศ แบ่งเป็น 9 กลุ่ม
คือ โปรแกรมประมวลผลคำ โปรแกรมตารางทำการ
โปรแกรมนำเสนอข้อมูล โปรแกรมเบราร์เซอร์ โปรแกรม
บริการอีเมลล์ โปรแกรมบริการประชุมผ่านอินเทอร์เน็ต
โปรแกรมเก็บข้อมูลบนคลาวด์ โปรแกรมมีเดียสังคม
และโปรแกรมอื่นๆ ซึ่งโปรแกรมแต่ละชนิดที่นิยมใช้
ทำงานกับสารสนเทศจะมีชื่อเฉพาะเป็นภาษาอังกฤษ
ตามชื่อของบริษัทผู้ขายที่นิยมมากมาย

3.1 ความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ
หมายถึง ความมั่นคงปลอดภัย 3 ด้านบนพื้นฐานของ
CIA Triad คือ

3.1.1 การรักษาความลับด้านสารสนเทศ
เป็นการวิจัยที่เน้นเกี่ยวกับการดูแลสารสนเทศโดยผู้
ใช้งาน การเข้ารหัสผ่าน และความรู้เกี่ยวกับระเบียบว่า
ด้วยชั้นความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544

3.1.2 การรักษาความสมบูรณ์ด้าน
สารสนเทศ เป็นการวิจัยที่เน้นเกี่ยวกับความจำเป็น
ในการรักษาความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และการคง
สภาพของสารสนเทศ และการเก็บสำรองสารสนเทศ
ไว้ใช้งาน

3.1.3 ความพร้อมใช้งานของสาร
สนเทศในระบบสารสนเทศ เป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับ

การเปิด-ปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ การสูญหายของ
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ปัญหาด้านไวรัสคอมพิวเตอร์
การตรวจสอบและทำการปรับเปลี่ยนเวอร์ชัน (version)
ปรับเพิ่ม (patch) หรือปรับปรุง (update) โปรแกรม
คอมพิวเตอร์ที่ใช้ทำงาน

3. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในการ
ใช้ระบบสารสนเทศในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา
ข้อมูลการใช้ระบบสารสนเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับการ
ใช้โปรแกรมประยุกต์ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 9 กลุ่ม โดย
ในแต่ละกลุ่มจะมีโปรแกรมต่างๆ ที่ใช้งานอยู่ในห้อง
ตลาดมากมาย แต่สำหรับประชากรในการศึกษาครั้งนี้
จะเน้นเฉพาะโปรแกรมที่ประชากรในการวิจัยใช้งาน
จริงอยู่เท่านั้น

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากร
ของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหาร
การศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษา
ศาสตร์ที่ศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 ที่
ศึกษาอยู่ในชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการ
ศึกษาของศูนย์สัมมนาเสริมจำนวน 7 ศูนย์ทั่วประเทศ
โดยแบ่งเป็นศูนย์ ณ ที่ทำการ มสธ. และศูนย์พัฒนา
มสธ. อีก 6 ศูนย์ รวมเป็นนักศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 79 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษา
จากศูนย์สัมมนาเสริมทั้ง 7 ศูนย์ทั่วประเทศ โดยใช้
การสุ่มอย่างเป็นระบบจากจำนวนนักศึกษาในแต่ละ
ศูนย์ทั้ง 7 ศูนย์ ได้สมาชิกจำนวน 66 คน แล้วจึง
ทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้นักศึกษามาทำการจับ
แบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

4.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบ
สอบถามชนิดปลายปิดเพื่อศึกษาความมั่นคง
ปลอดภัยในการใช้ระบบสารสนเทศของกลุ่มตัวอย่าง
ซึ่งพัฒนาขึ้นเองโดยผู้วิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน
ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานกับสารสนเทศ

ตอนที่ 3 ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ตามหลัก CIA Triad 3 ด้าน คือ

- (1) การรักษาความลับ
- (2) การรักษาความสมบูรณ์
- (3) ความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ

หลังจากพัฒนาเครื่องมือเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้เครื่องมือไปทำการตรวจสอบหาค่าความตรงกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) โดยได้ค่า IOC ของคำถามในตอนต้นที่ 2 และตอนที่ 3 ทุกค่าไม่ต่ำกว่า .6 ทุกคำถาม จากนั้นจึงนำเครื่องมือตอนที่ 3 ไปหาค่าความเที่ยง โดยใช้กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาโท แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จำนวน 13 คนในศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .90 และจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการกระจายแบบสอบถามผ่านคณาจารย์สัมมนาเสริมของแขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ในศูนย์ต่างๆ ทั้ง 7 ศูนย์ที่มีการสัมมนาเสริมอยู่ เพื่อแจกจ่ายให้นักศึกษาตอบข้อคำถามในเครื่องมือ และส่งคืนกลับมา หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อความครบถ้วนเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งได้เครื่องมือครบถ้วนทั้ง 66 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อทำงานกับสารสนเทศ ใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ ของความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศตามหลัก CIA Triad ทั้ง 3 ด้าน

5.ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในการใช้ระบบสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีอายุเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 26-39 ปี โดยมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 57.6 ในส่วนของเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ทำงานกับเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีจำนวนถึงร้อยละ 59.1 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโทมาแล้ว โดยมีจำนวนถึงร้อยละ 68.2 กลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานทั้งที่บ้านและในโรงเรียน โดยมีจำนวนร้อยละ 81.8 และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่หามาเองเป็นการส่วนตัวในการทำงาน โดยมีจำนวนร้อยละ 83.3 และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้จะเป็นชนิดโน้ตบุ๊ก โดยมีจำนวนถึงร้อยละ 84.8 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	ช่วงอายุ	ร้อยละ
	< 26 ปี	1.5
	26-39 ปี	57.6
	> 39 ปี	40.9
เพศ	กลุ่มเพศ	ร้อยละ
	ชาย	40.9
	หญิง	59.1
การศึกษา	ระดับการศึกษา	ร้อยละ
	ปริญญาตรี	28.8
	ประกาศนียบัตรบัณฑิต	1.5
	ปริญญาโท	68.2
	ปริญญาเอก	1.5
สถานที่ที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	สถานที่	ร้อยละ
	ที่โรงเรียน	13.6
	ที่บ้าน	4.6
	ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน	81.8
แหล่งที่มาของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้	แหล่งใช้งาน	ร้อยละ
	ใช้เครื่องของโรงเรียน	16.7
	จัดหามาใช้เองส่วนตัว	83.3
ประเภทของเครื่องคอมพิวเตอร์	ประเภท	ร้อยละ
	แบบตั้งโต๊ะ	15.2
	แบบโน้ตบุ๊ก	84.8

2.สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานกับสารสนเทศ

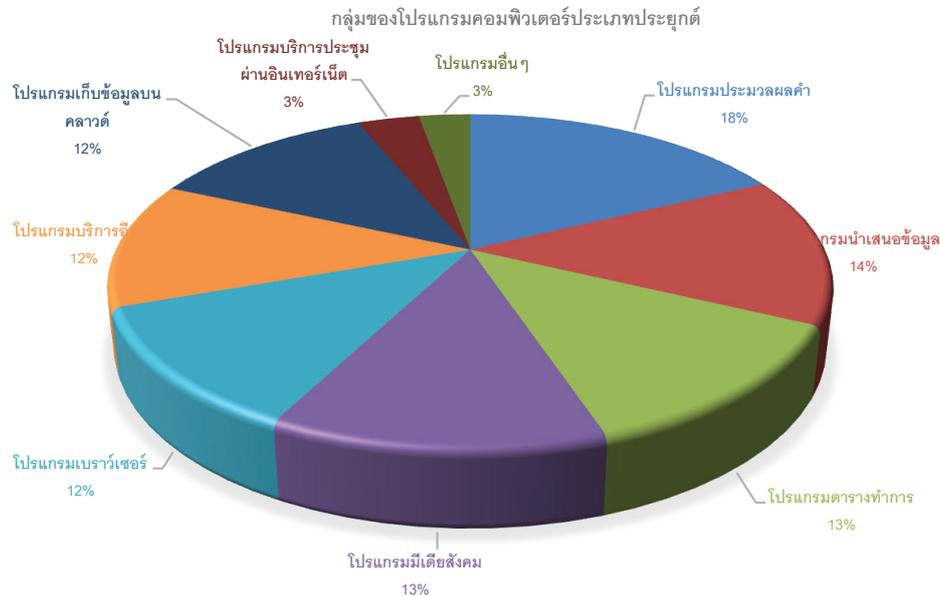
จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในการใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานกับสารสนเทศในครั้งนี้ พบว่าโปรแกรมประยุกต์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้เพื่อทำงานกับสารสนเทศแบ่งออกได้เป็น 8 กลุ่มใหญ่ๆ ตามจำนวนกลุ่มโปรแกรมที่เลือกใช้งาน ดังนี้ โปรแกรมประมวลผลคำ (ร้อยละ 18.0) โปรแกรมนำ

เสนอข้อมูล (ร้อยละ 14.0) โปรแกรมตารางทำการ (ร้อยละ 13.0) โปรแกรมมีเดียสังคม (ร้อยละ 13.0) โปรแกรมเบราว์เซอร์ (ร้อยละ 12.0) โปรแกรมบริการอีเมล (ร้อยละ 12.0) โปรแกรมเก็บข้อมูลบนคลาวด์ (ร้อยละ 12.0) และโปรแกรมบริการประชุมผ่านอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 3.0) นอกจากนี้ ยังมีโปรแกรมอื่นๆ ที่นำมาใช้งานกับสารสนเทศอีกเล็กน้อย (ร้อยละ 3.0) รวมเป็นกลุ่มโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้ทำงานกับสารสนเทศ

ทั้งสิ้น 9 กลุ่ม ดังแสดงในภาพที่ 1 และในกลุ่มดังกล่าว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์จากค่าย Microsoft ในขณะที่ทำงานด้านสารสนเทศมากที่สุด ยกเว้น โปรแกรม

มีเดียสังคม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ Facebook มากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ Dropbox เพื่อการเก็บสารสนเทศบนคลาวด์มากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ภาพที่ 1 ร้อยละของกลุ่มของโปรแกรมประยุกต์ที่นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ใช้งาน

ตารางที่ 2 กลุ่มของโปรแกรมประยุกต์และชื่อของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่นิยมใช้ทำงานกับสารสนเทศ

กลุ่มของโปรแกรมประยุกต์	ชื่อของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในแต่ละกลุ่ม (ตามลำดับความถี่ในการใช้เครื่องมือ มากไปหาน้อย)
โปรแกรมประมวลผลคำ	Microsoft Word, Writer of Apache OpenOffice.org
โปรแกรมนำเสนอข้อมูล	Microsoft PowerPoint, Impress of Apache OpenOffice.org
โปรแกรมตารางทำการ	Microsoft Excel, Calc of Apache OpenOffice.org
โปรแกรมมีเดียสังคม	Facebook, Twitter
โปรแกรมเบราว์เซอร์	Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla FireFox
โปรแกรมบริการอีเมล	Hotmail, Gmail, Yahoo, Microsoft Outlook
โปรแกรมเก็บข้อมูลบนคลาวด์	Dropbox, SkyDrive, Google Drive
โปรแกรมบริการประชุมผ่านอินเทอร์เน็ต	Skype
โปรแกรมอื่นๆ	Database, Picture, and Photo tools

ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศตามหลัก CIA Triad 3 ด้าน พบว่า

(1) ในด้านการรักษาความลับของสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.5) เป็นผู้ใช้และดูแลสารสนเทศด้วยตัวเอง ร้อยละ 3.0 มีผู้อื่นทำหน้าที่ดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์ และ ร้อยละ 1.5 ไม่สามารถระบุได้ว่า ใครคือผู้ใช้และดูแลสารสนเทศอย่างชัดเจน สำหรับการใช้รหัสผ่าน กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ส่วนใหญ่ คือมีจำนวนถึงร้อยละ 69.7 ไม่เคยตั้งรหัสผ่านไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองเพื่อป้องกันผู้อื่นเข้ามาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองก่อนการเปิดเครื่องใช้ มีเพียงร้อยละ 27.3 คนที่มีการใส่รหัสผ่านก่อนการเข้าใช้เครื่อง และมีจำนวนร้อยละ 3.0 คนที่ไม่เคยทราบว่า ควรมีการใช้รหัสผ่านเพื่อป้องกันสารสนเทศในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตน ต่อคำถามที่ว่า กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เคยอนุญาตให้บุคคลอื่นนำเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนไปใช้บ้างหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีทั้งที่อนุญาต และไม่อนุญาตให้ผู้อื่นนำเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองไปใช้ในจำนวนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มีการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้คอมพิวเตอร์ของคนได้ร้อยละ 54.5 และอีกร้อยละ 45.5 คน ไม่อนุญาตให้ผู้อื่นมาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของตน สำหรับในกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่า มีการใช้รหัสผ่านเสมอ พบว่า ส่วนใหญ่ คือร้อยละ 97.0 สามารถระบุได้ว่า รหัสผ่านลักษณะใดเป็นรหัสผ่านน่าจะมีความปลอดภัย และมีเพียงร้อยละ 3.0 ที่ไม่สามารถระบุ เมื่อสอบถามเกี่ยวกับประเภชชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วยชั้นความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 54.6 และร้อยละ 45.4 ทราบและไม่ทราบระเบียบในเรื่องนี้

(2) ในด้านการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 92.0 ระบุว่า การรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานทำงานในชีวิตประจำวัน มีเพียงร้อยละ 5.0 ระบุว่า การรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็น และร้อยละ 3.0 ไม่เคยทราบเกี่ยวกับการรักษา

ความสมบูรณ์ของสารสนเทศมาก่อนเลย เมื่อสอบถามถึงเรื่องความถูกต้องของสารสนเทศเกี่ยวกับการเก็บสำรองสารสนเทศไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างระบุว่า มีการเก็บสำรองสารสนเทศไว้ถึงร้อยละ 85.0 อีกร้อยละ 12.0 ไม่มีการเก็บสำรองสารสนเทศ ในขณะที่ ร้อยละ 3.0 ไม่สามารถระบุได้ว่า มีการเก็บสำรองสารสนเทศไว้หรือไม่ นอกจากนี้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการเก็บสำรองสารสนเทศ พบว่า ร้อยละ 46.0 มีการเก็บสำรองสารสนเทศไว้มากกว่า 1 ที่ ร้อยละ 45.0 ระบุว่าเก็บสำรองสารสนเทศไว้นอกเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ตัวเองใช้งาน ร้อยละ 5.0 เก็บสำรองสารสนเทศไว้บนเครื่องคอมพิวเตอร์เดิม และ ร้อยละ 4.0 เก็บสำรองสารสนเทศไว้บนคลาวด์ เมื่อถามถึงความบ่อยของการเก็บสำรองสารสนเทศกับกลุ่มที่มีการเก็บสำรองสารสนเทศ พบว่า ร้อยละ 38.0 มีการเก็บสำรองสารสนเทศไว้ทุกๆ 3 เดือนหรือมากกว่า ร้อยละ 29.0 เก็บสำรองสารสนเทศไว้เดือนละครั้ง ร้อยละ 16.0 เก็บสำรองสารสนเทศไว้สัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 13.0 เก็บสำรองสารสนเทศไว้ทุกวัน และร้อยละ 5.0 เก็บสำรองสารสนเทศไว้สัปดาห์เว้นสัปดาห์

(3) ในด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ การวิจัยด้านความพร้อมใช้งานในครั้งนี้นั้นสนใจเกี่ยวกับปัญหาการเปิดเครื่อง โปรแกรมสูญหาย และปัญหาด้านไวรัสคอมพิวเตอร์ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่า ตนเองมีปัญหาด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศจนเป็นเรื่องปกติ อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 74.2 ระบุว่า ปัญหาที่พบเป็นเพียงปัญหาเล็กน้อยและไม่ได้ติดใจแก้ไขอะไรมากนัก ในขณะที่ร้อยละ 25.8 ระบุว่า มีปัญหาด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศเป็นปัญหาใหญ่และมักต้องการการแก้ไข เมื่อทำการสอบถามเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.0 จะทำการแก้ปัญหาโดยอาศัยเพื่อนร่วมงานมาช่วยแก้ไขให้ ร้อยละ 32.0 จะ

ต้องติดต่อนักเทคนิคมาช่วยแก้ไข ร้อยละ 20.0 แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และมีร้อยละ 1.5 ระบุว่า จำไม่ได้ว่าแก้ไขเรื่องนี้อย่างไรบ้าง นอกจากนี้ ในการสอบถามเกี่ยวกับการติดตั้งโปรแกรมเพื่อใช้ป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างพบว่า ร้อยละ 85.0 มีการติดตั้งโปรแกรมดังกล่าวนี้ ร้อยละ 6.0 ระบุว่า ไม่เคยติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัส และอีกร้อยละ 9.0 ไม่สามารถบอกได้ว่า มีการติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสหรือไม่ นอกจากนี้ ในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่า มีการติดตั้งโปรแกรมเพื่อใช้ป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 56.0 ดาวน์โหลดโปรแกรมป้องกันไวรัสฟรีทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 27.0 ระบุว่า มีโปรแกรมเพื่อใช้ป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ติดตั้งมากับเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ซื้อ ร้อยละ 7.6 ซื้อโปรแกรมเพื่อใช้ป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์มาติดตั้งใช้งาน และอีกร้อยละ 9.1 ไม่ทราบว่า มีโปรแกรมป้องกันไวรัสใช้งานอยู่หรือไม่ นอกจากนี้ เมื่อมีการสอบถามเรื่องการตรวจสอบและทำการปรับเปลี่ยนเวอร์ชัน ปรับเพิ่ม หรือปรับปรุง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ทำงานกับสารมาเทศบ้างหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 58.0 ระบุว่า มีการตรวจสอบและปรับแก้เป็นประจำ ร้อยละ 21.0 ไม่เคยมีการตรวจสอบเรื่องเหล่านี้ และร้อยละ 21.0 ไม่เคยทราบมาก่อนว่า ควรมีการตรวจสอบเรื่องเหล่านี้

1. การอภิปรายผล

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา มสธ. ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เป็นกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีหลายสถานะ โดยส่วนใหญ่กำลังทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอนอยู่ในสถานศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ด้วย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางการศึกษาที่ดี โดยผ่านการศึกษาระดับปริญญาโทมาแล้วเป็นหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และมีการทำงาน

ด้านสารสนเทศได้ค่อนข้างดีแม้จะเป็นผู้หญิงซึ่งมักไม่ค่อยคุ้นเคยกับการทำงานด้านคอมพิวเตอร์และสารสนเทศในเชิงลึกมากนัก นอกจากนี้ จากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ยังทำให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่องานเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องแสวงหาเครื่องคอมพิวเตอร์แบบโน้ตบุ๊กมาใช้งานโดยใช้เงินของตนเองเป็นหลัก เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการสนับสนุนในเรื่องนี้อย่างเพียงพอ และในการสนทนาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด มีโอกาสน้อยด้านการเรียนหรืออบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และสารสนเทศ โดยการอบรมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ในงานเป็นหลัก จึงทำให้มีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เท่าที่เคยใช้งานอยู่ในงานเป็นหลัก แต่ไม่มีโอกาสศึกษาหรืออบรมด้านสารสนเทศอย่างลึกซึ้ง โดยกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามาก่อนจะมีโอกาสมากที่สุด ซึ่งจากการสนทนาดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการยืนยันผลการวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับกฤษฎิศา ธรรมวิวัฒน์ และปัญญา รอดลอย (2558) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ที่เน้นการอบรมด้านคอมพิวเตอร์เป็นหลัก

1.2. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานกับสารสนเทศ

ในการวิจัยเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมประยุกต์เพื่อทำงานกับสารสนเทศ ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการติดตั้งโปรแกรมประยุกต์เกือบทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มโปรแกรม 8 กลุ่ม หรือมากกว่านี้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเอง อย่างไรก็ตาม จากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้พบว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ทำงานจริงจะมีเพียงไม่กี่โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรมประมวลผลคำ ซึ่งจะใช้ Microsoft Word เป็นหลัก โปรแกรมนำเสนอข้อมูลซึ่งใช้ Microsoft PowerPoint เป็นหลัก โปรแกรม

มีเดียสังคม ซึ่งใช้ Facebook เป็นหลัก โปรแกรมเบราร์เซอร์ ซึ่งจะใช้อยู่ 2 โปรแกรม คือ Internet Explorer และ Mozilla Firefox โปรแกรมบริหารอีเมล ซึ่งส่วนใหญ่ Hotmail, Gmail, Yahoo ผ่านโปรแกรมเบราร์เซอร์ที่ใช้ประจำ นอกจากนี้ยังพบว่า โปรแกรมเบราร์เซอร์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้เป็นประจำ คือ โปรแกรมเบราร์เซอร์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้เป็นประจำ คือ โปรแกรม Internet Explorer และ Mozilla Firefox ยังเป็นโปรแกรมรุ่นเก่า และมักไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย จึงอาจทำให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัยทางสารสนเทศได้ง่าย เนื่องจากไม่มีการแนะนำในเรื่องนี้ไว้ในงาน

1.3. ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศตามหลัก CIA Triad 3 ด้าน พบว่า

1.3.1. ในด้านการรักษาความลับของสารสนเทศ ในการวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ต้องทำหน้าที่ดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ระบุว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ต้องจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้เองเป็นการส่วนตัว จะมีเพียงเล็กน้อยที่มีผู้อื่นมาคอยดูแลให้ แต่ที่นั่นเป็นห่วงก็คือ ยังมีกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 3 คนไม่มีการตั้งรหัสผ่านเพื่อป้องกันบุคคลอื่นเข้ามาใช้สารสนเทศในเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งยังอนุญาตให้บุคคลอื่นในสถานศึกษานำเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองไปใช้งาน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงในด้านการรักษาความลับของสารสนเทศในเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างมาก สุดท้าย กลุ่มตัวอย่างประมาณเกือบครึ่งหนึ่งไม่รู้เกี่ยวกับประเภทชั้นความลับตามระเบียบว่าด้วยชั้นความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อ

1.3.2. ในด้านการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ ในการวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ เนื่องจากต้องทำงานโดยตรงเกี่ยวกับเรื่อง

นี้ เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการเก็บสำรองสารสนเทศ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กว่า 8 ใน 10 คนระบุว่า มีการเก็บสำรองสารสนเทศเอาไว้ และส่วนน้อยที่ไม่มีการเก็บสำรองสารสนเทศ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี สอดคล้องกับ “การสำรองข้อมูล” (2015) ที่ระบุว่า การสำรองข้อมูลเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการใช้งาน Microsoft Windows นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างกว่า 9 ใน 10 คนระบุว่า ได้มีการสำรองข้อมูลไว้นอกเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทมาแล้ว จึงทราบประโยชน์ของการเก็บสำรองสารสนเทศไว้ในที่ที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การเก็บสำรองสารสนเทศไว้ทุกๆ 3 เดือน ถึงเป็นเรื่องที่น้อยมาก โดยเฉพาะกับกลุ่มคนที่ต้องทำงานกับสารสนเทศทุกวัน

1.3.3. ในด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ ในการวิจัยเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเคยมีปัญหาด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศจนเป็นเรื่องปกติ อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ คือกว่า 3 ใน 4 คนของกลุ่มตัวอย่าง ระบุว่า ปัญหาที่พบเป็นปัญหาเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้นและไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านั้นมากนัก มีเพียง 1 ใน 4 คนที่แจ้งว่า มีปัญหาใหญ่ด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ ในการแก้ปัญหาด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งจะอาศัยเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหา ในขณะที่ ประมาณ 1 ใน 3 คนติดต่อนักเทคนิคมาช่วยแก้ปัญหา ประมาณ 1 ใน 5 คนแก้ไขปัญหด้วยตนเอง และ 1 ใน 10 คนของกลุ่มตัวอย่างระบุว่า มักปล่อยปัญหาไว้ เนื่องจากไม่ทราบว่าแก้ไขอย่างไรดี นอกจากนี้ เพื่อด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ ผู้วิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับการติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์ไว้ใช้เพื่อการป้องกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 4 ใน 10 คนมีการติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยกว่าครึ่งหนึ่งของ

โปรแกรมไวรัสที่ติดตั้งมีแหล่งที่มาการดาวน์โหลด โปรแกรมป้องกันไวรัสฟรีทางอินเทอร์เน็ต จึงทำให้พบว่า โปรแกรมป้องกันไวรัสที่ใช้งานอยู่นี้ไม่มีความมั่นคงปลอดภัยเท่าที่ควร เนื่องจากโปรแกรมเหล่านี้ไม่มีระบบอัตโนมัติมาทำการตรวจสอบไวรัสชนิดใหม่ และที่น่ากลัวที่สุดก็คือ มีการพัฒนาโปรแกรมป้องกันไวรัสปลอม ซึ่งดูเหมือนโปรแกรมป้องกันไวรัสแต่ตัวมันเองเป็นไวรัสเพื่อให้ผู้ไม่ทราบดาวน์โหลดโปรแกรมเหล่านี้ไปใช้งาน การเลือกดาวน์โหลดโปรแกรมป้องกันไวรัสฟรีทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นเรื่องที่น่าอันตราย แม้จะมีคำแนะนำการเลือกโปรแกรมป้องกันไวรัสฟรีมากมาย เช่น windows.microsoft.com it-guides.com หรือสำนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2558) เป็นต้น

1. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช ซึ่งร่วมวิจัยในการวิจัยด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท และยังเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน อยู่ในสถานศึกษาหรือองค์การทางการศึกษา นักศึกษากลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่ไม่ใช่ศึกษาระบบแต่มีฐานะเป็นทั้งนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอนในเวลาเดียวกัน จึงเป็นที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศอยู่แล้ว นักศึกษากลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มนักศึกษาที่จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน และนำไปใช้เพื่อการทำงานเป็นหลัก โดยนักศึกษากลุ่มนี้เป็นผู้ใช้โปรแกรมประยุกต์ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว และมีการติดตั้งโปรแกรมจำนวน 8 กลุ่มเป็นหลัก คือ โปรแกรมประมวลผลคำ โปรแกรมตารางทำการ โปรแกรมนำเสนอข้อมูล โปรแกรมเบราว์เซอร์ โปรแกรมบริการอีเมล โปรแกรมบริการประชุมผ่านอินเทอร์เน็ต โปรแกรมเก็บข้อมูลบนคลาวด์ โปรแกรม

มีเดียสังคม และมีโปรแกรมอื่นๆ เพื่อใช้ในงานอีกเล็กน้อย รวมเป็นโปรแกรมประยุกต์ 9 กลุ่มด้วยกัน

ในด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศ โดยใช้หลัก CIA Triad จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการรักษาความลับของสารสนเทศ ด้านการรักษาความสมบูรณ์ของสารสนเทศ และด้านความพร้อมใช้งานของสารสนเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แม้นักศึกษากลุ่มนี้จะมีการใช้โปรแกรมประยุกต์ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว แต่จากการวิจัยเชิงลึก ควบคู่ไปกับการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้พบว่า นักศึกษากลุ่มนี้ยังขาดความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศอีกมาก นักศึกษาส่วนใหญ่ทำงานแบบเดิมๆ ตามที่เพื่อนร่วมงานสอนหรือบอก แต่ไม่ได้เข้าใจในเรื่องลึกๆ เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยด้านระบบสารสนเทศเท่าที่ควร โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการทำงานของตนเอง นักศึกษากลุ่มนี้ได้รับการฝึกอบรมด้านความมั่นคงปลอดภัยเกี่ยวกับระบบสารสนเทศน้อยมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเอาใจใส่ในด้านความมั่นคงปลอดภัยเกี่ยวกับระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการทำงานต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มสธ. ซึ่งเป็นประชากรในครั้งนี้ เป็นกลุ่มบุคคลที่มี 2 สถานะเป็นส่วนใหญ่ คือ มีสถานะที่เป็นนักศึกษา มสธ. และเป็นบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานอยู่ในสถานศึกษาหรือองค์การทางการศึกษา การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจึงมีลักษณะการผสมผสานการตอบบนทั้ง 2 สถานะตลอดเวลา ดังนั้น เพื่อเป็นผลการศึกษาที่ชัดเจน จึงความมีการทำวิจัยเรื่องนี้ใหม่กับประชากรในสถานศึกษา หรือในองค์การทางการศึกษาเฉพาะอีกครั้งหนึ่ง

2. เพื่อให้การวิจัยในเรื่องนี้มีการเจาะลึกให้มากกว่านี้ ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเป็นการ

วิจัยแบบผสม เพราะอาจมีผลการวิจัยที่น่าสนใจอีกหลายประเด็นที่ไม่สามารถได้ผลการวิจัยในเรื่องนี้ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ แม้ผู้วิจัยจะได้พยายามสนทนาแบบเป็นไปทางการกับกลุ่มตัวอย่างมาแล้วระดับหนึ่งก็ตาม

เพียงพอด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยควบคู่ไปกับการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ ในสถานศึกษาหรือองค์การทางการศึกษาให้มากกว่านี้

3. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า ประชากรกลุ่มนี้ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีและ

เอกสารอ้างอิง

- การสำรองข้อมูลแฟ้มของคุณ. (2558). ค้นคืนเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 จาก <http://windows.microsoft.com/th-th/windows/back-up-files#1TC=windows-7>.
- กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ และปัญญา รอดลอย. (2558). การศึกษาสภาพปัญหาด้านการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ของครูในระดับประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร. ค้นคืนเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 จาก <http://digital.lib.kmutt.ac.th/magazine/issue8/articles/article3.html>.
- ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์. (2544). สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. ม.ท.ป
- सानนท์ นิยมณี และภส จันทศิริ. (2553). เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร ICT ไทยระยะที่ 1 หลักสูตรผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบเครือข่ายและคอมพิวเตอร์ ระดับที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สุชาติ กิระนันท์. (2541). เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและผู้เรียนในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต. ค้นคืนจาก <http://admin.e-library.onecapps.org/Book/1086.pdf>.
- สำนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558). คู่มือการจัดการความรู้ (KM) ไวรัสคอมพิวเตอร์และสไปยาแวร์ ค้นคืนเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 จาก https://www.it.chula.ac.th/sites/default/files/doc/km/km_antivirus.pdf.
- สฤกษ์พงษ์ ลิ้มปิยะฐียร. (2556). “ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ เล่มที่ 1* หน่วยที่ 3. นนทบุรี: บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์.
- Agulu, C.C., & Aguolu, I.E. (2002). *Libraries and information management in Nigeria*. Maidugujri: Ed-Linform Services.
- Ajayi, N.A., & Akinniyi, A.R. (2004). *Accessibility of health information to primary health care workers in some selected local government areas in Nigeria*. *Owena Journal of library and information science* 1(2): 31-38.
- Buckland, M. (1975). *Book availability and the library user*. New York: Pergamon Press.

Galina Ana, Dilaka Lathapipat, Jirawat Panpiemrasb, Thitima Puttitanunc. (2014). Computer Usage and Student Performance in Thailand. Retrieved April 15, 2014, from http://www.apeaweb.org/confer/sing12/papers/S12-172%20Puttitanunc_Ana_Lathapipat%20b_Panpiemrasb.pdf.

Information Security -- Government Service Design Manual. (2014). Retrieved April 15, 2014, from <https://www.gov.uk/service-manual/making-software/information-security.html>.

Integrity. (2014) Retrieved April 15, 2014, from <http://searchdatacenter.techtarget.com/definition/integrity>.

What is Security Analysis? (2014) Retrieved April 15, 2014, from <http://www.doc.ic.ac.uk/~ajs300/security/CIA.htm>.

ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม

Strategies to Promote the Holistic Success of Basic Education for Inmates In District 9

จิริทีปต์ ชูวัยคง^{1*} และ ศุภรา เจริญภูมิ²

Jirateeps Chuaykong^{1*} and Suppara Charoenpoom²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 2) เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมความสำเร็จการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณประกอบกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณได้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ทัณฑสถานเขต 9 ที่เป็นนักเรียนจำนวน 28,716 คน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยจำแนกเป็นผู้ต้องขังที่สำเร็จการศึกษาจำนวน 200 คน และไม่สำเร็จการศึกษาจำนวน 200 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณโลจิสติก (Multiple Logistic Regression Analysis)

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยด้านการกำกับตนเอง และปัจจัยด้านสุขภาวะ มีผลต่อความสำเร็จของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 ที่ศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์โลจิสติกเท่ากับ 3.300 และ 2.431 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านความรู้คุณค่าในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ด้านแรงจูงใจ ด้านความเครียด และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ไม่มีผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านการกำกับตนเอง และปัจจัยด้านสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดี มีผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า การที่ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวินัยซ้ำหลายครั้ง รวมถึงการได้รับการอบรม การฝึกสมาธิให้ตนเอง การฝึกระเบียบแถวอย่างพร้อมเพรียงก่อนเข้าห้องเรียน ส่งผลให้ผู้ต้องขังรู้จักการกำกับตนเองได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้การมีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์คอยให้ความช่วยเหลือ จะทำให้ผู้ต้องขังประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปสร้างยุทธศาสตร์ในการพัฒนาความสำเร็จในการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์/การศึกษาขั้นพื้นฐาน/ผู้ต้องขัง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ ดร.สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา : อาจารย์ที่ปรึกษาคุณฐิติพันธ์

* Corresponding author : e-mail : saritpong.lim@stou.ac.th

Abstract

There are two purposes of this research, Strategies to Promote the Holistic Success of Basic Education for Inmates in District 9. First, to study the factors that influenced the success of campus primary school for high school level for inmates in District 9, and Second, to develop strategies to promote the holistic success of Basic education for inmates in district 9.

This was a mixed research of both quantitative and qualitative methods. The population was all inmates in district 9 which were 28,716 students. The sample of this study included 400 inmates: 200 were selected from inmates who could be graduated and another 200 were selected from inmates who could not be graduated. In addition, 10 special target samples were selected for in-depth interviews. The data analysis was determined by Multiple Logistic Regression Analysis.

The findings of the quantitative method revealed that the self-regulation and well-being factors influenced the basic education success of inmates in district 9 with a logistic correlation of 3.300 and 2.431 respectively. Whereas, the self-esteem factor, self-efficacy factor, motivation factor, stress factor, and social support factor did not have influence to the basic education success of inmates in district 9.

The findings of the qualitative method revealed that both the self-regulation factor and well-being factor influenced the basic education success of the inmates in district 9. Moreover, the in-depth interviews revealed that repeated discipline along with training, meditation, and classroom attention helped these inmates to have more self-control. The assistance from psychologists and social workers enhanced the success rate of inmates in terms of basic education. Therefore, these findings can be used to develop important strategies to enhance the holistic success of basic education for inmates in the future.

Keywords : Strategy, Basic Education, Inmates

บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์จะมีผลต่อเนื่องไปยังความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาในด้านต่างๆ ของสังคมหรือประเทศสังคม ไตมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สังคมนั้นก็จะมีการพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง (Harbison, F. and Myers, C.A., 1964.) ตรงกันข้ามหากสังคมใดมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่ำก็จะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้ยาก ถ้าขาดความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงถือเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตรงกับที่ต้องการ (Mc Lean, Gary N, 2006.)

ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นมีความจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือสำคัญที่ทำให้มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาได้แก่ การศึกษา (Education) การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคมส่งผลให้การศึกษาเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ คุณภาพด้านการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะมีส่วนต่อคุณภาพทรัพยากรมนุษย์โดยตรงในการพัฒนาประเทศสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ คนไทยทุกคนจึงควรได้รับ การพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและอารมณ์ เพื่อให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ อีกทั้งนัยสำคัญของการศึกษาที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชากรในสังคม เพื่อให้ประชากรสามารถเรียนรู้ได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิตสร้างความเข้มแข็ง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยยึดพื้นฐานวัฒนธรรมไทยอย่างมีความเสมอภาคทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย (จีระ หงส์ลดารมย์, 2553, หน้า121)

กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเน้นการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสวัสดิการของประชาชนทุกระดับ (กรมราชทัณฑ์, 2547, หน้า11) ผู้ต้องขังเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่พลาดโอกาสทางการศึกษา กรมราชทัณฑ์จึงได้ทำความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาผู้ต้องขังในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2552, หน้า9) เมื่อพิจารณาข้อมูลพบว่าหลักสูตรการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำต่างประเศมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยมีการเรียนสายสามัญ ตั้งแต่การสอนให้อ่านออกเขียนหนังสือได้ จนถึงระดับอุดมศึกษา การเรียนสายวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้และทักษะนำไปประกอบเป็นอาชีพหลังพ้นโทษ (HM Prison Service, 2006) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ระบุให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายภายใน พ.ศ.2561 ซึ่งกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้ต้องขังซึ่งเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งของประเทศด้วย จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่มีทะเบียนประวัติการกระทำผิดซ้ำของกุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 19 - 35 ปี (อายุเฉลี่ย 32 ปี) พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเคยต้องโทษขณะเป็นวัยรุ่นสูงสุด 11 ครั้ง (กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์, 2551) หากพิจารณาการจัดการศึกษาที่ผ่านมาให้กับผู้ต้องขังเพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้ที่จบการศึกษาได้มีความรู้ ทักษะและจริยธรรม เมื่อพ้นโทษไปสู่ตลาดแรงงานจะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกพบว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในเรือนจำทัศนสถานยังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายด้านที่ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการศึกษาให้แก่ผู้

ต้องขังยังไม่สามารถพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพยั่งยืน (นันทิ จิตสว่าง, 2549, หน้า 2-6) สำหรับเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 นั้นผู้ต้องขังในแต่ละเรือนจำได้เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และในแต่ละเรือนจำจะมีผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างต้องโทษและกำลังศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อผู้ต้องขัง

สำเร็จการศึกษาแล้วบางส่วนยังคงต้องอยู่รับโทษต่อไป บางส่วนที่ได้รับการปล่อยตัวสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหลังพ้นโทษได้อย่างมีคุณภาพ แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ต้องขังบางส่วนก็ไม่สามารถจบการศึกษาได้ตามระยะเวลาด้วยเช่นกัน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1 และตาราง 2

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงจำนวนผู้ต้องขังที่จบการศึกษากระทำความผิดซ้ำและจำนวนผู้ต้องขังที่ไม่จบการศึกษากระทำความผิดซ้ำ

ตาราง 1 แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่จบการศึกษาและผู้ต้องขังที่ไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2545-2554

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สมัครเรียน(คน)	จำนวนผู้จบการศึกษา(คน)	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนผู้ไม่จบการศึกษา(คน)	คิดเป็นร้อยละ
2545	2,780	1,000	35.97	1,780	64.03
2546	2,590	1,500	57.92	1,090	42.08
2547	2,600	1,400	53.85	1,200	46.15
2548	2,340	1,800	76.92	540	23.08
2549	2,680	1,680	62.69	1,000	37.31
2550	2,700	1,720	63.70	980	36.30
2551	2,800	1,900	67.86	900	32.14
2552	2,770	1,700	61.37	1,070	38.63
2553	3,606	2,602	72.16	1,004	27.84
2554	3,850	2,700	70.13	1,150	29.87
รวม	28,716	18,002	62.69	10,714	37.41

ที่มา : รายงานของศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ เรือนจำกลางประจำเขต 9 ณ วันที่ 15 มีนาคม 2555

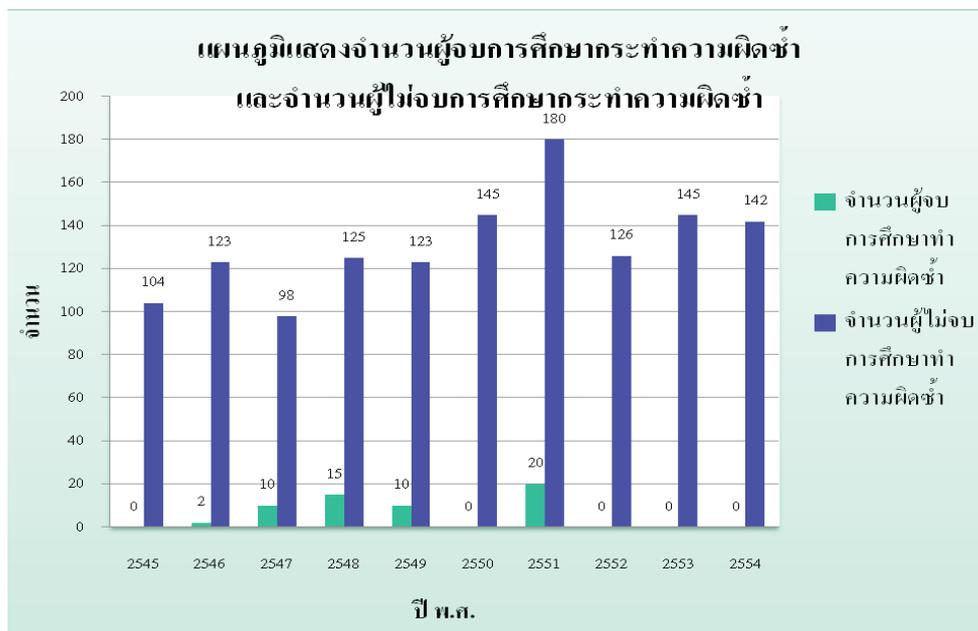

ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้ต้องขังที่ไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทำความผิดซ้ำในปีการศึกษา 2545-2554

ปีการศึกษา	จำนวนผู้สมัครเรียน(คน)	จำนวนผู้ไม่จบการศึกษา(คน)	คิดเป็นร้อยละ	ความผิดซ้ำ (คน)	คิดเป็นร้อยละ
2545	2,780	1,780	64.03	104	5.84
2546	2,590	1,090	42.08	123	11.28
2547	2,600	1,200	46.15	98	8.17
2548	2,340	540	23.08	125	23.15
2549	2,680	1,000	37.31	123	12.30
2550	2,700	980	36.30	145	14.79
2551	2,800	900	32.14	180	20.00
2552	2,770	1,070	38.63	126	11.77
2553	3,606	1,004	27.84	145	9.96
2554	3,850	1,150	29.87	142	12.35
รวม	28,716	10,714	37.41	1,311	12.24

ที่มา: รายงานของศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ เรือนจำกลางประจำเขต 9 ณ วันที่ 15 มีนาคม 2555

จากข้อมูลตารางสามารถแสดงเป็นแผนภูมิแสดงจำนวนผู้ต้องขังที่จบการศึกษากระทำความผิดซ้ำ และผู้ต้องขังที่ไม่จบการศึกษากระทำความผิดซ้ำดังภาพที่ 1

ที่มา: รายงานของศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ เรือนจำกลางประจำเขต 9 ณ วันที่ 15 มีนาคม 2555

ดังนั้น เรือนจำจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือในการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดพัฒนาพฤติกรรมในทิศทางที่ถูกต้อง โดยมีระบบและกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของงานราชทัณฑ์ (นันทิ จิตสว่าง, 2549, หน้า 43.) ผู้วิจัยในฐานะผู้ดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าวในเรือนจำ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบทบาทภายใต้หน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ คือบทบาท “ครู” ผู้ซึ่งต้องถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนพัฒนาทักษะในวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังให้สามารถได้รับความรู้ ทักษะเพื่อไม่ให้กลับมาก่อทำความผิดซ้ำ สามารถดำรงตนอย่างสุจริตชนในสังคมได้ จากการศึกษาพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่องยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จในการศึกษาผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 อันจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนาการศึกษาแก่ผู้ต้องขังให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดผลดีกับทางราชการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9
2. พัฒนายุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบกับเชิงคุณภาพโดยมีรายละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด วรรณกรรม ของนักวิชาการต่างๆ เช่น จีระ หงส์ลดารมย์(2553), Bandura, A. (1982), Barron, K.E., & Harackiewicz, J.M. (2001), Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L.G., & Ryan, R.M. (1991) เป็นต้น ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายที่สามารถนำมาวิเคราะห์

สังเคราะห์ เช่น โดยกำหนดปัจจัยด้านความรู้คุณค่าในตนเอง (Self Esteem) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self Efficacy) แรงจูงใจ (Motivation) การกำกับตนเอง (Self – Regulation) ความเครียด (Stress) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) สุขภาวะ หรือการมีสุขภาพดี (Well- Being)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรตามแนวทางการศึกษาเชิงปริมาณได้แก่ ผู้ต้องขังเพศชายในเรือนจำ ทัณฑสถาน เขต 9 ที่เป็นนักเรียนจำนวน 28,716 คน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 คนและโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายสำคัญ จำนวน 10 คน

ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเรือนจำ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ต้องขังอันจะส่งผลต่อความสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ต่อไป
2. กรมราชทัณฑ์และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายพัฒนาการศึกษา จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานให้เกิดประโยชน์สูงสุด
3. ทำให้ทราบปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 เกิดประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาและคุณภาพชีวิตให้กับผู้ต้องขังต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

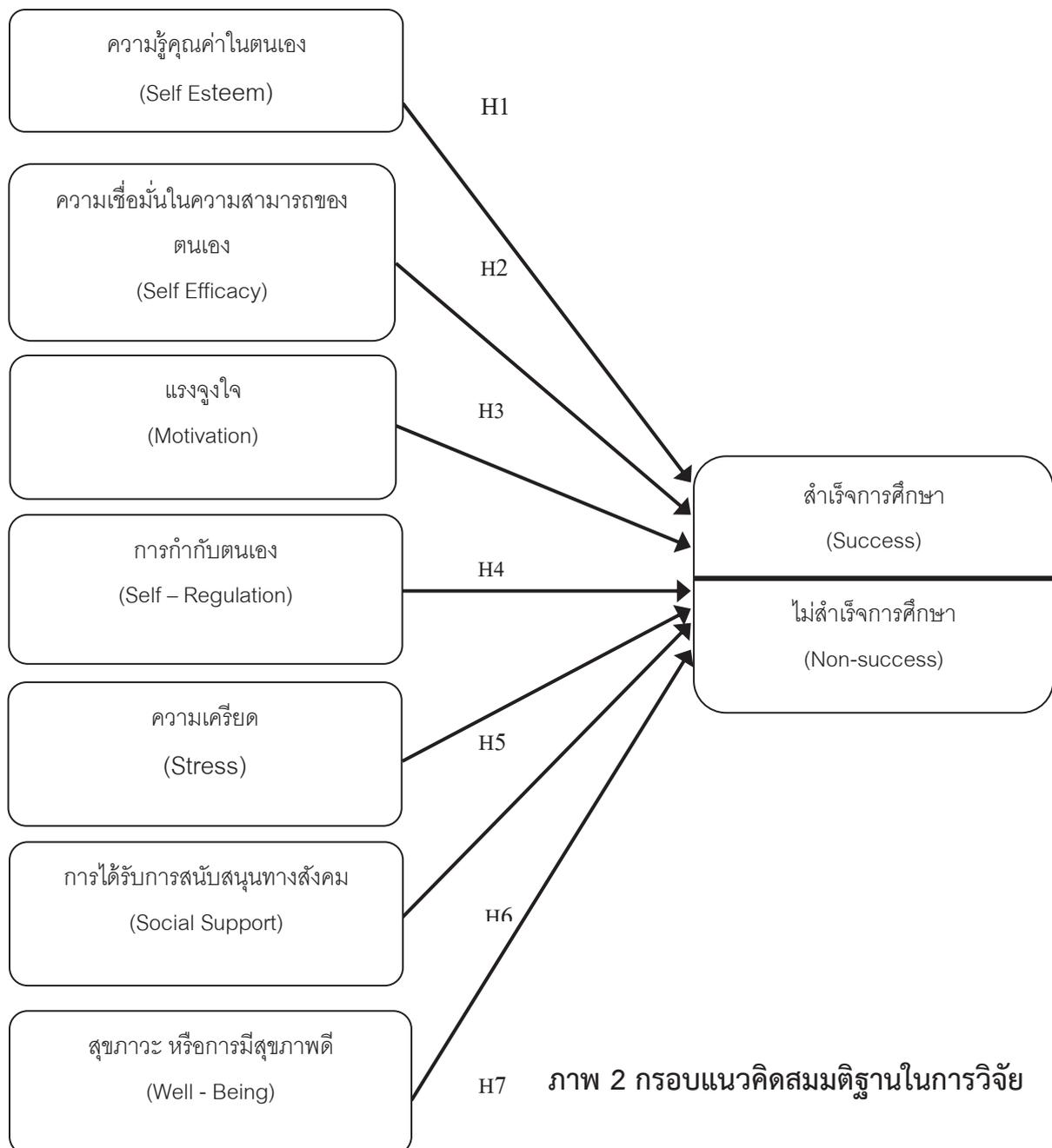
ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสาร บทความ รายงานการงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ข้อมูลจากเรือนจำทัณฑสถานในต่างประเทศ ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีเนื้อหาด้านการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น เรือนจำ ทัณฑสถาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นจึงกลั่นกรองแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ทั้งหมดจนได้เป็นองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ที่จะเป็นพื้นฐานไปสู่การสร้างและกำหนดแนวทางเชิงนวัตกรรมทางการศึกษา ตาม

หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงสร้างและกรอบแนวคิดสมมติฐานจากอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษาและจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นแล้วตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อทดสอบอิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 ดังภาพ 15

ภาพ 2 กรอบแนวคิดสมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- H1 การรู้คุณค่าในตนเองมีผลต่อความสำเร็จการศึกษา
- H2 ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมีผลต่อความสำเร็จการศึกษา
- H3 แรงจูงใจ มีผลต่อความสำเร็จการศึกษา
- H4 การกำกับตนเองมีผลต่อความสำเร็จการศึกษา
- H5 ความเครียดมีผลต่อความสำเร็จการศึกษา
- H6 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความสำเร็จการศึกษา
- H7 สุขภาวะหรือการมีสุขภาพดีมีผลต่อความสำเร็จการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จำแนกเป็นผู้ต้องขังสำเร็จการศึกษา 200 คน และไม่สำเร็จการศึกษา 200 คน เป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้ต้องขัง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ภายหลังจากการวิจัยเชิงปริมาณโดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายสำคัญ (Key Information) ที่เกี่ยวข้องข้อประเด็นการวิจัย ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำ 1 คน ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง 1 คน เจ้าหน้าที่พยาบาลเรือนจำจำนวน 1 คน ครูประจำกลุ่มจำนวน 1 คน ผู้ต้องขังที่จบการศึกษาจำนวน 3 คน ผู้ต้องขังที่ไม่จบการศึกษาจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

สรุปการวิจัย

ภายหลังจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการศึกษา ของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9 พบว่า มีตัวแปร 2 ด้าน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของผู้ต้องขัง ได้แก่ ด้านการกำกับตนเอง และด้านสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดี

อภิปรายผล

ด้านการกำกับตนเอง

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรด้านการกำกับตนเองจึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่น่ามาใช้ในการพัฒนาให้ผู้ต้องขังสำเร็จการศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบลูม (Bloom,1982,p.166-176) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียน พบว่า พฤติกรรมทางด้านความรู้ ความคิด ของนักเรียนและลักษณะจิตพิสัยของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ความมานะตั้งใจ ความขยัน รวมทั้งเจตคติต่อรายวิชา กิจกรรม การเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการเรียน สอดคล้องกับวิลเลียม (William,1996,p.123) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อควบคุมความวิตกกังวลในการสอบ พบว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนสูง จะประสบความสำเร็จทางการเรียนสูง โดยความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการกำกับตนเอง และความสำเร็จทางการเรียน จะไม่ได้รับผลกระทบจากความวิตกกังวลในการสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการกำกับตนเองในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับไรเซ็มเบิร์ก และซิมเมอร์แมน (Risemberg and Zimmerman,1992) ศึกษาการเรียนแบบกำกับตนเองในเด็กอัจฉริยะผลการวิจัยพบว่าเด็กอัจฉริยะใช้กลวิธีของการเรียนแบบกำกับตนเองมากกว่าเด็กปกติเมื่อฝึกให้รู้จักกลวิธีการเรียนรู้เด็กอัจฉริยะจะสามารถถ่ายโอนกลวิธีเหล่านั้นไปยังสิ่งใหม่ๆได้ การวัดการเรียนรู้แบบการกำกับตนเองสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กอัจฉริยะและการฝึกการเรียนแบบกำกับตนเองสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ สอดคล้องกับวอลเธอร์ (Wolters ,1998,p.224 - 235) ทำการศึกษาเชิงสำรวจเกี่ยวกับการกำกับตนเองศึกษาโดยส่งแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Likert-style)

ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบรายงานตนเอง (Self - Report) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกำกับระดับของความพยายามในงานโดยใช้ปัญญาความตั้งใจและกลวิธีการ จูงใจที่มีความหลากหลายผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง ในการเรียนจะปรับกลวิธีให้เหมาะกับสถานการณ์ ต่างๆ จนสามารถเรียนสำเร็จตามหลักสูตรได้ สอดคล้องกับพินทริค และเดอกรูซ (Pintrich&De Groot, 1990) ทำการศึกษาเรื่อง การกำกับตนเองด้านองค์ความรู้ ผลการศึกษาปรากฏว่า การควบคุมด้านองค์ความรู้เป็นตัวควบคุมการใช้วิธีการด้านองค์ความรู้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้เรียนที่สามารถควบคุมตนเองได้สามารถที่จะควบคุมกระบวนการคัดเลือก และการใช้วิธีการที่หลากหลายในการจำ การเรียนรู้ การใช้เหตุผล การแก้ไขปัญหา และการคิด โดยการ ศึกษาเรื่องการกำกับตนเองด้านองค์ความรู้นี้ ผู้เรียน ที่สามารถควบคุมตนเองได้ สามารถวางแผน ควบคุม และปรับเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อที่จะนำสิ่งเหล่านี้ ไปปรับใช้ในการเรียนรู้ของพวกเขาให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้(Pintrich&De Groot, 1990; Weinstein & Mayer, 1986)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการกำกับตนเองเป็น ประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัยและสามารถ นำมากำหนดยุทธศาสตร์ที่ทำให้ผู้ต้องขังสำเร็จการ ศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าหาก ผู้ต้องขังได้รับการอบรมให้รู้จักการกำกับตนเอง อีกทั้งในเรื่องจำมีระเบียบวินัยที่เข้มงวดจะทำให้ผู้ต้อง ขังสำเร็จการศึกษามากขึ้นและหากทุกคนต้องถูก กำหนดรับให้อยู่ภายใต้กรอบระเบียบเดียวกัน ได้รับการ อบรม การฝึกสมาธิให้ตนเอง การฝึกระเบียบแถว อย่างพร้อมเพรียงก่อนเข้าห้องเรียนรู้จักการกำกับ ตนเองอย่างเหมาะสม จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียน

ด้านสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดี

การมีสุขภาพที่ดี การได้ทำงาน การได้เรียน หนังสือ และการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ อาจ ช่วยคลายความเครียดของผู้ต้องขังได้ ความต้องการ ในการตรวจสอบสุขภาพของผู้ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ส่วนมาก มีความสนใจในสุขภาพดังนั้นการส่งเสริมสุขภาพให้

กับผู้ต้องขังน่าจะได้รับความร่วมมือที่ดี จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การดูแลด้านสุขภาพผู้ต้องขัง เป็น เรื่องที่สำคัญและมีความเร่งด่วนเนื่องจากผู้ต้องขังมี พฤติกรรมเสี่ยงในทุกด้าน ซึ่งมากกว่าประชากรทั่วไป ทำให้มีแนวโน้มเป็นทั้งโรคเรื้อรังและโรคติดต่อต่าง ๆ ตามไปด้วย ควรทำการคัดกรองโรค การป้องกันและ รักษาโรค รวมทั้งให้ความรู้ทางสุขภาพ การสร้าง เสริมและปรับพฤติกรรมทางสุขภาพแก่ผู้ต้องขังหาก ไม่เช่นนั้นแล้วความเสี่ยงเหล่านี้อาจจะแพร่กระจาย ไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของสังคมและเป็นปัญหาที่ยากต่อการ ควบคุมและแก้ไข

ข้อค้นพบด้านสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดี นั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามการศึกษาของวา อิลแลนท์ (Vaillant GE,2003 ที่ว่าบุคคลจะใช้กลไก ทางจิตก่อนข้างจะคงที่ แต่อาจจะเปลี่ยนจากการใช้ immature ไปเป็น neurotic และ mature defenses ไปตามพัฒนาการตามลำดับ ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาสูง กว่าใช้กลไกทางจิตแบบมีวุฒิภาวะมากกว่า ในขณะที่ ผู้ไม่รู้หนังสือมีแนวโน้มการใช้กลไกทางจิตแบบไม่มี วุฒิภาวะมากกว่า สอดคล้องไปทางเดียวกับการศึกษา ของ ชัยยศ จิตตรังสรรค์ (2543) ที่พบว่าผู้ต้องขังที่ มีระดับการศึกษาสูงขึ้นมีทิศทางการใช้กลไกทางจิต แบบไม่มีวุฒิภาวะลดลง สะท้อนให้เห็นความสำคัญ ของการศึกษาที่นอกจากมีผลต่อสุขภาพจิตแล้วยังมี ความสัมพันธ์กับการใช้กลไกทางจิตด้วยสอดคล้อง กับดวงตา ไกรภัสสรพงษ์,2545,หน้า77-78) ยังไม่ พบว่ามีการศึกษาภาวะสุขภาพจิตของคนไทยที่เป็นผู้ กระทำความผิดโดยตรง แต่มีการศึกษาทางจิตเวชของ ผู้ต้องขังพบว่ามีความผู้ต้องขังที่มีสุขภาพจิตดีและมี การปรับตัวได้ดีจะประสบความสำเร็จในการประกอบ กิจกรรมและงานที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ได้ เป็นอย่างดี ในขณะที่ผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทาง จิตเวชจะทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ไม่ดี ซึ่งกลุ่มนี้ น่า จะจัดอยู่ในกลุ่มที่มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป

นอกจากนี้ จากการวิจัยเชิงคุณภาพยังพบ ว่า ปัจจัยด้านสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดีมีข้อค้นพบ เป็นไปในแนวทางเดียวกับทฤษฎีและสอดคล้องกับ การวิจัยเชิงปริมาณทั้งหมด แต่ยังมีประเด็นสำคัญ

พบว่า ผู้ต้องขังมีปัญหาด้านสุขภาพหรือสุขภาพที่ไม่ดีเนื่องเรือนจำมีสถานพยาบาล แต่มีพยาบาลประจำคอยดูแลแต่ไม่มีนักจิตวิทยาคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือด้านสุขภาพ ไม่มีนักสังคมสงเคราะห์ที่ทำหน้าที่โดยตรง

ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษา

ขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมสู่ความสำเร็จในการศึกษาของผู้ต้องขัง และกำหนดกิจกรรมโครงการของปัจจัยแต่ละด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางแสดงยุทธศาสตร์ที่ได้จากผลการวิจัยนำมากำหนดเป็นโครงการเพื่อส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 9

ยุทธศาสตร์	โครงการ
1. ด้านการกำกับตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างผู้ต้องขังดีมีวินัย - โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท - โครงการสร้างจิตสำนึกและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ต้องขัง - โครงการผู้ต้องขังดีเด่นประจำปี - โครงการพัฒนาจิตใจและการควบคุมอารมณ์ตนเอง - โครงการเรือนธรรมสีขาว - โครงการเจริญสติตามหลักศาสนา - โครงการผลิตผลคนดี - โครงการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง - โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน - โครงการรักการอ่าน - โครงการต้นแบบคนเก่งแต่ไม่โกง - โครงการแนะแนวและให้การศึกษา - โครงการแข่งขันทักษะความถนัดความสามารถพิเศษ

ยุทธศาสตร์	โครงการ
2. ด้านสุขภาวะหรือการมีสุขภาพดี	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการเสริมสร้างสุขภาพจิตแก่นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ - โครงการชีวิตสดใสใส่ใจสุขภาพ - โครงการแพทย์อาสา - โครงการเสริมสร้างการป้องกันด้านอนามัยความปลอดภัยทางด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ - โครงการประเมินภาวะสุขภาพเบื้องต้น - โครงการผู้ต้องขังต้นแบบด้านสุขภาพดี - โครงการพบญาติแบบใกล้ชิด - โครงการประกวดร้องเพลง - โครงการกีฬาฮาเฮ - โครงการจดหมายน้อย - โครงการเสียงตามสายคลายเครียด - โครงการฝึกสมาธิเบื้องต้น - โครงการฝึกสมาธิไปกับหมากฮอส หมากกรุก - โครงการสวดมนต์ก่อนนอน - โครงการเสริมสร้างสมาธิด้วยศิลปะแห่งสติ - โครงการฝึกอาชีพหลักสูตรระยะสั้น - โครงการแข่งขันคณิตคิดเร็ว

นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์ ได้แก่ ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ฝ่ายทัศนคติปฏิบัติ ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ สถานพยาบาล ฝ่ายสังคมสงเคราะห์ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ผลักดันและดำเนินการให้กิจกรรมหรือโครงการเกิดเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) รัฐบาลควรกำหนดนโยบายด้านการสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนสื่อ และเอกสารประกอบการเรียน จะส่งผลต่อกำลังใจในการเรียนของผู้ต้องขังให้มีความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เป็นตัวเสริมก่อให้เกิดความสุขและความสำเร็จ

2) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อไม่ให้เป็นภาระสังคมต่อไป

3) การจัดการศึกษาให้กับผู้ต้องขังควรสอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ

4) ควรเน้นในเรื่องการศึกษอาบรมมากกว่าการใช้แรงงาน ต้องจัดให้มีสถานที่เรียนการเรียนวิชาสามัญจะต้องเริ่มจากการสอนให้อ่านออกเขียนได้ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และรองรับการเรียนสายวิชาชีพระดับ ปวช.และ ปวส. สาขาวิชาชีพต่างๆ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษาที่หลากหลาย เพื่อให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลสัมฤทธิ์

5) ควรสนับสนุนด้านกีฬาและนันทนาการ โดยเฉพาะผู้ต้องขังผู้ที่อยู่ในวัยฉกรรจ์มีพลังกายส่วนเกินและต้องการเรียนรู้ จึงควรส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬาหลายประเภท ทั้งในร่มและกลางแจ้ง เพื่อให้มีการใช้พลังกายส่วนเกินให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายและควรมีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและรองรับอาชีพภายหลังการพ้นโทษเพื่อให้ผู้ต้องขังมีทักษะ ความรู้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงต่อไป

2) ควรจัดโครงการให้ความรู้และแนะแนวการศึกษาด้านการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง ในภาวะหรือสถานการณ์ที่เจ็บป่วยในเรือนจำเพื่อช่วยลดปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

3) ควรจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง และจัดให้มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสำรวจเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังเพศชายเท่านั้น จึงควรศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น ผู้ต้องขังเพศหญิง หรือเยาวชนในสถานพินิจ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษายุทธศาสตร์การส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาต่อยอดไปสู่การยกระดับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังสู่มาตรฐานสากลต่อไป

3) ควรมีการศึกษาและติดตามผลของการนำยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสู่ความสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 9 เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถสนองตอบต่อแผนพัฒนาและการกำหนดทิศทางการศึกษาของกรมราชทัณฑ์และกระทรวงยุติธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2555). จำนวนนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนในปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์. กระทรวงยุติธรรม
- _____. (2547). แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2547). พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479. นนทบุรี : กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2547). ยุทธศาสตร์และแผนการปฏิบัติการพร้อมดัชนีชี้วัด. กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2547). สรุปผลการดำเนินงานที่ได้รับเชิงคุณภาพของการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง. จีระ หงส์ลดารมย์. (2553). ทรัพยากรมนุษย์พันธุ์แท้ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : บริษัท มิสเตอร์ก็อปปี
- ชัยยศ จิตตรังสรรค์. (2543). การพัฒนาแบบทดสอบกลไกทางจิต DSO-40 ฉบับภาษาไทย.รายงานวิจัยแพทย์ประจำบ้านสาขาจิตเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์. (2545). ความผิดปกติทางจิตเวชของผู้ต้องขัง : การศึกษาในเรือนจำเขตกรุงเทพมหานคร และเรือนจำกลางบางขวาง. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย , 10, 77-88.
- นันทิ จิตสว่าง. (2549). หลักทัณฑ์วิทยา : หลักวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2552). ภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2552). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2552). คุณลักษณะของอันพึงประสงค์. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Bloom, Benjamin S. (1982). Human Characteristics and School Learning. (2nd ed.) New York : McGraw-Hill Book Company.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*,37, 122-147.
- Barron, K.E., & Harackiewicz, J.M. (2001) . Achievement goals and optimal motivation: Testing multiple goal models. *Journal of Educational Psychology*, 80, 706-722.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L.G., & Ryan, R.M.(1991). 'Motivation and education: The self-determination perspective.' *Educational Psychologist*, 26, 325-346.
- Risemberg, R., & Zimmerman, B.J. (1992). Self-regulated learning in gifted students. *Roeper Review*, 15(2), 98-101.
- Vaillant, G.E. (2003). Mental Health. *American Journal Psychiatry*, 160(8), 1373-1384.
- Weinstein, C.E., & Mayer, R.E. (1986). The teaching of learning strategies. In M. William, J. E. (1996). The relationship between efficacy for self-regulated learning and domain specific academic performance, controlling for test anxiety. *Journal of Research and Development in Education*, 39(2), 77-80.
- Wolters, C. A. Self-Regulated Learning and College Students' Regulation of Motivation. *Journal of Educational Psychology*. 1998; 90 (2): 224-235
- Harbison, F. and Myers, C.A. (1964). Education, Manpower and Economic Growth: Strategies of Human Resource Development, New York: McGraw-Hill .
- Pintrich, P. R., & De Groot, E. V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 82, 33-40.

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความทางวิชาการทางศึกษาศาสตร์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยทักษิณ และจากหน่วยงานภายนอก

1. ประเภทของผลงานที่จะพิมพ์

1.1 บทความวิจัย ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ใช้ตัวพิมพ์ Angsana New ชื่อเรื่องและหัวข้อใช้ขนาด 16 Point เนื้อหาใช้ขนาด 14 Point และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสือใดมาก่อน

1.2 บทความทางวิชาการ ได้แก่ งานเขียนที่รวบรวม หรือเรียบเรียงจากเอกสาร หรือหนังสือต่างๆ หรือทัศนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อด้านวิชาการ ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสืออื่นมาก่อน

2. รูปแบบของการเขียนผลงาน

2.1 รูปแบบของการเขียนบทความการวิจัย

เพื่อความเป็นมาตรฐานของวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ข้อเขียนที่เป็นบทความการวิจัยที่จะลงพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ ควรมีลักษณะเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

2.1.2 ชื่อผู้วิจัย ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

2.1.3 สถานที่ทำงานของผู้วิจัย

2.1.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้ขึ้นต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.1.5 เนื้อหา จะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ เป็นการเขียนบทความที่ใช้งานวิจัยที่ศึกษาเป็นฐานในการเขียน ในเนื้อหาจะประกอบด้วย

2.1.5.1 บทนำ

2.1.5.2 วิธีการ

2.1.5.3 ผลการวิจัย

2.1.5.4 สรุปและอภิปรายผล (หากมีข้อเสนอแนะให้ใส่ในหัวข้อนี้)

2.1.6 เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ให้ใช้ระบบAPA

2.2 รูปแบบของการเขียนบทความทางวิชาการ

บทความทางวิชาการที่จะลงพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ควรมีลักษณะเรียงลำดับก่อนหลัง ดังนี้

2.2.1 ชื่อบทความ

2.2.2 ชื่อผู้เขียนบทความ / ตำแหน่งของผู้เขียนบทความ

2.2.3 สถานที่ทำงานของผู้เขียนบทความ

2.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้ขึ้นต้นด้วยบทคัดย่อที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.2.5 คำสำคัญ

2.2.6 บทความ (บทนำ สาระ บทสรุป)

2.1.7 เอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้มีลักษณะเหมือนข้อ 2.1.6

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงของบทความวิจัย และบทความทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.1 กรณีที่อ้างอิงจากวารสาร ให้เขียนชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์, ชื่อเรื่อง, ชื่อวารสาร (เต็มหรือย่อ), ปีที่ (ฉบับ) : หน้า

- 3.2 กรณีอ้างอิงจากหนังสือให้เขียน : ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์, ชื่อหนังสือ, เมืองที่พิมพ์, ชื่อสำนักพิมพ์
- 3.3 กรณีพิมพ์อ้างอิงอินเทอร์เน็ต (Internet) : www.fridaycollege.org
4. การส่งต้นฉบับ ให้แนบบแบบฟอร์มนำเสนอส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารศึกษาศาสตร์พร้อมแผ่นซีดี
5. สิทธิของกองบรรณาธิการ
ในกรณีที่กองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ตรวจบทความวิจัย หรือบทความทางวิชาการมีความเห็นว่าควรแก้ไขความบกพร่อง ทางกองบรรณาธิการจะส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนพิจารณาจัดการแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะลงพิมพ์ ทั้งนี้ กองบรรณาธิการจะยึดถือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์
6. กองบรรณาธิการจะสมนาคุณแก่ผู้เขียน โดยส่งวารสารศึกษาศาสตร์ เป็นอนิพนธ์นาการให้ท่าน จำนวน 2 เล่ม
7. กองบรรณาธิการจะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ ไม่ว่าบทความวิจัยหรือบทความทางวิชาการนั้นจะได้รับการลงพิมพ์หรือไม่
8. ต้นฉบับจะต้องมีชื่อผู้เขียน ผู้เรียบเรียงหรือผู้แปล โดยแจ้งชื่อ-สกุลจริง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ตำแหน่งของผู้เขียนบทความ สถานที่ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลล์ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

รูปแบบเรื่องเต็ม
ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4

เอกสารแนบหมายเลข 1

3 ซม.

ขนาดตัวอักษร 16

การพัฒนาแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา
แบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสงขลา

School Based Research and Development Model for Developing Teaches and
Administrators in Small-Sized Schools in Songkhla Province

อมลวรรณ วีระธรรมโม^{1*}
Amonwan Wirathammo^{1*}

ขนาดตัวอักษร 14 ชิดเส้นใต้ชื่อ-
สกุลผู้นำเสนอและใส่เครื่องหมาย
ดอกจัน (*) ท้ายนามสกุลสำหรับ
Corresponding author

ขนาดตัวอักษร 16

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร

สถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยศึกษาความต้องการจำเป็น บริบทและการวิเคราะห์
SWOT ของสถานศึกษา สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหาร ประเมินคุณภาพของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ

← 3.5 ซม. →

← 3 ซม. →

คำสำคัญ: การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนเป็นฐาน, โรงเรียนขนาดเล็ก

ขนาด
ตัวอักษร 14

ขนาดตัวอักษร 16

Abstract

The research was divided into two stages; the fist stage aimed to create a school based development
model for teachers and administrators in small-sized schools through need assessment, SWOT analysis contexts of
the schools, synthesis of models foe developing teachers and administrators, quality assessment of the development

ขนาด
ตัวอักษร 12

Keywords: Teachers and Administrators Management, School Based Management, Small Sized Schools

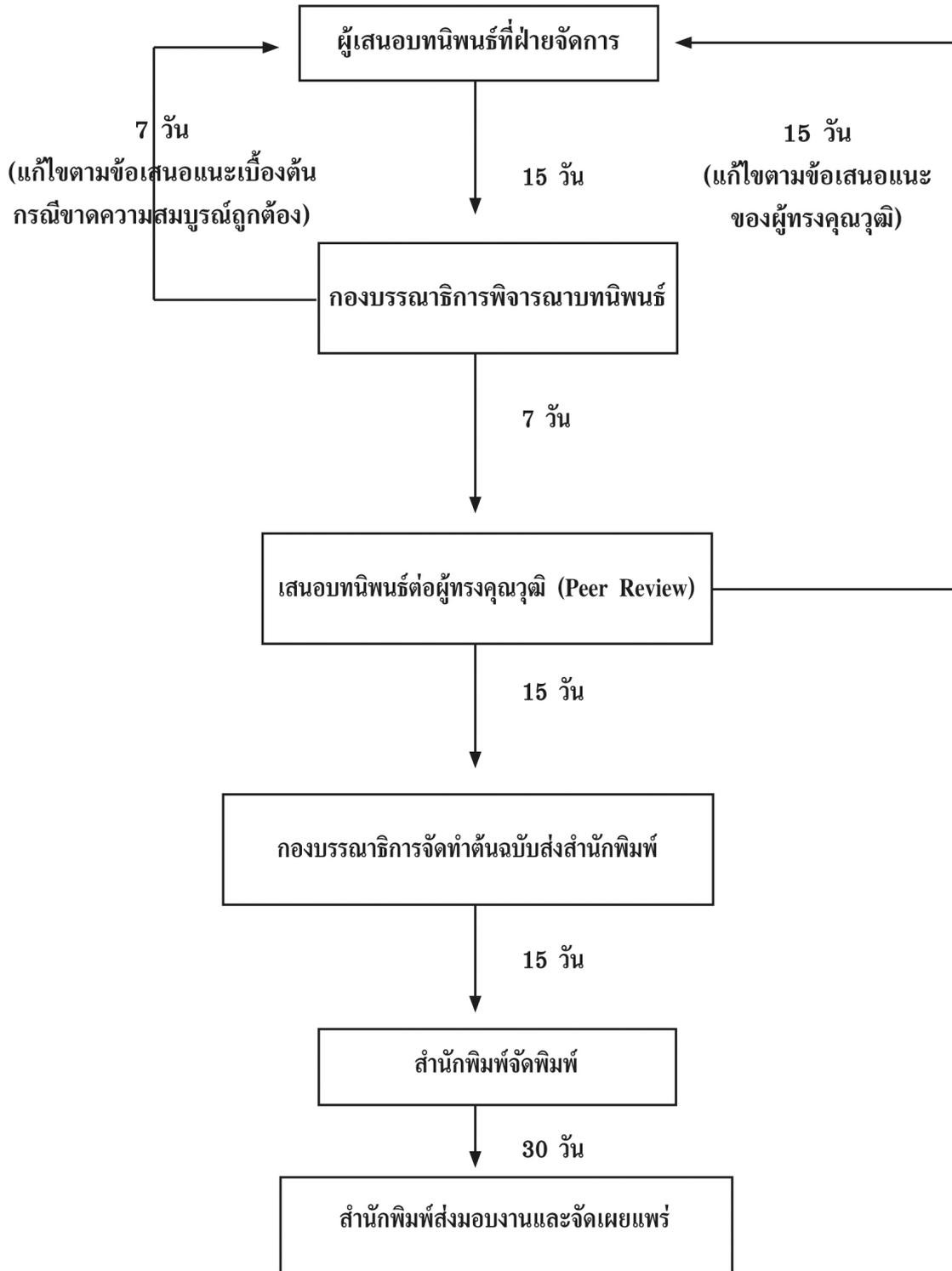
¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author : e-mail : amonwan_w@hotmail.com

3 ซม.

ขั้นตอนการตีพิมพ์เผยแพร่วารสารศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ใช้ระยะเวลา 90-120 วัน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต้นฉบับ (Peer Reviews)

รองศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ์
 รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ แก้วอุไร
 รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ
 รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน พรหมโสภา
 รองศาสตราจารย์ ดร. จรัส อติวิทยานธรณ์
 รองศาสตราจารย์ ทรรศนีย์ ศิริศรี
 รองศาสตราจารย์ สุเทพ สันติวรานนท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศวิวัส ยอดกล้า
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ธาดุดทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วิมล วังแก้วศิริณ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานิช ดินลานสกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงค์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ ขัตติยะมาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรา ชนะกุล
 อาจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม
 อาจารย์ ดร.อรุณ จุติผล
 อาจารย์ ดร.จุไรศรี ชูรักษ์
 อาจารย์ ดร.ชัชวีร์ แก้วมณี
 นายอำนาจ ปรัชญาพันธ์

มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดสงขลา

Contents

	Page
Editorial	A
Articles	
Scope and Sequence of Mother Tongue : Thai Language <i>Krittagan Charlie Dhoppupa</i>	1
Hypothesis and scientific method <i>Chailikit Soipetkasem and Matee Di-sawat</i>	13
Research Articles	
Local Curriculum Development of the Occupation and Technology Learning Area on Thai Traditional Desserts of the Tenth Month Festival for Matthayomsueksa 1 Students in Songkhla Province <i>Nudthaweepon Tippayawasr</i>	28
Development of the English Reading Comprehension Test for Primary Grade Six Students in Five Southern Border Provinces (in Thailand) <i>Noppakao Naphatthalung</i>	42
Language Supplementary Materials promoting pre-school students' language ability employed by the parents. <i>Naiyana Yeema</i>	48
The Development of Web Based Instruction on Radio Program Topic for Educational and Communication Technology Students Faculty of Education, Thaksin University. <i>Chatchawan Chumruksa</i>	56
Development of Electronics Knowledgebase on Learning Measurement and Evaluation for Basic Education <i>Montree Denduang</i>	70

Contents

	Page
The Evaluation of Action the Vocational Certificate of the Dual Education System for the Retail Business Program of Private Vocational Schools in the Southern Region <i>Ratchanee Kaewcharoen</i>	84
Teacher Leadership in Secondary Schools under The Office of The Basic Education Commission in Upper Southern Region <i>Prapaisri Leelahakorn</i>	95
Factors Associated with the Performance Behavior of the Officials of the Office of Education Region 1 – 13 <i>Pensri Maneerat</i>	111
School Administrators' Characteristics Affecting the Conflict Management in Schools under the PrachuapKhiriKhan Primary Education Service Area Office 1 <i>Manlika Sae-Ung</i>	125
Students ' Self-Inquiry Learning-Reflection and Inner Contemplation at King Mongkut University of Technology Thonburi after Implementing a Social Activity Project <i>Jureporn Kanjanakaroo</i>	135
Reflection of Teacher Knowledge - Base Competence on Language and Technology through Self - Awareness Raising <i>Chuanphit Chumkhong and Sirirat Sinprajakpol</i>	145
Information Security of Sukhothai Thammathirat Open University (STOU) Graduate Diploma Students in Educational Administration <i>Saritpon Limpisthira</i>	152
Strategies to Promote the Holistic Success of Basic Education for Inmates In District 9 <i>Jirateeps Chuaykong</i>	168

Publisher

Faculty of Education, Thaksin University
Muang Songkhla Songkhla Province
90000 Thailand
Tel. 07-4322-521 Fax 07-4322-521

Objective

1. To distribute education research and articles include issues analysis both in Thailand and abroad.
2. To introduce and recommend new educational text books.

Consulting Editor Dean of Faculty of Education

Editorial Board

Professor Dr.Paitoon Seelarat Dhurakij
Pundit University
Professor Dr.Pruet Siribanpitak Chulalongkorn
University
Associate Professor Dr.Chanchai Intraprawat Wongchavaritkul University
Associate Professor Dr.Prachoom Rodprasert Burapha University
Associate Professor Dr.Wanchai Dhrammasatchakarn
Prince of Songkhla University
Associate Professor Dr.Moohammadsakee Jeaha Fatoni University
Associate Professor Dr.Suwaree Siwapart Khon Kuen University
Assistant Professor Dr.Suntara Klanarong Thaksin University
Assistant Professor Dr.Rungchatchadaporn Vehachart Thaksin University

Dr.Suthasinee Boonyaphitak Thaksin University
Dr.Chuanphit Chumkhong Thaksin University
Dr.Sittichai Wichaidit Thaksin University

Editor Associate Professor Dr.Niran Chullasap,
Thaksin University

Assistant Editor

Associate Professor Ekawit Kawpradit
Thaksin University

Managing

Mrs.Somnit Sukaphat
Miss Jongkonwan Phisitphunthorn
Miss.Natwara Siwseng
Mr.Thanakrit Phaephon

Publication

Second - Annually
(No.1 January-June, No.2 July-December)

Printing House

Maxmedia Y2K Press
18 Tanrattanakorn Hatyai Songkhla 90110 Thailand
086-4907243 Fax : 074-236850
E-mail : maxmedia2007@hotmail.com

- Journal of Education and submitted Education Articles
- All Articles submitted for publication be assessed by a group of distinguished reviewers.
- The Faculty of Education and the editorial board claim no responsibility for the contents or reviews expressed by the others of individual articles.
- Copying is allowed freely, provided acknowledgement is made thereof.

Journal of
Education
Thaksin University
ISSN 1513-9514 Vol.15 No.1 January – June 2015

Academic Articles

- Scope and Sequence of Mother Tongue : Thai Language
- Hypothesis and scientific method

Research Articles

- Local Curriculum Development of the Occupation and Technology Learning Area on Thai Traditional Desserts of the Tenth Month Festival for Matthayomsueksa 1 Students in Songkhla Province
- Development of the English Reading Comprehension Test for Primary Grade Six Students in Five Southern Border Provinces (in Thailand)
- Language Supplementary Materials promoting pre-school students' language ability employed by the parents.
- The Development of Web Based Instruction on Radio Program Topic for Educational and Communication Technology Students Faculty of Education, Thaksin University.
- Development of Electronics Knowledgebase on Learning Measurement and Evaluation for Basic Education
- The Evaluation of Action the Vocational Certificate of the Dual Education System for the Retail Business Program of Private Vocational Schools in the Southern Region
- Teacher Leadership in Secondary Schools under The Office of The Basic Education Commission in Upper Southern Region
- Factors Associated with the Performance Behavior of the Officials of the Office of Education Region 1 – 13
- School Administrators' Characteristics Affecting the Conflict Management in Schools under the PrachuapKhiriKhan Primary Education Service Area Office 1
- Students' Self-Inquiry Learning-Reflection and Inner Contemplation at King Mongkut University of Technology Thonburi after Implementing a Social Activity Project
- Reflection of Teacher Knowledge - Base Competence on Language and Technology through Self - Awareness Raising
- Information Security of Sukhothai Thammathirat Open University (STOU) Graduate Diploma Students in Educational Administration
- Strategies to Promote the Holistic Success of Basic Education for Inmates In District 9

Authors

Krittagan Charlie Dhoppupa
Chailikit Soipetkasem
and Matee Di-sawat

Nudthaweeporn Tippayawatr

Noppakao Naphatthalung

Naiyana Yeema

Chatchawan Chumruksa

Montree Denduang

Ratchanee Kaewcharoen

Prapaisri Leelahakorn

Pensri Maneerat

Manlika Sae-Ung

Jureeporn Kanjanakaroo

Chuanphit Chumkhong
and Sirirat Sinprajukpol
Saritpon Limpisthira

Jirateeps Chuaykong